

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „БЕРДАП”

- НАЦРТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА -

Београд, новембар 2021. године

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „БЕРДАП”**

Носилац израде:

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Наручилац:

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Извршиоци:

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

Директор

др Саша Милијић

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Директор

мр Мирољуб Станковић

Југословенски институт за урбанизам и становање „ЈУГИНУС“ доо

Директор

Ивана Марковић

Београд, новембар 2021. године

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „БЕРДАП”**

**Координатор израде Просторног плана испред Министарства грађевинарства,
саобраћаја и инфраструктуре:**

др Милица Добричић, дипл. просторни планер

Руководни тим:

Одговорни планери:

др Никола Крунић, број лиценце 100 0189 11 МП
др Марина Ненковић-Ризнић, број лиценце 100 0190 11 МП
др Саша Милијић, број лиценце 100 0007 03 МП

Одговорни урбаниста (детална разрада):
др Божидар Манић, број лиценце 200 1101 08 МП

ЧЛАНОВИ РАДНОГ ТИМА:

<i>Синтезни тим:</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Божидар Васиљевић, дипл. географ др Саша Милијић, дипл. просторни планер Олгица Бакић, дипл. просторни планер др Марина Ненковић Ризнић, дипл. просторни планер Проф др Марија Максин, дипл. инж. арх
<i>Шири радни тим:</i>	
<i>КОНЦЕПТ ОДРЖИВОГ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Божидар Васиљевић, дипл. географ др Саша Милијић, дипл. просторни планер Проф др Марија Максин, дипл. инж. арх др Јелена Басарић, дипл. просторни планер др Марина Ненковић Ризнић, дипл. просторни планер др Добрила Лукић, дипл. географ мр Зоран Мирјанић, дипл. просторни планер
<i>ДЕТАЉНА РАЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА</i>	др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Борјан Бранков, маст. инж. арх др Никола Крунић, дипл. просторни планер Светозар Теофиловић, дипл. инж. грађ. Бранислав Котрањац, дипл. арх. техн. Никола Лечић, дипл. инж. арх. Милан Милосављевић, дипл. инж. маш. Марија Јанковић, дипл. инж. електро. Весна Стојановић, дипл. инж. грађ. Дубравка Павловић, дипл. просторни планер Валентина Јанковић, дипл. инж. арх. Ивана Марковић, дипл. инж. грађ.

<i>ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, ПРЕДЕЛА И НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА</i>	Божидар Васиљевић, дипл. географ др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Ана Никовић, дипл. инж. арх. Љубиша Безбрадица, МА дипл. инж. шум. др Марина Ненковић Ризнић, дипл. просторни планер др Владица Ристић, дипл. инж. арх.
<i>РАЗВОЈ ТУРИЗМА</i>	др Јелена Басарић, дипл. просторни планер др Саша Милијић, дипл. просторни планер др Добрила Лукић, дипл. географ
<i>РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА, МРЕЖА НАСЕЉА, СТАНОВНИШТВО И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ</i>	Александра Гајић, МА дипл. просторни планер
<i>ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА (пољопривреда, шумарство и експлоатација минералних сировина)</i>	Проф др Милан Медаревић, дипл. инж. шум. др Снежана Обрадовић, дипл. инж. шум. Божидар Васиљевић, дипл. географ Љубиша Безбрадица, МА дипл. инж. шум. Александра Гајић, МА дипл. просторни планер Олгица Бакић, дипл. просторни планер
<i>ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ</i>	Олгица Бакић, дипл. просторни планер Миша Јовић, дипл. инж. електро др Марина Ненковић-Ризнић, дипл. просторни планер мр Зоран Мирјанић, дипл. просторни планер
<i>КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ЗА ОДБРАНУ И У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА</i>	Александар Лазаревић, дипл. инж. заштите од пожара др Никола Крунић, дипл. просторни планер
<i>СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА</i>	др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Небојша Стефановић, дипл. просторни планер Проф др Марија Максин, дипл. инж. арх. др Саша Милијић, дипл. просторни планер Божидар Васиљевић, дипл. географ др Добрила Лукић, дипл. географ
<i>БАЗА ПРОСТОРНИХ ПОДАТАКА (ГИС), РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА и КАРТЕ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ</i>	Олгица Бакић, дипл. просторни планер Александра Гајић, МА дипл. просторни планер др Никола Крунић, дипл. просторни планер др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Борјан Бранков, маст. инж. арх Божидар Васиљевић, дипл. географ

САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	2
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	4
1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	4
1.1. Положај и основне одлике подручја Просторног плана	4
1.2. Територијални обухват подручја Просторног плана	4
1.3. Граница подручја Просторног плана	5
1.4. Границе целина и потцелина посебне намене	6
Површине са режимом заштите I степена	8
Површине са режимом заштите II степена	13
Површине са режимом заштите III степена	17
1.5. Посебне намене подручја Просторног плана	18
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	19
2.1. Просторни планови	19
Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године	19
(„Службени гласник РС”, број 88/10)	19
2.2. Остали релевантни плански документи	21
3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	22
3.1. Посебне намене подручја	22
3.1.1. Заштита природе и природних вредности	22
3.1.2. Заштита непокретних културних добара	29
3.1.3. Туризам	37
3.1.4. ХЕПС „Ђердап“	40
3.1.5. Водопривредна инфраструктура	41
3.2. Друге намене на подручју Просторног плана	42
3.2.1. Природни ресурси	42
3.2.2. Становништво, мрежа насеља и јавне службе	46
3.2.4. Инфраструктурни системи	48
3.1.2.4. Заштита животне средине	53
3.2.6. Смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама	55
3.2.7. Обезбеђење интереса за одбрану земље	58
3.3. Синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене	58
II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	62
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	62
2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	62
3. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	63
4. РЕГИОНАЛНИ ПОЛОЖАЈ И АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	66
5. ПОЛАЗИШТА И ПРИНЦИПИ ЗА РЕЛАТИВИЗАЦИЈУ КОНФЛИКТНИХ ИНТЕРЕСА	67
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	70
1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ	70
1.1. Заштита подручја Националног парка	70
1.3.1. Режим заштите I степена	70
1.3.2. Режим заштите II степена	70
1.3.3. Режим заштите III степена	72
1.3. Заштита у оквиру Геопарка Ђердап	73
2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	73

3. ТУРИЗАМ.....	77
4. ХЕПС „Бердап“	81
5. Водни пут Е-80.....	83
6. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ.....	84
6.1. Природни ресурси.....	84
6.1.1. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде.....	84
6.1.2. Заштита и коришћење шума и шумског земљишта	84
6.1.3. Минералне сировине.....	85
6.2. Развој насеља, демографски и социјални развој.....	86
6.3. Инфраструктурни системи.....	88
6.3.1. Саобраћајна инфраструктура.....	88
6.3.2. Енергетска инфраструктура.....	89
6.3.3. Водопривредна инфраструктура и третман отпадних вода.....	91
6.3.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај	92
6.5. Заштита животне средине	94
7. КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	99
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА.....	102
1. Општа правила уређења и грађења на подручју НП „Бердап“	102
1.1. Општа правила уређења и грађења за стамбене и викенд зоне.....	102
1.2. Општа правила уређења и грађења за туристичке објекте и комплексе	103
2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА - оск „караташ“.....	104
2.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде	104
2.2. Подела на карактеристичне целине са описом делова зона заштите непокретних културних добара и споменика природе.....	106
2.3. Урбанистички услови за саобраћајне површине и инфраструктуру	109
2.4. Правила грађења за Спортски камп „Караташ“	117
2.5. Смернице за спровођење плана у границама детаљне разраде	123
V. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	124
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ	124
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	126
2.1. Смернице за спровођење Просторног плана и разраду просторним и урбанистичким плановима и урбанистичко-техничком документацијом (Реферална карта 4).....	126
2.2. Смернице за спровођење у секторским плановима и програмима	127
3. Приоритетна планска решења и пројекти	128
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	129

Списак графичких прилога, карата, слика и табела:

Графички прилог 1. Прегледна карта подручја Просторног плана

Слика 1. Спортски камп „Караташ“ – постојеће стање изграђености.

Слика 2. Подела на карактеристичне зоне, са планираном наменом површина.

Рефералне карте у размери 1:100.000:

- Реферална карта 1. „Посебна намена простора“,
- Реферална карта 2. „Мрежа насеља и инфраструктурни системи“,
- Реферална карта 3. „Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара“,
- Реферална карта 4. „Спровођење просторног плана“.

Карте детаљне разраде у размери 1:1.000, и то:

- Карта детаљне разраде I: Постојеће стање са границом обухвата детаљне разраде
- Карта детаљне разраде II: План намене, регулације и нивелације
- Карта детаљне разраде III: Синхрон план инфраструктуре

Табеле:

Табела 1: Просторни обухват подручја Просторног плана

Табела 2. Културно-историјско наслеђе на подручју Просторног плана.

Табела 3: Промене у демографској величини насеља 1981-2011. године

Табела 4. Пешачке стазе у Ђердапу (деонице георута)

Табела 5. Државни путеви на подручју Просторног плана

Табела 6: Промена ПГДС на државним путевима првог реда у периоду 2014-2019. године

Табела 7. Упоредни преглед пристајања и употребе обале на путничком пристаништу у Доњем Милановцу и Голупцу

Табела 8: Биланс намене простора на подручју Просторног плана у km^2

Табела 9: Подела на карактеристичне зоне, са планираном наменом површина.

Табела 10. Опис планираних парцела.

ИЗЈАВА

У складу са чланом 38. став 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09, 64/10 – Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – Одлука УС, 50/13 – Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20 и 52/21) и са чланом 27. став 2. тачка 2) Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19), изјављујемо да је: у домену надлежности и одговорности обрађивача планског документа Нацрт **Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“** за Јавни увид, урађен у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона, да је Нацрт плана припремљен на основу званичних и релевантних података и подлога, да је Нацрт плана усклађен са условима ималаца јавних овлашћења, извештајем о обављеном раном јавном увиду, извештајем о обављеној стручној контроли, као и да је усклађен са планским и другим документима ширег подручја.

У Београду, 02.11.2021. године

Одговорни планери: др Никола Крунић, дипл. просторни планер
број лиценце 100 0189 11 МП

др Марина Ненковић-Ризнић, дипл. просторни планер
број лиценце 100 0190 11 МП

др Саша Милијић, дипл. просторни планер
број лиценце 100 0007 03 МП

Одговорни урбаниста: др Божидар Манић, дипл. инж. арх.
број лиценце 200 1101 08 МП

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ (у даљем тексту: Просторни план) приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ („Службени гласник РС”, број 114/20) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ на животну средину („Службени гласник РС”, број 97/20).

Просторни план је урађен поштујући принципе и начела планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20 и 52/21) и начела заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16, 95/18 - др. закон и 71/21).

За формулисање и утврђивање планских решења значајне су и одредбе других законских и подзаконских аката Републике Србије који се непосредно или посредно односе на просторно планирање, заштиту природе, културна добра, туризам и одрживи развој подручја Просторног плана, а посебно: Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/15 и 95/18 – др. закон), Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон), Закона о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15), Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16), Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19) и другим нормативним актима који се односе на проблематику припреме овог просторног плана.

Непосредни предмет израде Просторног плана представља обезбеђење услова за реализацију националних интереса на принципима одрживог развоја у области заштите природних и културних вредности Националног парка „Ђердап“ и Геопарка „Ђердап“ у складу са одредбама Закона о националним парковима и Закона о заштити природе, као и развој туризма у складу са одредбама Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године, као и других планских докумената који важе на подручју Просторног плана. Усклађивање и интеграција заштите природних и културних вредности и њихова презентација у функцији развоја туризма, посебно оних видова туризма ослоњених на укупне вредности Геопарка, имаће позитивне ефекте на подизање нивоа конкурентности простора, развој локалних заједница и динамику будућег развоја у ширем окружењу, укључујући овде и трансграничну сарадњу.

Просторни план садржи елементе детаљне регулације за спортско рекреативне садржаје у обухвату Омладинског спортског кампа „Караташ“ (на основу захтева Министарства омладине и спорта бр. 350-01-14/2020-03, од 25.02.2021. године). За ову целину обезбеђује се директно спровођење, у складу са Законом о планирању и изградњи. Поред овога, просторни план ће се спроводити и, индиректно, плановима детаљне регулације и урбанистичким пројектима у складу са законом, за целине дефинисане овим просторним планом.

Просторни план је у великој мери заснован на решењима важећег Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ („Службени гласник Републике Србије“, број 43/13) која су коригована у погледу обухвата просторних јединица са режимима заштите природе и мерама заштите природе у складу са Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/15 и 95/18 – др. закон) и другим документима из

области заштите природе. Поред овога, обухват Просторног плана је значајно проширен обухватајући подручје геопарка „Ђердап“, што је условило допуну и иновирање података за сва планска решења релевантна за подручје посебне намене.

За формирање планских решења посебан значај су имали следећи документи: „Стручна основа за израду Закона о Националном парку „Ђердап“ (Завод за заштиту природе Србије, 2011. године), „Користи екосистемских услуга НП Ђердап за локалне заједнице“ (ЈП НП Ђердап и Завод за заштиту природе Србије, 2014. године), „План управљања Националним парком Ђердап за период 2020-2029. година“, радна верзија (ЈП НП „Ђердап“, 2019. година), апликациони документ геопарка Ђердап – „Application Dossier for Membership in UNESCO Global Geoparks Network“ (група аутора, 2017. године) и публикација „Улога објеката геонаслеђа у туризму Подунавља Србије“ (Д. Лукић и М. Д. Петровић, ГИ „Јован Цвијић“, САНУ, 2020. година).

Просторни план је урађен у ГИС окружењу, и садржи:

- текстуални део: I. Полазне основе, II. Принципи, циљеви и општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, III. Планска решења Просторног развоја, IV. Правила употребе земљишта, уређења и грађења, V. Имплементација Просторног плана;
- графичке приказе: рефералне карте у размери 1:100.000: Реферална карта 1. „Посебна намена простора“, Реферална карта 2. „Мрежа насеља и инфраструктурни системи“, Реферална карта 3. „Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара“, Реферална карта 4. „Спровођење просторног плана“; и карте детаљне разраде у размери 1:1.000, и то: Карта детаљне разраде I: Постојеће стање са границом обухвата детаљне разраде, Карта детаљне разраде II: План намене, регулације и нивелације и Карта детаљне разраде III: Синхрон план инфраструктуре.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину је саставни део документационе основе Просторног плана.

І ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОТЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје Просторног плана, укупне површине од око 1727 km² обухвата:

- Национални парк „Ђердап” (површине око 638 km²),
- Геопарк „Ђердап“ у целости (површине око 1330 km²) и
- територије ван ових подручја (око 397 km²).

Геопарк „Ђердап“ у целости обухвата подручје НП „Ђердап“, као и око 693 km² ван подручја НП „Ђердап“.

1.1. Положај и основне одлике подручја Просторног плана

Подручје Просторног плана простира се на деловима територија општине Голубац (Браничевски управни округ) и општина Мајданпек, Кладова и Неготин (Борски управни округ). Обухвата 37 целих катастарских општина и 37 насеља у којима је живело око 41.600 становника (Попис 2011). Подручје се простира правцем запад-исток, у физичко-географском смислу обухвата брдско-планинско подручје Ђердапске клисуре са делом Ђердапског језера и планинским масивима Шомрде, Лишковца и Мироча, у висинским зонама од око 40 (источно од Кладова) до око 930 m н.в. (на врху Гавран, југозападно од Рудне Главе).

1.2. Територијални обухват подручја Просторног плана

Подручје Просторног плана обухвата простор површине од око 1727 km² на деловима територија (Табела 1):

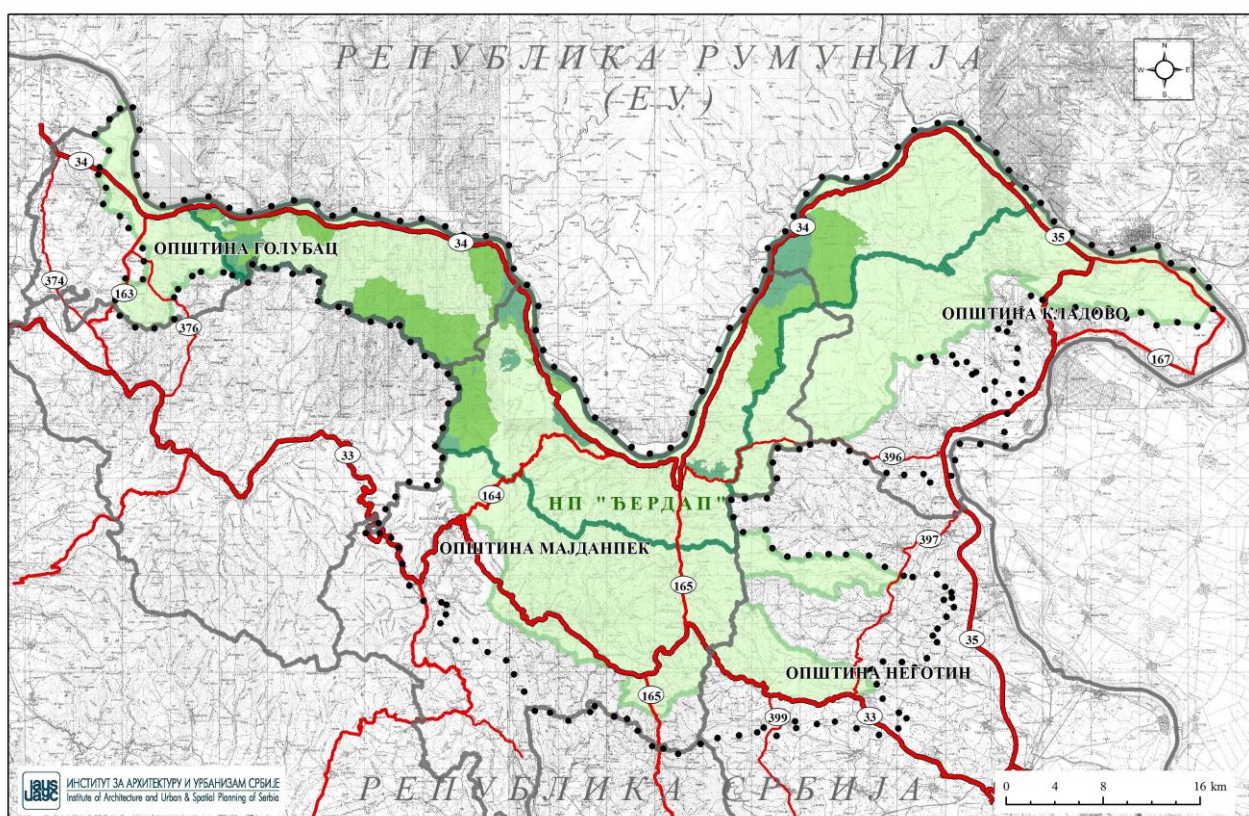
- општине Голубац (8 КО): целе катастарске општине Винци, Усије, Радошевац, Голубац, Брњица, Добра, Двориште и Снеготин;
- општине Мајданпек (10 КО): целе катастарске општине Бољетин, Голубиње, Доњи Милановац, Клокочевац, Мајданпек, Мироч, Мосна, Рудна Глава, Тополница и Црнајка;
- општине Кладова (15 КО): целе катастарске општине Текија, Нови Сип, Давидовац, Кладушница, Кладова, Петрово Село, Манастирица, Подвршка, Велика Каменица, Костол, Велика Врбица, Мала Врбица, Река, Грабовица и Брза Паланка;
- општине Неготин (4 КО): целе катастарске општине Уровица и Вратна, Јабуковац, Штубик I и Плавна.

Табела 1: Просторни обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе (ЈЛС) - општине	Површина обухваћеног дела територије ЈЛС, km ²	Површина НП „Ђердап“ на делу територији ЈЛС, km ²	% НП „Ђердап“ на делу територији ЈЛС, km ²	Површина Геопарка „Ђердап“ укупна/ван територије НП, km ²	Површина ван заштићених подручја
Голубац	253,8	180,9	28,4	253,8 / 72,9	0,0
Мајданпек	748,6	296,5	46,5	601,6 / 305,1	147,0
Кладова	499,2	159,9	25,1	391,6 / 231,7	107,6
Неготин	225,8	0,0	0,0	83,3 / 83,3	142,5
Укупно:	1727,4	637,3	100,0	1330,3 / 693,0	397,1

1.3. Граница подручја Просторног плана

Границе Просторног плана, односно подручја посебне намене са зонама I, II и III степена заштите Националног парка „Бердап” (у даљем тексту Национални парк), као и Геопарка „Бердап” одређене су на рефералним картама Просторног плана и описно, према ситуацији на топографским картама (ТК50: листови Велико Градиште 432-3 и 432-4, Оршава 433-3 и 433-4, Кладово 434-3, Жагубица 482-1 и 482-2, Бор 483-1 и 483-2, и Неготин 484-1; и ТК25: Велико Градиште 432-3-2, 432-3-4, 432-4-1, 432-4-2, 432-4-3 и 432-4-4; Оршава 433-3-3, 433-3-4, 433-4-1, 433-4-2, 433-4-3 и 433-4-4; Кладово 434-3-1 и 434-3-3, Жагубица 482-2-1 и 482-2-2; Бор 483-1-1, 483-1-2, 483-2-1 и 483-2-2), подацима дигиталног катастра непокретности и према подели газдинских јединица шумске основе Националног парка.

Графички прилог 1. Обухват Просторног плана са Геопарком и НП „Бердап“

Граница подручја Просторног плана дефинисана је границама целих катастарских општина и државном границом Републике Србије на акваторији Дунава, а приказана је графички и описно (Графички прилог 1. и Табела I-1).

Граница Просторног плана је:

- северна граница: од пресека државне границе између Републике Србије и Републике Румуније са границом општине Голубац (на западу) иде ка истоку државном границом Републике Србије и Републике Румуније (низводно Дунавом), односно спољним границама катастарских општина Винци, Усије, Радошевац, Голубац, Брњица и Добра (општина Голубац), Бољетин, Доњи Милановац и Голубиње (општина Мајданпек), Текија, Сип, Давидовац, Кладушница, Кладово, Костол, Мала и Велика Врбица (општина Кладово), до пресека државне границе између Републике Србије и Републике Румуније са границом општине Кладово (на истоку); и
- јужна граница: од пресека државне границе између Републике Србије и Републике Румуније са спољном границом општине Голубац (на Дунаву), иде ка југу/југоистоку спољним границама катастарских општина Двориште и Снеготин (општина Голубац),

Мајданпек, Рудна Глава и Црнајка (општина Мајданпек), до пресека са границом општине Неготин наставља ка истоку спољним границама катастарских општина Плавна и Штубик, те ка северу/северозападу спољним границама Јабуковац и Вратна (општина Неготин). Наставља источним спољним границама катастарских општина Голубиње и Мироч (општина Мајданпек), а затим границом општине Кладово, обухватајући катастарску општину Брза Паланка и Грабовица, односно до пресека државне границе између Републике Србије и Републике Румуније са границом општине Кладово (на Дунаву).

1.4. Границе целина и потцелина посебне намене

1.4.1. Границе Националног парка „Ђердап“

Кључна целина за утврђивање планских решења овог просторног плана су површине у обухвату НП „Ђердап“ са одговарајућим режимом заштите природе.

Подручје Националног парка „Ђердап“ простире се на територији општина Голубац, Мајданпек и Кладово, у оквиру 17 катастарских општина: Голубац, Брњица, Добра, Бољетин, Мајданпек, Доњи Милановац, Мосна, Тополница, Голубиње, Мироч, Петрово Село, Текија, Нови Сип, Давидовац, Манастирица, Кладушница и Подвршка.

Законом о националним парковима („Службени гласник РС“, бр. 84 /15, 95/18 - др. закон) утврђене су границе Националног парка „Ђердап“ чији је опис следећи: Опис границе почиње од тремеђе кат. парц. бр. 772/4, 772/3 и 5862/1 (река Дунав) у КО Голубац. Одатле се граница протеже у правцу југа, сече пут Голубац-Доњи Милановац (кат. парц. бр. 5766) и наставља источном страном кат. парц. бр. 850/1, пролазећи међом са кат. парц. бр. 850/27, 850/25 и 850/26. Наставља јужном страном кат. парц. бр. 850/26 и сече пут кат. парц. бр. 5775. Иде у правцу југа путем кат. парц. бр. 5775 до тремеђе пута кат. парц. бр. 5775, 896 и 893 чијом међом наставља у правцу југа, а даље међом кат. парц. бр. 895 и 894. Граница излази на пут кат. парц. бр. 5773 кога сече и правом линијом сече кат. парц. бр. 883/1 у правцу пута кат. парц. бр. 5776. Наставља у правцу југоистока путем кат. парц. бр. 5767, пролазећи међом поред кат. парц. бр. 883/1, 3859, 3836, 4108, 4106, 5772, 4103, 4102, 4095, 4094, 4093, 4085, 4325, 4326, 4327, 4328, 4332/1, 4333, 4340, 4341, 4343, 4344, 4345, 4346, 4350, 4349, 4348, 4347, 4478, 4477, 4476, 4474, 4473, 4472, 4471, 4470, 4468, 4467, 4464, 4463, 4462, 4460, 4459, 4456/2, 4456/1, 4542, 4539, 4538/1, 4538/3 и 4537. Долази до пута кат. парц. бр. 5845 кога прати у правцу југоистока све до границе КО Голубац и КО Двориште. Одатле граница иде границом КО Голубац и КО Двориште, а затим границом КО Голубац и КО Кривача, КО Голубац и КО Раденка до тремеђе КО Голубац, КО Раденка и КО Брњица. У правцу истока, граница иде границом КО Брњица и КО Раденка, а затим КО Раденка и КО Добра, даље границом КО Добра и КО Волуја и долази до тремеђе КО Волуја, КО Добра и КО Бољетин. Граница одатле иде у правцу југа пратећи границу КО Волуја и Бољетин, а затим границу КО Волуја и КО Мајданпек до места званог „Испод Чока Фрасен“. Одатле граница иде у правцу истока кроз КО Мајданпек јужном страном ГЈ „Бољетинска река“ (сече кат. парц. бр. 562/1) до кат. парц. бр. 616 и северним странама кат. парц. бр. 603, 602, 599, 598 и 527 где излази на пут кат. парц. бр. 578 кога прати до места званог „Штацион Капетанска“ изостављајући кат. парц. бр. 691 излази на пут Мајданпек – Доњи Милановац кат. парц. бр. 1513 и пратећи њега долази до раскрснице са путем кат. парц. бр. 700 којим даље иде у правцу југа ка званом месту „Лишковац“ до званог места „Велики Шопот“ где излази на границу КО Рудна Глава и КО Мајданпек. Граница иде границом КО Мајданпек и КО Рудна Глава, затим КО Мајданпек и КО Тополница, даље КО Мосна и КО Тополница до места званог „Краку Петри“. Одатле граница иде кроз КО Тополницу у правцу места званог „Краку Трифеј“ од тремеђе кат. парц. бр. 216, 150 и потока Косовица (кат. парц. бр. 5086) међом кат. парц. бр. 150 и 216, 152 и 198, 199 и 151 до пута кат. парц. бр. 5098. Прати пут кат. парц. бр. 5098 у правцу истока до раскрснице са путем кат. парц. бр. 3427 којим

наставља до тромеђе кат. парц. бр. 3428/2, 3428/4 и пута 3427. Граница наставља међама кат. парц. бр. 3428/4 и 3428/2, 3428/4 и 1906/2, 1906/2 и 1913/1, 1906/2 и 1913/2, 1913/2 и 3444, 1913/2 и 3447/1, 1911/2 и 3451/1 и 1911/3 и 3452/1. Од тромеђе кат. парц. бр. 1911/3, 3452/1 и 5085/3 (Поречка река) сече Поречку реку у правцу тромеђе кат. парц. бр. 5085/3 (Поречка река), 1657/1 и потока Количан (кат. парц. бр. 1663). Иде даље међама кат. парц. бр. 1657/1 и 1660/2, 1657/1 и 1656/2, 1655/2 и 1656/2, 1656/1 и 1656/2, затим сече пут Доњи Милановац – Неготин кат. парц. бр. 5102/1 и наставља јужном страном кат. парц. бр. 1647/1, 1644 и 1643. Иде даље међама кат. парц. бр. 1601/4 и 3824/3, 1609 и 3837/2, 1601/5 и 3814/1, 1601/5 и 3845, 1608 и 3845, 1606 и 3850, 3850 и 3856 и 3855 и 3856 где излази на пут 5105. Тим путем иде у правцу истока до КО Вратна, а даље наставља у правцу севера преко места званог „Циганско гробље” границом КО Тополница и КО Вратна, затим границом КО Тополница и КО Уровица. Долази до КО Мосна и наставља у правцу север а границом КО Мосна и КО Уровица, а затим границом КО Мосна и КО Мироч, границом КО Голубиње и КО Мироч. Код места званог „Шупаљка” се одваја од границе КО Голубиње и наставља кроз КО Мироч путем Доњи Милановац – Велика Паланка ка селу Мироч. Долази до села путем, а затим се одваја од пута на тромеђи кат. парц. бр. 869/2, 932/1, 932/17 и иде у правцу севера источном страном кат. парц. бр. 932/1 до границе са КО Голубиње коју прати до најсеверније тачке кат. парц. бр. 932/2, а затим прелази у КО Голубиње. У КО Голубиње граница иде у правцу пута кат. парц. бр. 5673 међом кат. парц. бр. 4170 и 4168, 4171 и 4169. Прати пут у правцу севера, пролази поред места званог „Белевине” све до места званог „Голубињска главица” где граница под оштрим углом прелази на пут кат. парц. бр. 5645 обилазећи око кат. парц. бр. 3557. У правцу истока, а затим севера иде путем кат. парц. бр. 5645 до раскрснице са путем кат. парц. бр. 5658. Граница наставља путем кат. парц. бр. 5658 у правцу истока а затим се одваја путем кат. парц. бр. 5654, до пута кат. парц. бр. 5644 кога сече и наставља путем кат. парц. бр. 2020 до раскрснице са путем кат. парц. бр. 933 којим наставља до међе кат. парц. бр. 935 и 934 чијом међом иде у правцу северозапада. Граница даље наставља у правцу севера пратећи источну страну кат. парц. бр. 958 до места званог „Мали вис” где долази до пута кат. парц. бр. 925 кога прати а затим путем кат. парц. бр. 5640 до кат. парц. бр. 3/1 где мења правац у северни и иде западном страном кат. парц. бр. 3/1 до пута кат. парц. бр. 907. Наставља у правцу севера западном страном кат. парц. бр. 3/1 до места званог „Каланфиров чукар” где од тригометра бр. 191 сече кат. парц. бр. 3/1 у правцу истока јужном страном ГЈ „Штрбачко корито” до границе са КО Петрово Село. Наставља у правцу истока кроз КО Петрово село кроз локалитет „Штрбац” пратећи јужну страну ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 978/1 до пута кат. парц. бр. 3432 који је и граница са КО Велика Каменица. Наставља том границом а затим границом КО Петрово село и КО Подвршка до међе кат. парц. бр. 269 и 481/2 у КО Подвршка. У КО Подвршка граница обилази са унутрашње стране кат. парц. бр. 269 и поново излази на границу КО Подвршка и КО Петрово село којом иде до међе кат. парц. бр. 59 и 42. Одатле граница иде у правцу истока пролазећи међама кат. парц. бр. 59 и 42, 59 и 46, 46 и 47/1, 45 и 47/2, 45 и 47/3, 44 и 58 до међног камена бр. 1 одакле у правцу истока сече пут Петрово село-Кладово кат. парц. бр. 5479, и излази на границу КО Манастирица. Граница кроз КО Манастирицу пролази путем кат. парц. бр. 2158/2 до званог места „Калфа” где се одваја од пута и пролази међом кат. парц. бр. 2 и 6, а затим 3 и 6 и излази на границу са КО Кладушница. Граница пролази кроз КО Кладушница путем кат. парц. бр. 4 и долази до КО Давидовац. Наставља путем кат. парц. бр. 1939 кроз КО Давидовац од којег се одваја на тромеђи кат. парц. бр. 1039, 1365 и пута кат. парц. бр. 1939. Од тромеђе граница иде у правцу севера а затим истока, пратећи источну, а затим јужну страну кат. парц. бр. 1039 до места званог „Кисељача”, односно тромеђе кат. парц. бр. 1039, 867/2 и 867/1. Граница се протеже југоисточно међом кат. парц. бр. 867/1 и 867/2, 867/1 и 869, 867/1 и 870, 867/1 и 866 и 868 и 866 до пута кат. парц. бр. 1935 којим иде у правцу истока до тромеђе кат. парц. бр. 518, 515/4 и пута кат. парц. бр. 1935. Даље иде југоисточном страном кат. парц. бр. 515/4, сече пут и обилази кат. парц. бр. 375 и 373 са северне стране и наставља границом КО Давидовац и КО Сип до кат. парц. бр. 1692 у КО Сип. Кроз КО Сип

граница иде међом кат. парц. бр. 1692 и 1797, сече пут кат. парц. бр. 1627 од међе кат. парц. бр. 1797 и 1798 у правцу међе кат. парц. бр. 1698 и 1693. Граница међом кат. парц. бр. 1697 и 1693, 1697 и 1695 долази до улице кат. парц. бр. 2122 коју сече од тромеђе улице кат. парц. бр. 2122, 1697 и 1697, у правцу тромеђе улице кат. парц. бр. 2122, 1728 и 1727/1. Од те тромеђе, правом линијом, граница сече кат. парц. бр. 1727/1 и магистрални пут Голубац-Кладово кат. парц. бр. 2121, у правцу тромеђе магистралног пута кат. парц. бр. 2121, 1609 и 1608. Граница иде југоисточно магистралним путем кат. парц. бр. 2121 све до пута кат. парц. бр. 1726 који представља и границу са КО Давидовац. Граница мења правац у северни и иде границом КО Давидовац до државне границе са Румунијом. Иде узводно Дунавом, пратећи државну границу све до почетне тачке описа границе.

У случају неслагања границе Националног парка „Ђердап” приказане на рефералним картама и описа датог у текстуалном делу Просторног плана, меродаван је и примењује се опис границе Националног парка „Ђердап” дат у текстуалном делу Просторног плана који је преузет из Закона о националним парковима („Службени гласник РС“, бр. 84 /15, 95/18 - др. закон). Овим законом су утврђене и границе површина са режимом заштите I и II степена.

Површине са режимом заштите I степена

Укупна површина са режимом заштите I степена износи око 5.106,27 ха, односно 8,01% од укупне површине Националног парка и састоји се од 14 просторних јединица (према Закону о националним парковима, локалитета):

- 1.1. Локалитет „Голубачки град”, површине 86,86 ха, се налази на територији Општине Голубац, КО Голубац и обухвата одељења: део 96а, 96б, 96ц и део 96д ГЈ „Чезава”. Опис границе локалитета почиње у КО Голубац, од источне тачке кат. парц. бр. 112/4, односно Стари град Голубац. Граница иде путем кат. парц. бр. 5766/3 Велико Градиште – Доњи Милановац, и одваја се од њега међом кат. парц. бр. 770 и 769/1. Даље иде међом кат. парц. бр. 771/1 источно, и мења правац у јужни пратећи источну страну кат. парц. бр. 764. Обилази са северне стране кат. парц. бр. 763/1, затим 746 и долази до пута кат. парц. бр. 5770. Иде у правцу југа путем, а затим га сече под правим углом и излази на међу кат. парц. бр. 640/39 и 640/1. Граница даље наставља пратећи међу кат. парц. бр. 640/1 и следећих кат. парц. бр. 640/29, 649/28, 640/34, 640/33, 640/32, 640/25, 640/23, 640/22, 640/21, 640/20, 640/19, 640/30, 640/26, 640/24 и 640/8. Поново излази на пут Велико Градиште-Доњи Милановац кога прати до тромеђе пута, кат. парц. бр. 640/2 и 640/40. Наставља у правцу југа, а затим запада, пратећи међу кат. парц. бр. 640/2 са источне, а затим јужне стране. Граница задржава правац запада и пролази јужном страном кат. парц. бр. 640/1 и 745/1, долази до пута кат. парц. бр. 5769/1, сече га и мења правац у северозападни, крећући се западном страном кат. парц. бр. 744. Даље прати међе кат. парц. бр. 763/1 и 761, 763/1 и 762/1, 771/3 и 762/1, а затим међом кат. парц. бр. 771/1 пролази са западне стране кат. парц. бр. 762/1, 761, 760, 759 и 758. Граница даље сече пут кат. парц. бр. 5769/1, обухвата целу кат. парц. бр. 774, поново сече пут кат. парц. бр. 5769/1 и наставља у правцу запада кат. парц. бр. 771/1 до места званог „Ливазујка”. Даље граница обухвата целу кат. парц. бр. 851/1, затим пресеца пут кат. парц. бр. 5769/1 и прати међу кат. парц. бр. 771/1 и 771/2, а затим 772/1 и 771/1 долази до почетне тачке описа.
- 1.2. Локалитет „Бојана”, површине 98,14 ха, се налази на територији Општине Голубац, КО Голубац и обухвата одељења 90а, 90б, 90ц, 90д, 91и, 91ј, 94а, 94д, део 94ц, 95а, 95б, 95ц и 95д у ГЈ „Чезава”. Опис границе локалитета почиње на тромеђи пута кат. парц. бр. 5766/3 Велико Градиште – Доњи Милановац и кат. парц. бр. 609/2 и 609/39. Од почетне тачке граница иде у правцу југозапада пратећи међу кат. парц. бр. 609/2, 609/39 и 609/5, долази до кат. парц. бр. 680, и наставља у правцу југа међом кат. парц. бр. 609/5, а затим 609/1 до тромеђе кат. парц. бр. 609/1, 3974 и 3975. На тромеђи граница иде кроз кат. парц. бр. 609/1 и 609/40 границама одељења 95д, 95а, 90а, 91и, 94а, 94д, 91ј, 90б и 90ц ГЈ

„Чезава” и излази на пут Велико Градиште – Доњи Милановац којег прати у правцу северозапада, одваја се пратећи међе кат. парц. бр. 609/38, 619/1, 620 и 617/1, остављајући их ван режима заштите I степена. Граница у правцу југа иде путем кат. парц. бр. 5768, сече га под правим углом и излази на најјужнију тачку кат. парц. бр. 609/26. Наставља западном страном кат. парц. бр. 609/26, 609/25, 609/17 и 609/15 до тромеђе кат. парц. бр. 609/15, 609/14 и 609/1. Од тромеђе граница иде западно, сече кат. парц. бр. 609/1 и прати јужну страну кат. парц. бр. 609/12, 609/11, 609/10, 609/9, 609/16 и 609/24, обилази око кат. парц. бр. 609/3 и долази до пута кат. парц. бр. 609/4 кога прати до кат. парц. бр. 609/18. Граница прати западну страну кат. парц. бр. 609/18, најкраћим путем долази до кат. парц. бр. 609/31 коју обилази и наставља у правцу североистока северном страном кат. парц. бр. 609/31, 609/30, 609/29, 609/28, 609/27, 609/22, 609/23 и 609/33. Граница излази на пут Велико Градиште – Доњи Милановац и прати га, у правцу северозапада до почетне тачке описа. Ван режима заштите I степена налазе се кат. парцеле на потесу „Ливадица”. Граница је дефинисана међом кат. парц. бр. 609/1 и следећих кат. парцела бр. 623, 627, 628, 629, 630, 638, 639, 4621, 636, 4624, 4627, 4628, 4633, 633, 621, 622, 625, дела пута 5768 и 624.

- 1.3. Локалитет „Клисура реке Брњице”, површине 693,74 ha, се налази у општини Голубац, а по шумској подели улази у састав ГЈ „Чезава” и обухвата одељења 71, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, део 83а, 83б, 83/1, 83/2, 84а, 84б, 84ц и 84д. Опис границе локалитета почиње на тромеђи КО Двориште, КО Голубац и пута кат. парц. бр. 5847 (КО Голубац). Граница прати спољну границу Националног парка Ђердап, односно, границу КО Голубац и КО Двориште, КО Кривача и КО Раденка до међног камена бр. 11, кат. парц. бр. 1 у КО Раденка. Одатле граница иде у правцу запада, сече кат. парц. бр. 4717 (КО Голубац) границама одељења 78, 77, 76 и 71 ГЈ „Чезава” и долази до границе КО Голубац и КО Брњица, прати је у правцу севера до пута кат. парц. бр. 5847. Прати пут кат. парц. бр. 5847 у правцу запада и долази до почетне тачке описа.
- 1.4. Локалитет „Татарски вис” , површине 34,01 ha, се налази у општини Голубац, а према шумској подели се налази у ГЈ „Лева река”, обухватајући одељења 51ц, 51д, 52б, 53б, 54б, 54ц и 54д и обухвата део кат. парц. бр. 3880, КО Добра. Опис границе локалитета почиње на тромеђи КО Добра, КО Дубока и КО Бољетин. Граница од почетне тачке иде североисточно, границом КО Добра и КО Бољетин, а затим сече кат. парц. бр. 3880 пролазећи границом одељења 51ц, 51д, 52б, 53б, 54б, 54ц и 54д ГЈ „Лева река” и долази до спољне границе Националног парка „Ђердап”, односно КО Добра и КО Дубока, коју прати до почетне тачке описа.
- 1.5. Локалитет „Шомрда”, површине 20,34 ha, се налази у општини Мајданпек и обухвата део катастарске парцеле бр. 710, КО Бољетин. Налази се унутар истоимене природне предеоне целине и обухвата одељење 128 ГЈ „Бољетинска река”. Граница локалитета се поклапа са спољном границом одељења 128 ГЈ „Бољетинска река”.
- 1.6. Локалитет „Тилва Тома”, површине 231,90 ha, се налази у општини Мајданпек, а по шумској подели локалитет улази у састав ГЈ „Бољетинска река” и обухвата одељења 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88 и 89, а обухвата део катастарске парцеле бр. 562/1, КО Мајданпек. Опис границе локалитета почиње на спољној граници Националног парка „Ђердап”, односно граници КО Мајданпек и КО Волуја, код места званог „Чока Грљај” и полигонске тачке бр. 317. Граница прати спољну границу Националног парка Ђердап у правцу југа, пролазећи поред потеса „Тилва Томе”, источно поред „Испод Чока Фрасен” до границе одељења 82, одатле иде северно и сече кат. парц. бр. 562/1 (КО Мајданпек), пратећи источну страну одељења 82 ГЈ „Бољетинска река”, долази до потока Исења, иде западно потоком, а затим сече кат. парц. бр. 561/1 границама одељења 89 ГЈ „Бољетинска река” и долази до почетне тачке описа.
- 1.7. Локалитет „Цигански поток”, површине 206,69 ha се налази у се налази у општини Голубац, а по важећој шумској подели локалитет улази у састав ГЈ „Бољетинска” и обухвата одељења 51, 52, 53, 57а, 57б, део 57ц, 57д, 57е, 57(1–6) и 60. Опис границе

локалитета почиње у КО Бољетин, на тромеђи кат. парц. бр. 724, 696/1 и пута кат. парц. бр. 3397. Граница иде у правцу званог места „Каменити рт”, пратећи међу кат. парц. бр. 696/1 до најјужније тачке кат. парц. бр. 729/2 где пресеца кат. парц. бр. 696/1 западном страном одељења 60 ГЈ „Бољетинка”, а затим пресеца Цигански поток и кат. парц. бр. 862/1. Граница даље прати кат. парц. бр. 862/1 са јужне стране у правцу истока, обухватајући и кат. парц. бр. 862/2 и излази на пут кат. парц. бр. 3398, сече га и наставља у правцу запада, јужним странама кат. парц. бр. 858, 859, 857, 856, 853/3, 696/97, 696/96, 696/95, 696/94, затим излази на пут кат. парц. бр. 3398 и прати га до границе са одељењем 57, затим иде јужно западним странама одељења 57 и 53 ГЈ „Бољетинка” и излази на пут кат. парц. бр. 3399. Граница даље наставља путем, а затим северним странама кат. парц. бр. 696/32, 696/132, 696/133, 696/134, 1633, 1632/2, 1632/1, 1631/2, пресеца пут кат. парц. бр. 6969/138 обилази око кат. парц. бр. 696/139, 1629/1, 1628, 696/140, 696/141, 696/142, 696/143. Даље граница наставља међом кат. парц. бр. 865/1, обухватајући и кат. парц. бр. 1622 и 865/10. Граница иде кат. парц. бр. 865/1 и 867/1, надаље граница наставља источном страном одељења 51 ГЈ „Бољетинка” и сече кат. парц. бр. 867/1 и 866 и пут кат. парц. бр. 3400. Наставља међом кат. парц. бр. 865/1, 819/2 и 819/1, а затим путем кат. парц. бр. 815 до тромеђе пута кат. парц. бр. 815, 825 и 696/1. Одатле иде западним странама кат. парц. бр. 825, 829/1, 829/2, 3420, 846, 844 где избија на пут кат. парц. бр. 3421, сече га и иде источном страном кат. парц. бр. 696/1 а затим сече кат. парц. бр. 696/1 границом одељења 60 ГЈ Бољетинка и прати јужну страну кат. парц. бр. 696/44, 745/2, 744, обилази око кат. парц. бр. 696/50, 742, 741/1, а затим међом кат. парц. бр. 740 и 745/1 излази на пут кат. парц. бр. 3397 и прати га у правцу запада до почетне тачке описа.

- 1.8. Локалитет „Босман–Соколовац”, површине 266,87 ха, се налази у општини Мајданпек, а према шумској подели локалитет се налази у ГЈ „Кожица”. Обухвата одељења 8а, 8б, 9а, 9б, 9/2, 9/3, 10а, 10б, 10ц, 10/1, 10/2, 11а, 12а, 14а, 14б и 15а. Локалитет се налази на КО Добра и обухвата следеће кат. парц.: 2941/1део, 4480, 4481, 4476, 4432, 3030. Почетна тачка описа границе локалитета се налази на тромеђи кат. парц. бр. 2882/1, пута Голубац-Доњи Милановац, кат. парц. бр. 5737/2 и кат. парц. бр. 2941/1 у КО Добра. Граница иде западном страном кат. парц. бр. 2941/1 и пролази међом поред кат. парц. бр. 2882/1, 2942, 2943, 2944, 2889/1, пут кат. парц. бр. 4698, 2955/2, 2956, 2959, 2960, 2967, 2976/1, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, пут кат. парц. бр. 4698, 2993, 2994, 2998, 3000, 3004, 3006, 3005, 3011, 3007, 3008, 3009, 3010, 3012, 3013, 3014, 3020 и 3029. Граница обухвата кат. парц. бр. 3030 и наставља међом кат. парц. бр. 4432 и 4433, а затим поново излази на међу са кат. парц. бр. 2941/1 и иде јужно пролазећи око кат. парц. бр. 4433, 4434, 4435, 4484, 4485, 4484, 4483, 4482 излази на пут кат. парц. бр. 4658. У правцу југа, граница иде путем кат. парц. бр. 4658, а затим скреће ка истоку северном страном кат. парц. бр. 4479. Мења правац у јужни и иде западном страном кат. парц. бр. 4180 и опет излази на кат. парц. бр. 2941/1 којом се спушта јужно до границе КО Добра и КО Бољетин. Мења правац у североисточни и реком Песача, која је уједно и граница КО Добра и КО Бољетин, иде до пута Голубац – Доњи Милановац. Иде у правцу северозапада путем, а затим сече кат. парц. бр. 2941/1 на месту првог и другог тунела. При уласку у трећи тунел прати границу одељења 11 Г.Ј „Кожица”, а затим поново излази на пут Голубац – Доњи Милановац кога прати до почетне тачке описа.
- 1.9. Локалитет „Чока Њалта са Песачом”, површине 628,98 ха, се налази у општини Мајданпек, а припада ГЈ „Бољетинка” и обухвата одељења 69а, 69б, 69ц, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, део 79а, 79б, 79ц и 79 (1–6). Почетна тачка описа границе локалитета се налази у КО Бољетин, на тромеђи кат. парц. бр. 156, пута 3391/6 и 164/1. Од тромеђе се граница креће северно међом кат. парц. бр. 164/1 и обилази око кат. парц. бр. 156, 149/1, 149/4, 160, 159, 148, 147 и 145. Граница даље иде северном страном кат. парц. бр. 137 а затим међом кат. парц. бр. 164/3 и 164/4 поново излази на кат. парц. бр. 164/1. Прати у правцу југа западну страну кат. парц. бр. 164/1 до места званог „Штрбин” где савија

према истоку пратећи и даље међу кат. парц. бр. 164/1, затим долази до пута кат. парц. бр. 200, којег сече под правим углом излазећи на међу кат. парц. бр. 205/1 и 212/1. Пратећи западну страну кат. парц. бр. 212/1 долази до локалитета „Кошо брдо” где сече кат. парц. бр. 212/1 по јужној страни одељења 69 ГЈ „Бољетинка” и излази на обалу реке Дунав. Наставља обалом у правцу северозапада до реке Песаче, односно границе КО Бољетин и КО Добра. Граница даље прати границу КО Добра и КО Бољетин, односно реку Песачу до моста, где се одваја путем кат. парц. бр. 1103 до границе одељења 79 и сече кат. парц. бр. 20/1 јужном страном одељења 79 ГЈ „Бољетинка”. Наставља међом кат. парц. бр. 20/1 и 75, 20/1 и 73/1, 62 и 73/1, опет 20/1 и 73/1, 20/1 и 66, 66 и 48, 48 и 73/1, 48 и 54, 48 и 53, 48 и 52, 48 и 51, 48 и 50, 48 и 49, 49 и 42, где пресеца пут 3391/6, а затим га прати у правцу југоистока до међне линије кат. парц. бр. 156 и 164/1 која је и почетна тачка описа.

- 1.10. Локалитет „Лепенски вир”, површине 62,06 ha, се налази у општини Мајданпек и обухвата 68 одељење ГЈ „Бољетинка”. Почетак описа границе локалитета почиње у КО Бољетин, на тромеђи пута кат. парц. бр. 3402/2, 966 и 212/1. Граница креће у правцу севера, обалом реке Дунав, односно источним странама кат. парц. бр. 212/1, 948/1 и 212/12. Граница излази на источну страну пута кат. парц. бр. 212/19 и прати га у правцу севера, а затим источном страном кат. парц. бр. 212/18 до међе кат. парц. бр. 212/4 и 956/4 где савија према истоку и излази на обалу реке Дунав. Граница даље иде у правцу севера пратећи обалу реке Дунав до границе одељења 68, прати га са северне стране, а затим мења правац у јужни, пратећи западну страну кат. парц. бр. 212/1. На јужном делу кат. парц. бр. 212/1 мења правац у источни и обилази пут 212/20, обилази око њега при уласку у тунел, пролазећи међом кат. парц. бр. 992. Граница се надаље креће међом кат. парц. бр. 212/1 и путем кат. парц. бр. 212/20, 212/1 и 987, 212/1 и 991/3 и 212/1 и путем 3402/3 којим долази до почетне тачке описа. Из режима I степена заштите на овом локалитету је изузета кат. парц. бр. 216/2 у целини.
- 1.11. Локалитет „Кањон Бољетинске реке са Гребеном”, површине 102,48 ha, се налази у општини Мајданпек, а по шумској подели улази у састав ГЈ „Бољетинка” и обухвата одељења 67а, 67б, 67ц, 67е, 1, 2 и 3. Почетна тачка описа границе локалитет је тромеђа реке Дунав и граница КО Бољетин и КО Доњи Милановац. Граница иде узводно, обалном линијом реке Дунав кроз КО Бољетин, у правцу северозапада до тромеђе реке Дунав и кат. парц. бр. 1132/1 и 1136. Пратећи кат. парц. бр. 1132/1 обилази око кат. парц. бр. 1136, 1135 и 1134 где поново излази на обалу реке Дунав, којом наставља у правцу северозапада до места званог „Лепена” где прати границу кат. парц. бр. 1099. У правцу запада иде северном страном кат. парц. бр. 1100/1 и излази на пут 3402/1. Граница иде путем кат. парц. бр. 3402/1 до тромеђе пута и кат. парц. бр. 1018 и 1101 а затим прати границу кат. парц. бр. 1101 преко локалитета „Кошо брдо” до кат. парц. бр. 3422/1. Граница се кат. парц. бр. 3422/1 креће у правцу југа до моста и кат. парц. бр. 1104/2, а затим у правцу истока сече кат. парц. бр. 1104/2 у правцу тромеђе кат. парц. бр. 1104/2, 1132/14 и 1132/13. Даље се граница креће међом кат. парц. бр. 1132/13 и 1132/14, затим сече кат. парц. бр. 1132/13 под правим углом, а затим 1132/13 и 1132/1, 1132/13 и 1131, и опет 1132/13 и 1132/1. Граница наставља пратећи међу кат. парц. бр. 132/1 у правцу југоистока, обилази око кат. парц. бр. 2798, а затим границом одељења 1 ГЈ „Бољетинка” долази до почетне тачке описа.
- 1.12. Локалитет „Ковилово”, површине 365,98 ha, се налази у општини Мајданпек, а по важећој шумској подели „Ковилово” улази у састав ГЈ „Поречке шуме” и обухвата одељења 55, 56, 57, 58, 59, 60а, 60б, 60ц, 60д, 63, 64, 65, 66, 67. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа КО Бољетин и кат. парц. бр. 861 и 872/1 (КО Доњи Милановац). Граница се протеже северном страном кат. парц. бр. 872/1 долази до пута Бољетин-Доњи Милановац кат. парц. бр. 3055/5. Прати пут у правцу истока изузимајући кат. парц. бр. 336/1 и 3363/2 до кат. парц. бр. 872/19, а затим у правцу југа прати кат. парц. бр. 872/1, пресеца пут 3060, наставља путем 1201, затим спушта у правцу југа кат.

парц. бр. 1127/1 до јужне стране одељења 56 и 55 ГЈ „Поречке шуме” до тромеђе пута 3060, 1241 и 1127/1. Потом границом кат. парц. бр. 872/1, а затим одељењима 58, 59, 60, 64 и 65 ГЈ „Поречке шуме” до границе са КО Бољетин. Граница се креће у правцу севера, западном страном кат. парц. бр. 3184/2, а затим кат. парц. бр. 872/1, пролазећи међом са кат. парц. бр. 3184/1, 869, 871, 870, 869, 868/1, 868/2867, 866, 865, 864, 863, 862 и 3258. Граница излази на границу са КО Бољетин и у правцу североистока прати је до почетне тачке описа.

- 1.13. Локалитет „Градашница”, површине 354,38 ha, се налази у општини Мајданпек, а по важећој шумској подели „Градашница” улази у састав ГЈ „Црни врх” и обухвата одељења 7, 8, 9, 10, 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22 и 23. Опис границе локалитета почиње на граници КО Мосна и КО Голубиње и пута Неготин – Доњи Милановац. Граница пролази кроз КО Мосна, преко моста на реци Градашници и иде јужно до северне стране кат. парц. бр. 158/2. Граница прати до јужне стране кат. парц. бр. 27 и иде у правцу истока, обухватајући у целости и кат. парц. бр. 1339, 1350 и 1351, све до границе одељења 17 ГЈ „Црни врх”, прати га и иде северно и излази на границу КО Мосна и КО Голубиње, односно реку Градашницу. Иде узводно реком Градашницом у правцу североистока, сече реку и надаље иде кроз КО Голубиње пратећи североисточну страну кат. парц. бр. 5375/1 до пута 5690. Граница наставља путем кат. парц. бр. 5690. до међе са кат. парц. бр. 5375/2. Надаље граница прати међу кат. парц. бр. 5375/2 све до пута кат. парц. бр. 5622, наставља путем, а затим га сече под правим углом у правцу тромеђе кат. парц. бр. 5513/1, 5234 и пута. Граница иде у правцу истока јужном страном кат. парц. бр. 5234 све до границе одељења 7 ГЈ „Црни врх”, сече кат. парц. бр. 5234 границом одељења и иде северозападно, а затим наставља јужном страном кат. парц. бр. 5523 и 5524. Граница наставља са северне стране кат. парц. бр. 5541 у правцу запада и излази до Реке Градашнице и међе кат. парц. бр. 5589/10, а затим мостом преко реке Градашнице долази на почетну тачку описа.
- 1.14. Локалитет „Велики и Мали Штрбац са Трајановом таблом”, површине 1953,83 ha, се простире у општинама Мајданпек и Кладово, а обухвата одељења 41 (део 41а), 42 (део 42а), 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69 и 70 ГЈ „Штрбачко корито”. Опис границе локалитета почиње у КО Текија, на тромеђи кат. парц. бр. 2595, 2594 и 2702/1. Граница пресеца кат. парц. бр. 2702/1 источним странама одељења 45, 46, 50 и 51 ГЈ „Штрбачко корито” у правцу југа и долази до границе КО Текија и КО Голубиње. Прати границу катастарских општина у правцу југоистока, затим прати границу КО Голубиње и КО Петрово село у истом правцу. Граница даље наставља кроз КО Голубиње пресецајући кат. парц. бр. 3/1 по границама одељења 60, 61, 62, 63 и 70 и долази на звано место „Јењић” на међу кат. парц. бр. 3/1 код положонске тачке бр. 1649. Одатле, граница иде западно, пратећи јужну страну кат. парц. бр. 3/1, до пута кат. парц. бр. 5629, пресеца га и прати јужну страну кат. парц. бр. 2/1, а затим кат. парц. бр. 19/2 до пута кат. парц. бр. 5699/1. Граница прати пут у правцу североистока све до границе са КО Текија, одакле наставља кроз КО Текија, границама одељења 59 и 55 ГЈ „Штрбачко корито”. Граница даље прати обалу реке Дунав, иде у правцу североистока, низводно све до границе одељења 41 ГЈ „Штрбачко корито” где пресеца кат. парц. бр. 1201/1 коју прати у правцу југозапада са њене јужне стране. На међи кат. парц. бр. 1201/1 граница наилази на полигонску тачку бр. 2263 одакле пресеца пут кат. парц. бр. 2745/5 у правцу међе кат. парц. бр. 2674/1 и 2671/1. Граница наставља пратећи северну страну кат. парц. бр. 2674/1 у правцу истока и долази до кат. парц. бр. 2702/1. Даље граница прати кат. парц. бр. 2702/1 у правцу североистока до почетне тачке описа.

Површине са режимом заштите II степена

Укупна површина са режимом заштите II степена износи 13.715,39 ha, односно 21,50% од укупне површине Националног парка и састоји се од 10 просторних јединица - локалитета:

- 2.1. Локалитет „Голубачка клисура”, површине 197,77 ha, у општини Голубац, обухвата одељења 96е, 96ф, 96г и 96х ГЈ „Чезава”. Опис границе локалитета почиње на тремеђи кат. парц. бр. 4344, 4345 и пута кат. парц. бр. 5767, на спољној граници Националног парка Ђердап у КО Голубац. Граница иде у правцу севера пролазећи међом кат. парц. бр. 4344 и 4345, 4481 и 4339, 4481 и 4338, 4481 и 4482, а затим излази на пут кат. парц. бр. 4475, прати га северно и излази на пут кат. парц. бр. 5772. На раскрсници са путем кат. парц. бр. 5834, граница савија према истоку, иде путем кат. парц. бр. 5834, а затим путем кат. парц. бр. 5833. Граница се ломи пратећи источну страну кат. парц. бр. 3972, а затим јужне стране кат. парц. бр. 3973 и 3974. У правцу севера, граница прати западну страну кат. парц. бр. 609/1 и 609/5, а затим источном страном кат. парц. бр. 609/2 излази на пут Велико Градиште-Доњи Милановац. Затим путем иде у правцу северозапада, одваја се од пута међом кат. парц. бр. 640/40 и 640/2, прати јужну страну кат. парц. бр. 640/2, 640/1 и 745/1, потом западном страном кат. парц. бр. 744 и 763/1. Спушта се у правцу југа западном страном кат. парц. бр. 762/1, 761, 760, 759 и 758, затим пресеца пут и иде око кат. парц. бр. 774, поново пресеца пут кат. парц. бр. 5769 и обухвата кат. парц. бр. 775 и 842. Граница иде у правцу запада путем кат. парц. бр. 5769, одваја се од пута северном страном кат. парц. бр. 848. Граница мења правац у јужни, пресеца пут кат. парц. бр. 5769 и излази на међу кат. парц. бр. 851, прати њену јужну страну до спољне границе Националног парка Ђердап, односно тремеђе кат. парц. бр. 851, 893 и 892. У правцу југа, граница иде међом кат. парц. бр. 896 и 893, 895 и 894 и излази на пут кат. парц. бр. 5767 кога прати до почетне тачке описа.
- 2.2. Локалитет „Кукурек”, површине 422,67 ha, у општини Голубац, обухвата одељења 73, 74, 75, 85, 86, 87, 88, 89, 92, део 93а, 93б и 93ц ГЈ „Чезава”. Опис границе локалитета почиње у КО Голубац, на тремеђи КО Голубац, КО Двориште и пута кат. парц. бр. 5847 и иде источно путем до границе са К.О Брњица. Кроз КО Брњица граница иде путем кат. парц. бр. 1958, одваја се од њега међом кат. парц. бр. 795 и 808/2 и прати у правцу севера северозападну страну кат. парц. бр. 810, западном страном кат. парц. бр. 833/4, јужном страном кат. парц. бр. 833/6. Граница излази на пут кат. парц. бр. 1955/1 обухватајући кат. парц. бр. 741, креће се путем 1955/1 у правцу истока, одваја се од пута јужном страном кат. парц. бр. 724, 40/1 и 40/5, а затим источном страном кат. парц. бр. 40/1 долази на пут Голубац-Доњи Милановац, кога прати у правцу запада, излази из КО Брњица и улази у КО Голубац. Граница наставља истим путем кроз КО Голубац, одваја се од њега спољном страном кат. парц. бр. 608/8 и 608/6, сече кат. парц. бр. 4712 и наставља спољном страном кат. парц. бр. 608/7 до пута кат. парц. бр. 5767, сече га и западним странама кат. парц. бр. 609/43 и 609/42, излази на пут Голубац-Доњи Милановац којим наставља све до границе одељења 89 ГЈ Чезава, затим прати западну страну одељења 89 и 88 и сече кат. парц. бр. 609/40 и 609/1 у правцу југа, а затим запада и долази до кат. парц. бр. 4643. Граница наставља у правцу југа међом кат. парц. бр. 609/1 преко потеса „Кукурек”, затим долази до пута кат. парц. бр. 5767 и прати га у правцу запада до међе кат. парц. бр. 4639 и 608/1. Граница даље прати западну страну кат. парц. бр. 608/1 све до почетне тачке описа.
- 2.3. Локалитет „Љубковска котлина”, површине 580,39 ha, у општини Голубац, обухвата одељења 40, део 41, део 42, 43, 44, 45, 46, 47 и део 48 ГЈ „Чезава”. Опис границе локалитета почиње у КО Брњица, код потеса „Село”, на тремеђи пута Голубац – Доњи Милановац, кат. парц. бр. 175/1 и 177/5. Граница иде јужно пратећи западну страну кат. парц. бр. 175/1, затим савија ка истоку и иде јужном страном кат. парц. бр. 174/1. Поново

излази на кат. парц. бр. 175/1 и прати њену јужну страну у правцу истока, а затим наставља јужном страном кат. парц. бр. 224/1. Међом кат. парц. бр. 241/1 и 224/3 излази на пут кат. парц. бр. 1946. Наставља путем кат. парц. бр. 1946 све до тромеђе пута, кат. парц. бр. 1426 и КО Добра. Граница савија у правцу југоистока, прати границу са КО Добра, обухватајући и кат. парц. бр. 1476 (КО Брњица). Иде границом катастарске општине до северне стране кат. парц. бр. 1528 и тригонометра 202, улази у КО Добра и сече кат. парц. бр. 1661/1 границом одељења 42 (источном страном) ГЈ „Чезава”, излази на пут кат. парц. бр. 4643, а затим наставља северно, пратећи међу кат. парц. бр. 1661/1. Граница мења правац у источни и наставља јужном страном кат. парц. бр. 1651/1 и долази до пута Голубац – Доњи Милановац. Граница и даље наставља да прати кат. парц. бр. 1651/1 али сада са северне стране и пролази међом кат. парц. бр. 1651/8, 1651/7, 1651/6, 1651/5, 1651/4, 1651/3 и 1651/2, где наставља путем Голубац-Доњи Милановац у правцу запада, излази из КО Добра и улази у КО Брњица, даље наставља путем до места званог „Велика Орлова” где се одваја од пута и иде западном страном кат. парц. бр. 308/1. Граница сече поток Велика Орлова кат. парц. бр. 996 под правим углом и излази на међу кат. парц. бр. 307/8 и 309/1, а затим се у правцу севера протеже кат. парц. бр. 309/1, прави заокрет и иде међом кат. парц. бр. 301/1 са јужне стране. Преко локалитета „Велика Орлова” граница иде северном страном кат. парц. бр. 241/1 и 224/1 све до почетне тачке описа.

- 2.4. Локалитет „Црни врх”, површине 166,54 ха, у општини Голубац, обухвата део катастарске парцеле бр. 4717 на КО Голубац и одељења 72а, 72б, 72ц, 72д, део 72е, 73, 74 и 75 ГЈ „Чезава”. Граница овог локалитета иде спољном границом одељења 72, 73, 74 и 75 ГЈ „Чезава”.
- 2.5. Локалитет „Татарски вис-Шомрда-Тилва Тома”, површине 6.070,67 ха, у општинама Голубац и Мајданпек, обухвата одељења: 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 55 и 56 ГЈ „Десна река”; 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51(а, б), 52а, 53а, 54а, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93 и 94 ГЈ „Лева река”; 1, 2, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 и 49 ГЈ „Кожица”; 82, 83 и 84 ГЈ „Бољетинка” и 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133 и 134 ГЈ „Бољетинска река”. Граница локалитета почиње од укрштања спољне границе Националног парка Ђердап и одељења 45 ГЈ „Десна река”, наставља спољном границом одељења 45, 48, 52, 51, 53, 56, 10, 11 и 5 ГЈ „Десна река”; одељења 93, 94, 91 и 90 ГЈ „Лева река”; одељења 13, 16, 23, 22, 50, 46, 43, 42 и 3 ГЈ „Кожица”, одељења 82 ГЈ „Бољетинка”; одељења 43 ГЈ „Лева река”; одељења 127, 130, 133, 134, 112, 111, 110, 6, 65, 58, 57, 56, 60 и 75 ГЈ „Бољетинска река” до укрштања са спољном границом Националног парка Ђердап и даље до почетне тачке.
- 2.6. Локалитет „Босман”, површине 1.056,94 ха, у општини Голубац, обухвата одељења 6, 7, 13, део 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, део 28, део 29, део 30 и део 31 ГЈ „Кожица”. Почетак описа границе је тромеђа потока Кожица кат. парц. бр. 4693/1, 2787 и 2772/1 у КО Добра, на потесу „Кожица”. Граница локалитета се креће јужно, потоком кат. парц. бр. 4693/1, затим прелази на пут кат. парц. бр. 4656, потом на кат. парц. бр. 4665, где излази на западну страну кат. парц. бр. 3220 и наставља у правцу југа западним странама кат. парц. бр. 3268 и 3299. Граница иде путем кат. парц. бр. 4666, потом следи западну страну кат. парц. бр. 4349, 4344, 4359/1 и 4359/2. Граница сече пут и западном страном кат. парц. бр. 3880 иде до најјужније тачке кат. парц. бр. 4334 одакле сече кат. парц. бр. 3880 и излази на међу тачку кат. парц. бр. 4375 на њеној северној страни. Граница иде источно, прати међу линију кат. парц. бр. 3880, а затим савија

јужно преко потеса „Мали Сечински”, до најјужније тачке кат. парц. бр. 4379 одакле наставља западном границом одељења 29б, 29а, 30б, 30а, 31а, 31б, 31ц, 7 и 6 ГЈ Кожица и сече кат. парц. бр. 3880, затим сече реку Песачу, улази у КО Бољетин и излази на пут кат. парц. бр. 1103 у КО Бољетин на потесу „Песача”. Граница у правцу севера иде путем, прелази мост и наставља реком Песачом, која је и граница КО Бољетин и КО Добра. Граница долази до кат. парц. бр. 2941/1 у КО Добра и прати њену западну страну преко потеса „Хладна вода”, међом кат. парц. бр. 4480 и 4478 и 4480 и 4479, где се поново враћа на западну страну кат. парц. бр. 2941/1 све до пута Голубац-Доњи Милановац и искључујући кат. парц. бр. 4432 и 3030 (у режиму заштите првог степена). Путем Голубац-Доњи Милановац, граница иде у правцу запада и одваја се од пута обилазећи кат. парц. бр. 2771 (ван режима заштите другог степена) и међом кат. парц. бр. 2788 и 2772/1 све до почетне тачке описа на потесу „Кожица”.

- 2.7. Локалитет „Песача”, површине 194,39 ha, у општини Мајданпек, обухвата одељења део 67, део 68 и део 80 ГЈ „Бољетинка”. Локалитет се састоји од два дела. Опис границе локалитета дела око Песаче почиње у КО Бољетин, на граници режима заштите првог степена, на тремеђи кат. парц. бр. 20/1, 48 и 66. Граница прати границу режима првог степена и иде јужном, а затим источном страном кат. парц. бр. 48, затим међом кат. парц. бр. 42 и 49, пресеца пут кат. парц. бр. 3391/6 и прати га у правцу југоистока до међе кат. парц. бр. 164/1 и 156. Граница се одваја од пута и иде међом кат. парц. бр. 164/1 и пролази поред кат. парц. бр. 156, 149/1, 149/2, 160, 159, 148, 147 и 145, затим обухвата кат. парц. бр. 164/3 и 164/2, наставља даље поред кат. парц. бр. 164/4, 138, 139, 140, 133, 164/5, 125/1, 164/6, 164/7, 164/8, 125/1 и 126 јужном страном кат. парц. бр. 125/1, долази до пута кат. парц. бр. 1103. Прати пут у правцу северозапада све до локалитета „Песача” где се одваја од пута и прати границу режима заштите првог степена, односно иде јужном страном границе одељења 79 ГЈ „Кожица” и сече кат. парц. бр. 20/1. Граница даље наставља међом кат. парц. бр. 20/1 и 75, 20/1 и 79/1, 62 и 79/1, 20/1 и 79/1, 20/1 и 66 и долази до почетне тачке описа. Почетна тачка описа границе дела око Лепенског вира се налази у КО Бољетин, на потесу „Штрбин” на тремеђи кат. парц. бр. 164/1 и 164/9 и пута Доњи Милановац – Добра, кат. парц. бр. 1103. Граница се протеже у правцу југа, пратећи пут Доњи Милановац-Добра кат. парц. бр. 1103, све до места званог „Кошо брдо” где се источном страном кат. парц. бр. 1080 одваја од пута, сече пут кат. парц. бр. 3391/1 и излази на границу режима заштите првог степена коју надаље прати. Граница иде западном, а затим северном страном кат. парц. бр. 1101 и путем 3402/1, а затим међом кат. парц. бр. 1101/1 и прелази на међу кат. парц. бр. 1099 коју прати до локалитета „Лепена”, односно обале реке Дунав. Граница прати обалу реке Дунав у правцу севера, до границе режима заштите првог степена, односно, најсеверније тачке кат. парц. бр. 966, затим прави оштар заокрет и иде међом кат. парц. бр. 212/1 и поред кат. парц. бр. 966, 3402/3, 991/3, 982/1 и 987 и долази до пута кат. парц. бр. 212/20, обилази око улаза у тунел, а затим наставља међом кат. парц. бр. 212/1 до потеса „Штрбин” и пута кат. парц. бр. 200 и сече га. Граница затим наставља у правцу запада, пратећи јужну страну кат. парц. бр. 164/1 све до почетне тачке описа.

- 2.8. Локалитет „Гребен”, површине 192,93 ha, у општини Мајданпек, обухвата одељење део 43 ГЈ „Бољетинка” и 68 ГЈ „Поречке шуме”. Опис границе локалитета почиње у КО Бољетин, на тремеђи кат. парц. бр. 1260, 1250 и пута кат. парц. бр. 1328. Граница прати пут са северне стране и иде у правцу југоистока преко потеса „Бољетинско брдо” до раскрснице са путем кат. парц. бр. 3403/1, прелази на њега, а затим на пут кат. парц. бр. 2396. Путем кат. парц. бр. 2396 иде у правцу југа и одваја се међом кат. парц. бр. 2405/3 и 2405/2 и излази на северну страну пута кат. парц. бр. 3413, прати га у правцу југоистока, а затим прелази на пут кат. парц. бр. 2695. Прати пут кат. парц. бр. 2695 до Деминог потока, пресеца га и наставља западном страном кат. парц. бр. 2861 до границе са КО Доњи Милановац. Граница даље иде границом КО Бољетин и КО Милановац у правцу југозапада до пута Доњи Милановац – Добра. Путем граница иде кроз КО Доњи

Милановац, одваја се од њега на најзападнијој тачки кат. парц. бр. 530/1, прави оштар заокрет и иде међама кат. парц. бр. 530/1 и 530/17, 530/1 и 530/20, 530/20 и 530/22, 530/22 и 530/12, 530/22 и 530/6, 530/1 и 530/6, 530/15 и 530/6, затим пресеца пут 3055/2 и прати источну страну кат. парц. бр. 551/1, 528 и 529 и опет долази на границу КО Бољетин и КО Доњи Милановац. Прати границу катастарских општина у правцу североистока, а затим иде кат. парц. бр. 480/1 преко потеса „Бољетински гребен” до границе КО Бољетин и КО Доњи Милановац. Граница поново пролази кроз КО Бољетин пратећи кат. парц. бр. 1132/1 са њене југозападне стране, преко потеса „Гребен”, затим „Бољетинско брдо” све до петље на путу Голубац – Доњи Милановац. Граница обилази око петље пратећи међу кат. парц. бр. 1132/1, затим пресеца пут Голубац – Доњи Милановац на почетку моста (са јужне стране), а затим прати кат. парц. бр. 1132/4 са западне стране. Граница даље пресеца кат. парц. бр. 1104/2 у правцу запада, затим прелази преко Бољетинске реке мостом и прави заокрет ка југу и наставља Бољетинском реком са западне стране. Граница поново сече Бољетинску реку под правим углом излазећи на тремеђу кат. парц. бр. 3404/2, пута кат. парц. бр. 1291/1 и Бољетинске реке. Граница се даље креће путем кат. парц. бр. 1291/1, а затим прелази на пут кат. парц. бр. 1288. Путем кат. парц. бр. 1288 граница долази до пута Добра – Доњи Милановац, пресеца га у правцу међе кат. парц. бр. 1269/2 и 1265/2, иде том међом и долази до пута Голубац-Доњи Милановац, сече га у правцу међе кат. парц. бр. 1269/1 и 1265/1. Граница иде у правцу североистока југоисточним странама кат. парц. бр. 1262 и 1261, пресеца пут кат. парц. бр. 1328, те долази на почетну тачку описа.

- 2.9. Локалитет „Штрпско корито”, површине 4.831,93 ха, у општинама Мајданпек и Кладово, обухвата одељења 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 и 14ГЈ „Пецка бара”; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 и 40 ГЈ „Штрбачко корито” и део 87, 88, 90, 91, 92, 93 и 94 ГЈ „Ђердап”. Почетна тачка описа границе локалитета налази се на спољној граници Националног парка Ђердап, на раскрсници путева кат. парц. бр. 5645 и 5658 и кат. парц. бр. 2532 у КО Голубиње, прати спољну границу Националног парка Ђердап кроз КО Голубиње, затим наставља кроз КО Петрово село до места званог „Штрбац”. Граница се одваја од спољне границе Националног парка Ђердап и прати међу кат. парц. бр. 978/1 и пролази поред кат. парц. бр. 3163, 3164, 3165, 988 и 3166. У правцу севера граница сече кат. парц. бр. 978/1 источном страном границе одељења 11 ГЈ „Штрбачко корито”, затим прати западне стране кат. парц. бр. 3112/7, 3112/8 и 3112/4. Граница наставља у правцу истока, а затим југоистока пратећи међу кат. парц. бр. 978/1 и пролази поред кат. парц. бр. 3112/4, 3112/5, 3108, 3000, 3001, 2991, 2974/3, 2974/2 и 2974/1, оштро савија ка западу и даље поред кат. парц. бр. 2932, 2933/1, 2933/2, 2935/1 и 2936, обилази око кат. парц. бр. 987/2, 2964, 2966, 2965, 2964, 978/2, 2937, 2938, 2939, 2940, 2948, 2954, 2952, 2953, 2952, 2951, 2950, 2951, 2949, 2946, 2945, 2944, 2943, 2939, 2938, 2936, 2927, 2923, 1040, 1039 и 1038, обухвата кат. парц. бр. 992 (међом са кат. парц. бр. 1037), 1036, 1033 и 1020. Граница даље наставља у правцу северозапада северном страном одељења 90 ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 978/1, излази на јужну страну кат. парц. бр. 1018 и прати њену јужну страну, затим сече пут кат. парц. бр. 3406 и у правцу севера прати западну страну кат. парц. бр. 973. Наставља јужном страном кат. парц. бр. 963/8 до њене најзападније тачке одакле иде северном страном границе одељења 88 ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 963/1, 963/3, 963/6 и 963/5. Граница прати са јужне, а затим западне стране кат. парц. бр. 965/1, 965/3 и 965/2, а затим наставља границом одељења 87 ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 963. Граница даље наставља кроз КО Текију и даље пратећи границе одељења 87 ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 1422/1 и излази на њену северну страну. Даље у правцу запада прати северну страну кат. парц. бр. 1422/1, обухвата кат. парц. бр. 1422/13, наставља северном страном кат. парц. бр. 2702/1 и обухвата кат. парц. бр. 2578 у целисти. На тремеђи кат. парц. бр. 2595, 2594 и 2702/1 граница се ломи у правцу југа границама одељења 30, 3, 6, 16 и 17 ГЈ „Штрбачко

корито”, пратећи границу режима заштите првог степена, сече кат. парц. бр. 2702/1 до границе са КО Голубиње. Граница наставља пратећи границу КО Голубиње и КО Петрово село, одваја се северном страном границе одељења 29, 30, 31 и 32 ГЈ „Штрбачко корито” и сече кат. парц. бр. 3/1 до полигонске тачке 1649 и међе кат. парц. бр. 78, где мења правац у западни и пратећи северну страну кат. парц. бр. 78, 63 и 59, пресеца пут 5629, и иде јужном страном кат. парц. бр. 2/1, сече је по граници одељења 69 ГЈ „Штрбачко корито” и северном страном кат. парц. бр. 19/1 долази до пута и прати га у правцу југа. Одваја се од пута северном страном кат. парц. бр. 256 а затим источном страном кат. парц. бр. 258, 257, 259/2, 259/1 и 259/3 где поново излази на пут и прати га у правцу југа. Границе се одваја од пута међом кат. парц. бр. 275/1 и 280, прави заокрет и иде источном страном кат. парц. бр. 275/1, 275/2 и 272/1, затим прати пут кат. парц. бр. 267, 312/1 и 5629. Од пута кат. парц. бр. 5629 се граница одваја међом кат. парц. бр. 219 и 220, 219 и 368 и излази на пут кат. парц. бр. 397, прати га у правцу југа, затим прелази на пут кат. парц. бр. 5637, затим на пут кат. парц. бр. 5638, на пут кат. парц. бр. 707 до потеса „Ламури”. Граница иде у правцу југа и креће се западном страном кат. парц. бр. 698, 713, 726, 706, 705 и 698. Код потеса „Чисти рт” граница прати јужну, а затим западну страну кат. парц. бр. 734/2 и излази на пут кат. парц. бр. 736, а затим прелази на пут кат. парц. бр. 5638 и прати га у правцу југа. Граница даље наставља путем кат. парц. бр. 5645 и прати га у правцу југа све до почетне тачке описа.

- 2.10. Локалитет „Велика Пештера”, површине 1,18 ha, у општини Кладово, обухвата делове кат. парц. бр. 2736 и 2224 на КО Текија и део кат. парц. бр. 54 на КО Петрово село.

Површине са режимом заштите III степена

Зона заштите III степена обухвата простор у Националном парку који није обухваћен зонама заштите I и II степена.

1.4.2. Границе Геопарка „Ђердап“

Подручје Геопарка „Ђердап“ обухвата делове територија четири општине Голубац, Мајданпек, Неготин и Кладово, у оквиру 37 катастарских општина, и то:

- општина Голубац, КО: Голубац, Брњица, Добра, Винци, Усије, Радошевац, Двориште и Снеготин;
- општина Мајданпек, КО: Бољетин, Доњи Милановац, Мајданпек, Мосна, Мироч, Голубиње, Тополница, Рудна Глава, Црнајка и Клокочевац;
- општина Неотина, КО: Плавна, Штубик I, Јабуковац и Вратна;
- општина Кладово, КО: Петрово село, Текија, Сип, Давидовац, Манастирица, Кладушница, Подвршка, Брза Паланка, Река, Грабовица, Велика Каменица, Кладово, Костол, Мала Врбица и Велика Врбица.

Граница Геопарка „Ђердап“ прати границе катастарских општина осим једног малог дела у оквиру КО Мајданпек, и она је дата на рефералним картама Просторног плана. Граница је одређена на основу предлога Радног тима за успостављање Геопарка Ђердап, а прихваћена од стране потписника Споразума о сарадњи на очувању, заштити и одрживом коришћењу геодиверзитета, формирању Геопарка Ђердап и његовом укључивању у Европску и Светску мрежу геопаркова, из 2015. године, при тадашњем министарству надлежном за послове заштите животне средине. Потписници Споразума су Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије и општине Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин. Генерално, граница Геопарка је одређена на основу сазнања о заштићеним подручјима ван граница Геопарка, планираним подручјима за проглашење Рамсарског подручја, код Голупца (западно – Винце и др.) и Кладова (источно-подручје Мале и Велике Врбице), објектима геонаслеђа ван граница НП (на подручју Мироча

знатан део са спелеолошким објектима) као и културно-историјским објектима (манастир Тумане, манастир Вратна, археолошко налазиште Рудна Глава, и др.).

У оквиру граница Геопарка „Ђердап“ налази се Национални парк „Ђердап“, сагласно одредбама Закона о заштити природе, према којима територија геопарка може да обухвати заштићена подручја са различитим успостављеним режимима заштите.

Подручје Геопарка „Ђердап“ изван Националног парка „Ђердап“ употпуњује заштиту Националног парка, и овим просторним планом се третира као заштитна бафер зона Националног парка.

1.5. Посебне намене подручја Просторног плана

Посебна намена подручја Просторног плана која је кључна за утврђивање планских решења јесте заштићено подручје Националног парка „Ђердап“ са вишеструким националним и међународним значајем: обухвата EMERALD, Рамсарско, ИВА, ИРА и РВА подручје, налази се на Прелиминарној листи за Светску културну и природну баштину (UNESCO) и на листи карпатских подручја (Оквирна конвенција о заштити и одрживом развоју Карпата, BioREGIO Carpathians пројекат и друго) и планирано је за резерват биосфере (MaB).

Подручје Националног парка Ђердап и његовог ширег окружења, укупне површине око 1.330 km², проглашено је за први геопарк у Републици Србији 2020. године, под именом УНЕСКО геопарк Ђердап (Djerdap UNESCO Global Geopark¹), чиме је постало део Светске мреже геопаркова. Геопарк Ђердап је подручје чије су функције висококомпатибилне са функцијама заштите природе и представља подручје од посебног значаја за проучавање развоја Земљине коре, с обзиром да има изражен скуп разноврсних појава и процеса геодиверзитета националног и међународног значаја. Ове кључне вредности допуњује разноврсан биодиверзитет, као и културни, историјски, етнолошки, археолошки и туристички објекти. Основни смисао и циљ геопарка је вредновање, заштита, очување, презентација, промоција, управљање и одрживо коришћење природе и природних ресурса као и едукација што већег броја људи из локалних заједница у циљу одрживог развоја таквих територија.

Ван граница Националног парка (а у оквиру Геопарка Ђердап), на основу Закона о заштити природе, проглашено је шест споменика природе („Прерасти у кањону Вратне”, „Прераст Шупља стена”, „Бледерија”, „Тунелска пећина Прераст у кањону Замне”, „Бигрена акумулација код манастира Тумане” и „Бигрена акумулација Бели изворац“), укупне површине 605 ha (од чега је 460 ha са режимом заштите II степена, а остало у режиму III степена), а просторни комплекс Рајкове пећине код Мајданпека, за туристичку посету уређеног спелеолошког објекта, предложен је за заштиту као споменик природе, површине 138 ha.

Са својством геoarхеo-металуршког наслеђа објекта, ван граница Националног парка (а у оквиру Геопарка Ђердап), на локалитету Рудна глава налази се археометалуршки комплекс рударских радова. Рано енеолитски рудник Рудна Глава, археолошко налазиште од изузетног значаја, је пример најстарије познате технологије производње бакра. Локалитет припада Винчанској култури и представља центар најранијег рударства бакра на централном Балкану, односно у југоисточној Европи, са значајном продукцијом карбонатних минерала бакра, малахита и азурита.

¹ На заседању Извршног савета УНЕСКО у Паризу у јулу 2020. године одобрено је именовање 15 нових подручја из 12 земаља међународног сарадничког механизма UNESCO Global Geoparks, међу њима и Ђердап. Тиме је Ђердап постао члан Светске мреже геопаркова (Global Geoparks Network - GGN), коју сада чини 161 подручје из 44 државе, односно регионалне европске мреже (European Geoparks Network - EGN) са 81 геопарком из 26 земаља. Тиме су признате изузетне међународне природне (геодиверзитет и биодиверзитет) и културне (историјске, етнолошке, археолошке,...) вредности геонаслеђа ширег подручја Ђердапа.

Остале посебне намене, утврђене планским и стратешким документима на националном нивоу, на подручју Просторног плана су:

- разноврсне културне вредности од међународног значаја и значаја за подунавске земље и Србију (археолошка налазишта из периода неолита, римски пут и мост у Ђердапу и римска утврђења, средњовековна утврђења и манастири, остаци рударења из праисторије и римског периода, очуване целине и објекти народног градитељства и друго материјално и нематеријално културно наслеђе);
- деоница Паневропског транспортног коридора VII, са значајним, али још увек недовољно искоришћеним наутичким потенцијалима међународног водног пута E80 – Дунав;
- водопривредна инфраструктура, која се ослања на хидроенергетске потенцијале Дунава, са две постојеће хидроелектране (у даљем тексту ХЕ), „Ђердап I” (у обухвату Просторног плана) и „Ђердап II” (ван подручја Просторног плана), као и на системе и објекте за заштиту од вода и заштиту квалитета вода, изворишта вода и др;
- најатрактивнији део приоритетне туристичке дестинације Доње Подунавље;
- зоне експлоатације и значајних резерви минералних сировина (део мајданпечко-борског басена експлоатације бакра и племенитих метала, зоне експлоатације кречњака и грађевинског камена);
- гранични појас према Републици Румунији у дужини од око 140 km са постојећим и планираним граничним прелазима.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. Просторни планови

Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године
(„Службени гласник РС”, број 88/10)

Подручје Просторног плана, према карактеристичним географским, историјским, функционалним и културним карактеристикама припада просторној целини Источне Србије као целини изузетних природних и културних одлика, али тешко угрожених демографских потенцијала, са значајним проблемом обнове демографске структуре, богатим биолошким и културним диверзитетом, уз значајан хидропотенцијал река.

Припада Дунавској развојној осовини од примарног националног значаја, односно ширем простору који је функционално упућен или повезан на реку Дунав, са могућностима трансграничне сарадње са Републиком Румунијом у области заштите природних и културних добара. У окружењу подручја Просторног плана су регионални центри Пожаревац и Зајечар. Подручје просторног плана се налази ван постојећих функционалних урбаних подручја.

Доње Подунавље дефинисано је као приоритетна туристичка дестинација са мањим учешћем целогодишње понуде. У приоритете, сврстан је туриг правац коридора Дунава који обухвата: путне туриг правце (путеви културе, бициклизма и друго); пловне туриг правце у функцији наутичког туризма (предвиђа се изградња марина и пристана) и друго.

Коридор VII, међународни пловни пут Дунавом, представља потенцијал за транснационалну сарадњу Републике Србије кроз бројне иницијативе које третирају стратешке теме заштите и развоја на подручју Подунавља, еврорегиона и друго. Просторна интеграција и функционална повезаност регионалних целина, неопходна је за остварење веће територијалне кохезије и за јачање развојних капацитета. Приоритетно је дефинисање бициклическе руте Eurovelo 6, као и активности развоја саобраћајне инфраструктуре: државног пута I реда Голубац – Ђердап I, изградњи обилазница Голупца, Мајданпека и Кладова, те реконструкцији преводница на Ђердапу.

Међу стратешким приоритетима посебна пажња се даје повећању инсталисаних снага на постојећим хидроелектранама „Ђердап 1” и „Ђердап 2”, реконструкцији електрана и далеководна (ДВ) као и изградњи ДВ 110 kV Мајданпек 2 – Мосна и ТС 110/x kV Мосна. Перспективне потребе за јачањем енергетских капацитета Републике Србије коришћењем хидропотенцијала указују на могућност изградње реверзибилне хидроелектране „Ђердап 3”. Закључком Владе Републике Србије (05 број 351-8703/2021-1 од 30.09.2021. године дата је сагласност на изградњу ХЕ „Ђердап 3“ као пројекта од јавног и општег интереса, односно од посебног значаја за Републику Србију.

Највећи део подручја Просторног плана сврстано је у подручја веома квалитетне животне средине. У подручја загађене и деградиране животне средине сврстава се урбано подручје Мајданпека, а у подручја угрожене животне средине, речна пристаништа на Дунаву. Прекогранична загађења имају утицаја на загађивање вода Дунава и квалитет воде Ђердапског језера. Стратешки приоритет је побољшање квалитета површинских и подземних вода, реализација ППОВ у Мајданпеку, обезбеђење рационалног коришћења воде у индустрији и енергетици увођењем нових технологија и рецикулације.

За стицање међународног статуса заштите природе, предлаже се Ђердап за упис у UNESCO Листу резервата биосфере МAB и UNESCO Листу светске културне и природне баштине. У циљу јачања прекограничне сарадње Србије у области заштите природе, у планском периоду посебан значај има Ђердап. У приоритетна културна подручја која треба да уживају посебан третман заштите, сврстано је приобаље Дунава са праисторијским локалитетима, римским лимесом и средњовековним тврђавама (Голубац, Лепенски Вир, Диана, Понтес).

Регионални просторни план Тимочке крајине („Службени гласник РС”, број 51/11)

За подручје овог просторног плана, посебно су релевантне следеће одредбе Регионалног просторног планом Тимочке крајине:

- Неопходност очувања природних ресурса Националног парка и одржив развој, спроводиће се режимима заштите Националног парка, очувањем разноврсности и слике предела и унапређењем уређености;
- Спровођење приоритетних активности санације и рекултивације деградираних површина услед експлоатације минералних сировина.
- Унапређење: животне средине, као и заштита, уређење и одрживо коришћење природног и културног наслеђа у Националном парку и ван њега; стања постојећих шума и повећање површина под шумама; развоја пољопривреде (виноградарског и полиморфног рејона као и пашњачког сточарства).
- Консолидација и функционално интегрисање постојеће туристичке понуде у простору, уређивање и организовање презентације објеката НКД; реализација наутичко-туристичке инфраструктуре на Дунаву: марина (Доњи Милановац, Кладово, Поречки залив), пристана (Голубац, Лепенски вир, Текија, Михајловац) и других садржаја за туристе (визитор центри у Лепенском виру и Доњем Милановцу, наутички центар у Поречком заливу и друго).
- Развој просторне структуре привреде у који ће водећу улогу имати постојеће привредно-индустријске зоне урбаних центара и зоне рударско-енергетско-индустријског комплекса (Мајданпек и Кладово) као и насеља са нуклеусом производно-прерађивачких активности и иницијалним облицима предузетништва и малих и средњих предузећа (Мајданпек - Мосна, Кладово - Сип).
- Просторно-функционална интегрисаност и трансгранично повезивање, унапређење саобраћајне инфраструктуре (посебно друмске и телекомуникационе) и повећање саобраћајне ефикасности.

- Предвиђено је постизање већег степена функционалне интегрисаности, како у оквиру простора Тимочке крајине, републичког простора (са суседним функционалним подручјима) и са међународним окружењем.
- Међународна сарадња у погледу развоја инфраструктурних система (развој хидро-енергетских система „Ђердап 1”, „Ђердап 2” и планиране „Ђердап 3”, те водног пута Е80) и друго.

Регионални просторни план за подручје Браничевског и Подунавског управног округа
(„Службени гласник РС”, број 08/15)

Концепцијске поставке и опредељења развоја области заштите природе усмерени су ка одрживом коришћењу постојећих природних ресурса абиотичког и биотичког порекла. У складу са претходним, потребно је обезбедити контролисану експлоатацију ресурса и при томе спречити појаву конфликта интереса између сектора заштите природних вредности и осталих области. На подручју Регионалног просторног плана, НП „Ђердап” је идентификован као простор највеће осетљивости.

За подручје овог просторног плана посебно су релевантне следеће одредбе и циљеви Регионалног просторног плана за подручје Браничевског и Подунавског управног округа:

- У области развоја туризма неопходно је интегрисање туристичке понуде градова Пожаревац и Смедерева и општина Велико Градиште, Голубац, Жабари, Петровац на Млави, Смедеревска Паланка, Жагубица, Мало Црниће, Кучево и Велика Плана, са понудом регионалног окружења и развоја туристичких производа према захтевима туристичке тражње;
- У области развоја саобраћајне инфраструктуре посебан циљ представља развој речног саобраћаја на Дунаву повећањем ефикасности и унапређењем технологије у превозу робе и путника, повећањем обима саобраћаја, повезивањем са путном и железничком мрежом и усклађивањем са потребама развоја привреде и насеља у близини пловног пута;
- У области заштите природних вредности повећање површина заштићених природних добара, повећање површина под заштићеним природним добрима већег просторног обухвата, квалитативно побољшање стања биолошке разноврсности, а посебно стања популација ретких и угрожених врста; истовремено, потребно је континуирано пратити квалитет стања објеката геонаслеђа;
- Успостављање не само номиналних, већ функционалних еколошких коридора и мрежа на националном и међународном нивоу, номинација и проглашење појединих заштићених подручја са посебним природним и другим вредностима од међународног значаја (посебно је од значаја простор НП Ђердап).

2.2. Остали релевантни плански документи

Граница Просторног плана се преклапа или тангира и следеће просторне планове подручја посебне намене чија планска решења имају одређени утицаја на саму посебну намену, и то: Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (паневропски Коридор VII) („Службени гласник РС”, број 14/15); Просторни план подручја посебне намене Борско-мајданпечког рударског басена (изменен и допуне у изради); Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута IБ реда, Аутопут Е-75 Београд-Ниш (петља „Пожаревац”) – Пожаревац (обилазница) – Велико Градиште – Голубац („Службени гласник РС”, број 07/21).

У обухвату просторног плана на снази су следећи локални плански документи:

1. На територији општине Голубац: Просторни план општине Голубац, „Службени гласник општине Голубац“, број 3/11; План генералне регулације градског насеља Голубац, „Службени гласник општине Голубац“, број 6/13; Прва измена и допуна плана детаљне регулације подручја ветроелектране “Кривача” (на територији општине Голубац),

- „Службени гласник општине Голубац“, број 9/19; План детаљне регулације подручја ветроелектране “Кривача” на територији општине Голубац, „Службени гласник општине Голубац“, број 6/13; План детаљне регулације површинског копа „Јеленска стена“, „Службени гласник општине Голубац“, број 1/12; План детаљне регулације за ревитализацију тврђаве „Голубачки Град“, „Службени гласник општине Голубац“, број 3/10. и План детаљне регулације приобаља Дунава, од туристичког насеља Винци – Усије до тврђаве „Голубачки град“, „Службени гласник општине Голубац“, бр. 30-6/2012.
2. На територији општине Мајданпек: Просторни план општине Мајданпек, „Службени лист општине Мајданпек“, број 9/12; План генералне регулације за насеље Доњи Милановац, „Службени лист општине Мајданпек“, бр. 11/2015; План детаљне регулације коридора далековода 110 kV између ТС 110/35 kV „Мосна“ и ТС 110/35 kV „Никине Воде“, деоница на територији општине Мајданпек, „Службени лист општине Мајданпек“, бр. 26/2015; План детаљне регулације коридора далековода 110 kV ТС „Мајданпек 2“ - ТС 110/35 kV „Мосна“, „Службени лист општине Мајданпек“, број 13/07.; План детаљне регулације ТС 110/35 kV „Мосна“ и далековода 35 kV између ТС 110/35 kV „Мосна“ и 35/10 kV „Мосна“, План детаљне регулације за изградњу канализационе мреже насеља Голубиње, „Службени лист општине Мајданпек“, бр. 20/2016; План детаљне регулације за археолошко налазиште „Рудна Глава”, Нацрт плана, март 2021.; План детаљне регулације заштићеног подручја „Археолошког локалитета – Лепенски Вир”, Нацрт плана, јун 2021.
 3. На територији општине Кладово: Просторни план општине Кладово, „Службени лист општине Кладово“, број 3/11; Измена и допуна Плана генералне регулације Кладова и План генералне регулације Кладова, „Службени лист општине Кладово“, број 6/13; План детаљне регулације „Насеље Текија“ у општини Кладово, „Службени лист општине Кладово“, бр. 44/2014; План детаљне регулације комплекса „Привредна зона Кладово“ у општини Кладово; План детаљне регулације привредне зоне „Давидовац-Кладушница“ у општини Кладово; План детаљне регулације за потребе соларног парка у Кладову.
 4. На територији општине Неготин: Просторни план општине Неготин, „Службени лист општине Неготин“, број 16/11.

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Посебне намене подручја

3.1.1. Заштита природе и природних вредности

Подручје просторног плана представља делове Карпатско-балканског планинског лука у источној Србији, односно северног алпског орогеног стабла који је формиран под различитим **геолошким условима**. Поред тектонских покрета у формирању овог простора учествовале су различите врсте ерозије, са наглашеном карстификацијом терена. Неколико геолошких ентитета се могу разликовати у овој области, свака са сложеном тектонском структуром и литологијом. Најстарије стене су прекамбријски амфиболити. Палеозојске стене су представљене доњокамбријским магматско-седиментним стенама, ордовицијумским шкљацима, морским и континенталним наслагама карбонске старости и пермским црвеним пешчарима и спилитима. Ове стене су у великој мери поремећене и метаморфисане у време тектонских покрета варисцијске орогенезе. У време јуре цео терен је био под морском водом, где се вршила седиментација органске материје све до почетка горње креде. Из тог времена потичу јурски кречњаци, лапорци и рожнаци, доњокредни глинци, лапорци, пешчари и кречњаци, горњокредни конгломератни кречњаци, пешчари и глинци. Таложје стена горње креде било је праћено вишеfazним магматизмом која је произвела огромну вулканско-седиментну серију дебљине преко 2000 m. Током палеогена настале су површинске магматске стене у оквиру еволуције Карпатског орогена. У олигоцену дуж главних раседа

постојало је неколико слатководних сливова. У миоцену су баденски морски седименти депоновани у закарпатском систему који је повезивао Панонски и Дачко-црноморски басен. Током квартара су настале флувијалне, еолске и крашке акумулације материјала различитог састава.

Један од најистакнутијих примера геолошких вредности Ђердапа су слојеви стена на одсеку брда Гребен и кањона Бољетинске реке и потока Песача, богати фосилним остацима амонита и друге изумрле морске фауне, који илуструју непрекидни стратиграфски развој јуре и доње креде, односно периода у геолошкој еволуцији који је трајао око 80 милиона година.

Примарну геоморфолошку одредницу подручја чини Ђердапска клисура на дужини од 100 km, од Голубачке тврђаве до острва Гура Ваи код Сипа, као композитна (са четири сужења и три котлинска проширења), полигенетска, полифазна и антецедентна долина. На кречњачким теренима присутни су облици крашког и флувиокрашког рељефа (увале, вртаче, суве и понорске слепе долине, прерасте, пећине, бигрени водопади). Са бројним вртачама које терену дају богињав изглед, увалама, сплетовима карстификованих (сувих, понорских и висећих) долина и пећинама знатне дужине и интересантне морфологије, мирочка површ представља један од најизразитијих крашких предела Србије. До сада испитана укупна дужина канала спелеолошких објеката Мироча износи око 12 km, а међу њима су највећи Немачки понор (око 3.500 m) и Бурунов понор (око 3000 m), док највећу дубину (285 m) на има Ракин понор, који представља и најдубљи спелеолошки објекат у Србији. Од пећина изван крашке оазе Мироча, најзначајнији су Градашница (дужине око 550 m) у изворишном амфитеатру речице Велике Градашнице, десне притоке Ђердапског језера у поречком заливу и Рајева пећина код Мајданпека, уређена за туристичку посету, чија дужина износи око 2.800 m, заједно са каналима Јанкове и Паскове пећине са којима представља јединствен морфогенетски систем. На подручју плана налазе се и најпознатије прерасте у Србији, односно кречњачки природни мостови: три од њих су у долини Вратне (Сува, Мала и Велика прераст), једна се налази у долини Ваља прераст (Шупља стена), притоке Шашке у сливу Поречке реке. Тунелске пећине, која представљају прерасте у стварању налазе се у клисури Замне код села Плавна и у Петровом Селу (Велика пештера), у сливу речице Кашајне. На подручју је и неколико бигрених акумулација (Бледерија, Тумане), а најпознатија и највећа је Бели изворац, са водопадом и слаповима које гради ово пећинско врело, на северном одсеку Крша, у сливу Шашке.

Главни хидрографски феномен је Дунав, друга по величини и најпознатија европска река, површине слива (на профилу код ушћа Тимока) око 580.000 km², просечног вишегодишњег протицаја око 5.500 m³/s, прорачунатог стогодишњег максимума протицаја од 16.200 m³/s и стогодишњег минимума од 1.000 m³/s. Дунав у Госпођином Виру у Ђердапској клисури имао је пре формирања акумулационог језера дубину од 82 метра што је била највећа речна дубина у Европи.

Несумњиво је да је ова велика река била главни чинилац или узрок за многе изузетно значајне људске активности у прошлости. Некадашња неукроћена силна водена маса Дунава, стешњена у клисурама на свега 140-150 m, на другим местима, на стеновитим подводним праговима плитко али дивље, хучно разливена била је вековима, од римског доба до пре 50 година изузетан изазов за пловидбу и јединствене начине риболова. Ради пловидбе рађен је низ регулација корита, а каменитом обалом су усецане стазе и путеви који су служили за вучу бродова (пловила), као и за кретање јединица на том делу римског лимеса. Такође, у ђердапским проширењима, захваљујући погодној микроклими, условљеној и утицајем речне воде, богатству и разноврсности биљног и животињског света, посебно риба, који се могао користити за исхрану и друге потребе људи, поред Дунава у Ђердапу формирано је у мезолиту и неолиту (почев од пре 9000 година) више повремених или сталних насеља од којих је најбогатије и најдуговечније било оно на месту спектакуларног, светски познатог археолошког налазишта Лепенски вир откривеног 1965. године.

Највећа притока Дунава на подручју просторног плана је Поречка река, а друге значајније притоке су Брњичка река, Велика Чезава, Песача, Бољетинска река и Косовица.

Југозападном ивицом подручја протиче река Пек, који се улива у Дунав код Великог Градишта. Знатна густина хидрографске мреже у некарбонатним теренима од 1,5 km/km² условљена је равномерном, поступном дисекцијом рељефа, док је на карстификованој мирочкој површи мрежа долина мање густине а површинска хидрографија представљена једино кратким, водом оскудним понорницама. Од морфо-хидрографских феномена, који имају својство објеката геонаслеђа, истичу се врело и водопад Бег бунар у Голубачкој клисури, слапови и водопад у долини потока Каменица код манастира Тумане, врело Бели изворац са слаповима и водопадима, врело Бледерија са три хладна и једним субтермалним извором укупне издашности преко 30 l/s и језерце Балта алу Шонту (Шонтина бара) настало клижењем терена и преграђивањем долине Папреничког потока код Доњег Милановца. Посебне објекте геонаслеђа чине потопљени морфолошки елементи корита Дунава: циновски лонци (у клисурама Госпођин вир, Мали и Велики казан) са некадашњим дубинама већим од 80 m, чувени ђердапски брзаци (катаракти), стеновити прагови и усамљене подводне стене (Бабакај, Биволи, Козле, Дојке, Излаз, Тахталија, Јуц, Преграда) и потопљена речна острва (Адакале, Поречка ада и др).

Живи свет одликује се високим степеном специјске и екосистемске разноврсности. Флора је представљена са око 1.100 таксона (врста и подврста) виших биљака, међу којима посебан значај имају реликтне, ендемичне, ретке и угрожене врсте дендро и зељасте флоре: мечја леска (*Corylus colurna*), орах (*Juglans regia*), јоргован (*Syringa vulgaris*), маклен (*Acer monsessulanum*), панчићев маклен (*Acer intermedium*), копривић (*Celtis australis*), зеленика (*Plex aquifolium*), кострика (*Ruscus aculeatus*), тиса (*Taxus baccata*), кавкаска липа (*Tilia caucasia*), сребрна липа (*Tilia argentea*), ловоролисни јеремичак (*Daphne laureola*), португалска вијошница (*Parietaria lusitanica*), татарски купус (*Crambe tatarica*), госпина паучица (*Cypripedium calceolus*), бели бун (*Scopolia carniolica*), кладофски каранфил (*Dianthus giganteiformis*), чешљаста хајдучица (*Achillea ochroleuca*), дивљи гаруфалић (*Dianthus diutinus*), побарица (*Elatine triandra*), пешчарско смиље (*Helchrisum arenarium*), водена јагорчевина (*Hottonia palustris*). Значајна концентрација наведених зељастих биљака, које су у Србији крајње угрожене, налази се на песковима у околини Кладова. Неке врсте биљака, чија су станишта била у Ђердапској клисури и њеном залеђу (банатски шафран, пљосната пречица, бахофенова честославица), ишчезле су из Србије у задњих 50 година, неке од њих због потапања станишта ђердапском акумулацијом. Међу ишчезлим врстама је и позната ђердапска или мађарска лала (*Tulipa hungarica*), стриктни ендемит Ђердапске клисуре, чија је мала субпопулација у Румунија сачувана и може дати материјал за реинтродукцију. Вегетација је представљена са 70 биљних заједница, од којих преко 50 чине шумске и жбунасте асоцијације, а међу њима је 35 реликтог типа, док њих 15 представљају реликтне полидоминантне заједнице богатог флористичког састава. Са тим биљним заједницама које су сврстане у пет развојних серија, Ђердапска клисура је јединствен рефугијум реликтне вегетације храстовог појаса Србије. На основу флористичких вредности, делови планског подручја су сврстани у листу међународно значајних биљних подручја (РА).

У фонду животињског света најбогатија је фауна птица представљена са око 170 врста од којих 110 представљају гнездарице. Посебно значајне су: ђубасти гњурац, велики вранац, мали вранац, лабуд грбац, дивља патка, риђоглава патка, ђубаста патка, патка дупљашница, мали ронац, осичар, белорепан, змијар, орао кликташ, сури орао, патуљаста орао, сиви соко, лештарка, прдавац, голуб дупљаш, ћук, буљина, бела чиопа, горска ластва, даурска ластва, сеница шљиварка, гак, риђовати гњурац, жута чапља, чегртуша, патка њорка, еја мочварица, вивак, обична чигра, белобрка чигра, кукумавка, пчеларица, модроврана, брегуница, обична белоглаза, руси сврчак, сиви сврчак. Териофауна, односно фауна сисара представљена је са 30 врста, међу којима се као природне реткости или угрожене врсте могу издвојити куна златица и куна белица, ровчица, хермелин, сиви пух и пух лешникар, риђа волухарица, видра, рис, дивља мачка, десетак врста слепих мишева. Сисарску фауну чини и неколико врста ловне дивљачи (зец, јелен, срна, дивља свиња и др), међу њима и дивокоза, која је пре

тридесетак година успешно реколонизирана у Ђердапској клисури, и муфлон који је интродукован у ограђено ловиште у близини Вратне. Херпетофауна броји укупно око 20 врста гмизаваца (степски гуштер, шумска и барска корњача, зелембаћ, више врста змија и друго) и водоземаца (мрмољак, даждевњак, шумска, црвентрба и зелена жаба и друго). Фауна риба веома је богата и разноврсна и броји око 65 врста, од којих већина живи у Ђердапском језеру и Дунаву (бабушка, кесига, деверика, црноока деверика, укљева, буцов, мрена, шаран, клен, неколико врста кркуше, јегуља, дунавска харинга, црноморски слеђ, штука, скобаљ, сабљарка, плотица, црвенперка, велики вретенар, главатица, лињак, вијун, чиков, смуђ, сом, кечига и друго). Познате миграторне јесетарске врсте (дунавска јесетра, атлантска јесетра, сим, паструга и моруна), које су пре формирања Ђердапске акумулације стизале узводно Дунавом до Мађарске и Словачке, данас се изузетно ретко налазе у језеру, а веома им је смањена бројност и у сектору Дунава између ХЕ „Ђердап 1” и „Ђердап 2”. Ихтиофауна планског подручја има већи број строго заштићених и заштићених врста (црноморска и дунавска харинга, чиков, обе врсте јесетре, паструга, мали и велики вретенар, златни караш, главатица и др), али и интродукованих и одомаћених риба (бели амур, сиви и бели толстолобик, амерички сомић). Дунавске рибе представљају основу привредних активности (привредни риболов, вештачки узгој у рибњацима), рекреације и туризма (веома раширени спортски/рекреативни риболов, риболовачке манифестације – „Златна бућка” и друго).

Од инсеката, најбоље је истражена фауна дневних лептира, која броји преко 100 врста. Истраживања ендегјске инсектске фауне, посебно троглобионтске фауне спелеолошких објеката су веома перспективна, с обзиром на бројност, дужину канала и разноликост станишних услова пећина.

Заштићене природне вредности на подручју Просторног плана

На основу националних прописа из области заштите природе, међународних конвенција и програма и других документа, природне вредности на подручју Просторног плана стекле су статус заштићених природних добара, као заштићена подручја и заштићене врсте дивље флоре и фауне, и/или статус подручја и врста од међународног значаја за заштиту природе.

Заштићена подручја су:

- Национални парк „Ђердап”, површине 63.786 ha, на територији општина Голубац, Мајданпек и Кладово, проглашен први пут посебним законом 1974. године, затим новим законом 1983. године када су утврђене његове границе, и Законом о националним парковима 1993. године, којим су потврђене и детаљно описане раније границе и заснован садашњи систем управљања тим подручјем и Законом о националним парковима 2015. године, којим је извршено зонирање подручја националног парка према режимима заштите и утврђена наведена површина.
- Споменик природе „Прерасти у кањону Вратне” (у даљем тексту: СП „Вратна“), површине 145 ha, општина Неготин, обухвата три прерасти односно природне кречњачке мостове (Велика, Мала и Сува прераст) у клисури реке Вратне, представља типски и иразити пример флувио-крашког рељефа, установљен први пут решењем Завода за заштиту природе 1957. године, проглашен за заштићено подручје од изузетног значаја, у режиму заштите II степена (ван Националног парка) Уредбом о проглашењу Споменика природе „Прерасти у кањону Вратне” („Службени гласник РС”, број 99/14.);
- Споменик природе „Прераст Шупља стена” (у даљем тексту: СП „Шупља стена“, површине 8 ha, општина Мајданпек, обухвата истоимени природни камени мост (прераст) на речици Ваља Прераст, притоци Шашке, у сливу Поречке реке, установљен решењем Завода за заштиту природе 1959. године, у режиму заштите II степена, проглашен Уредбом о проглашењу Споменика природе „Прераст шупља стена“,

(„Службеном гласнику РС“, бр. 2019/36/19.). за заштићено подручје I категорије односно од изузетног (међународног и националног) значаја (ван Националног парка);

- Споменик природе „Бледерија” површине 399 ha, општина Кладово, обухвата истоимено извориште са неколико врела и бигрених водопада, у режиму заштите II степена, проглашен за заштићено подручје II категорије односно од великог (регионалног) значаја (ван Националног парка) Уредбом о проглашењу Споменика природе „Бледерија”, („Службени гласник РС“, број 93/19.);
- Споменик природе „Тунелска пећина Прераст у кањону Замне” (у даљем тексту СП „Замна“), површине 40 ha, општина Неготин, представља кратку тунелску пећину – прераст у формирању у клисури Замне, притоке Дунава, установљен први пут решењем Завода за заштиту природе 1957. године у режиму заштите II степена, проглашен за заштићено подручје I категорије односно од изузетног (међународног и националног) значаја (ван Националног парка) Уредбом о проглашењу Споменика природе „Тунелска пећина Прераст у кањону Замне”, („Службени гласник РС“, број 81/2020.);
- Споменик природе „Бигрена акумулација код манастира Тумане” (у даљем тексту СП „Тумански бигар“), површине 6 ha, општина Голубац, представља репрезентативне наслаге бигра са водопадом, слаповима и бигреним кадама удолини потока Каменица, притоке притоке Туманске реке, у режиму заштите II степена, проглашен за заштићено подручје III категорије односно локалног значаја (ван Националног парка) Одлуком о заштити Споменика природе „Бигрена акумулација код манастира Тумане”, („Службени гласник општине Голубац“, бр. 02/09);
- Споменик природе „Бигрена акумулација Бели изворац“ (у даљем тексту СП Бели изворац), површине 6 ha, општина Мајданпек, обухвата врело и водоток Белог изворца са моћним наслагама бигра, у режиму заштите II (око 0,10 ha) и III (око 5,90 ha) степена, проглашен за заштићено подручје III категорије односно локалног значаја (ван Националног парка) Одлуком о заштити Споменика природе „Бигрена акумулација Бели Изворац”, („Службени лист општине Мајданпек“, бр. 29/06.).

Заштићене врсте су:

- врсте дивље флоре и фауне утврђене Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10 и 47/11). Строго заштићене су ишчезле дивље врсте биљака, животиња и гљива са територије Републике Србије које су враћене програмима реинтродукције, крајње угрожене, угрожене, реликтне, локално ендемичне, стеноендемичне, међународно значајне и заштићене дивље врсте од посебног значаја за очување биолошке разноврсности Републике Србије. На подручју Просторног плана се налази укупно око 250 врста биљака (као и гљива, лишајева и маховина) и животиња из наведеног правилника, највише птица (преко 100 врста), затим риба (преко 20 врста) и сисара (око 20 врста), док је за инсекте чија фауна није довољно истражена и позната тешко утврдити које врсте из списка насељавају ово подручје. Њихова заштита се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања активности које могу да угрозе ове врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера на управљању популацијама. Изузетно, те врсте могу се користити под условима и на начин прописан Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10) и на основу дозволе министарства надлежног за послове заштите природе. Заштићене су и рањиве, ендемичне, индикаторске, кључне и кишобран врсте, реликтне, међународно значајне и заштићене дивље врсте, као и врсте које нису угрожене, али се због њиховог изгледа могу лако заменити са строго заштићеним врстама. Заштићене врсте могу се користити под условима и на начин прописан Законом о заштити природе на основу дозволе надлежног министарства, а заштићене дивље врсте рибљег фонда и ловна дивљач у складу са прописима из области ловства и рибарства;
- контролисане врсте утврђене Уредбом о стављању под контролу сакупљања и промета дивљих биљних и животињских врста („Службени гласник РС”, број 31/05), од којих се

на подручју Просторног плана налази око 80 врста биљака, десетак врста гљива, неколико врста лишјајева и пет представника фауне;

- врсте дивљачи и риба чије су коришћење или излов забрањени или ограничени на основу Закона о дивљачи о ловству („Службени гласник РС”, бр. 18/10 и 95/18 – др. закон) - већи број врста сисарске и пернате дивљачи под трајном заштитом лова или под ловостајем, и Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 36/09) - сезонска или трајна забрана риболова, забрана излова испод прописане величине, односно прописима донетим на основу тих закона.

Еколошки значајна подручја (ЕЗП), као део еколошке мреже (ЕМ) Републике Србије, на основу Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) или као потенцијални делови нове, ревидоване еколошке мреже су:

- Међународно значајна подручја за птице - ИВА подручја (Important Bird Areas), установљена по програму BirdLife International раније и укључена у ЕМ: подручје Ђердап, које обухвата простор Националног парка (са 170 забележених и око 200 претпостављених врста - врсте међународног ранга значајне за номинацију подручја су: мали вранац, орао кликташ и патуљаста орао) и подручје „Мала Врбица“, које обухвата ритове, лесне одсеке и рибњак између Кладова, Костола и Мале Врбице у обухвату Просторног плана (са 120 забележених и око 170 претпостављених врста – врсте међународног ранга значајне за номинацију подручја су: белобрка чигра и пчеларица), као и ИВА подручја установљена 2020. године која још нису формални чланови ЕМ: делови подручја Велики крш и Стол, Неготинске крајине и Сребрно језеро-Голубац;
- Међународно значајна биљна подручја – ИРА подручја (Important Plant Areas), установљена по програму Plantlife International – PlantEuropa, укључена у ЕМ: подручје Ђердап, део подручја Кладово-Радујевац (које обухвата и окружење рибњака Мала Врбица) и део подручја Велики и Мали крш и Стол (на простору Малог крша);
- Одабрана подручја за дневне лептире – РВА подручја (Prime Butterfly Areas) установљена по програму *Butterfly Conservation Europe* укључена у ЕМ: Ђердап (са укупно 104 врсте и 8 циљних врста) и делови подручја Мали крш (86 врста и 7 циљних врста) и Дели Јован (67 врста и 4 циљних врста);
- Одабрана (приоритетна) подручја за осолке муве – РНА (Prime Hoverfly Area), прелиминарно установљена и предложена за укључивање у ЕМ: Ђердап (обухвата подручје националног парка), Клокочевац, делови подручја Милутиновац и Дебели Луг;
- Рамсарско подручје, установљено на основу Конвенције о мочварама од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица, установљено/проглашено у децембру 2020. године под именом Ђердап (односно уписано у *List of Wetlands of International Importance of the Convention on Wetlands*), обухватајући на површини 66.525 ha подручје Националног парка, ИВА подручје Мала Врбица (ван националног парка) и узак појас уз Дунав који их повезује;
- ЕМЕРАЛД подручје идентификовано/установљено под именом Национални парк Ђердап као део мреже подручја (*Emerald Network of Areas of Special Conservation Interest - AsCI*) значајних са становишта примене Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција) у Србији; ИВА и ЕМЕРАЛД подручја представљају потенцијална подручја европске еколошке мреже НАТУРА 2000 кроз коју се врши примена кључних аката Европске уније у области заштите природе - Директива о стаништима (*Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora*) – на основу које се идентификују и штите тзв. *Special Areas of Conservation (SACs)* и Директива о птицама (*Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979 on the conservation of wild birds*) - на основу које се идентификују и штите тзв. *Special Protection Areas (SPAs)*.

Међународно значајна подручја, установљена или планирана за проглашење по другом основу:

- Геопарк Ђердап, подручје Националног парка Ђердап и његовог непосредног залеђа, укупне површине око 1.330 km², као први геопарк из Републике Србије, установљено је за УНЕСКО Светски (глобални) геопарк (UNESCO Global Geoparks - UGG) под именом Ђердап. Ђердап је постао члан Светске мреже геопаркова (Global Geoparks Network - GGN), коју сада чини 161 подручје из 44 државе, односно регионалне европске мреже (European Geoparks Network - EGN) са 81 геопарком из 26 земаља. Тиме су признате изузетне интернационалне вредности геонаслеђа ширег подручја Ђердапа чију окосницу чине: а) Ђердапска клисура, преко 100 km дугачка, пробојничка, композитна, полифазна и антецедентна долина Дунава у којој су, између осталог, формирањем хидроакумулације потопљене и архивирани/конзервиране највеће речне дубине Европе (у циновским лонцима Госпођиног вира, Гребена и Казана) дивљи, визуелно и шумно фасцинантни брзаци Дунава и природно и културно-историјски значајни локалитети (уз премештање Трајанове табле и Лепенског вира); б) места са изузетним обележјима геолошке историје, а пре свега стратиграфски и палеонтолошки профили и локалитети јурске и кредне периоде са обиљем значајних фосилоносних налаза; в) облици карстног и флувио-карстног рељефа, пре свега пећине и јаме, велике дужине и дубине, интересантне морфологије и морфогенезе, морфохидролошки комплекси карстних врела и бигрених акумулација и прераста, изузетно интересантни и атрактивни природни кречњачки камени мостови међу којима је и чувена серија Вратњанских капија коју чине три прераста. У документацији за установљење геопарка (*апликациони досије*) идентификована су 63 различита објекта геонаслеђа. При томе, пропозиције вредновања подручја за успостављање геопарка препоручују и успостављање везе геонаслеђа са другим природним обележјима и културно-историјским наслеђем, у чему је Ђердапска клисура у рангу највиших националних и добрим делом светски значајних добара интегралне (природне и културне) баштине, тако да су кроз наведену документацију идентификована 33 добра културно-историјског наслеђа. На подручју НП Ђердап издвојено је **46** објеката геонаслеђа (Ђердапска/Голубачка клисура, Клисура Брњице, Дрењарски систем - Бигар, Корешин поток, Језеро Балту алу шонту, Пешћера маре, Пећина Трајанова табла, Беле воде, Буронов понор, Суви понор, Пећина Градашница, Дисина пећина, Безимена пећина, Клисура Пепељавог потока, Велика пештера, Миличина пећина, Жути крш, Текијска алувијална лепеза, Ридан-Голубац, Бег бунар, Раковица, Каменолом Брњица, Турски поток, Хомољски кристалин, Лева Река, Црни врх, Песача – тунел 17, Соколовац, Кањон Бољетинске реке, Бољетинско брдо, Хладна вода, Гребен, Шомрда, Ковилово, Капетан Мишин брег, Стари Доњи Милановац, Трагови Карпатског теснаца, Тектонска навлака Голубиња, Плоче – Мали Казан, Плоче, Велики Штрбац, Мали Штрбац, Голо Брдо – Велики Казан, Џеврин, Кашајна, Дунавске терасе близу Кладушнице, и Перидотити Мироча), а ван тог подручја (површине преко 69.000 ha) **17** објеката (Тумански бигар, Дедине, Рајкова пећина, Бели изворац, Клокочевац, Милошева кула, Рудна глава, Црнајка, Цанетова пећина, Дунавске терасе код Кладушнице, Ваља Прераст, Вратна, Замна, Бладерија, Велика чука, Ракин понор и пећина Соколовица). Од тога, као објекти геонаслеђа од међународног значаја вредновани су Песача (тунел 17), Бољетинско брдо, Гребен, Ђердапска клисура и Вратњанске прераста, док су од националног значаја Ридан, Бољетинска река, трагови Карпатског теснаца на улазу у Доњи Милановац, перидотити Мироча, Ракин понор, пећина Градашница, Рајкова пећина и Корешин поток. Синергија геодиверзитета, биодиверзитета и културног наслеђа основ је функционисања Геопарка;
- Карпатско подручје – Национални парк Ђердап који за сада представља једино подручје примене Оквирне конвенције о заштити и одрживом развоју Карпата у Србији;
- потенцијални Резерват биосфере – Национални парк Ђердап као једно од осам подручја у Србији која су, планирана за установљење резервата биосфере по програму UNESCO „Човек и биосфера” (MaB);

- потенцијално подручје светске баштине – Национални парк Ђердап као подручје на прелиминарној листи (*Tentative List*) добара које је Република Србија предложила за упис у UNESCO Листу светске културне и природне баштине на основу Конвенције о заштити светске културне и природне баштине (*World Heritage Convention*).

На подручју плана извршена је идентификација еколошких/мигранторних коридора крупне дивљачи (сивог вука, евроазијског риса и мрког медведа), инвентура баријера и критичних зона у коридорима и прикупљени подаци о појавности ових врста на целој територији НП.

3.1.2. Заштита непокретних културних добара

Подручје Националног парка Ђердап карактерише богато, разноврсно и слојевито културно-историјско наслеђе. Присутни су материјални остаци из периода праисторије, антике, средњег века, периода турске владавине, као и новије српске историје.

На прелиминарној УНЕСКО листи светске културне и природне баштине је међународна серијска номинација (Граница Римског царства – Дунавски лимес у Србији).

На подручју Просторног плана укупно има 186 локалитета културноисторијског наслеђа (Табела 2): од тога 41 регистрованих/утврђених непокретних културних добара и 145 евидентираних локалитета. У евидентираним локалитетима убраја се културноисторијско наслеђе: а) под претходном заштитом (према условима добијеним од надлежних институција за заштиту споменика културе) и б) са споменичким својствима утврђеним на други начин (локалитети идентификовани кроз израду номинационих досијеја за геопарк „Ђердап“ и серијску номинацију „Дунавски Лимес“, као и локалитети који су били евидентирани од стране надлежних институција за заштиту споменика културе, али су изгубили статус заштите јер нису проглашени у законски утврђеном року). Неки од евидентираних локалитета налазе се и под претходном заштитом и у статусу заштите у оквиру геопарка „Ђердап“ и/или серијске номинације „Дунавски лимес“.

Од укупно 41 регистрованих НКД, 6 има изузетан значај (Тврђава Голубац, Лепенски вир, Рудна глава, Део Римског Лимеса - Трајанова табла и део пута, Понтес (Трајанов мост), Диана - Караташ), 2 има велики значај (Комплекс бакарнице са старом топионицом-општина Мајданпек и Стари град Фетислам - општина Кладово), а остала су некатегорисана.

Од укупно 145 евидентираних локалитета, 33 припадају листи локалитета културноисторијског наслеђа која је саставни део номинационог досијеја геопарка „Ђердап“, а 16 припада серијској номинацији „Дунавски лимес“. Значајан историјски печат оставило је преграђивање тока Дунава, потапање и пресељење насеља: Добра, Доњи Милановац, Мосна, Велико Голубиње, Мало Голубиње, Текија и Сип, са којима је потопљен и велики део локалитета културноисторијског наслеђа, укупно 32, међу којима 22 регистрованих (сви некатегорисани) и 10 евидентираних локалитета.

Недовољан степен истражености сврстава археолошка налазишта у угрожену и у недовољној мери заштићену категорију културног наслеђа, што посебно долази до изражаја приликом изградње нових објеката у приобалном појасу Дунава.

У последње две деценије за ово подручје нису настављена истраживања и касни се са утврђивањем статуса заштите за регистрована и евидентирана добра.

Поред утврђених и категоризованих непокретних културних добара и добара под претходном заштитом, на подручју Просторног плана постоји значајан број вредних објеката и целина које је потребно идентификовати и заштитити: објекти народног градитељства – етно објекти (воденице, стругаре, ваљарице, бачије и др.), грађанска и рурална архитектура, ратни меморијални и спомен чесме, стара гробља итд.

Табела 2. Културно-историјско наслеђе на подручју Просторног плана.

р е д н и б р.	о з н а к а	Назив локалитета	Статус у систему заштите непокретних културних добара (врста и категорија)	Статус заштите у границама Националног парка Ђердап	Статус заштите у оквиру Геопарка Ђердап	Локалитети који чине део серијске номинације „Дунавски лимес“*
ОПШТИНА ГОЛУБАЦ						
1.	Г.1.	Тврђава Голубац – римски пут	Регистровано НКД, СК, изузетан значај	ДА	ДА*	ДА
2.	Г.2.	Црква св. Николе у Голупцу	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	ДА*	НЕ
3.	Г.3.	Зграда у В. Дугошевића 102, Голубац	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	ДА	НЕ
4	Г.4.	Зграда у В. Дугошевића 110, Голубац	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	ДА	НЕ
5	Г.5.	Кућа Јелице Стричевић, Радошевац	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	ДА	НЕ
6	Г.6.	Манастир Тумане, Двориште	Евидентирано	НЕ	ДА*	НЕ
7	Г.7.	Брњица (село)	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
8	Г.8.	Пећинска испосница и капела Св. Зосима Туманског, Двориште	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
9	Г.9.	Локалитет Купе – келтско и античко утврђење	Евидентирано	ДА	ДА	ДА
10	Г.10.	Подграђе Голубачког града	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
11	Г.11.	Локалитет Жуто брдо Винци	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
12	Г.12.	Локалитет Крушар Двориште	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
13	Г.13.	Локалитет Караула – Град, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
14	Г.14.	Кућа Милошевића преко пута цркве, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
15	Г.15.	Кућа некадашњег свештеника Милана Барнић, Доситеја Обрадовића бр. 4, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
16	Г.16.	Кућа у Светог Саве 62, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
17	Г.17.	Кућа Милована Адамовића, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
18	Г.18.	Кућа са кафаном Ратислава Јоцића, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
19	Г.19.	Кућа у Цара Душана 6, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
20	Г.20.	Кућа у Цара Душана 1, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
21	Г.21.	Кућа у Цара Душана 8, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
22	Г.22.	Кућа на углу Цара Лазара и Зајечарске, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
23	Г.23.	Зграда општине, Цара Лазара 46, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
24	Г.24.	Зграда старе основне школе, Цара Лазара 17, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ

25	Г.25.	Кућа у улици Романовићева 9, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
26	Г.26.	Кућа Радише Пајкића, Виноградска 3, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
27	Г.27.	Кућа Милутина Ђокића, Карађорђева 42, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
28	Г.28.	Кућа у улици Цара Лазара 56, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
29	Г.29.	Кућа Милана Радојевића, Радошевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
30	Г.30.	Кућа Драгана Карапанџића, Брњица	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
31	Г.31.	Кућа Саве Карапанџића, Брњица	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
32	Г.32.	Кућа Андреа Стојнића, Брњица	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
33	Г.33.	Кућа Предрага Ђокића – Фреда, Винци	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
34	Г.34.	Кућа Светомира Динића, Винци	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
35	Г.35.	Кућа Горана Дражића, Добра	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
36	Г.36.	Кућа Миље Момировић, Снеготин	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
37	Г.37.	Кућа Драгог Милошевић, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
38	Г.38.	Домаћинство Кадиве Богдановић, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
39	Г.39.	Домаћинство Јованке Ранић, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
40	Г.40.	Кућа сликара Јована Богићевића, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
41	Г.41.	Воденица на Туманској реци, Усје	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
42	Г.42.	Црква св. Стефана Првовенчаног, Добра	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
43	Г.43.	Мотел Винци – стара зграда за контролу и спровођење бродова на Дунаву, Винци	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
44	Г.44.	Споменик код школе, Брњица	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
45	Г.45.	Споменик страдалима у Балканском, Првом и Другом светском рату Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
46	Г.46.	Спомен чесма Завиши Црном на улазу у Голубачку тврђаву Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
47	Г.47.	Спомен плоча посвећена жртвама из I и II светског рата у дворишту Дома културе, Голубац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
48	Г.48.	Споменик палим борцима НОР-а 1941-1945 (са 14 имена) Брњица	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
49	Г.49.	Споменик палим из I и II светског рата, испред Дома културе, Добра	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ

50	Г.50.	Спомен-плоча посвећена жртвама из II светског рата (поред старог пута Голубац - Доњи Милановац), Добра	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
51	Г.51.	Спомен биста Наталији Дугошевић, Добра	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
52	Г.52.	Споменик у центру села Винци	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
53	Г.53.	Спомен плоча на МЗ Винци	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
54	Г.54.	Спомен плоча у центру села, Двориште	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
55	Г.55.	Спомен обележје на Црном врху, Снеготин	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
56	Г.56.	Спомен плоча у центру села, Снеготин	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
ОПШТИНА ГОЛУБАЦ – ПОТОПЉЕНИ ЛОКАЛИТЕТИ						
57	Г.П.1.	Ливадица	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	НЕ	НЕ
58	Г.П.2.	Брњица	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	НЕ	НЕ
59	Г.П.3.	Мала Орлова, Брњица	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА*	НЕ
60	Г.П.4.	Чезава, код Добре	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА*	ДА
61	Г.П.5.	Салдум, код Добре	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА*	ДА
62	Г.П.6.	Босманска река, код Добре	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА*	ДА
63	Г.П.7.	Госпођин Вир, код Добре	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА*	ДА
64	Г.П.8.	Турски поток, код Добре	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	НЕ	НЕ
65	Г.П.9.	Зиданац, Добра	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
66	Г.П.10.	Кожица 1, 2, Добра	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
67	Г.П.11.	Песача, Добра	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
68	Г.П.12.	Стубица, Добра	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
69	Г.П.13.	Падина	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
ОПШТИНА МАЈДАНЕК						
70	М.1.	Лепенски вир	Регистровано НКД, АН, изузетан значај	ДА	ДА*	НЕ
71	М.2.	Рудна глава	Регистровано НКД, АН, изузетан значај	НЕ	ДА*	НЕ
72	М.3.	Комплекс бакарнице са старом топионицом	Регистровано НКД, СК, велики значај	НЕ	НЕ	НЕ
73	М.4.	Каштел Мироч	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	ДА*	ДА
74	М.5.	Црква св. Николе у Д. Милановцу	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
75	М.6.	Голубиње, етно кућа	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
76	М.7.	Село Мироч	Евидентирано	НЕ	ДА*	НЕ

77	М.8.	Лепенски Вир, етно парк	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
78	М.9.	Стара Поречка чаршија	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
79	М.10.	Црква св. Апостола Петра и Павла, Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
80	М.11.	Мала пећина, Рудна Глава	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
81	М.12.	Козја пећина, Рудна Глава	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
82	М.13.	Кућа Надежде Бадркић, Рудна Глава	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
83	М.14.	Воденица Чедо Брејкановића, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
84	М.15.	Кућа Павла Павловића, Црнајка	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
85	М.16.	Кућа Бранислава Трифуновића, Црнајка	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
86	М.17.	Кућа Петра Павловића (стара Димитријевића), Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
87	М.18.	Кућа Пауна Бучановића, Рудна Глава	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
88	М.19.	Кућа Цвете Илић, Голубиње	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
89	М.20.	Кућа Радета Првуловића, Црнајка	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
90	М.21.	Споменик Споменик палим у ослободилачким ратовима 1912-1918, Доњи Милановац	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
91	М.22.	Споменик НОР на заједничкој гробници 1941-1945 године, Доњи Милановац	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
92	М.23.	Споменик ослободиоцима (палим борцима за ослобођење) Мајданпека НОР Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
93	М.24.	Спомен камен на Ујевцу НОР Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
94	М.25.	Биста Велимира Маркићевића у згради ОШ Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
95	М.26.	Биста Милете Арсенијевића Бандере Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
96	М.27.	Биста Марије Мунћан испред дечије установе Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
97	М.28.	Спомен плоча на згради Дома културе НОР Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
98	М.29.	Споменик Ранку Кривићу НОР, Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
99	М.30.	Споменик на заједничкој гробници на месном гробљу, Мајданпек	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
100	М.31.	Споменик палим 1941-1945, Мироч	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
101	М.32.	Камени Белег на месту званом Језеро, Мироч	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ

102	М.33.	Спомен чесма НОР са именима 11 палих бораца, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
103	М.34.	Рудна Глава. Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
104	М.35.	Споменик палим у ослободилачким ратовима 1912-1918. и 1941-1945. године, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
105	М.36.	Камени стуб на тргу на месту где су 1942. године стрељали Тику Страиловића, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
106	М.37.	Биста Бранка Перића у холу школе, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
107	М.38.	Пирамида НОР на Рудној Глави, Клокочевац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
108	М.39.	Спомен плоча палим родољубима у I и II светском рату, Црнајка	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
ОПШТИНА МАЈДАНЕК – ПОТОПЉЕНИ ЛОКАЛИТЕТИ						
109	М.П.1.	Равна, Бољетин	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	НЕ	ДА
110	М.П.2.	Рибница, Доњи Милановац	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
111	М.П.3.	Циганија, Доњи Милановац	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
112	М.П.4.	Велики Градац и Бања, Д. Милановац	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
113	М.П.5.	Мала Ливадица, Бољетин	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
114	М.П.6.	Велика Ливадица, Бољетин	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
115	М.П.7.	Бољетинска река (Градац на Лепени (Smogna))	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	ДА	ДА
116	М.П.8.	Власац	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
117	М.П.9.	Мрфаја	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
118	М.П.10.	Клисура	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
119	М.П.11.	Лепенска поткапина	Евидентирано	ДА	ДА*	ДА
120	М.П.12.	Катаринине ливаде	Евидентирано	ДА	ДА*	НЕ
ОПШТИНА КЛАДОВО						
121	К.1.	Трајанова табла	Регистровано НКД, СК, изузетан значај	ДА	НЕ	ДА
122	К.2.	Трајанов мост	Регистровано НКД, АН, изузетан значај	НЕ	ДА*	ДА
123	К.3.	Караташ-Диана	Регистровано НКД, АН, изузетан значај	ДА	ДА*	ДА
124	К.4.	Тврђава Фетислам	Регистровано НКД, СК, велики значај	НЕ	ДА*	НЕ
125	К.5.	Ул. Маршала Тита (Ст.чаршија)	Регистровано НКД, ПКИЦ, некатегорисано	НЕ	ДА*	НЕ
126	К.6.	Сигнална станица Пена	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	ДА	ДА*	НЕ
127	К.7.	Стара пошта, Брза Паланка	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ

128	К.8.	Црква св. Тројице, Б.Паланка	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
129	К.9.	Манастирица	Евидентирано	НЕ	ДА*	НЕ
130	К.10.	Мала Врбица, Конопиште	Евидентирано	ДА	ДА	ДА
131	К.11.	Ртково, Гламија	Евидентирано	НЕ	НЕ	ДА
132	К.12.	Брза Паланка, 3 утврђења	Евидентирано	НЕ	НЕ	ДА
133	К.13.	Црква св. Ђорђа у Кладову	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
134	К.14.	Вила “Ружа” у Кладову, ул. Дунавска број 3	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
135	К.15.	Пећина код Трајанове табле, Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
136	К.16.	Спомен палим и вечним грађанима општине Кладово, Кладово	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
137	К.17.	Спомен палим ратницима 1912 - 1918., Кладово	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
138	К.18.	Спомен плоча СКОЈ-а 1941-1945., Кладово	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
139	К.19.	Споменик јеврејским жртвама „Кладово транспорт“, Кладово	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
140	К.20.	Споменик учесницима ратова од 1990-1999., Кладово	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
141	К.21.	Споменик Кочи Анђелковићу, Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
142	К.22.	Спомен чесма палим борцима 1941 - 1945. Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
143	К.23.	Биста Стевану Војимировићу палом борцу 1941., Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
144	К.24.	Биста Светозару Радићу Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
145	К.25.	Спомен чесма Светозару Радићу палом борцу 1942. Текија	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
146	К.26.	Биста Стефанији Михајловић палом борцу 1941., Брза Паланка	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
147	К.27.	Споменик палим борцима од 1912 - 1918. Брза Паланка	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
148	К.28.	Споменик палим борцима од 1941 – 1945. (заједнички за Брзу Паланку и Реку) Брза Паланка	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
149	К.29.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Костол	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
150	К.30.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Мала Врбица	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
151	К.31.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Велика Врбица	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ

152	К.32.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Нови Сип	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
153	К.33.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Давидовац	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
154	К.34.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945.. Кладушница	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
155	К.35.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Грабовица	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
156	К.36.	Спомен плоча палим борцима од 1941 - 1945. Грабовица	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
157	К.37.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941 -1945. Велика Каменица	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
158	К.38.	Заједнички споменик палим борцима од 1912 - 1918. и 1941-1945. Петрово Село	Евидентирано	ДА	ДА	НЕ
159	К.39.	Спомен чесма палим борцима у НОР 1941 – 1945. Манастирица	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
160	К.40.	Заједничка спомен чесма палим борцима и жртвама фашистичког терора 1941-1945., Подвршка	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
ОПШТИНА КЛАДОВО – ПОТОПЉЕНИ ЛОКАЛИТЕТИ						
161	К.П.1.	Трансдиерна, Текија	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
162	К.П.2.	Каструм, Сип, Кладово	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
163	К.П.3.	Хајдучка воденица	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	ДА	НЕ	ДА
164	К.П.4.	Голо брдо	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
165	К.П.5.	Мало Голубиње	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
166	К.П.6.	Велико Голубиње	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
167	К.П.7.	Пецка бара	Регистровано НКД, АН, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
ОПШТИНА НЕГОТИН						
168	Н.1.	Црква у Јабучковцу	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
169	Н.2.	Штубичке пивнице	Регистровано НКД, СК, некатегорисано	НЕ	НЕ	НЕ
170	Н.3.	Манастир Вратна	Евидентирано	НЕ	ДА*	НЕ

171	Н.4.	Археолошки локалитет Јабучовац – недалеко од села откривена је већа остава оруђа и оружја од гвожђа, која је датована у млађе гвоздено доба - латен	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
172	Н.5.	Археолошки локалитет Јабучовац - на око 2 км западно од села константовани су остаци зидова, фрагменти керамике и опеке римског формата. Свакако је на том месту постојало насеље из римског периода	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
173	Н.6.	Црква светог Петра у манастиру Вратна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
174	Н.7.	Пивнице у селу Јабучовац		НЕ	НЕ	НЕ
175	Н.8.	Качара Вељка Радуловића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
176	Н.9.	Кућа Ноја Јаношевића, Јабучовац	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
177	Н.10.	Кућа Милоја Икића, Штубик	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
178	Н.11.	Кућа Душана Пауновића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
179	Н.12.	Кућа Јанка Аврамовића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
180	Н.13.	Воденица Вељка Радуловића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
181	Н.14.	Кућа Ђорђа Долкушића, Штубик	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ
182	Н.15.	Кућа Милена Видића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
183	Н.16.	Кућа Вељка Радуловића, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
184	Н.17.	Спомен плоча на фасади Задружног дома НОР, Плавна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
185	Н.18.	Камен белег НОР Вратна	Евидентирано	НЕ	ДА	НЕ
186	Н.19.	Спомен чесма палим борцима у НОР, Штубик	Евидентирано	НЕ	НЕ	НЕ

*локалитети културноисторијског наслеђа који су евидентирани у номинационом досијеу Геопарка „Ђердап“. Графички прилог из номинационог досијеа са листом културноисторијског наслеђа чини саставни део документационе основе плана.

3.1.3. Туризам

Подручје Просторног плана обухвата делове туристичких кластера „Југоисточна Србија” и „Београд” и туристичке дестинације Доње Подунавље.

Са аспекта туризма и амбијенталних одлика, подручје Геопарка и Националног парка састоји се из две предеоне целине: (1) акваторије Дунава/акумулације са приобаљем, која се пружа од улаза у Геопарк и Национални парк код Голупца, преко Ђердапске клисуре, где се амбијент у потпуности мења (нестаје клисура и отвара се широки брежуљкасти простор са урбаним елементима); и (2) брдско-планинске руралне зоне северног Кучаја и Мироча, пресечене долином Поречке реке на западну и источну целину.

Развој туризма је започет на Ђердапском језеру, Националном парку, археолошком налазишту Лепенски вир и општинским центрима са више културно-уметничких и спортских манифестација, природним и културно-историјским знаменитостима, ловиштима и једном

броју села у којима су видљиви почеци сеоског туризма засновани углавном на локалној иницијативи. Проглашењем подручја Ђердапа за Геопарк могућности за развој туризма су усмерене и ка алтернативним видовима туризма, посебно: геотуризму, екотуризму, образовном туризму у руралним-природним подручјима (успостављање георута² и савремених образовних средстава у тумачењу објеката геонаслеђа), и др.

Постојећа туристичка инфраструктура укључује информативне центре, музеје и галерије, културне центре, смештајне капацитете, обележене планинарске и бицикличке руте као и спортске и рекреативне објекте. Важну улогу у промоцији туризма има ЈП „Национални парк Ђердап“ и Геопарк Ђердап чије је седиште у Доњем Милановцу, као и туристички простори Голубачки град и Лепенски вир (као визиторски центри), археолошки музеј у Кладову, музеј баштине у Мајданпеку, културни центар у селу Добра, и др.

Најзначајнији облици туризма заступљени на подручју Просторног плана су:

- **Културни туризам** заснива се на бројним културно-историјским вредностима европског и светског значаја (културе Лепенског Вира, остаци Римског лимеса, Трајанова табла, Трајанов мост, тврђава Диана, византијско-српски утврђени градови Голубац, Фетислам и друго). Потенцијали и могућности културног туризма су вишеструки, од оригиналне презентације услова живљења древних култура и цивилизација до понуде староримског наслеђа на потезу Виминцијум (ван обухвата Просторног плана) – Диана – Понтес (Шаркамен и друго, ван обухвата Просторног плана), поменутих средњовековних тврђава, споменика културе, етно-вредности традиционалних села (кружне туре и друго), уз функционалну интеграцију туристичке понуде окружења. Атракцију може представљати и учешће, под стручном контролом, туриста у археолошким „откривањима” још необрађених а идентификованих објеката, као и евентуална допунска подводна истраживања потопљених, праисторијских, античких и римских локалитета и сл.
- **Планински туризам и рекреација** - обухвата европску пешачку стазу Е4 најмање осам планинарских рута (стазе здравља) различитих дужина, уређених и обележених за пешачење које пролазе кроз пределе високих вредности и преко већег броја видиковаца који представљају тачке сагледавања и природног и културног предела, што збирно представља темељни феномен територије просторног плана. Најистакнутији видиковац је врх у клисури Госпођин вир, Соколовац (626 m надморске висине - у даљем тексту: m н.в.) који се налази између река Кожице и Песаче. Са видиковца Соколовац се може видети клисура Госпођин вир од Босмана до Бољетинског брда и локалитета Гребен (199 m н.в.) кога одликују специфичне геолошке формације. Са врха Ковилово пружа се поглед на Доњомилановачку котлину, а са врха Голо брдо на Текију. Врхови планине Мироч, Плоче (375 m н.в.), Велики Штрбац (768 m н.в.) и Мали Штрбац (626 m н.в.), у првом степену заштите, представљају атрактивне видиковце Ђердапа, са којих се пружа предиван поглед на клисуру Мали и Велики Казан. **Геотуризам**, који постаје све привлачнији за туристе и везан је систем пешачких стаза археолошког, планинарског, културолошког и еколошког карактера које промовишу интегралну вредност предела, односно туре које имају, поред упознавања геонаслеђа, рекреативни и образовни карактер. Даљи развој овог вида туризма захтева додатне садржаје (приступе путеве, паркинг места, постављање информативних табла са видљивим едукативним информацијама као и правилима понашања и одговорном приступу локацији у циљу обезбеђења сигурности посетилаца).
- **Ловни туризам** који има све потребне ловне објекте. Бројност и разноликост дивљачи, квалитет трофеја и потпуно природно понашање дивљачи пружају незаборавно спортско и ловно искуство.

² Георуте су дефинисани правци кретања који укључују посету појединим објектима геонаслеђа и других природних атракција под надзором обучених водича у циљу промовисања природног потенцијала датог простора

Табела 3. Пешачке стазе у Бердапу (деонице георута)

Назив стазе	Дужина (km)	Просечни нагиб (%)	Тежина стазе	Врста стазе - туристичка намена	Време трајања планинарења	Орјентациони почетак стазе	Крај стазе Видиковац (m н.в.)
Босман – Соколовац	10	15	Средње тешка	лов	4 h	Пут Београд - Кладово (Бг- Кл)	Соколовац (626 683)
Пећина Градашница	2	15-20	Средње тешка	планинарење	45 min	Мирочки пут	Пећина Градашница (380)
Буранов понор	2.5	5-10	Лака	туристичко рекреативна	90 min	локалитет Добра Вода на путу Бг- Кл	Буранов понор (270)
Велики и Мали Штрбац	9	20	Средње тешка	планинарење	3 h	локалитет Пецке баре на путу Бг- Кл	В. Штрбац (768) М. Штрбац (626)
Кањон Бољетинске реке - Гребен	1.8	5	Лака	Стаза за рекреацију	30 min	Бољетинско брдо	Гребен (119)
Језеро Балта Алу Шонту - Главица	5	10	Лака	рекреација	2.5 h	Д. Милановац, Папреначки поток	Балта Алу Шонту (268)
Кањон Брњичке реке	21	10-20	Средње тешка	туристичко рекреативна	8 h	Шумска стаза на излазу из села Брњица	Село Раковица (303)
Ковилово	4	3-5	Лака	туристичко рекреативна	2.5 h	на путу Д. Мил.- Мајданпек преко Омана	Ковилово (358)

- **Риболовни туризам**, на обали и делу акваторије Дунава се одвија на потезу од Голупца до острва Голул, уз заштиту рибљег фонда и ограничење дневног улова за све категорије рекреативних риболоваца.
- **Наутички туризам**, уз комбиновање пловидбе са одмором, разонодом и посећивањем туристичких атракција. Даљи развој овог вида туризма захтева улагања у пловила за комерцијални и јавни превоз туриста, као и пристаништа и марине.
- **Школски и образовни туризам**, уз организацију екскурзија, рекреативних настава, едукације и настава у природи и др.; као и **омладински туризам** усмерен ка младима да се едукују, баве спортом и различитим рекреативним активностима.
- **Пословни туризам**, уз организацију конгреса и едукације, уз посете и презентацију културно-историјских и природних вредности Геопарка и НП „Бердап“.
- **Манифестациони туризам**, углавном усредсређен на спорт, рекреацију или културу. Са становишта броја учесника и посетилаца до сада се издвајају следеће туристичке манифестације: „Сајам Дунава“, „Златна бућка Бердапа“, „Јоргован фест“, „Дан археолошког музеј Бердапа“, „Ноћ музеја“, прослава Светог Трифуна, фестивал „Плава недеља“, „Мајдан арт“, Кану- међународна регата и Интернационално такмичење у једрењу.
- **Сеоски туризам** има потенцијале целогодишње понуде уз садржаје: планинског, еко и етно-туризма, ловног туризма, производње еко-хране и етно-занатских производа, европске бицикличке стазе 6 и европске пешачке стазе 4, Пута римских императора, панорамских путева кроз Национални и гео парк и др. Иако има добру традицију, неопходно је унапређење стандарда смештаја, стална едукација угоститеља и наставак комуналног опремања насеља и локалитета. Сеоски туризам започет је у Голупцу (салаши

код насеља Добра), Мајданпеку (Рудна Глава, Голубиње и Црнајка), Кладову (Костол, Нови Сип и Велика Врбица) и Неготину (Вратна, Јабуковац и Плавна).

- **Транзитни туризам**, заснован на кретању путника кроз Ђердап (друмским, пловним, бициклическим путевима) како међународном тако и у унутрашњем саобраћају; посебну улогу има **циклотуризам** и међународна бициклическа рута Eurovello 6 која повезује Атлантски океан и Црно море и протеже се кроз подручје Ђердапа. Дунавска рута у Србији је обележена на европским бициклическим картама и једна је од најпопуларнијих бициклических рута у Европи, тако да се очекује пораст броја иностраних туриста као и дужина трајања посете.
- **Посматрање птица (Birdwatching)** као посебан вид екотуризма има велики потенцијал и све је популарнија на подручју Ђердапа јер има статус међународног важног станишта птица. ЈП „Национални парк Ђердап“ обезбеђује услуге професионалног управљања и коришћења локација за ову врсту доживљаја.
- **Стационарни туризам** се константно развија и тренутно располаже са неколико већих пословних јединица (хотела различите категорије: један хотел са 2 звезде у општини Голубац, један хотел са 3 и један хотел са 2 звезде у општини Мајданпек, и један хотел са 4 и један хотел са 3 звезде у општини Кладово) и више мањих (број регистрованих смештајних јединица износи 1313 са укупно око 3100 лежаја. Најповољнија година што се тиче броја посетилаца, у последњих десет година била је 2019. година, када је забележено 79868 долазака туриста (63650 домаћих и 16218 страних). који су остварили 180047 ноћења туриста (149458 домаћих и 30589 страних). Међутим посетилаца је много више, с обзиром да велики број радника на раду у иностранству долази током сезоне одмора и празника са својим породицама и бораве у породичном смештају, те нису препознати као туристи.

За укупно повећање броја туриста, потребно је унапредити квалитета смештаја, општу и туристичку инфраструктуру као и туристички производ у целини. Такође, неопходно је идентификовати и отклонити актуелне и потенцијалне конфликте између туризма и других активности везаних за коришћење ресурса. Да би инострана туристичка тражња била масовнија неопходно је побољшање пратећих садржаја водно-наутичког пута уз презентацију и интерпретацију кључних природних и културних вредности, као и квалитета основног и алтернативног смештаја и различитих видова туристичко рекреативне понуде, етно баштине села и органске хране.

Постојећа туристичка и рекреативна понуда, с обзиром на потенцијале, није довољно развијена и афирмисана, а још мање организована и повезана, како међу општинама на подручју Националног парка и Геопарка тако и са суседним општинама у Републици Србији и Републици Румунији. На Дунаву, најважнијем наутичком коридору, нису довољно заступљени марине, пристани, рецептивно-информативни пунктови и друго. Природни и створени потенцијали нису у довољној мери комерцијализовани, што захтева бољи маркетинг понуде, промоцију имиџа Ђердапске клисуре, Геопарка и Националног парка, развој целогодишње туристичке понуде уз функционалну интеграцију више видова туризма како на планском подручју тако и са непосредним окружењем. Неопходан услов је и развој комуналне и туристичке инфраструктуре, туристичког информационог система, реконструкција постојећих, али и реализација нових смештајних капацитета.

3.1.4. ХЕПС „Ђердап“

На подручју Просторног плана се налази хидроелектрана ХЕ „Ђердап I” и део акваторије ХЕ „Ђердап II” са објектима за заштиту приобаља који су у надлежности ЈП „Електропривреде Србије“. ХЕ „Ђердап I”, као објекат за производњу електричне енергије, представља највећу хидроелектрану у Србији са шест ревитализованих генератора укупне снаге 1140 MW. Прикључена је на преносну мрежу 400 kV, која је у власништву АД „Електропривреда Србије“, преко разводног постројења РП „Ђердап I”, далеководима 400 kV

бр. 402 са ТС 400/110 kV „Бор 2“, бр. 401/2 са РП „Дрмно“ (ТЕ Костолац Б), као и са румунским системом бр. 405 Portile de Fiere.

3.1.5. Водопривредна инфраструктура

За подручје Просторног плана од посебне важности су следећи водопривредни аспекти: хидролошко-водопривредни услови за интегрално уређење, коришћење и заштиту вода; хидроенергетски потенцијали и услови њиховог оптималног коришћења; хидротехничко уређење и обезбеђење насеља од површинских и подземних вода у обухвату Просторног плана; заштита приобаља Дунава од унутрашњих вода, унапређење постојећих и развој нових система комуналне инфраструктуре, посебно у области очувања и рационалног коришћења постојећих и потенцијалних изворишта водоснабдевања, заштите површинских и подземних вода од загађења; као и еколошки прихватљиво коришћење енергетског потенцијала локалних водотока, објекти мелиорационих система и друго.

Северну границу подручја Просторног плана чини ток реке Дунав на дужини од око 168 речних km (део пловног пута од око ст. km 882+800 до око ст. km 1.050+300) на коме се налази објекат ХЕ „Ђердап 1“ и већи део његове акумулације, као и узводни део успора ХЕ Ђердап 2 (делом у границама Просторног плана). На подручју Просторног плана је више притока Дунава који дренирају падине Северног Кучаја, Великог и Малог Крша, Дели Јована и Мироча (Брњичка река, изворишни део Пека - Мали Пек, Бродица, Мала и Велика река, Златица, Поречка река, Бољетинска река, Косовица, Матка и друго).

Због позитивног деловања акумулација и релативно малог ефлуентног оптерећења квалитет воде Дунава се побољшава од његовог уласка у Републику Србију низводно, тако да се на подручју Просторног плана највећи део године налази у II класи квалитета, а у зони Кладова најчешће у високој III класи која омогућава успешну туристичку валоризацију. Непосредне притоке Дунава на подручју Националног парка одликује бујични карактер, неравномерни водни режими, али и добро стање квалитета вода (класе I, I/II и III) у горњим деловима слива, док се у доњим деловима тај квалитет погоршава због лоше санитације сеоских насеља и утицаја неконтролисане употребе ђубрива и других агрохемијских средстава, претежно ван НП „Ђердап“. Водни биланси су по питању количина и квалитета напрегнути на горњем сливу реке Пек у зони Мајданпека, тако да је неопходна реализација хидротехничких објеката и других техничких и биолошких радова на уређењу слива за сезонско регулисање протока и завршетак постројења за пречишћавање отпадних вода (у даљем тексту: ППОВ) за општински центар Мајданпек ради заштите квалитета вода реке Пек.

Развој водопривредне инфраструктуре на подручју Просторног плана највећим делом се одвијао у склопу реализације пројекта ХЕПС „Ђердап“, пре свега у погледу хидротехничког уређења насеља и изградње система за заштиту и уређење приобаља. Највише је урађено на хидротехничком уређењу насеља Кладово (водовод, канализација, ППОВ, дренажни систем, заштита од унутрашњих и спољних вода, уређење обала). Неки системи нису до краја реализовани (то се посебно односи на канализационе системе који нису финализовани постројењима за пречишћавање отпадних вода, као и на заштиту изворишта). Сва насеља у приобаљу се снабдевају водом из сопствених локалних изворишта која, уз адекватну санитарну заштиту и развој савремених постројења за припрему воде, имају могућност да дугорочно обезбеде довољне капацитете да задовоље потребе у целом планском периоду.

3.1.6. Водни пут

Подручје Просторног плана обухвата десну обалу реке Дунав од km 1051+000 до km 921+900 и од km 888+300 до km 882+000, с тим да се граница НП „Ђердап“ простире уз десну обалу реке Дунав од km 1040+500 до km 940+300.

Дуж водног пута налазе се следећа сидришта опште намене: „Хајдучка воденица“ од km 966+700 до km 966+500, „Текија“ од km 958+400 до km 957+400, „Костол 1“ од km 932+600 до km 931+600, и „Костол 2“ од km 930+700 до km 930+200.

3.2. Друге намене на подручју Просторног плана

3.2.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште обухвата око 39.114 ha, што чини око 23% укупне површине подручја Просторног плана. У структури пољопривредног земљишта готово једнако су заступљене површине под интензивним културама (оранице, баште и воћњаци) и трајни травњаци (ливаде и пашњаци). Травни екосистеми са нешто већим уделом ливада заступљенији су у обухвату Геопарка и Националног парка, док су површине под интензивним културама распрострањеније на подручју Просторног плана ван Геопарка. Изузев мањих површина у низијским деловима Браничева, Кључа и Неготинске крајине које су погодне за интензивну пољопривредну производњу, у осталим подручјима доминира брдско-планински рељеф у коме преовлађује шумско земљиште. Воћњаци мањих површина распоређени на брежуљкстим теренима имају значајну еколошку и економску вредност. Према рејонизацији виноградарских производних подручја, северозападни делови подручја Просторног плана и Геопарка део су Млавског виноградарског рејона, док виногради на деловима територија општина Кладово и Неготин припадају виноградарском рејону Неготинска Крајина. Пољопривредна земљишта руралног залеђа Геопарка су у високом степену изложена неповољним утицајима рударства, индустрије и других човекових активности.

-Неповољни демографски трендови, уситњеност земљишног поседа и релативно слаб економски потенцијал ораница су главне одлике руралног подручја Просторног плана. Према подацима Пописа из 2011. године, око 27% активног становништва обављало је занимање у примарном сектору делатности. У погледу основних извора прихода домаћинства, свега 3% домаћинства приходе је остваривало искључиво од пољопривреде, док су мешовити приходи основни извор прихода за нешто више од 26% укупног броја домаћинства. Висок удео домаћинства која приходе остварује на основу пензија, социјалних примања и др. (41%) индиректно упућује на висок степен сенилизације и руралног сиромаштва. Према подацима Пописа пољопривреде из 2012. године, на подручју Просторног плана евидентирано је 4.604 газдинстава чији су управници најчешће били старији од 45 година (86%). Ово су претежно породична газдинства мањих површина од којих се 86% бави узгојем стоке (говеда, свиње, овце и козе).

Шуме и шумско земљиште

На подручју обухваћеном Просторним планом, шумско земљиште обухвата површину од 1012,56 km², од чега је под шумом 1001,55 km² (98,9%), а необрасло шумско земљиште је 22,7 km² (1,1%). Површина државних шума износи 670,97 km² (67%), а површина шума у приватном власништву је 330,58 km² (33%). У Геопарку површина државних шума је 596,08 km² (73%), а приватне шуме прекривају 220,60 km² (27%). У НП „Ђердап“ шумско земљиште обухвата укупно 452,4 km², од тога је у државном власништву 382,2 km² (84,5%) и приватном власништву 70,2 km² (15,5%). Шумом у НП „Ђердап“ је обрасло 440,7 km², или 97,4% укупне површине шумског земљишта што се са еколошког становишта може сматрати оптималном шумовитошћу. Заступљеност површина под шумама по општинама је следећа: у општини Мајданпек (50,52%), општини Кладово (24,78%) следи општина Голубац (14,5%), Неготин (10,03%).

На Просторним планом обухваћеном подручју, у државним шумама, у односу на еколошке услуге шумских екосистема, доминантна је заштитна функција земљишта од површинске ерозије. Ове састојине покривају 44,86% укупно обрасле површине државних шума. Шуме приоритетно производног карактера покривају 33,48%, шуме предела посебних природних одлика 13,74%, споменици природе 4,51%, трајно жбунасте формације 0,61%, ловно-узгојни центар крупне дивљачи 3,06% уз незнатно присуство семенских објеката, излетишта, рекреативних пунктова и др. На подручју НП „Ђердап“ доминантно је заступљена заштитна функција шума (биодиверзитета, земљишта и вода). У државним шумама јасно су изражене еколошке услуге подршке, регулације, снабдевања и културе.

У приватним шумама доминирају еколошке услуге подршке (продукцију дрвета), регулације (заштите земљишта и вода) и снабдевања (јестиво биље, лековито биље, пчеларство, храна за стоку и др).

У државним шумама (досадашњом састојинском инвентуром шума) евидентирано је 19 група еколошких јединица у оквиру Геопарка и 13 група еколошких јединица на осталом подручју Просторног плана. У делу планског обухвата евидентирано је 43 врсте дрвећа, од чега је 18 са IUCN списка (реликтних, ендемичних, ретких и угрожених). Укупан инвентар шумског фонда је незнатно оптерећен алохтоним (унешеним) врстама (доминантно багрем) које чине 0,51% укупне запремине и четинара који учествују у запремини са 2,31%.

У државним шумама НП „Ђердап“ установљено је 35 типова шума и 67 састојинских категорија, са 33 врсте дрвећа (алохтоне врсте дрвећа незнатно оптерећују шумски фонд са 0,23%). Најзаступљенији су следећи типови шума: брдске букве (на киселим смеђим земљиштима, на плитким и скелетним смеђим земљиштима), ацидофилне шуме букве; шуме букве и китњака; чисте китњакове шуме; мешовите шуме китњака и граба; китњака и цера; нешто мање и шуме црног граба, црног јасена и јоргована. У погледу просечних вредности запремине и текућег запреминског прираста најповољније стање шума је у Северно Кучајском шумском подручју-део ($v=281 \text{ m}^3/\text{ha}$, $iv=6,2 \text{ m}^3/\text{ha}$), у делу Тимочког шумског подручја далеко су ниже вредности основних производних показатеља ($v=124 \text{ m}^3/\text{ha}$, $iv=3,2 \text{ m}^3/\text{ha}$) у Ђердапском шумском подручју-НП ($v=223 \text{ m}^3/\text{ha}$, $iv=4,0 \text{ m}^3/\text{ha}$) и у манастирским шумама ($v=206 \text{ m}^3/\text{ha}$, iv је $5,1 \text{ m}^3/\text{ha}$). Шуме на подручју Шумске управе Мајданпек се по већини карактеристика могу сматрати тренутно најквалитетнијим у Србији.

Стање шума по пореклу у Геопарку (ван НП „Ђердап“) је неповољно. Шуме генеративног порекла покривају 51,3%, изданачке шуме 30,3%, вештачки подигнуте састојине 2,9%, шикаре 14,15 и шибљаци 1,4%. Производни потенцијал у изданачким шумама у односу на високе се користи са око 60%. Стање шума по очуваности у истом простору је такође неповољно, очуване састојине покривају 45,6%, разређене састојине 33,8% и девастиране састојине уз поменуто присуство шикара и шибљака 20,6%. Стање шума по пореклу у НП „Ђердап“, у зонама са режимом заштите I степена може се оценити осредњим до неповољним, због доминације изданачких шума (са 40,9%) и знатног учешћа шибљака и шикара као трајне категорије (28%), док се са аспекта очуваности може оценити осредњим (удео очуваних састојина 54%). Основни проблем у газдовању шумама у планом обухваћеном подручју у целини, а тиме и шумама I степена заштите је угрожена биоэколошка стабилност састојина услед доминације изданачких шума и знатног учешћа разређених и деградираних састојина, као и конзерваторског односа условљеног режимом заштите. Стање шума по пореклу и очуваности у НП „Ђердап“, у зонама са режимом заштите II степена знатно је повољније него у претходној зони, у њој доминирају шуме високог порекла (56,6%). Производни капацитет у односу на запремински прираст у просеку се користи са 73% (у високим шумама са 92%, изданачким шумама 57%, а вештачки подигнутим састојинама са 51%). У шумама у државном власништву у Геопарку (ван граница НП „Ђердап“) нешто је израженије учешће чистих састојина (57%) због монодоминантности букве. У НП „Ђердап“ подједнако је учешће чистих и мешовитих састојина, при том је нешто повољније стање у зонама заштите I и III степена. У шумама I степена заштите мешовите састојине покривају 77% обрасле површине, а у III степену 69%.

Најнеповољније стање је у оквиру шума у II степену заштите у коме је однос чистих и мешовитих састојина 54% : 46%.

Укупна запремина *приватних шума* је 5 545 907 m³/ha, а укупан запремински прираст је 116 989 m³/ha. Просечна запремина у приватним шумама (ван НП „Ђердап“) је 168 m³/ha, а просек запреминског прираста је 3,54 m³/ha. У границама Националног парка, учешће приватних шума по укупној запремини је 9,1%, с тим да је при том знатније учешће у општини Кладово (22,58%), а најниже у општини Голубац (9,96%). Просечне вредности запремине и текућег запреминског прираста (у све три општине) далеко су ниже у приватним у односу на државне шуме, што указују на скромне (тренутне) производне ефекте у њима. Значајан проблем при газдовању приватним шумама у општини Кладово, Неготин и Голубац је велика уситњеност поседа. У ширем обухвату Просторног плана у приватним шумама констатоване су 24 врсте дрвећа од којих 15 са IUCN листе реликтних, ретких, ендемичних и угрожених, а у НП је констатовано 16 врста дрвећа, међу којима су, мада незнатно, заступљени племенити лишћари. Посебан значај има мечија леска као реликтна врста која се јавља спорадично на ширем подручју Штрпца и Бољетина (Чока Њалта). Основни задатак у односу на врсте дрвећа и њихову заступљеност у будућности ће бити увећање учешћа племенитих лишћара и дивљих воћкарица у дрвном фонду и интензивнија заштита ретких, ендемичних, реликтних и угрожених врста дрвећа.

Садашња отвореност шума шумским комуникацијама у односу на вишефункционални аспект коришћења (реалне еколошке услуге) на подручју Просторног плана је недовољна посебно у деловима шумских подручја која (потенцијално) обезбеђују услуге подршке. У шумским екосистемима се ове услуге реализују кроз основне природне процесе формирања земљишта, кружења нутријената и примарну продукцију (пре свега дрвета-биомасе).

С обзиром на орографске и др. услове у односу на могућност реализације планова газдовања шумама оријентациони оптимум отворености од 15 m/ha је неопходан минимум, на локалном нивоу.

Садашња отвореност шума Националног парка од око 15 km шумских путева/1000 ha (или 15 m/ha) сматра се оптималном. Доступност варира, тако да су поједине наменске целине у Националном парку са превеликим степеном отворености и лако доступне, што их чини осетљивим на антропогене притиске, али на локалном нивоу и ризике (Голубачки град, Соколовац, Чока Њалта са Лепенским виром и Велики и Мали Штрбац).

Здравствено стање шума је неповољно. Актуелно сушење шума најјаче се манифестује у шумама храста китњака. Узрок сушења су стање шума (престарелост дела инвентара) штетни биотички фактори (губари, пепелница, медњача, гљиве, штетни инсекти). Међу узрочницима слабљења и пропадања шумских екосистема су и промене климатских фактора, утицај полутаната, неповољна изграђеност састојина, учестале градације штетних шумских инсеката и епифитоције патогених гљива. Пратећи интензитет сушења у Националном парку може се констатовати следеће: сушењем је захваћен велики део Националног парка (око 222 km²) с тим што је на већем делу умереног интензитета и сушење није мимоишло ни једну врсту дрвећа у Националном парку, с тим што је најинтензивније у састојинама китњака. Прво лишће страда од голобрста губара, друго лишће уништава пепелница, услед чега стабла физиолошки слабе и постају подложна нападу медњаче која проузрокује трулеж корена и сушење стабала.

Шумско подручје Националног парка и Геопарка у целини је средње до врло угрожено од пожара. Поред стања шума (природне зоналности) врло је утицајан микроклимат, геолошка подлога (кречњак) и орографија. На подручју су идентификоване три категорије угрожености од пожара: друга категорија на површини од око 514 km², трећа на око 13 km² и четврта (у кањону Брњице, Бољетинске реке и Дунава) на око 132 km². За ово подручје су посебно значајне штете од леда и поледице.

Шумама и шумским земљиштем у државном власништву у Националном парку газдује ЈП „НП Ђердап“. Шумама и шумским земљиштем у државном власништву ван обухвата НП „Ђердап“ газдују ЈП „Србијашуме“ – ШГ „Бољевац“ - део Тимочког шумског

подручја и ШГ „Кучево“ - део Севернокучајског шумског подручја. Манастирским шумама газдује Српска православна црква, Епархије Браничевска (манастир Тумане) и Тимочка. Стручне услуге у газдовању приватним шумама обезбеђују наведена предузећа. Простором под шумом се газдује плански у складу са одредбама Закона о шумама, плановима развоја шумске области, основама газдовања шумама и програмима газдовања шумама. Међутим планови развоја шумске области и програми газдовања шумама за приватне шуме (већег броја лица) нису урађени.

Ловство

Граница ловишта „Ђердап“, којим газдује НП „Ђердап“, поклапа се са границама Националног парка. Ловиштем „Северни Кучај“-део обухвата државне шуме Северно кучајског шумског подручја (у границама овог просторног плана) газдовало је ЈП „Србијашуме“, а ловиште је дато на газдовање. Већим делом остале територије (приватне шуме у општини Мајданпек) газдује ЛУ (ловачко удружење) „Срна“ Мајданпек, ловиштем „Туманска река“ газдује ЛУ „Срндаћ“ Голубац, ловиштем „Кључ“ газдује ЛУ „Кључ“ из Кладова, ловиштем „Мироч-Штрбац“ је до 2021. године газдовало ЈП „Србијашуме“, а сад је издато у закуп приватним лицима, ловиштем „Неготинска крајина“ газдује ЛУ „Хајдук Вељко“, и ловиштем „Вратна“ газдује ЈП „Србијашуме“.

Важније заступљене врсте дивљачи су: јелен, срна и дивља свиња (са задовољавајућом бројношћу), дивокоза (у НП је око 100 грла што је испод капацитета ловишта који износи око 150 грла у матичном фонду), зец, пољска јаребица, фазан, и строго заштићене врсте медвед (повремено) и рис. У ловишту је присутан велики број трајно заштићених, ловостајем заштићених и незаштићених врста.

Оптимална бројност је претпостављена оперативним плановима у односу на бонитете активне ловне површине, везано за поједине врсте дивљачи.

Одрживо газдовање у ловству обезбеђује се плански изразом Програма развоја ловног подручја (који није урађен) и ловних основа као оперативних планова за ловишта.

Минералне сировине

На подручју Просторног плана регистровано је више појава и лежишта металичних и неметаличних минералних сировина и геолошких грађевинских материјала, као и значајних количина подземних вода. Тренутно се одвија експлоатација бакра и пратећих метала у деловима мајданпечких лежишта, као и кречњака у мајданима околине Голупца. Геотектонски склоп и присутна обогаћења различитим корисним сировинама иницира даља истраживања са сврхом проналажења нових и валоризације постојећих лежишта. Геолошки истражни радови су у току, у зони северно од Мајданпека (бакар, олово-цинк, злато и др), у реону Благојевог Камена (злато и волфрам) и у околини Раденке (угаљ). Обављају се хидрогеолошка истраживања у циљу формирања базе података подземних вода на територији Националног парка Ђердап.

Металичне минералне сировине се на овом подручју налазе у северним деловима „Тимочког андезитског комплекса“ за који су везана најпознатија орудњења бакра уз пратеће метале (олово и цинк, злато и у мањој мери волфрам или молибден) у Србији. Осим мајданпечког лежишта порфирског типа, постоје и појаве минерализације бакра северно од Мајданпека ка Добри (Бигер поток-Ујевац, Војинова Чука, Јањичарски вис, идр) које се истражују јужно од границе Националног парка. Са доста сигурности се може проценити да знатно већи потенцијал представљају терени јужно од Мајданпека. Рударски радови у лежишту Рудна Глава, које је дефинитивно напуштено педесетих година 20. века, данас имају археолошки, едукативни и туристички значај.

На ширем простору Ђердапа регистровано је више лежишта и појава неметаличних минералних сировина и геолошких грађевинских материјала. Најчешће су у питању мањи мајдани техничког, ређе архитектонског камена, претежно локалног значаја.

3.2.2. Становништво, мрежа насеља и јавне службе

Становништво

Према подацима Пописа из 2011. године на подручју Просторног плана и Геопарка живело је 41.637 становника, од тога 17% (6.850 становника) живело је у насељеним подручјима која су обухваћена Националним парком.

Просечна густина насељености на подручју Просторног Плана и Геопарка износила је око 34 ст./km². На делу територије општине Кладово, који је у обухвату Просторног плана, испољавају се највеће осцилације у просторном распореду становништва. Највећа густина насељености забележена је у насељима Кладово (304 ст./km²) и Костол (109 ст./ km²), а најнижа у насељу Петрово село (свега 1 ст./km²). У насељима у обухвату НП „Ђердап“ просечна густина насељености износила је око 17 ст./km².

Процењује се да је број становника 2019. године у општинама обухваћеним Просторним планом смањен око 13%, а да је просечна густина насељености износи око 25 ст./km². Депопулација је највише захватила општине Голубац и Неготин, где су рурална подручја изгубила преко 14% сталног становништва.

Изузев насеља Винци, у коме је 2011. године забележен блажи пораст становништва, сва насеља на подручју Просторног плана и Геопарка карактерише депопулација. Смањење броја становника последица је ниског природног прираштаја и емиграције становништва у развијеније центре и иностранство. Процес депопулације започет је 70-их, интензивирао 90-их, резултирао је смањењем броја становника у готово свим насељима, укључујући и градска. У односу на податке из претходног Пописа (2002. године) укупан број становника на подручју Геопарка смањен је око 16%. Најнеповољнија ситуација је у Петровом селу које је у овом периоду изгубило 25% сталног становништва.

Највеће учешће у старосној структури имало је одрасло становништво (20-59 година) 53%, старо становништво (преко 60 година) учествовало је са 29%, док је учешће младих (0-19 година) на подручју Просторног плана износило 18%. Учешће радно способног становништва (15-64 године) у укупном становништву износило је 67%. Просечна старост становништва на подручју Просторног плана износила је 48 година. Најнеповољнија ситуација у насељима Грабовица и Велика Каменица, где је учешће старог становништва износило нешто више од 50% у укупном.

У образовној структури становништва истиче се релативно веће учешће оних са завршеном средњом школом (око 40%). Неповољна околност је што 24% има завршену само основну школу, 18% становника је са непотпуним основним школским образовањем, а 6% је без школске спреме. Више и високообразовани чине свега 9% одрасле популације са највећим учешћем у Кладову (18%), Мајданпеку (13%), Доњем Милановцу (12%) и Голупцу (12%).

У већини насеља број домаћинстава се континуирано смањивао од 1971. године. Према подацима Пописа из 2011. године, на подручју Просторног плана евидентирано је 15.702 домаћинства, што је 10% домаћинстава мање у односу на 2002. годину. Блажи пораст броја домаћинстава забележен је у Кладову и околини (Костол, Мала Врбица, Кладушница), као и у насељима Плавна (општина Неготин), Усије и Винци (општина Голубац). У структури домаћинстава највеће учешће имала су двочлана (30%), самачка домаћинства (26%) и трочлана домаћинства (18%), док је просечан број чланова по домаћинству износио 2,7.

Стамбени фонд на подручју Просторног плана 2011. године бројао је 25.464 стана, од којих је око 61% (15.440 станова) било настањено. Око 9% станова је коришћено привремено за одмор и рекреацију, са највишим уделом у насељима Винци (83%) и Усије (60%).

Мрежа насеља

Мрежу насеља на подручју Просторног плана чини 37 (статистичких) насеља која су делом или у целости обухваћена и Геопарком. То су фрагменти формираних мрежа насеља у оквиру територија општина Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин. Већина насеља је руралног карактера изузев насеља Кладово, Доњи Милановац, Брза Паланка и Мајданпек, који имају статус градских насеља.

Просторна и функцијска трансформација мреже насеља на подручју Просторног плана одвијала се највише под утицајем развоја рударства (Мајданпек и Бор), енергетике (ХЕПС „Ђердап“) и њима комплементарних индустрија. Према величинској категорији на подручју Просторног плана доминирају села средње величине. Савремене промене у мрежи насеља резултат су негативних демографских трендова, због чега је повећан број патуљастих насеља и насеља средње величине, а смањен број великих сеоских насеља и варошица.

Табела 4. Промене у демографској величини насеља 1981-2011. године

Тип насеља (број становника)	1981.		2011.	
	Број насеља	(кумулативни збир бр. становника)	Број насеља	(кумулативни збир бр. становника)
Патуљаста насеља (<250)	-	-	6	1.076
Мала насеља (250-500)	6	2.356	5	1.568
Средња мања насеља (500-750)	6	3.462	9	5.498
Средња већа насеља (750-1.000)	5	4.766	11	9.441
Велика сеоска насеља и варошице (>1.000)	17	29.301	4	7.486
Градска насеља и варошице (>3.000)	3	21.299	2	16.568

Извор: РЗС, 2014, Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године

У мрежи насеља на подручју Просторног плана уочава се одређена хијерархија:

- у првом реду су општински центри Голубац, Мајданпек и Кладово (са непосредним приградским насељима);
- у другом реду је насеље Доњи Милановац (са Мосном);
- у трећем реду су насеља Рудна Глава и Брза Паланка;
- у четвртном реду су остала насеља и засеоци.

Социјални развој

Већину услуга јавних служби становништво са подручја Просторног плана задовољава у својим општинским центрима. Мрежа јавних служби је релативно добро развијена, али је стање објеката, посебно на руралном подручју, прилично лоше и оптерећено мањком средстава за одржавање. Такође, константно смањивање броја становника доводи у питање рационално и ефикасно функционисање одређених служби.

Вртићи се углавном налазе у општинским центрима, а поједини функционишу у склопу основних школа. Подручје је релативно добро покривено мрежом основних школа коју чине матичне школе са одељењима у селима, неуједначеног квалитета наставног процеса и постигнућа ученика. Средње образовање заступљено је у општинским центрима, а најчешћи проблем је недовољна опремљеност школа потребним садржајима као што су специјалне наставне просторије, библиотеке, трпезарије и ресторани, спортски терени и

остале пратеће услуге. Поред неопходне набавке савремених учила, потребно је прилагођавање школских програма тржишту рада. Мрежу објеката примарне здравствене заштите, поред домова здравља у општинским центрима чине здравствене станице и амбуланте на руралном подручју, а број становника на једног лекара генерално је испод републичког просека. Социјална заштита организована је у оквиру центара за социјални рад у свим општинама. Мрежа објеката културе је релативно развијена, са изразитом концентрацијом објеката у општинским центрима које треба реконструисати. Наменски грађени објекти за потребе културе (домови културе) постоје у већини сеоских насеља, али су углавном у лошем стању и слабо се користе за предвиђену намену.

3.2.4. Инфраструктурни системи

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

Мрежу друмског саобраћаја на подручју Просторног плана чине државни путеви (у даљем тексту ДП), према Уредби о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15):

- ДП ИБ реда бр. 33 (веза са државним путем А1 - Пожаревац - Кучево - Мајданпек - Неготин - државна граница са Бугарском (гранични прелаз Мокрање)), деонице (целе и делови): 03313, 03314, 03315, 03316, 03317, 03318 и 03319, у дужини од 66,4 km, на територији општина Мајданпек и Неготин;
- ДП ИБ реда бр. 34 (Пожаревац - Велико Градиште - Голубац - Доњи Милановац - Поречки мост - веза са државним путем бр. 35) деонице (целе и делови): 03409, 03410, 03411, 03412 и 03413 у дужини од 114,5 km, на територији општина Голубац, Мајданпек и Кладово;
- ДП ИБ реда бр. 35 (државна граница са Републиком Румунијом (гранични прелаз Ђердап) - Кладово - Неготин - Зајечар – Књажевац (и даље), деонице (целе и делови): 03501, 03502, 03503, 03504 и 03505 у дужини од 25,6 km, на територији општине Кладово;
- ДП ПА реда бр. 163 (Голубац - Зеленик – Љешница), деонице (део): 16301 и 16302 у дужини од 4,5 km, на територији општине Голубац;
- ДП ПА реда бр. 164 (Доњи Милановац - Мајданпек и даље), деонице (цела и део): 16401 и 16402 у дужини од 24,5 km, на територији општине Мајданпек;
- ДП ПА реда бр. 165 (Поречки мост - Клокочевац и даље), деонице (цела и део): 16501 и 16502 у дужини од 18,8 km, на територији општине Мајданпек;
- ДП ПА реда бр. 167 (Кладово - Корбово – Милутиновац), деоница (део): 16701 у дужини од 11,5 km, на територији општине Кладово;
- ДП ПБ реда бр. 376 (Малешево - Ракова Бара – Турија), деоница (део) 37601 у дужини од 6,3 km, на територији општине Голубац;
- ДП ПБ реда бр. 396 (Поречки мост - Брза Паланка), деоница (цела) 39601 у дужини од 29,6 km, на територији општина Мајданпек и Кладово;
- ДП ПБ реда бр. 397 (Слатина – Штубик), деоница (део) 39701 у дужини од 13,9 km, на територији општине Неготин;
- ДП ПБ реда бр. 399 (Плавна - Поповица - Сиколе – Салаш), деоница (део): 39901 у дужини од 4,1 km, на територији општина Неготин.

Табела 5. Државни путеви на подручју Просторног плана

Државни пут, број	Дужина у Плану, km	Број деонице државног пута, од чвора –ка чвору	Стационажа државног пута (улаз/излаз)
ИБ - 33	66,4	03313, од чвора 3311 Кучево (km69+249,) целе деонице 03314, 03315, 03316, 03317, 03318 и део 03319 ка чвору 3509 Буково (km185+221)	km108+610/ km175+037
ИБ - 34	114,5	03409, од чвора 3408 Браничево (Доња Крушевица) (km46+868), целе деонице 03410, 03411, 03412 и део 03413 ка чвору 3502 брана ХЕ Ђердап I (km165+055)	km50+459/ km165+055
ИБ - 35	25,6	03501 од чвора 3501 граница РУМ/СРБ (ХЕ Ђердап I) (km0+000), цела 03502, део 03503, 03504 и 03505 ка чвору 3506 Слатинска река (km39+794)	km0+000 / km16+634 km28+042 / km36+989
ПА - 163	4,5	16301, од чвора 3409 Голубац (km0+000) ка чвору 16301 Малешево (km3+278) и 16302, од чвора 16301 Малешево (km3+278) ка чвору 16302 Зеленик (km11+927)	km0+000 / km2+202 km6+114 / km8+422
ПА - 164	24,5	16401, од чвора 3410 Доњи Милановац (km0+000) ка чвору 3313 Мајданпек (km23+129), преклоп ИБ 33 и 16402, од чвора 3312 Дебели Луг (km23+129) ка чвору 16401 Јасиково (km41+595)	km0+000 / km23+129 km23+129 / km24+490
ПА - 165	18,8	16501, од чвора 3411 Поречки мост (Мосна) (km0+000) ка чвору 3315 Клокочевац (km11+852), преклоп ИБ 33 и 16502, од чвора 3314 Милошева Кула (km11+852) ка чвору 16501 Лука (km31+051)	km0+000 / km11+852 km11+852 / km18+806
ПА - 167	11,5	16701, од чвора 3503 Кладово (km0+000) ка чвору 3504 Милутиновац (km31+181)	km0+000 / km11+465
ПБ - 376	6,3	37601, од чвора 16301 Малешево (km0+000) ка чвору 3310 Турија (km17+801)	km1+568 / km6+278
ПБ - 396	29,6	39601, од чвора 3412 Поречки мост (Мосна), (km0+000) ка чвору 3505 Брза Паланка (km29+621)	km0+000 / km29+621
ПБ - 397	13,9	39701, од чвора 3506 Слатинска река (km0+000) ка чвору 3317 Штубик (km23+998)	km10+082 / km23+998
ПБ - 399	4,1	39901, од чвора 3316 Плавна (km0+000) ка чвору 39801 Салаш (Сиколе) (km23+214)	km0+000 / km4+130

Укупна дужина постојећих државних путева на подручју Просторног плана је око 320 km, од чега је на подручју Националног парка око 147 km.

Општински путеви, у функцији повезивања насеља са државним путевима су, укупне дужине око 207,5 km (на основу општинских одлука) и то на територији општина:

- Голубац – око 26,63 km (од укупне дужине ових путева на територији општине око 40,8% је са савременим застором) и то: бр. 1: Голубац – Кучево, крак за Кривачу; бр. 2: Голубац – Кучево, крак за Двориште; бр. 18: Кривача – Раденка; бр. 19: Брњица – Црни врх – Раковица; и бр. 21: Добра – Бродица;
- Мајданпек – око 90,15 km (од чега је око 34,6% са савременим застором) и то: бр.1: Рудна Глава – Букова Глава – Шопот – Црнајка; бр.3: Мироч – Копана Главица – Штрбац – Голубиње; бр.4: Тополница – Поток Тополница; бр.8: Бољетин – Кошо Брдо (веза државни пут I реда бр. 25 Голубац – Поречки мост); бр.9: Доњи Милановац – Папреница – Обљага Маре – Поречки мост – Мосна; бр.10: Голубиње – Копана Главица – Мало Голубиње (веза државни пут I реда бр.24); бр.11: Голубиње – Штрбац; бр.12: Мосна – Кулма Тура – Косовица – Привод – Селиште – Думбрава – Мосна; бр.17: Доњи Милановац – Студена – Црвена бара – Стара Орешковица; бр.16: Доњи Милановац – Студена – Кулма Бауца – Језеро – Мосна; Л: Бољетин – Лепенски Вир; и Л.17: Мајданпек – Рајкова пећина;
- Кладово – око 66,39 km (од чега је око 34% са савременим застором) и то: бр.1: државни пут I реда бр.25 – Подвршка; бр.2: Подвршка – Петрово село; бр.3: бр.1 – Манастирица;

- бр.4: Петрово село – Киломе; бр.5: државни пут I реда бр.25 – Манастирица; бр.6: Манастирички гај – Косовица; бр.7: Подвршка – Дурак; бр.8: Подвршка – Велика Каменица; бр.9: Велика Каменица – државни пут I реда бр.25; бр.16: Киломе – Велика Каменица; бр.18: Речица – Подвршка;
- Неготин – око 24,33 km (од чега је око 31,48% са савременим застором) и то: бр.30: државни пут II реда бр.249 – Вратна – Циганско гробље; и бр.31: државни пут II реда бр.249 – Уровица – Обршје.

Табела 6: Промена ПГДС на државним путевима првог реда у периоду 2014.-2019. година

Број пута	ознака деонице	Деоница	ПГДС 2014	ПГДС 2019	Промена 2019/14	Дужина деонице, km
33	03313	Кучево – Дебели Луг	1458	1835	377	40,9
33	03314	Дебели Луг – Мајданпек	1006	1204	198	8,8
33	03315	Мајданпек - Милошева кула	621	763	142	25,2
34	03409	Браничево – Голубац	2137	2971	834	9,1
34	03410	Голубац -Доњи Милановац	988	1212	224	51,4
34	03411	Доњи Милановац - Поречки мост (Мосна)	1584	1886	302	9,1
34	03413	Поречки мост (Мироч) - Брана ХЕ Ђердап	560	860	300	46,9
35	03502	Брана ХЕ Ђердап - Кладово	3115	1917	-1198	9,3
35	03503	Кладово – Милутиновац	2151	2051	-100	10,2
165	16501	Поречки мост (Мосна) - Клокочевац	859	1193	334	11,9

Извор: www.putevi-srbije.rs

Стање државних путева I реда је задовољавајуће, док државне путеве II реда генерално треба реконструисати. Општински путеви су у лошем стању и неопходна је реконструкција и модернизација. У саобраћају доминирају путнички аутомобили са више од 88% заступљености, док на теретна возила отпада просечно око 6%. У табели 5. приказана је промена просечног годишњег дневног саобраћаја (ПГДС) на државним путевима I и II реда на подручју Просторног плана. У периоду од 2014. до 2019. године уочава се тенденција благог пораста просечног броја возила на већини деоница, смањење дневног обима саобраћаја уочава се на деоницама Брана ХЕ Ђердап – Кладово и Кладово – Милутиновац. Током 2020. године, због пандемијске ситуације, укупан обим саобраћаја је смањен на читавом подручју Просторног плана осим око градова и већих насеља, као што је Мајданпек (Дебели Луг – Мајданпек – Милошева кула) и атрактивна туристичка деоница Голубац - Доњи Милановац.

Дунав на овом сектору спада у водне путеве великих габарита највише категорије, класа VII, односно представља водни пут за теретне бродове дужине од 285 m, ширине од 33 до 34,2 m, дубине гажења од 2,5 до 4,5 m и носивости између 14.500 и 27.000 t. Сектор Дунава у Ђердапу је своје квалитативне пловидбене карактеристике добио изградњом ХЕ „Ђердап I” и ХЕ „Ђердап II” чиме су тешкоће за пловидбу узводно од бране отклоњене.

Табела 7. Упоредни преглед пристајања и употребе обале на путничком пристаништу у Доњем Милановцу и Голубцу

Година	Доњи Милановац			Голубац		
	2015.	2019.	2019/2015 (%)	2018.	2019.	2019/2018 (%)
Пристајање пловила	112	249	122	44	95	116
Употреба обале (број путника)	13673	34260	151	6225	14607	135

Извор: Агенција за управљање лукама, 2021. година

Од пратећих садржаја водног пута Дунавом постоје пристаништа у туристичке (Голубачка тврђава, Доњи Милановац, Текија и Кладово) и теретне сврхе (Јеленске стене и Кладово), као и већи број сидришта и привеза за чамце са неуређеним територијама у

приобаљу (у фази реализације је пристан Лепенски вир). Активна улога водних путева у туризму захтева развој већег броја марина и привеза, чији је тренутни ниво опремљености и квалитета незадовољавајући.

Подручје Просторног плана делимично тангира једноколосечна неелектрифицирана железничка пруга Мала Крсна – Мајданпек – Бор – Зајечар (у дужини од око 29 km). Пруга је највећим делом трасирана долином реке Пек, јужно од подручја Националног парка. У односу на друмски саобраћај најзначајнија железничка станица за ово подручје је у Мајданпеку. Железница нема већи значај због неусклађености са другим видовима саобраћаја. Стање је лоше и захтева реконструкцију.

Постојећи друмски гранични прелази се налазе у Кладову (ХЕ „Ђердап 1“). Речни гранични прелази на Дунаву са суседном Републиком Румунијом су у: Голупцу, Доњем Милановцу, Текији и Кладову.

Остала енергетска инфраструктура

Постојећи ДВ 110 kV који се налазе у оквиру граница Просторног плана су у власништву АД „Електромрежа Србије“, и то: бр.128/3 ТС „Мајданпек 3“ - ТС „Нересница“, бр. 128/2 ТС „Мајданпек 2“ - ТС „Мајданпек 3“, бр. 128/1 ТС „Мајданпек 1“ - ТС „Мајданпек 2“, бр. 1241 ТС „Мајданпек 2“ - ТС „Мосна“, бр. 150 ТС „Бор 1“ - ТС „Мајданпек 1“, бр. 177 ТС „Бор 2“ - ТС „Мајданпек 2“, бр. 1186 РП „Ђердап 2“ - ТС „Сип“, бр. 1207 ТС „Сип“ - граница/ТС „Гура Ваи“.

Хидроелектрана ХЕ „Ђердап II“ (иако ван подручја Просторног плана) прикључена је на преносну мрежу далеководима 110 kV и има значајну улогу у сигурном и квалитетном снабдевању електричном енергијом дела планског подручја. Пет трафостаница 110/X kV на планском подручју (ТС „Сип“, ТС „Мајданпек 1“, ТС „Мајданпек 2“, ТС „Мајданпек 3“, ТС „Мосна“), које су у надлежности ЕПС Дистрибуције Београд, Огранак Електродистрибуције Зајечар, имају сигурно двострано напајање, осим трафостаница ТС „Сип“, која се у нормалном погону напаја радијално из ХЕ „Ђердап 2“, а резервно напајање се обезбеђује из суседне Републике Румуније и ТС „Мосна“ радијално напајана из ТС „Мајданпек 2“.

Дистрибутивна мрежа 35 kV задовољава потребе потрошача и напаја се из поменутих ТС 110/X kV, док ТС 110/X kV (Мајданпек 1-3) напајају индустријске потрошаче. Постојеће трафостанице 35/10 kV на предметном подручју су ТС „Голубац“, ТС „Мајданпек 1“, ТС „Мајданпек 2“, ТС „Доњи Милановац“, ТС „Мосна“, ТС „Кладово 1“, ТС „Кладово 2“, ТС „Брза Планака“ и ТС „Штубик“, међусобно су повезане углавном далеководима 35 kV и мањим делом кабловским водовима 35 kV.

У близини места Велесница у општини Кладово, налази се највећа соларана електрана (СЕ) у Републици Србији, СЕ „Соларис“ снаге 4 MW.

Електронске комуникације и поштански саобраћај

Електронска комуникациона мрежа омогућава пренос сигнала помоћу жичаних, радио, оптичких и других електромагнетних средстава, и на подручју Просторног плана постоји: фиксна, мобилна мрежа и радиодифузна мрежа. Подручје Просторног плана припада мрежним групама 019 Зајечар (територије општина Неготин и Кладово), 030 Бор (територије општине Мајданпек) и 026 Пожаревац (територија општина Голубац и Кучево).

Постојеће комуникационе тачке су међусобно повезане преко бакарних и оптичких ТК каблова, који су положени слободно у земљу или кроз кабловску канализацију, а претплатници су преко спољашњих односно унутрашњих извода повезани са дистрибутивном ТК мрежом. Телекомуникационе мреже су изведене у насељима: Мајданпек, Рудна Глава, Клокочевац, Мосна, Доњи Милановац, Плавна, Штубик, Јабучевац, Вратна, Брза Паланка, Грабовица, Велика Каменица, Подвршка, Костол, Кладово, Кладушница,

Давидовац, Сип, Текија, Подвршка, Клокочевац, Рудна Глава, Винци, Усије, Радошевац, Голубац, Двориште, Снеготин, Добра и Брњица.

Насеља која немају ТФ мрежу, већ су корисници повезани преко CDMA (Code Division Multiple Access), су: Црнајка, Тополница, Бољетин, Голубиње, Мироч, Манастирица, Петрово Село, Река, Мала Врбица и Велика Врбица.

Подручје Просторног плана покривају три оператора мобилне телефоније „Теленор“ (062 и 063), „Телеком Србија“ (064 и 065) и „А1 (VIP)“ (060 и 061) са 89 базних станица, и то: „Теленор“ 19, „Телеком Србија“ 47 и „А1 (VIP)“ 23. Покривеност сигналама није уједначена, али како је мобилна телефонија у сталној експанзији, стање се врло брзо поправља.

Изграђена је мрежа репетиторских станица за ТВ и ФМ радио пренос на 17 локација.

Тренутно је у раду 11 поштанских јединица са 24 шалтера и може се сматрати задовољавајућим.

Комунална инфраструктура

Прикупљање комуналног отпада са територија општина у обухвату Просторног плана је једним делом у надлежности општинских комуналних предузећа. Највећи број села је изостављено из система организованог прикупљања отпада, што за последицу има постојање локалних сметлишта, односно дивљих депонија у близини путева, долинама река и потока, као и повремено неконтролисано спаљивање отпада без мера противпожарне заштите. Поједина рурална насеља у близини општинских и туристичких центара, лоцирана поред државних путева, налазе се у општинском систему прикупљања отпада – Брњица и Добра (општина Голубац), Мосна (поред Доњег Милановца, Мајданпек), Мироч и Голубиње (Мајданпек), Сип и Текија (Кладово). Комунални отпад се углавном, без било каквог претходног третмана одлаже на општинске депоније које по својим карактеристикама не одговарају санитарним захтевима.

На подручју Националног парка извршена је санација свих дивљих депонија. Присутна су само повремена сметлишта која се санирају у сарадњи са локалним и комуналним предузећима. На подручју Геопарка дивљих депонија је знатно више (38) и то у: Великој Врбици (2), Малој Врбици (2), Кладову (13), Кладупници (2), Давидовцу (2), Манастирици (1), Мирочу (2), Вратној (1), Штубику (2), Клокочевцу (2), Тополници (2), Рудној Глави (1), Дворишту (1), Голупцу (3), Радошеву (1), Усијама (1).³

Насеља Доњи Милановац, Мосна и Тополница (у обухвату Националног парка) и Мајданпек (општина Мајданпек) и Волуја (општина Голубац), укупне токове комуналног отпада одлажу на депонију – јаловиште Беле воде (општина Мајданпек), која је ограниченог временског и запреминског капацитета. Проблем представља и удаљеност ове депоније од појединих села (чак и до 60 km), услед чега се формирају нова дивља сметлишта, и поред обављене санације и затварања постојећих. На подручју општине Кладово насеља Текија и Сип (у обухвату Националног парка), Кладушница, Манастирица, Давидовац, Подвршка и Велика Каменица одлажу отпад на општинску депонију (која је ван обухвата Просторног плана). На подручју општине Голубац насеља Брњица и Добра (у обухвату Националног парка), Двориште, Раденка и Волуја одлажу свој отпад на општинску депонију Винци (која је ван обухвата Просторног плана), али и на несанирана дивља сметлишта у селима. РЕТ амбалажа се одваја по насељима.

На основу званичне статистике јавних комуналних предузећа општина у обухвату Просторног плана, на територији Националног парка прикупи се око 850 t комуналног отпада годишње или око 3400 m³, са тенденцијом повећања када и остатак сеоских насеља буде обухваћено комуналним услугама прикупљања и одвожења отпада. Овај податак треба узети условно, будући да представља само количину отпада која се званично прикупи од

³ Подаци дати на основу Мапе депонија Јавних комуналних предузећа и дивље и старе депоније Агенције за заштиту животне средине из 2021. године (<http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=207&id=1007&akcija=showExternal>)

стране општинских јавних комуналних предузећа за поједина, а не сва сеоска насеља. Полазећи од података Пописа становништва из 2011. године и апроксимација датих Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019. године, према којој је просек дневне створене количине отпада 0,6 kg/стан/дневно, процењено је да укупна годишња количина отпада који се продукује на подручју Националног парка износи 2500 t (3,3 пута већа количина од званичних података), док је на подручју Просторног плана процењена укупна годишња количина отпада 9125 t. На подручју Просторног плана не продукује се опасни отпад, осим у случајевима одлагања материја, акумулатора и електронског отпада.

Опремљеност подручја и управљање (општинска јавна комунална предузећа или месне заједнице) зеленим пијацама је релативно задовољавајућа. Пијаце су у већој или мањој мери уређене према одговарајућим стандардима, са израженим проблемом хигијенских услова. Постоје потреба за отварањем нових зелених пијаца.

Насеља у обухвату Просторног плана имају изражени проблем сахрањивања због попуњености и малог капацитета гробља. Значајан проблем представља управљање гробљима, јер су плански грађена једино општинска гробља у надлежности јавних комуналних предузећа, док су неадекватно комунално опремљена и уређена сеоска гробља ретко у надлежности локалних комуналних предузећа.

3.1.2.4. Заштита животне средине

Стање квалитета животне средине подручја Просторног плана разликује се између подручја Националног парка, Геопарка и преосталог дела ван заштићеног добра, према степену загађености животне средине, чиниоцима квалитета животне средине и начину решавања проблема загађености. Стање животне средине на највећем делу територије Националног парка и Геопарка је повољно, осим у домену комуналне инфраструктуре (велики број неуређених сметлишта, недовољни капацитети гробља, нерегулисано одвођење отпадних вода). Највиши је квалитет природне животне средине у планинском појасу Националног парка у коме нема интензивнијих привредних активности и саобраћаја. На преосталом подручју Просторног плана (ван Националног парка, у делу Геопарка са урбаним насељима Кладово и Голубац) релативно је квалитетна животна средине, осим на подручју општине Мајданпек која има карактер девастираног подручја услед рударских активности са местимичном потпуном девастацијом педолошког слоја експлоатацијом минералних сировина.

Следеће активности и објекти имају највећи утицај на квалитет животне средине на подручју Просторног плана:

- енергетика и хидроенергетика са зонама директног непосредног утицаја ХЕ „Ђердап 1“ на повремено подизање нивоа подземних вода на читавом потезу, промену микроклиме у акумулацији ХЕ „Ђердап 1“; утицаји система даљинског грејања на загађивање ваздуха и друго;
- експлоатација минералних сировина са директним утицајем експлоатације бакарне руде у Мајданпеку (ван Националног парка);
- експлоатација камена у каменолому „Јеленске стене“, који драстично нарушава природни амбијент Голубачке клисуре и врши емисију кречњачке прашине у ширу околину експлоатационог подручја;
- индустријске активности и посредни утицај технолошких процеса флотације у рудника Мајданпек на загађење вода Дунава, загађења земљишта и ваздуха прашином са флотацијског јаловишта Ваља Фундата на Шашком потоку;
- пољопривреда са директним утицајем активности на ерозију, исушивање, сабијање, закишељавање, заслањивање, еутрофикацију и контаминацију земљишта и вода тешким металима, азотом и фосфором услед коришћења агрохемикалија, нарочито у општини Голубац;

- саобраћај, повећање нивоа загађења ваздуха продуктима сагоревања у инфраструктурним коридорима друмског саобраћаја и нарушавање квалитета реке Дунав услед активности на водном путу;
- несанитарне „дивље депоније” директно загађење земљишта и подземних и површинских вода контаминатима са дивљих депонија на територији Националног парка;
- хидротехничка инфраструктура, загађење испуштањем непречишћених комуналних отпадних вода из општинских канализационих система, испуштањем непречишћених индустријских вода и дренажних вода из пољопривреде у речне токове.

На загађење ваздуха највише утичу рударски објекти у Мајданпеку. У њиховој непосредној близини забележене су високе концентрације суспендованих честица и тешких метала, које у одређеним периодима године премашују граничне вредности имисија. Највећи извор прашине су бране флотацијских јаловишта, металуршка постројења и топлане. Један од извора емисије гасова и прашине представљају минирања из рударства. Најугроженија су насеља близу копова, али се утицај прашине врло често простире и до граница Националног парка. Индустријски комплекс Турн Северина има значајан утицај на квалитет ваздуха у Кладову и приобаљу Дунава, док јаловишта на обали Дунава у Републици Румунији у градовима Молдова Веке и Молдова Нова имају директан утицај на Голубац. Обухваћени делови територија општина Кладово, Голубац и Неготин могу се сврстати у подручја која немају већа ограничења у погледу квалитета ваздуха, док се општина Мајданпек може сврстати у подручје са високим степеном загађења, нарочито сумпор-диоксидом, чађи и суспендованим честицама.

Квалитет воде Дунава на територији Националног парка је у Па и Пб класи (квалитет воде Дунава на уласку у Србију је III/IV класа или „ван класе”), због чињенице да је ефлуентни притисак на Дунав загађивача са територије Србије мањи од способности његовог самопречишћавања и чињенице да ђердапске акумулације имају велики учинак на пречишћавање воде, делујући попут великог таложника – биореактора. Квалитет вода осталих речних токова (Бољетинске, Брњичке, Поречке реке и Пека) је посебно угрожен нутријентима, органским и неорганским загађењем (услед испуштања нетретираних комуналних отпадних вода и дренажних вода из пољопривреде) и тешким металима услед пробоја бране на флотацијског депонији „Ваља Фундата” код Мајданпека. Нека од локалних изворишта су угрожена дивљим депонијама (у Сипу), испустима канализационих садржаја (у Кладову, Текији) и лошом санитацијом насеља.

На квалитет земљишта на подручју Просторног плана утичу неадекватна пољопривредна пракса (путем неконтролисаног и неадекватног коришћења ђубрива и пестицида) и одсуство контроле воде која се користи за наводњавање. Квалитет земљишта озбиљно нарушавају и ерозиони процеси који се на територији НП „Ђердап” манифестују у скоро свим појавним облицима. Експесивна ерозија заступљена је око Голубачког града, на падинама испод Велике Чуке, на косинама уз пут и реку Дунав непосредно испод Јовичке падине. Већа површинска заступљеност експесивне ерозије која заједно прати и средњу и јаку ерозију је заступљена на подручју Јеленске стене. Облици експесивне ерозије идентификовани су и на подручју слива Брњичке реке, где највећу површинску заступљеност имају у средишњем и горњем делу слива. Подручје са експесивном и јаком ерозијом заступљене су и у доњем делу слива Чазавског потока, на локацији Чезавско поље. Мања површинска заступљеност забележена је на у средишњем делу Чазавског потока (локација Средник Чезаве). Подручје са јаком ерозијом површинског типа заступљена је на подручју врха Салчин, док је у средишњем делу сливу Добранске реке заступљена експесивна и јака ерозија са доминантним мешовитим и дубинским типом ерозије. Површински тип јаке ерозије заступљен је на подручју Великих и Малих Зидина. Подручје где је већа заступљеност експесивне и јаке ерозије са свим видљивим типовима (површинска, мешовита и дубинска ерозија) је на сливу Бољетинске реке, на потезу Кошобрдо-Бољетинско брдо (непосредно око насеља Бољетин). На потезу ка Доњем Милановцу у средишњем делу слива реке Златице на подручју Капетан Мишин Брег заступљена је експесивна и јака ерозија.

Изнад Доњег Милановца, већа процентуална заступљеност јаке ерозије је идентификована на средишњим деловима сливовима Варошког потока, Казанског потока и поток Папреница. На локацији између Размировог потока и Голубињске реке, испод врха Косиште заступљена је јака ерозија површинског типа. На сливу Нешиног потока идентификоване су веће површине јаке ерозије (локација Гредић-Пољанчина) и простире се све до слива потока Речице. У источном делу НП „Ђердап“, на локацији Голо Брдо заступљена је категорија јаке са доминантним површинским и мешовитим типом ерозије. На потезу од Голог Брда до насеља Текије, уз саму обалу заступљене су категорије ексцесивне и јаке ерозије (на локацијама Поповац-Вердинача-Мисија). Изнад самог насеља Текија, заступљена је категорија јаке и ексцесивне ерозије. Већа површинска заступљеност ексцесивне и јаке ерозије забележена је и на подручју слива потока Огаш Сатулуј, на падинама изнад врха Чока и Буда, а у околини насеља Караташ.

Бука је изражена само у зонама непосредног утицаја индустријских постројења и експлоатације минералних сировина и њено дејство је локалног карактера.

На основу Прелиминарног списка постројења која подлежу обавезама из SEVESO II директиве (Министарство заштите животне средине Републике Србије, 2021) на територији плана не налазе се постројења која се могу сматрати потенцијално опасним са аспекта ризика од удеса на подручју Просторног плана.

На подручју Просторног плана идентификовано је неколико „hot spot“-ова (црних тачака) са значајнијим загађењима животне средине, и то: флотацијско јаловиште Ваља Фундата, рударски басен Мајданпек, Шашки поток, депоније у Мајданпеку и друго.

Прекогранично загађење је примећено у домену квалитета ваздуха (индустријска зона Турн Северина, јаловишта око Молдова Веке и Молдова Нове у Румунији), квалитета вода Дунава и његових притока које улазе у Републику Србију. У контексту прекограничног утицаја, Република Србија сарађује са земљама из окружења по питању контроле и утицаја прекограничног загађења, пре свега у односу на квалитет вода реке Дунав.

3.2.6. Смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама

Планирање и уређење простора са становишта обезбеђења заштите од природних непогода и техничко - технолошких несрећа саставни је део планирања, уређења и заштите простора у складу са проценама ризика од катастрофа и плановима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Истраживање промена климе на овом подручју, као и на целом простору Републике Србије од посебног је значаја с обзиром на њен положај између медитеранских и континенталних услова климе. Климатске промене испољавају се кроз негативне последице по хидрологију и водне ресурсе, шумарство, пољопривреду, биодиверзитет, али и по здравље грађана.

Имајући у виду природне карактеристике подручја Просторног плана, као најважнији потенцијални ризици од катастрофа су опасности од земљотреса, клизишта, одрона, ерозија, поплава, екстремних временских појава и шумских пожара. Осим наведених ризика и опасност од техничко-технолошке несреће представља значајну претњу.

Максимални интензитет земљотреса за обухват Просторног плана се може очекивати од VII до VIII MCS скале за повратни период од 475 година. Земљотреси ових интензитета могу у великој мери угрозити живот и здравље људи и довести до значајних последица на материјална, природна и културна добра, критичну инфраструктуру и животну средину.

Подручје Просторног плана није карактеристична по појави клизишта у мери које би нарочито угрожавале комуникације или насеља. Могуће је очекивати мала клизишта која покрећу до 10.000 m³ земљишног материјала. Оваква клизишта на косим-стрмим падинама могла би да изазову оштећења на објектима (ретко и њихово рушење) као и оштећења путне инфраструктуре и подземне инфраструктуре (цевовода). Ипак, ове опасности су посебно

изражене као мулти ризик после појаве евентуалног земљотреса, поплава и екстремно обилних кишних и снежних падавина, када може бити причињена и већа материјална штета.

Током последњих година, од 2008. до 2020. године, дошло до повећања интензитета јаких падавина у односу на референтни период, са израженијим променама током последње деценије. Број дана са веома јаким падавинама у просеку је повећан за 1-2 пута. Међутим, учесталост екстремнијег временског догађаја, дана са падавинама преко 40 mm, у појединим деловима повећан је за више од пет пута у односу на референтни период.

Климатске промене су у великој мери последњих деценија утицале на штићене вредности НП „Ђердап“. Екстремне временске појаве, а пре свега суша, град, снежне мећаве и наноси, поледица и хладни талас су у протеклом периоду причиниле велике штете на пољопривреди, шумарству, инфраструктури и др.

Ризик од поплава вода I реда, пре свега од Дунава, реке Пек и Поречке реке је прихватљив, посебно Дунава узводно од ХЕ „Ђердап 1“ и ХЕ „Ђердап 2“. Висок водостај Дунава у великој мери утиче на висок ниво подземних вода, које могу да угрозе становништво и причине материјалну штету.

Велики ризик на овом подручју је од бујичних поплава и изливања водотокова II реда (Брњичка река, Велика Чезава, Речка река, Песача, Добрнска река, Златица, Бољетинска река, Косовица и др.). Приликом екстремно обилних падавина долази до набујања малих водотокова и неконтролисаног изливања. Екстремни временски услови су септембра 2014. године довели до стварања бујица које су у великој мери угрозили живот и здравље људи, материјална добра, критичну инфраструктуру и животну средину. Неколико насеља су била потпуно одсечена, без могућности евакуације и приступа.

Временски услови у току зимске сезоне одликују се повременим периодима са температуром ваздуха знатно нижим од нормалне, снежним падавинама и јаким ветром, када је могућа појава снежне мећаве и наноса, поледице и хладног таласа. Током зиме, прилив топлијег и влажног медитеранског ваздуха уз присуство хладне ваздушне масе у нижим слојевима изнад Балканског полуострва, условљава велику количину снежних падавина и уз појачан ветар, доводи до појаве мећаве и снежних наноса. Мећава се може јавити и при кошовској ситуацији, када висок притисак на истоку Европе и низак притисак на западу и југу континента условљавају веома јак градијент ваздушног притиска, који доводи до пребацивања хладног ваздуха преко Карпата у Подунавље. Да би мећава била могућа, неопходно је да постоји растресит снежни покривач и јак ветар.

Хладни талас је период са температуром ваздуха знатно нижом од вредности температуре очекиваних за то доба године. Хладни талас настаје услед појаве веома хладне ваздушне масе изнад ширег подручја, која траје три и више дана узастопно и може угрожити животе људи и узроковати материјалне штете. С обзром на сличне догађаје регистроване у анализираном 35-годишњем периоду, може се очекивати да ће интензивна екстремна временска појава мећаве и снежних наноса, поледице и хладног таласа трајати око 8-10 дана.

У изузетним случајевима хладног таласа може се јавити и екстремна временска појава ледолома. При температури ваздуха око и испод 0°C долази до интензивног таложења иња на разним површинама и предметима. Киша, уз појачан ветар, леђи се у додиру са предметима, повећавајући ледени слој, нарочито на наветреним деловима. Интензитет расте са порастом надморске висине. Овом појавом поготово могу бити угрожени шумски комплекси, где лед кумулативно оптерећује крошње стабала, када долази до лома, као и изваљивања групе стабала, стварајући велике штете на шумским културама.

Стварање ледених баријера, ледостој, може представљати значајну опасност по речни саобраћај на Дунаву, пловила, марине и објекте на води, а у најгорем случају може угрозити и рад система ХЕПС „Ђердап“. Овај ризик се очекује у зимским периодима када екстремно ниске температуре трају више дана, где долази до стварања ледених чепова посебно на сужењима речног корита.

У фебруару и марту 2012. године на целом подручју Просторног плана дошло је до екстремно ниских температура и снежних наноса, што је довело до оштећења на критичној

инфраструктури, прекиду у снабдевању електричном енергијом, застој у саобраћају, одсечена су више села и насеља и угрожена пре свих многа старачка домаћинства, до којих су спасилачки тимови јако тешко долазили.

Уочен је изразит пораст температуре ваздуха мерен на већини метеоролошких станица. Током последњих година, од 2008. до 2020. године, одступање просечне годишње температуре је било и до 1,5°C. У анализи ризика од високих температура и угрожености екосистема, привреде и здравља људи посебно је важно трајање топлих таласа и њихова учесталост. У просеку за последњих 10 година, у једној години било је преко 20 дана топлотних таласа. У периоду од 2008-2020. године просечан број екстремних топлотних таласа повећан је за 2-3 по години у односу на референтни период. Екстремно високе температуре у дужем летњем периоду, без падавина, условљавају појаву суше и шумских пожара. Овакви сушни периоди се јављају циклично, сваке 3-5 година.

До појаве суше у климатском подручју које обухвата Просторни план, може доћи услед високих температура ваздуха и недостатка кишних падавина у дужем временском периоду. У последњих 20 година на овом подручју забележени су краћи или дужи сушни временски периоди, што је довело до тога да су проглашене две елементарне непогоде због суше (2003. и 2007. године), док у 2012. години није проглашена елементарна непогода, али је укупна процењена штета од суше била екстремно велика. Последице суше директне су у пољопривреди и воћарству где долази до великих штета као последица драстичног смањења приноса пољопривредних култура, сточне хране и воћа, прекид снабдевања виталним производима, прекид снабдевања електричном енергијом, прекид саобраћаја, онемогућавање пружања хитне медицинске помоћи и сл. За време дужег трајања сушног периода, долази до драстичног смањења свих нивоа водотокова (укључујући и реку Дунав), што може имати врло штетне последице у речном саобраћају, електропривреди, смањене производње електричне енергије на ХЕ „Ђердап“, недостатку воде за пиће, на рибли фонд, као и на комплетан биљни и животињски свет у водотоцима. Због дужег временског периода са високим температурама долази и до угрожавања здравља и живота људи.

Пожари на отвореном простору представљају једну од најчешћих потенцијалних ризика на подручју Просторног плана. Шумско подручје Националног парка у целини је средње угрожено од пожара. На подручју су идентификоване три категорије угрожености од пожара: друга категорија која обухвата мешовите шуме сладуна и цера, чисте и мешовите састојине букве на свим подлогама осим кречњака, на површини од око 240 km², трећа категорија обухвата културе црног бора, смрче, дуглазије, боровца и јеле, на око 4 km² и четврта категорија која обухвата кањон Брњице, Бољетинске реке и Дунава на око 121,5 km². Највећи ризик од шумских пожара је у летњим месецима, у периодима екстремно високих температура, без падавина. Посебна опасност су пожари шумских комплекса у брдско-планинским деловима на неприступачним теренима, на великим удаљеностима од водозавхвата. Ризик од брзог ширења пожара представља и могућа појава ветра кошаве и северца, који су чести на овом подручју. Овакви пожари осим велике материјалне штете на вегетацији имали би појаву ерозивног земљишта, померање или привремени нестанак појединих животињских врста, ремећење еколошке и климатске равнотеже.

Индустријска постројења и обављање активности у производњи, складиштењу и превозу опасних материја у друмском и речном саобраћају, имају значајан удео у последицима на здравље људи, материјална добра, критичну инфраструктуру и животну средину на подручју Просторног плана. Издвајају се привредни објекти и постројења на територији Општине Мајданпек у којима се производе, користе или складиште опасне материје:

- Јаловиште „Шашки поток“ (неактивно) и „Ваља Фундата“ (активно). Приликом флотирања руде бакра у Руднику бакра у Мајданпеку ствара се велика количина флотацијске јаловине, која се као отпадни материјал одлаже на флотацијска јаловишта у индустријском кругу у Мајданпеку. Рудник бакра у Мајданпеку поседује два јаловишта за одлагање флотацијске јаловине.

- „Трајал Крушевац“ у индустријском кругу Рудника бакра у Мајданпеку поседује магацин за складиштење амонијум нитрата који служи за прављење експлозивних направа за потребе рудника.
- Фабрика бакарних, цеви АД „Мајданпек“ чија је основна делатност прерада бакра специјализована је за производњу инсталационих бакарних цеви за воду и гас у санитарним и грејним инсталацијама, бакарне цеви за индустријске и друге намене у својим погонима поседује опасне материје.

На подручју Просторног плана постоје више бензинских станица које врше складиштење и промет опасних материја.

3.2.7. Обезбеђење интереса за одбрану земље

На подручју Просторног плана налази се комплекси специјалне намене са зонама заштите који су неопходни за функционисање система одбране земље. Ови комплекси обрађени су у посебном прилогу – Анексу просторног плана и нису доступни јавности у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи.

3.3. Синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене

Потенцијали за заштиту и одрживо коришћење природе и природних вредности су:

- Разноврстан и богат дивљи биљни и животињски свет представљен са 1.100 таксона виших биљака, 70 биљних заједница, међу којима су посебно значајне реликтне шумске и жбунасте асоцијације, пространи комплекси храстових и букових шума који покривају две трећине површине подручја, респективним фондом фауне са 150 врста птица, 60 врста риба, преко 30 врста сисара и богатом сисарском и пернатом ловном дивљачи;
- Атрактивни и живописни предели изузетне амбијенталне разноликости, којима главни печат дају Ђердапско језеро, стрми одсеци дунавских клисура, шумовита брда у њиховом залеђу и богињави крашки плато Мироча;
- Изузетни феномени геонаслеђа, међу којима Ђердапска клисура, по свом настанку и морфологији представља јединствен споменик природе, као и палеонтолошка места, природни камени мостови, врела и водопади, реке понорнице и пећине укупне дужине око 16 километара са белом кристалном орнаментиком без премца у Србији;
- Геопарк Ђердап као део UNESCO Глобалне мреже геопаркова у оквиру кога се развија и промовише геотуризам на одржив начин, представља прилику и подстицај за развој малих и средњих предузећа, као и потенцијалним инвеститорима и стратешким партнерима за бавење различитим активностима у оквиру геопарка. Такође, постоји и могућност прекограничне сарадње са Парком природе Portile de Fier у Румунији као и могућност касније проширивање територије постојећег геопарка на успостављање заједничког прекограничног геопарка Ђердап - Portile de Fier;
- Мултифункционалност заштићених подручја, пре свега Националног парка, чији природни садржаји и ресурси подржавају јавни интерес у области науке, образовања и културе и истовремено представљају основу одрживог развоја, пре свега производње електричне енергије, туризма, пољопривреде и органске производње хране, ограниченог коришћења минералних сировина и шума, риболова и друго;
- Искуство Јавног предузећа Национални парк Ђердап на чувању, одржавању и презентацији заштићеног подручја, покретању иницијатива за његово планско уређење, коришћењу природних ресурса који су му поверени, развијању сарадње и партнерства са локалним становништвом и привредним субјектима, посебно државним јавним предузећима; и

- Заинтересованост институција из области културе, науке, просвете, спорта, туризма, као и различитих удружења да своју делатност односно активности организују на подручју Геопарка и Националног парка.

Основна ограничења и проблеми заштите природе и природних вредности су:

- Бесправна изградња објеката, посебно у приобаљу Ђердапског језера, и непотпуна покривеност подручја урбанистичким плановима;
- Нерешен проблем комуналних депонија и латентан проблем управљања флотацијским депонијама у околини Мајданпека;
- Експлоатација камена на осетљивим и са становишта утицаја на предео и укупну слику и доживљај Геопарка и Националног парка неподесним локацијама;
- Изузетна изложеност шумских екосистема пожарима и њихова осетљивост на појаве биљних болести и штеточина;
- Недовољна сарадња локалних самоуправа и управљача Националног парка посебно у остваривању партиципације становништва у заштити природних вредности и одржавању чистоће и реда;
- Нередовност обезбеђења буџетских средстава за финансирање заштићених подручја.

На подручју Националног парка прожимају се природне вредности са материјалним и нематеријалним културним вредностима, што представља потенцијал за развој савременог концепта заштите - „територије музеја”.

У ширем смислу, културно наслеђе Дунавског коридора је интегрални део европског културног наслеђа и представља потенцијал за развој културног туризма и укључивање у пан-европске културне путеве, са акцентом на археолошка налазишта и монументалне тврђаве као примере заједничког наслеђа. Кључни потенцијал је реализација пројеката реконструкције, уређења и презентације Лепенског вира и Голубачке тврђаве за који је обезбеђена подршка Европске уније, као и Пута римских императора у Србији за који је добијена подршка фондова Европске уније. Велики потенцијал имају споменици као што су Трајанова табла, остаци Трајановог моста, Диана и Фетислам, Штубичке пивнице итд.

Разноврсност руралног културног наслеђа, нарочито сачувани примери народног градитељства и насељских целина могу да допринесу јачању идентитета Националног парка и Геопарка и идентификације становника и посетилаца са природним и културним вредностима руралних подручја, доприносећи бољем очувању и вредновању културног наслеђа.

Веома важан елемент и потенцијал у оквиру Геопарка Ђердап су и нематеријално наслеђе, обичаји, веровања, ношња, игра, исхрана, традиционалне гране привређивања и етничка шароликост становништва. Захваљујући још увек присутном традиционалном начину живота, као и постојањем културно-уметничких друштава, бројни елементи нематеријалне културне баштине геопарка још увек су очувани.

Потенцијал представљају назнаке позитивних промена у културној политици које иду у прилог адекватнијем третману културног наслеђа у наредном периоду (ратификација међународних конвенција значајних за обезбеђивање статуса и вредновање културног наслеђа, осавремењивање третмана културног наслеђа и његовог економског вредновања, локалне иницијативе за подршку адекватној заштити и презентацији културног наслеђа од стране органа управљања, удружења грађана и појединаца). Потенцијал представља одрживо коришћење културног наслеђа за развој културних, туристичких и других привредних активности.

Кључна ограничења и проблеми заштите и одрживог коришћења непокретних културних добара су: успорено утврђивање статуса и категоризације непокретних културних добара и застој у стручном рекогносцирању недовољно истражених делова подручја Просторног плана; недовољна заштита, неадекватна презентација и интерпретација непокретних културних добара, у првом реду највреднијег наслеђа од изузетног и великог значаја и добара на Тентативној листи UNESCO-а; непоштовање или недефинисане границе заштићене околине и заштитних зона око културних добара; непокретна културна добра још

увек немају третман развојног ресурса и економског добра; неразвијеност стимулација за приватне власнике културних добара представља једну од главних препрека за њихово адекватно одржавање и презентацију; идентификација и вредновање народног градитељства је у почетној фази (израда Атласа народног градитељства); започела је идентификација индустријског наслеђа, али још није извршена његова категоризација, нити је остварена значајнија сарадња на развоју међународних културних веза и презентацији непокретног културног наслеђа; очување и могућност презентације културних добара угрожава бесправна изградња, нарочито у приобаљу Дунава; и непостојање планова управљања непокретним културним добрима којима би се прецизирали услови и подршке за њихово коришћење и презентацију; одсуство садржаја којима се презентује нематеријална културна баштина; непостојање базе података о истраженој и забележеној нематеријалној културној баштини; традиционални културни пејзаж на простору геопарка је очуван у веома малој мери, јер су очуване само традиционалне матрице насеља првенствено у засецима где су очуване традиционалне куће са елементима економског дворишта, воћњацима, баштама итд.

Туристички и рекреативни значај подручја заснива се на потенцијалима повољног гео-саобраћајног положаја, Доњег Подунавља, међународног водног пута Дунавом који представља најатрактивнију крузинг линију у Европи, природних и културних вредности Националног парка и Геопарка. Карактеристике реке Дунав (дубина, ширина, сужења клисура Гвоздених врата, природно окружење и слично) која пролази кроз најатрактивнији део свога тока, пружају погодност развоја већег броја туристичких производа и активности (наутички туризам, одмор и активности у очуваној природи, интересовање за културно-историјско наслеђе, геонаслеђе и друго). Појачано је интересовање иностраних путничких бродова за пристајање на овом делу Дунава. Остали потенцијали туристичке и рекреативне понуде су: излетнички, градски, спортско-рекреативни, сеоски, екотуризам, геотуризам, туризам специјалних интересовања, културно-манifestациони, транзитни туризам, бициклически коридор Eurovelo 6, и друго; знатни угоститељски и нешто скромнији смештајни капацитети; туристичка традиција и створена репутација Дунава; потенцијал за развој ловног и риболовног туризма и друго. Потенцијал развоја туризма представља и могућност за бољу међуопштинску и прекограничну сарадњу са Румунијом (редовним локалним линијама водним путем и стављањем у функцију водних граничних прелаза, сарадњом управа заштићених подручја са обе стране Дунава и слично). Потенцијал представља и повезивање са атрактивном понудом у непосредном окружењу Геопарка и Националног парка (као што су пивнице у Неготинској крајини, Феликс Ромулијана код Зајечара која се налази на Листи светске баштине под заштитом UNESCO-а, манастири и пећине у Хомољу, Виминацијум и други локалитети на Путу Римских императора и друго) и са туристичким потенцијалима прекограничног подручја.

С обзиром на то да се читав простор налази у оквиру геопарка, постоји велики потенцијал да он постане јединствена учионица и музеј на отвореном где се знање из геонаука и знање везано за животну средину интерпретира на веома занимљив начин, где како би посетиоци могли да виде, прошећају, науче и уживају у једном од геолошки, геоморфолошки, хидролошки, историјски, етнолошки и културно најбогатијих простора у Србији. Један модел геотуристичких активности се односи на различите предвиђене георуте намењене широј јавности са презентацијом различитих тема укључујући геологију, биологију, екологију, географију итд. Други део се односи на екскурзије и практичну наставу.

Развој туризма прате следећа ограничења: недовољан обим туристичког промета, мали проценат учешћа страних туриста, неадекватан туристички производ и лош маркетинг, недовољна искоришћеност капацитета током године и друго. Са аспекта очекиване улоге нивоа управљања, ограничења туристичке понуде су на:

- локалном нивоу – недовољна заступљеност квалитетних смештајних категорија комерцијалног карактера; неповољно функционално и техничко стање већине смештајних капацитета; недовољна заступљеност садржаја целогодишње туристичко-

рекреативне понуде у простору; недовољно развијена друмска, речно-наутичка, комунална и туристичка инфраструктура као основа за активирање нових туристичких комплекса и пунктова; недовољна опремљеност насеља комуналном инфраструктуром и садржајима јавних служби; недовољна уређеност пратећих садржаја друмских и водних путева са објектима за потребе туриста; некомплетан туристичко информациони систем у погледу промоције туризма, регистрације, категоризације и контроле објеката у функцији туризма; неуједначено развијена подршка туризма у интерпретацији природних и културних вредности; појава немарног односа према природној средини која умањује доживљај туриста и угрожава туристички имиџ (каменоломи који се не рекултивишу, камионски саобраћај ђердапском магистралом, дивље депоније поред путева, бацање смећа у реке, неуређени предео) и потпуно одсуство међуопштинске сарадње;

- националном нивоу – недовољна државна средства из којих се обезбеђује финансирање капиталне путне и пловне инфраструктуре и иницирање развоја туристичко-рекреативне инфраструктуре; недовољно развијен систем фискалних, кредитних и других субвенција, које би могле да привуку тржишно предфинансирање и улагање у развој туризма и заштиту природних и културних вредности подручја; непостојање целовитих и усклађених законских оквира којим се утврђују права, потребе, интереси и обавезе у обезбеђењу услова за развој локалних заједница у заштићеним природним добрима, на основу којих је могуће обезбедити реалне компромисе са захтевима и потребама заштите; недовољно дефинисане компетенције управљања одрживим развојем туризма у заштићеним подручјима, што се нарочито односи на интересно организовање туристичких и других развојних субјеката; и др

Ограничење у развоју туризма представља и споро усклађивање класификације и категоризације смештајних објеката са законодавством у Европској Унији и прилагођавање новим трендовима туристичке тражње који захтевају селективни туризам и специјализоване смештајне капацитете.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана које располаже значајним, али недовољно активираним природним потенцијалима и територијалним капиталом, јесу:

- заштита и одрживо коришћење природног и културног наслеђа;
- заштита животне средине;
- унапређење територијалне кохезије;
- повећање уређености, конкурентности и ефикасности територијалног развоја;
- просторно-функционална интегрисаност и трансгранично повезивање са окружењем;
- усклађен развој са суседном и осталим подунавским земљама;
- полицентрични територијални развој (посебно јачање везе урбаних и сеоских насеља са туристичким локалитетима);
- унапређење саобраћајне приступачности посебно за кретање туриста;
- развој културног и регионалног идентитета;
- субвенционисаности и јавно-приватно партнерство;
- транспарентности у доношењу одлука уз веће учешће стручне јавности;
- перманентна едукација грађана и администрације и учешће јавности у одлучивању;
- заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;
- релативизација конфликта у заштити природних и културних вредности и одрживом развоју локалних заједница и у односу на развој других посебних намена обухваћеног подручја.

Поред наведеног, у изради овог просторног плана, полази се од међународних принципа урбанистичког и просторног планирања Уједињених нација, утврђених 2015. године⁴, а нарочито принципа 12.а и 12.б:

- просторно и урбанистичко планирање пружа просторни оквир за заштиту и управљање природном и изграђеном средином, укључујући њихов биодиверзитет, земљиште и природне ресурсе, као и за обезбеђивање интегралног и одрживог развоја (принцип 12.а);
- просторно и урбанистичко планирање доприноси повећању безбедности људи кроз јачање еколошке и социоекономске отпорности, побољшање мера за ублажавање климатских промена и прилагођавање на њих, као и кроз боље управљање природним и еколошким катастрофама и ризицима (принцип 12.б).

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Полазећи од одредби Просторног плана Републике Србије и посебних намена подручја Просторног плана утврђених у важећем Просторном плану подручја посебне намене Националног парка „Ђердап” („Службени гласник Републике Србије“, број 43/13), а имајући у виду препоруке и стандарде Европске уније у области одрживог развоја у заштићеним подручјима, утврђују се следећи општи циљеви заштите, уређења и одрживог развоја подручја:

⁴ UN-Habitat (2015). International Guidelines on Urban and Territorial Planning. Nairobi: UN-Habitat https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/IG-UTP_English.pdf
UN-Habitat (2015). Међународне смернице за урбанистичко и просторно планирање. Наироби: <https://unhabitat.org/sites/default/files/documents/2019-06/igutp-serbian.pdf>

1. Одржива заштита природних вредности Геопарка и НП „Ђердап“ и њихова афирмација и коришћење за едукацију и научна истраживања, презентацију јавности, развој еколошког туризма и рекреације;
2. Обезбеђење трајне и интегрисане заштите објеката и заштићене околине споменика културе од изузетног значаја и других споменика културе и културно-историјских вредности, њихово уређење и опремање, као и стварање других просторних услова за њихову презентацију јавности;
3. Јачање регионалног и географског идентитета планског подручја и активирање туризма као кључне функције у развоју планског подручја, базираног на презентацији и одрживом коришћењу природних вредности, споменика културе и историјски значајним местима, уз интегрисање у шири туристички простор – кластер Источна Србија, са Ђердапом као примарном туристичком дестинацијом и деловима других дестинација, туристичких центара и места као и друмских и пловних транзитних/туринг праваца;
4. Релативизација потенцијалних конфликта у заштити простора, природних вредности, очувању и унапређењу културних добара, побољшању животних услова и одрживом развоју локалних заједница.

Циљеви Геопарка су: геоконзервација-заштита геонаслеђа, геоедукација-промоција геологије и геоморфологије широј јавности и одрживи развој-кроз развој геотуризма.

Посебни циљеви су:

1. Имплементација одредби Закона о националним парковима, мера заштите просторних јединица природних вредности и Плана управљања НП „Ђердап“ у погледу просторних обухвата и правила уређења и грађења по режимима заштите.
2. Планско уређење Геопарка „Ђердап“;
3. Заштита, уређење и презентација установљених и предвиђених за заштиту НКД, очување аутентичности НКД и њиховог природног окружења, туристичка интерпретација материјалног и нематеријалног културног наслеђа и укључивање културног наслеђа у европске и националне путеве културе;
4. Стварање просторних услова за развој омладинског спортског кампа „Караташ“, његову доградњу, модернизацију, уређење и повећање функционалности.
5. Организовање садржајно заокружене туристичке понуде усклађене са вредностима културног наслеђа, режимима заштите Националног парка, посебностима Геопарка и интегрисане у понуду туристичке дестинације Доње Подунавље;
6. Заштита и унапређење инфраструктурне опремљености коридора VII побољшањем пловидбених услова за VII класу пловног пута;
7. Обезбеђење услова за задржавање и насељавање становништва вишим квалитетом живљења и привређивања, заштитом егзистенцијалних интереса локалних заједница и становништва, повећањем саобраћајне доступности и повезаности подручја с окружењем, јачањем функција и уређености урбаних и руралних центара, очувањем и ревитализацијом сеоских насеља и прилагођавање насељских садржаја сезонском коришћењу;
8. Подршка руралном развоју и развоју пољопривреде засноване на традиционалној производњи високовредних локалних производа и пружању агроеколошких услуга, у складу са специфичним захтевима заштите и одрживог коришћења природних и културних вредности, биолошке и предеоне разноврсности.

3. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Заштита природних вредности и добара оствариваће се очувањем заштићених и строго заштићених врста дивље флоре и фауне, феномена геонаслеђа и обележја карактера предела и ефикасним одрживим управљањем шумама, дивљачи и риблим фондом, уз обезбеђење институционално-организационе подршке и умрежавања свих релевантних актера заштите природе. Приоритет је остваривање заштите, презентације и одрживог

коришћења заштићених и предвиђених за заштиту природних вредности, којима се обезбеђује еколошки јавни интерес, омогућава развој локалних заједница и стварају услови за одмор, рекреацију, едукацију и уживање посетилаца.

Неопходна је институционално-организациона подршка, пре свега унапређење система управљања заштићеним подручјима, посебно на релацији национални парк – геопарк, који подразумева ефикасно чување и одржавање природних вредности, њихово уређење и туристичку интерпретацију, даље истраживање и мониторинг, конзервацију, реколонизацију и реинтродукцију биљака и животиња, санацију оштећења, уређење предела и друго. Ефикасност заштите обезбедиће се укључивањем локалног становништва у активности и послове на заштити, уређењу и интерпретацији заштићених подручја, као и компензацијама или компензационим програмима (првенствено у туризму) за штете/губитке узроковане ограничењима режима заштите и коришћења природних и културних вредности.

Осим проглашених и предложених заштићених подручја, Просторним планом ће се на основу услова заштите природе и управљача НП, као и других меродавних сазнања резервисати простор за проширење постојећих просторних целина са режимима заштите у НП „Ђердап“, као и за подручја планирана за заштиту природе изван Националног парка.

Подручје Просторног плана представља део туристичке дестинације Ђердап/Доње Подунавље. Развој целогодишње туристичко-рекреативне понуде засниваће се на кључним постојећим и потенцијалним атракцијама: Ђердапске клисуре и акваторије Ђердапског језера, са низом хидро-геоморфолошких феномена који представљају јединствену европску вредност на територији Србије и Румуније; културно-историјским вредностима европског и светског значаја (Лепенски Вир, остаци Римског лимеса – Трајанова табла, Трајанов мост и тврђава Дијана, утврђени градови Голубац и Фетислам); очуваним екосистемима приобаља и брдско-планинског појаса Националног парка; и пловидбеном систему Ђердапа, као једне од најатрактивнијих наутичких зона Дунава. Постојећа туристичка понуда биће техничко-технолошки и организационо унапређена и функционално заокружена, посебно у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја понуде у приобаљу, на Путу римских императора и у брдско-планинском појасу Националног парка. Планско опредељење је да ће туризам представљати основну или алтернативну делатност и вид компензације локалном становништву за различита ограничења у развоју, која намећу режими заштите природног и културног наслеђа и ресурса. Активираће развој комплементарних активности и структура (у производњи органске хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната, јавних служби, инфраструктуре и друго) и подржати заштиту и презентацију природних и културних вредности, посебно у обухвату Геопарка.

Развој водопривредне инфраструктуре на подручју Просторног плана засниваће се на специфичним захтевима следећих зона: приобаља Дунава (побољшање функционалности, допуна и уредно одржавање водопривредних и свих пратећих комуналних и заштитних система у приобаљу); сливова притока Дунава (уређење и заштита водотока у складу са еколошким циљевима заштите Националног парка и очувања биодиверзитета) и слива горњег Пека (уређење и коришћење слива ради усклађивања циљева развоја рударства и циљева уређења и заштите простора и животне средине).

Виши квалитет доступности и интегрисаности подручја Просторног плана са окружењем оствариће се: одржавањем међународног пловног пута, модернизацијом и изградњом пратеће инфраструктуре (пристаништа и марина), осавремењивањем и рехабилитацијом државних путева (IБ реда као и IIА и IIБ реда) и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (железничке пруге, водопривреде, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева; развојем јавног саобраћаја (аутобуски, железнички, пловни, линијски такси), уређењем европске бицикличке стазе број 6 и европске пешачке стазе број 4. За боље повезивање подручја са окружењем, перспективно ће важну улогу имати и реализација путних правца: према Великом Градишту и Пожаревцу (веза са ДП IА преко ДП IБ реда бр. 34 - Пожаревац – Велико Градиште – Голубац – Доњи Милановац) и према Неготину (преко ДП IIБ реда бр.

396) и Тимочкој Крајини (преко ДП ИБ реда бр. 35 - државна граница са Румунијом/ гранични прелаз Ђердап – Кладово – Неготин – Зајечар, нових пристаништа на Дунаву и др. Подједнаког је значаја развој и виши квалитет локалне мреже путева, укључујући панорамске путеве, која омогућава приступ и повезивање заштићених, туристичких и руралних подручја са државним путевима и центрима у мрежи насеља.

Привредни развој подручја оствариваће се подржавањем делатности комплементарних заштити природних и културних вредности и развоју других посебних намена, које су способне за конкурентски наступ на домаћем и страном тржишту. Приоритет има развој туризма, водопривреде и енергетике, а потом и њима комплементарне делатности: пољопривреда, шумарство, рибарство и услуге.

Подстицање развоја конкурентне и одрживе пољопривреде (у систему традиционалне пољопривреде на подручју Националног парка) омогућиће побољшање квалитета живљења сеоског становништва и остваривање заштите и одрживог коришћења пољопривредног земљишта и специфичног карактера руралног и природи блиског предела. Приоритет је развој пољопривредних производа посебних одлика квалитета до нивоа препознатљивог географског имена порекла (вино, сточарски производи, воће, мед) и јачање веза пољопривреде и комплементарних делатности (туризам, угоститељство и слично).

Развој енергетске инфраструктуре и телекомуникација имаће посебног значаја не само за подизање стандарда становништва, већ и за привредни развој подручја, развој мреже насеља и дисперзију туристичких капацитета на руралном подручју. Приоритет у решавању комуналних проблема има успостављање система управљања отпадом, затварање свих постојећих несанитарних депонија и сметлишта, чишћење речних корита и инфраструктурних коридора (у првом реду на подручју Националног парка) од нелегално одложеног комуналног отпада и преусмеравање укупних токова отпада ка планираним регионалним депонијама за Браничевски и Зајечарски округ.

Основно концепцијско опредељење јесте очување високог квалитета животне средине на деловима подручја са квалитетном и претежно квалитетном животном средином, и виши квалитет животне средине на преосталим деловима подручја Просторног плана, успостављањем и функционисањем мониторинга параметара животне средине, ограничавањем и елиминисањем могућих негативних утицаја и ризика од загађивања и деградације простора.

У третману смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама потребно је јачање улоге просторног/урбанистичког планирања у превенцији катастрофа и ефикасности управљања ванредним ситуацијама уређењем територија и применом мера заштите у складу са проценама ризика и плановима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. У планирању простора примењиваће се следећи принципи са циљем јачања превентивних мера заштите од опасности насталих у ванредним ситуацијама: Превенција уместо реаговања; Суживот са елементарним и другим непогодама уместо супротстављања; Избор оптималних намена земљишта и активности уместо сталне одбране, градње заштитних објеката и техничких мера; Формирање одговарајућег ГИС информационог система, где би се интегрисале просторне информације, пратило стање на терену и координирале активности; Укључивање свих субјеката заједнице у превентивне радње; Константно информисање и едукација кључних актера система заштите и спасавања, као и становништва у области смањења ризика од катастрофа.

Приоритет има успостављање институционално-организационих решења за координацију активности и обједињено предузимање акција на остваривању Просторног плана између овлашћених предузећа за заштиту природе, газдовање државним шумама, коришћење вода и управљање туристичким просторима, с једне стране, и обезбеђења сарадње и укључивања локалног нивоа управљања, регионалних институција/организација, приватног и трећег сектора у имплементацију планских решења, с друге. Значајним се сматра функцијско повезивање и јачање капацитета општина око питања заштите природних и културних вредности и ресурса и управљања одрживим развојем подручја. Очекује се да ће

подстицајну улогу имати остваривање добити за локалне заједнице по основу остваривања посебних намена подручја.

4. РЕГИОНАЛНИ ПОЛОЖАЈ И АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје Просторног плана налази се у такозваном „Доњем подунављу” или „Ђердапском подунављу”, у источној Србији и припада региону Јужна и источна Србија. У обухвату су два административно-управна округа: Браничевског на западу (део општине Голубац) и Борског на истоку (делови општина Мајданпек, Кладово и Неготин).

Подручје Просторног плана је својом северном границом непосредна погранична зона ка Републици Румунији и у налази се у близини границе са Републиком Бугарском. Веза са овим суседним земљама, односно Европском Унијом остварује се преко граничних прелаза – са Румунијом преко ХЕ „Ђердап 1” (у обухвату Просторног плана) и ХЕ „Ђердап 2”-Кусјак (ван обухвата Просторног плана), а са Бугарском преко граничног прелаза Брегово (ван подручја Просторног плана). Поред ових друмских, везе се остварују и преко речних граничних прелаза (лука и пристаништа) на водном путу Дунав, и то у Голупцу, Доњем Милановцу, Текији и Кладову, као и у Прахову (ван обухвата Просторног плана).

Везе са другим деловима Републике Србије остварују се првенствено државним путем ИБ реда бр. 34, такозваном „Ђердапском магистралом”, (једна од ретких попречних веза у Србији) која повезује насеља на обали Дунава и, преко Великог Градишта, интегрише подручје Просторног плана са Смедеревско-пожаревачком агломерацијом (са Костолцем и Ковином), коридором Х и даље са Београдом. Преко Доњег Милановца, Мосне и Тополнице, државним путем II реда бр. 165 остварује се веза са тимочком развојном осовином и регионалним центром Бор и центром државног значаја Зајечаром.

За просторно-функцијску трансформацију подручја Просторног плана најзначајнији су утицаји следећих центара у окружењу:

- Београдског метрополског подручја и, у нешто мањој мери, Ниша, као урбаних агломерација високе атрактивности услед концентрације капитала/инвестиција и радних места, чиме се врши велики утицај на демографску и социоекономску трансформацију подручја Просторног плана и Србије у целини, пре свега селективном емиграцијом млађег, фертилног и образованог контингента становништва; и
- Урбаних подручја Смедерева и Пожаревца (са Ковином-Костолцем), те урбаних центара Бора и Зајечара, са развијеним привредним комплексима експлоатације минералних сировина, енергетике, комплементарне индустрије, сектора услуга и услуга високог образовања, здравства и културе.

Интегрисање подручја Просторног плана у шири регионални контекст подразумеваће уважавање најважнијих европских докумената којим је дефинисан просторни развој, као и примену њихових препорука за остваривање међународне, а посебно прекограничне сарадње. Међународна сарадња првенствено ће се односити на развој инфраструктурних система, очување природних ресурса и одрживи развој, заједнички наступ код Европске уније и других релевантних међународних асоцијација за реализацију развојних програма, привредне и друге сарадње и јачање партнерства на нивоу локалних власти. Покретач сарадње у области инфраструктурних система биће даљи развој хидро-енергетских система „Ђердап 1”, „Ђердап 2” и планирана „Ђердап 3”, те водног пута Е-80. Поред ових развијаће се трансгранични енергетски преносни системи (електроенергетски водови и гасовод), друмска и железничка мрежа, те гранични прелази.

Прекогранична сарадња од значаја за подручје Просторног плана остварује се у оквиру: IPA прекограничних програма Републике Србије са Републиком Румунијом, прекограничне сарадње подручја са природним вредностима (посебно у оквиру активности на заштити карпатских подручја, мреже дунавских паркова, Светске и Европске мреже

геопаркова), европског зеленог појаса (то јест зеленог коридора дуж границе са Републиком Румунијом) и европског пута културе (Дунавски пут).

5. ПОЛАЗИШТА И ПРИНЦИПИ ЗА РЕЛАТИВИЗАЦИЈУ КОНФЛИКТНИХ ИНТЕРЕСА

Полазишта и принципи за релативизацију испољених и потенцијалних конфликтних интереса између посебних намена и у односу на одрживи развој подручја и локалних заједница су:

<i>Конфликт 1</i>	Између интереса водопривреде и енергетике (планиране РХЕ Ђердап 3 ⁵) и заштите природних вредности и непокретних културних добара
<i>Полазиште</i>	Релативизација конфликта између водопривредних интереса РХЕ „Ђердап 3“ и вредности Националног парка на основу израде претходне студије оправданости и стратешке процене утицаја планиране изградње реверзибилне ХЕ Ђердап 3 на природне и културне вредности, предео и животну средину.
Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – Преиспитивање постојећег пројекта и израда претходне студије оправданости са стратешком проценом утицаја, ради утврђивања техничких, економских, еколошких услова и оправданости реализације пројекта РХЕ Ђердап 3, пре свега са становишта могућности уклапања у окружење Националног парка; – Усаглашавање режима заштите природних вредности (у I и II степену заштите) и изградње система ХЕ Ђердап 3.

<i>Конфликт 2</i>	Између интереса развоја саобраћајне инфраструктуре посебно реализације брзих саобраћајница Голубац-Доњи Милановац-Брза Паланка и Кладово Неготин кроз територију НП „Ђердап“, као и функционисања коридора бицикличке стазе Еуровело 6 и пешачке стазе Е4.
<i>Полазиште</i>	Релативизација конфликта између развоја саобраћајне инфраструктуре посебно реализације брзе саобраћајнице Голубац-Доњи Милановац-Брза Паланка и вредности Националног парка на основу израде претходне студије оправданости и процене утицаја планиране саобраћајнице на природне и културне вредности, предео и животну средину, као и на туристичку понуду, а посебно на трасу бицикличке стазе Eurovelo 6 и пешачке стазе Е4.
Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – Усаглашавање планске и пројектне документације са условима заштите, као и израда претходне студије оправданости са стратешком проценом утицаја, ради утврђивања техничких, економских, еколошких и других услова оправданости и реализације саобраћајнице; – Усаглашавање режима заштите природних вредности (у I и II степену заштите) и изградње система ХЕ Ђердап 3. – Обезбеђење функционисања бицикличке стазе Eurovelo 6 техничким решењима саобраћајнице, и формирање евентуалних алтернативних рута.

⁵ Закључком 05 број 351-8703/2021-1 од 30.09.2021. године, Влада је дала сагласност да је пројекат изградњу ХЕ „Ђердап 3“ од јавног и општег интереса, односно посебног значаја за Републику Србију.

<i>Конфликт 3</i>	Између туризма и заштите природних вредности
<i>Полазиште</i>	Превазилажење евентуалног негативног међусобног деловања туризма и заштите природних вредности и оптимизација користи од ове две активности
Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – Усклађивање садржаја и обима туристичке изградње и облика туристичких активности (у контексту захтева и стандарда очувања природних вредности), уз могућност остваривања комерцијалних интереса у туризму и комплементарним активностима; – Усаглашавање просторног размештаја туристичких садржаја и зона са режимима заштите, – Усмеравање дела профита из туризма за финансирање програма и пројеката заштите и презентације природних и културних вредности националног парка; – Едукација и информисање посетилаца и локалног становништва о вредностима и циљевима заштите и одрживог развоја националног парка. – Промовисање оних видова туризма који се експлицитно не ослањају на развој инфраструктурних система. – Оптимизација интереса између формирања марине у поречком заливу и заштите акваторије као мрестилишта риба ограничењима капацитета и режима коришћења марине.

<i>-Конфликт 4</i>	Између развоја локалних заједница и туризма
<i>Полазиште</i>	Реализација користи за локалну заједницу од развоја туристичког производа и имица туристичких центара и насеља
Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – Укључивање локалног становништва у развој одрживог туризма; – Допринос туризма развоју локалне привреде и развоју комплементарних привредних активности кључних за одржање и развој локалне заједнице; – Подизање квалитета живљења у насељима укљученим у туристичку понуду и рурални туризам

<i>Конфликт 5</i>	Између управљача заштитом и корисника природних вредности Националног парка
<i>Полазиште</i>	Превазилажење супротности адаптацијама управљачког механизма
Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – нова организационо-институционална решења у управљању заштитом и одрживим развојем подручја; – подршка локалним акционим групама за развој туризма, пољопривреде и других активности, као и за заштиту природних и културних вредности; – подршка корисника природних вредности за примену добре/енвајеронменталне праксе и уредну исплату накнаде за природних вредности. – интеграција предеоних вредности у политике и механизме управљања природним добрим.

<i>Конфликт 6</i>	Између интереса експлоатације камена „Јеленске стене“ и заштите природних вредности Голубачке клисуре
<i>Полазиште</i>	Релативизација конфликта предузимањем мера санације и заштите животне средине и санације и рекултивације дела локалитета где је експлоатација завршена

Принципи релативизације	<ul style="list-style-type: none"> – доследна примена прописа и стандарда заштите животне средине, – санације и рекултивације дела локалитета где је експлоатација завршена
-------------------------	---

Једно од полазишта за релативизацију конфликтних интереса у коришћењу и уређењу простора јесте увођење нових инструмената за очување способности екосистема у НП и Геопарку за пружање екосистемских услуга. Екосистемске услуге се, према користима за становништво и развој локалних заједница, категоришу на: услуге подршке, снабдевања, регулације и културне услуге.

Кључне мере подршке за очување способности екосистема у НП и Геопарку Ђердап за пружање екосистемских услуга обухватају:

- идентификацију екосистемских услуга на подручју и њихово мапирање;
- вредновање екосистемских услуга (не нужно финансијски) и процена стања екосистема (фактора угрожавања);
- дефинисање мера очувања екосистемских услуга;
- идентификација главних корисника екосистемских услуга и подизање њихове свести о значају екосистемских услуга;
- интеграцију екосистемских услуга у секторске планове, просторно-планску документацију, стратегије развоја и сл;
- разматрање могућих модела за монетарно вредновање екосистемских услуга и њихово увођење у финансијске токове.

У досадашњем периоду Завод за заштиту природе Србије и ЈП НП Ђердап⁶ су препознали све четири категорије екосистемских услуга у НП Ђердап и идентификовали два доминантна екосистема – шумски и водени. Прегледом стања екосистема и начина и обима коришћења њихових услуга, дошло се до закључка да су капацитети природног капитала НП још увек остали очувани и да поседују потенцијал за развој, пре свега, локалних заједница и становништва. Важно је да су у највећој мери сачувани капацитети услуга подршке, који представљају основу за реализацију свих других услуга. Овоме посебно доприноси разноврсна геолошка подлога и очувани шумски екосистеми Ђердапа. Опште, релативно повољно стање екосистема и екосистемских услуга Ђердапа, у великој мери је последица стављања читавог подручја под одређени режим заштите као заштићеног природног добра. У наредном периоду једна од важних мера је потреба мапирања екосистемских услуга и њихова примена у планирању овог заштићеног подручја.

Наведене активности и мере претходе увођењу наплате за кориснике тих услуга и одговарајућих институционално-организационих аранжмана. Овим би се оствариле користи за чуваре/понуђаче услуга екосистема (односно управљаче НП и Геопарка), финансирањем и применом компензационих програма за развој локалних/руралних заједница и привредних субјеката и компензација за домаћинства у складу са њиховим доприносом очувању и побољшању стања екосистема. На тај начин би се пружила подршка интегрисању руралног развоја са заштитом НП и услуга екосистема, односно омогућила релативизација конфликтних интереса.

⁶ ЈП НП Ђердап и Завод за заштиту природе Србије (2014) Користи екосистемских услуга НП Ђердап за локалне заједнице

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

1.1. Заштита подручја Националног парка

1.3.1. Режим заштите I степена

На подручју Националног парка у зонама са режимом заштите I степена утврђују се најстрожије мере, забране и ограничења којима се искључују све активности у простору и коришћење природних ресурса, осим контролисаних активности научног рада, ограничене едукације, ограничене и контролисане презентације посетиоцима, спровођења заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност надлежног министарства. Посета у општекултурне рекреативне сврхе обавезно се одвија у пратњи овлашћеног лица управљача Националног парка, или самостално са посебном дозволом управљача. Поред наведених примењују се и следеће мере забране и ограничења:

- Забрањује се коришћење природних ресурса и изградњу објеката, као и слободна, неконтролисана посета и обилазак, кретање ван постојећих путева и специјално утврђених стаза.
- Ограничавају се радови и активности на научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, а које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности; спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства.

Режим заштите I степена не примењује се на деловима локалитета (у складу са Законом о Националним парковима) и то:

- „Бојана” на потесу Ливадица, следеће кат. парц. у КО Голубац: 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 4621, 4622, 4623, 4624, 4625, 4626, 4627, 4628, 4629, 4630, 4631, 4632, 4633;
- „Лепенски вир”, кат. парц. бр. 216/2 КО Бољетин.

Режима заштите I степена не примењује се на коридору (путном појасу) ДП ИБ реда број 34 са пратећим објектима (мостови, тунели, шкарпе, пропусти и др.) у локалитетима „Голубачки град“, „Босман-Соколовац“, „Чока Њалта са Песачом“, „Лепенски вир“, „Кањон Бољетинске реке са Гребеном“ и „Велики и Мали Штрбац са Трајановом таблом“ ради несметаног одвијања саобраћаја одржавања, санације, реконструкције и доградње пута и његових пратећих објеката и функционалних садржаја.

У просторној јединици „Лепенски вир“, на кат. парц бр 956/1 у КО Бољетин забрањују се радови и активности које могу негативно утицати на станиште копривића (*Celtis australis* L.)

1.3.2. Режим заштите II степена

На подручју Националног парка, на локалитетима са режимом заштите II степена успоставља се ограничено и строго контролисано коришћење природних богатстава и активности (изградње и коришћења) у мери која не угрожава природна станишта, екосистеме и друге примарне вредности заштићеног подручја. Овај режим подразумева управљачке

интервенције у циљу рестаурације, ревитализације, презентације и укупног унапређења стања заштићеног подручја.

Забрањена је изградња викендица и других породичних објеката за одмор, објеката туристичког смештаја, угоститељства, наутичког туризма, индустријских, металуршких и рударских објеката, асфалтних база, објеката за складиштење и продају деривата нафте и течног нафтног гаса, енергетских објеката, ветрогенератора и соларних електрана, објеката за рециклажу и спаљивање отпада и образовање депонија отпада, формирање нових гробља, закопавање угинуле стоке, испуштање опасних и штетних материја, као и вршење других радњи које могу угрозити вредности Националног парка.

Забрањује се експлоатацију минералних сировина, тресета и материјала речних корита, узимање фосилног материјала са профила, осим за потребе научних истраживања, привредни риболов, активности којима се мења морфологија терена, односно извођење радова који би могли да униште или наруше геоморфолошке и хидролошке карактеристике подручја, превођење вода и измене хидродинамичких карактеристика и режима потока и река, као и све друге радове и интервенције које могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода, формирање водоакумулација (осим за противпожарну заштиту), мелиорациони и други хидротехнички радови, преоравање природних травњака, уношење врста страних за дивљи биљни и животињски свет регије у којој се налази заштићено подручје.

Дозвољена је планска и контролисана градња инфраструктуре и уређење простора за потребе презентације природних и културних вредности (центри за посетиоце и друго) и рекреације у традиционалном стилу, изградња и реконструкција путева и комуналне инфраструктуре ради повезивања, опремања и ревитализације сеоских насеља и презентације заштићеног природног добра, реконструкција електропривредних, водопривредних и шумарских објеката, као и градња, реконструкција, санација, адаптација и техничко одржавање постојећих објеката сеоских домаћинстава у оквиру постојећих катастарских/грађевинских парцела, уз обавезу контролисаног елиминисања чврстог отпада и обезбеђења санитарно безбедног прикупљања и елиминисања отпадних вода. Омогућава се планско уређење простора за потребе јавног туристичко-рекреативног коришћења простора, чувања, одржавања и презентације вредности заштићеног подручја (објекти за чуваре, видиковци, еко-учионице на отвореном, надстрешнице за склањање од невремена - који се граде као рустични објекти, као и излетничке, риболовне, пешачке, планинарске и бицикличке стазе - уз постављање информативних пунктова и маркирање стаза, пристани и друго) уз сагласност управљача Националним парком.

Коришћење и уређење пољопривредног земљишта подразумева поштовање прописаних услова заштите и предузимања одговарајућих антиерозивних мера, пољопривредне активности усмерене ка заштити ливадско-пашњачких екосистема и валоризацију специфичних природних погодности за развој пашњачког сточарства, интегралне/органске производње воћа и местимично ретких врста жита, развој пчеларства и узгој ловне дивљачи.

Режим заштите II степена у газдовању шумама подразумева умерено повећање површина под шумом, побољшање структуре, квалитета и здравственог стања састојина и јачање општекорисних функција шуме, на основу Плана управљања Националним парком, планом развоја шумског подручја и програмима управљања шумама Националног парка. Активности лова и риболова се ограничавају само на гајење и заштиту ловног и рибљег фонда. Дозвољено је коришћење локалних изворишта површинских и подземних вода за потребе водоснабдевања, уз обавезно установљивање и зона и спровођење режима санитарне заштите изворишта у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, број 92/08).

У просторној јединици „Гребен“, на кат. парц бр 480/1 у КО Доњи Милановац забрањују се изградња објеката, као и радови и активности које могу негативно утицати на

објекте геолошког наслеђа и карактеристичан и специфичан природни амбијент обале Дунава.

На локалитету „Пецка барта“ у просторној јединици „Штрпско корито“ забрањује се камповање или постављање било каквих објеката који могу утицати негативно на станиште копривића (*Celtis australis L.*).

1.3.3. Режим заштите III степена

На подручју Националног парка ван просторних јединица са режимима заштите природе I и II степена и примењује се режим заштите III степена где се успоставља селективно и контролисано газдовање природним ресурсима, изградњом о коришћењем простора и активностима у простору, уз услов одржања високог квалитета животне средине, биолошке, геолошке и пределе разноврсности.

У овом режиму омогућава се развој еколошки прихватљиве пољопривреде, заштита, унапређење шума одрживо коришћење шума, споредних шумских производа и ловне дивљачи, односно санитарни лов уз еколошки одговорно и одрживо управљање популацијама дивљачи, рекреативни риболов и привредни риболов на Дунаву, планско уређење и комунално опремање постојећих насеља, планска изградња објеката туристичке намене (у складу са правилима утврђеним Просторним планом), пристана и пратеће инфраструктуре, ловачких, шумарских и хидро-техничких објеката, електроенергетске, саобраћајне, водопривредне и телекомуникационе инфраструктуре, као и формирање реверзибилне акумулације и изградња одговарајуће хидроелектране и несметана пловидба Дунавом.

Дозвољена је стамбена изградња за потребе стално настањеног становништва у постојећим грађевинским подручјима у складу са правилима утврђеним Просторним планом, на грађевинским подручјима утврђеним овим просторним планом, односно на проширеном грађевинском подручју насеља на основу одговарајућег урбанистичког плана. Поред већ утврђених локалним планским документима, зоне градње обезбеђују се на у следећим насељима, односно локалитетима: Добра, Брњица, Кожица, Бољетин (дуж старог пута), Бољетин, Мосна, Голубиње, Мироч, Голо Брдо и Текија.

Дозвољена је реконструкција, доградња и изградња стамбених и економских објеката пољопривредног домаћинства изван постојећег и планираног грађевинског подручја насеља на катастарској парцели која испуњава услове прописане у делу IV 1. и по предвиђеним параметрима и условима овог просторног плана.

Изградња нових викенд кућа ограничава се на грађевинска подручја насеља, као и на рубне делове проширених грађевинских подручја (на основу општих правила грађења датих у делу IV 1.). Задржавају се постојеће викенд куће и дозвољена је њихова пренамена и доградња за стално становање на основу правила из дела IV 1. овог Просторног плана, уколико за постојећу зону викенд изградње није предвиђена израда урбанистичког плана. Дозвољава се реконструкција и доградња постојећих викенд кућа у функцији комерцијализације у туризму на основу одговарајућег урбанистичког плана.

Забрањује се изградња индустријских, металуршких, рударских и енергетских објеката, осим мањих индустријско-занатских погона, као што је резање грађе, брикетирање отпадака дрвета и слично. Рад, реконструкција и технолошко унапређење постојећих индустријских објеката су допуштени уколико испуњавају услове заштите природе и животне средине

У насељима и на локацијама са стамбеним, туристичким и економским/привредним објектима, код којих се на било који начин могу угрозити изданске и површинске воде, мора се обезбедити санитарно безбедно прикупљање и пречишћавање или одвођење отпадних вода, што условљава: реализацију канализационих система и одговарајућих ППОВ, односно, тамо где то није рационално ни изводљиво, изградњу и уређење непропусних септичких јама

уз организовање службе која ће се старати о њиховом пражњењу, или постављање минипостројења за пречишћавање за индивидуалне или групне објекте.

Развојем и уређењем саобраћајне инфраструктуре обезбедиће се услови за несметано одвијање транзитног путничког и робног промета, уз контролисан и крајње рестриктиван превоз опасних и штетних материја у складу са посебним прописима, као и других материја у количинама које могу трајно и у значајном обиму да угрозе вредности Националног парка.

Чврсти отпад пореклом са подручја Националног парка одвози се и депонује изван тог подручја (у Голупцу, Мајданпеку и Кладову), осим отпада за који се под посебним условима обезбеђује рециклажа и који се за те намене привремено задржава на подручју.

Дозвољено је коришћење минералних сировина из површинског копа „Јеленска стена“, уз обавезу примене свих неопходних мера заштите животне средине и уређења предела.

Ван подручја Националног парка, режим заштите III степена примењује се на већем делу заштићеног подручја СП „Бели изворац“ (око 5,90 ha), а у складу са актом о проглашењу овог ЗПД и прописима којима се уређује заштита природе.

1.2. Режим заштите II степена ван подручја Националног парка

Ван подручја Националног парка режим заштите II степена примењује се на заштићеним подручјима СП „Вратна“, СП „Шупља стена“, СП „Бледерија“, СП „Замна“, СП „Тумански бигар“ у целисти и на малом делу СП „Бели изворац“, а складу са актима о проглашењу ових ЗПД и прописима којима се уређује заштита природе.

1.3. Заштита у оквиру Геопарка Ђердап

На подручју Геопарка Ђердап нису допуштене активности и радови који могу неповољно променити, нарушити (оштетити) или уништити регистроване/евидентирани и новооткривене вредности геонаслеђа.

Посебно ће се разматрати и процењивати могући утицаји земљаних, грађевинских, истражних, рударских и шумарских радова. Услов за њихову лиценцу мора бити и неповредивост вредности геопарка.

Улазак у неуређене спелеолошке објекте није допуштен без одговарајућег одобрења.

Поступање са пронађеним геолошким и палеонтолошким (материјалним) документима обезбеђује се у складу са чл. 99. Закона о заштити природе.

У делу Геопарка који се преклапа са Националним парком, важе мере и режими заштите утврђени за Национални парк.

2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Планска заштита утврђених непокретних културних добара одвија се у складу са условима надлежних служби за заштиту споменика културе уз додатно дефинисање и преиспитивање граница заштите у плановима. Поред инструмента инвентарисања непокретних културних добара, укључује се валоризација контекста кроз додатна истраживања на терену у циљу обухватања простора који је релевантан за доживљај и презентацију добра. Штити се материјална аутентичност објекта у складу са условима служби заштите, као и изглед, визуре и просторна конфигурација читавог подручја, целина и зона које припадају заштитним зонама.

Планска заштита непокретних културних добара под претходном заштитом подразумева једнак плански третман као и утврђених непокретних културних добара. То се, у првом реду односи на валоризацију контекста кроз додатна истраживања на терену; иницирање додатне сарадње са службама заштите у циљу размене података и подстицања

ефикасније процеса утврђивања културног добра, као и дефинисања његове границе заштићене зоне која ће бити уграђена у Акт о утврђивању.

Рекогносцирање вредних просторних елемената и целина које је потребно плански заштитити подразумева додатна истраживања на терену, истраживање историјског развоја подручја, као и природних и друштвених условљености које су довеле до затечених облика физичке структуре. Неопходно је укључивање локалних заједница и удружења грађана у идентификовање просторних вредности, посебно оних које су значајне за очување идентитета и осећаја припадности; и иницирање додатне сарадње са службама заштите у циљу размене података и подстицања разматрања препознатих просторних вредности као потенцијалних непокретних културних добара.

Просторно повезивање културних добара оствариваће се дефинисањем културних подручја и културних рута на међународном, националном, регионалном и локалном нивоу и утврђивати менаџмент плановима њиховог одрживог коришћења и развоја.

Одрживо коришћење културног наслеђа као развојног ресурса и економског добра сматра се пожељним. Предуслов за остваривање овог опредељења је стручна оцена која културна добра могу бити у режиму економског коришћења, на који начин (капитализација објекта, давање у најам, издавање и слично) и под којим економским и конзерваторским условима. Овај приступ омогућава да се историјске целине и амбијенти, као и појединачне грађевине са споменичким обележјима, заједно са својим окружењем на адекватан начин (односно у складу са њиховим просторним, архитектонским, етнолошким и историјским обележјима) укључују у будући развој. Најпожељније је одрживо коришћење културног наслеђа за развој културног туризма, ради остваривања очекиваног доприноса туризма заштити и очувању наслеђа и развоју локалних заједница. Спора реализација европских пројеката прекограничне сарадње допринела је да поједина археолошка налазишта и споменици културе, првенствено у оквиру европског коридора Е80 – Дунав, још увек нису добили статус туристичког простора, као и да на њима нису реализовани развојни пројекти. Међутим, има и добрих примера као што су пројекти заштите, уређења, презентације и интерпретације археолошког налазишта и културе Лепенског вира и Голубачке тврђаве. Ова два НКД имају статус туристичког простора утврђених одлукама Владе. Свакако је потребно статус туристичког простора уравнотежити са заштитом културно-историјских вредности, што треба да буде предмет посебних студија.

Планско опредељење јесте утврђивање зона са различитим режимима заштите и одрживог коришћења НКД и њиховог окружења. Приоритет има утврђивање заштићене околине и зона заштите НКД и заустављање непланске (бесправне) изградње, санација и унапређење стања постојеће изградње у тим зонама заштите. То се у првом реду односи на непокретно културно наслеђе у приобалном подручју Дунава и на идентификоване урбане и руралне целине које могу да имају споменичке вредности.

За заштиту и одрживо коришћење НКД посебан значај има њихово укључивање у међународне програме заштите културног наслеђа и европске путеве културе. Циљ је јачање регионалне сарадње у области заштите и промоције културног наслеђа у југоисточној Европи (Србија је укључена од 2004. године).

Предвиђена је израда номинационих досијеа и плана управљања за добро „Граница Римског царства-дунавски Лимес“ и њихова предаја Центру за светско наслеђе. У више просторних планова подручја посебне намене (Виминацијум, Водни пут Е-80 Дунав, Национални парк Ђердап) уграђене су мере за заштиту локалитета који ће чинити листу ове номинације у Републици Србији. Уписивањем на прелиминарну листу Република Србија се укључила у међудржавну акцију за серијску номинацију Граница римског Царства (од Шварцвалда до Црног мора).

Мере и услови заштите и коришћења НКД и њихове заштићене околине

Непокретна културна добра од изузетног значаја Лепенски Вир и Голубачка тврђава и њихова заштићена околина штите се, уређују и користе у складу са плановима детаљне регулације донетим за ова подручја.

Утврђују се следеће опште мере заштите и услови чувања и коришћења за остала НКД и њихову заштићену околину дефинисану овим планом, до утврђивања граница и зона са диференцираним режимима заштите, изградње и уређења простора:

- не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства непокретних културних добара и добара која уживају претходну заштиту;
- на археолошким локалитетима није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима;
- на заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода;
- мере техничке заштите и други радови на споменицима културе и њиховој заштићеној околини могу да се изводе само под условима и на начин утврђен законским документима из области заштите културних добара;
- забрањује се раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање, прерађивање и вршење било каквих радова који могу нарушити својства НКД;
- забрањује се коришћење или употреба НКД у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења;
- ограничава се изградња привредних објеката и сточних фарми у заштићеној околини НКД, а у складу са режимима заштите Националног парка;
- изградња инфраструктурних, стамбених и других објеката предвиђених овим Просторним планом и одговарајућим урбанистичким планом у заштићеној околини НКД врши се под условима који ће се утврђивати по сваком појединачном захтеву од стране Завода за заштиту природе или надлежног завода за заштиту споменика културе сходно законским овлашћењима;
- забрањује се изградња индустријских објеката, индустријске инфраструктуре и хидротехничких објеката који могу девастирати непосредно окружење споменика или променити услове коришћења простора или променити микроклиматске услове, а нарочито колских путева, осим у складу са опште утврђеним условима;
- забрањује се отварање рудника каменолома и извођење радова којима се мења морфологија терена и мења пејзаж у широј околини непокретног културног добра;
- забрањује се превођење свих надземних инсталација у заштићеној околини НКД;
- ако се приликом пољопривредних или других радова наиђе на материјалне остатке прошлости – добра која уживају претходну заштиту према Закону о културним добрима, радови се морају прекинути како би се добро сачувало од евентуалног оштећења, и о томе обавестити надлежни завод за заштиту споменика културе;
- у заштићеној околини НКД при свакој врсти радова обавезна су претходна истраживања надлежног завода за заштиту споменика културе;
- у заштићеној околини НКД сва градња се може вршити уз обавезан археолошки надзор приликом извођења земљаних радова који су у оквиру археолошких истраживања;
- уклониће се нелегално подигнути објекти из заштићене околине НКД који угрожавају суштински квалитет културно-историјског наслеђа и његовог непосредног природног окружења.

Утврђују се следеће посебне мере заштите и услови чувања археолошких локалитета и њихове заштићене околине:

- сакрална здања у рушевинама, где за то постоје могућности, пожељно је у целости обновити, према подацима о првобитном изгледу или аналогима, а у складу са условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- цркве у археолошким остацима – црквине, потребно је након истраживања рестаурирати или конзервирати, ради очувања дигнитета некадашњег сакралног простора;
- конзервација и презентација археолошких остатака на отвореном простору мора бити таква да обезбеди потпуну сигурност од пропадања, а евентуална презентација остатака евидентираних археолошких локалитета или оних које ће се открити током будућих истраживања могућа је уз заштитна надзиђивања;
- забрањује се ширење савремених гробаља на простор старих сакралних некропола;
- предуслов презентације старих сакралних некропола са већим бројем очуваних надгробних споменика јесте чишћење локалитета од дивље вегетације и познијих наслага земље;
- археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћена прекопавања, ископавања и дубока заоравања (преко 30 cm);
- за положај трасе и извођење подземних електричних водова и других инсталација (водовода, канализације, оптичких каблова) прибављају се услови и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе и обезбеђује стални археолошки надзор у току извођења радова;
- у непосредној околини овим планом дефинисане или утврђене заштићене околине археолошких локалитета инвестициони радови спроводе се уз повећане мере опреза и обезбеђење археолошког надзора;
- дозвољава се инфраструктурно опремање и уређење овим планом дефинисане или утврђене заштићене околине археолошких локалитета према посебним условима и уз сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- забрањује се неовлашћено прикупљање покретних археолошких површинских налаза.

У складу са Условима Републичког завода за заштиту споменика културе, непокретна културна добра од изузетног значаја Лепенски Вир и Голубачка тврђава и њихова заштићена околина штите се, уређују и користе у складу са плановима детаљне регулације: План детаљне регулације за ревитализацију тврђаве „Голубачки град“, („Службени гласник општине Голубац“ 12/10.) и План детаљне регулације подручја археолошког локалитета Лепенски Вир у општини Мајданпек, („Службени гласник општине Мајданпек“ 14/07.).

Утврђивање заштићене околине за категорисана и непокретна културна добра којима ће бити утврђен статус и категоризација, одредиће се урбанистичким плановима установљавањем следећих зона са различитим режимима заштите и правилима уређења и изградње простора, и то:

1) Зона I степена заштите, то јест зона заштићене/непосредне природне околине НКД која ужива исти статус заштите као добро, са режимом строго контролисане изградње и уређења простора којим је:

- забрањена изградња објеката који нису у функцији заштите и презентације културног добра;
- дозвољено коришћење, одржавање и, евентуално, реконструкција објеката у оквиру постојећих габарита и уз сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- простор се уређује, опрема комуналном инфраструктуром и одговарајућим мобилијаром у складу са захтевима заштите и презентације непокретног културног добра и
- дозвољен досадашњи начин коришћења пољопривредног земљишта и радови на уређењу шума који нису у колизији са заштитом и презентацијом непокретног културног добра и очувањем предеоног лика заштићеног простора.

2) зона II степена заштите чини просторну целину са I зоном заштите у оквиру предеоног лика ближе перцепције (до најближих визуелних препрека у окружењу), коју

штити од негативних утицаја окружења и омогућава презентацију непокретног културног добра, има режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора којим је:

- дозвољена реконструкција и одржавање постојећих, изузетно и изградња нових стамбених и помоћних објеката за пољопривредну производњу сталних становника насеља и то искључиво на постојећој катастарској/грађевинској парцели, у складу са условима надлежног завода за заштиту споменика културе и одговарајућим урбанистичким планом и
- дозвољен саобраћајни приступ и организовање пункта за прихват посетилаца и службених лица, са пратећим садржајима за презентацију непокретног културног добра и уређеним стазама за пешачко кретање посетилаца.

3) зона III степена заштите, то јест шири зона заштите, која обухвата простор амбијенталне и/или предеоне целине у којој се НКД налазе, има режим селективне и контролисане изградње и уређења простора којим је дозвољен:

- развој активности комплементарних заштити НКД;
- промена намене и начина коришћења пољопривредног и шумског земљишта уколико се не ремети очување предеоног лика, а у складу са режимима заштите Националног парка установљеним овим Просторним планом;
- изградња приступних и рехабилитација и реконструкција постојећих путева и саобраћајница у насељу, као и уређење различитих врста стаза за кретање посетилаца, излетника и туриста (излетничке, панорамске, планинарске и друго);
- изградња туристичких, спортско-рекреативних, стамбених, пољопривредних и других објеката у функцији развоја културолошког и руралног туризма и обнове постојећих насеља на основу одговарајућег урбанистичког плана, а у складу са режимима заштите Националног парка и планским решењима установљеним овим Просторним планом.

Ни у једној од наведених зона није дозвољена површинска експлоатација минералних сировина и формирање привремених позајмишта.

До утврђивања граница и зона са диференцираним режимима заштите, изградње и уређења простора, заштићеном околином утврђених и предвиђених за утврђивање НКД (зона I), која ужива исти статус заштите као добро, сматраће се целе катастарске парцеле на којима се то добро налази, а по потреби и све катастарске парцеле које се са њима граниче.

3. ТУРИЗАМ

Развој туризма и рекреације засниваће се на следећем концепту: (а) туризам ће представљати основну или алтернативну делатност и вид компензације локалном становништву за различита ограничења у развоју који намећу режими заштите природног и културног наслеђа и ресурса; (б) према природним и створеним потенцијалима, развој туризма и рекреације засниваће се на интегрисаној туристичко-рекреативној понуди Дунава, брдско-планинског залеђа, културно историјских знаменитости (посебно туристички простори Голубачка тврђава, Лепенски вир и др.), насеља, села, ловишта и друго; (в) туризам ће активирати развој комплементарних активности и структура (села првенствено у ближем контакту са Дунавом, посебно у производњи органске хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната, јавних служби и објеката, инфраструктуре и друго), подржати и унапредити заштиту и културолошку презентацију природе, природних и културних вредности; (г) постојећа туристичка понуда биће техничко-технолошки и организационо унапређена и функционално заокружена, посебно у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја понуде у приобаљу (уз уређење купалишта, пратећих садржаја пловно-наутичког пута, и друго) и повећање стандарда и капацитета туристичког смештаја, развојем целогодишње туристичко-рекреативне понуде у простору, у складу са међународним стандардима и трендовима у европском одморишном туризму и хотелијерству; (д) развијаће

се атрактивни и профитабилни програми постојеће и нове туристичке понуде за привлачење домаћег и иностраног капитала.

Према природним и створеним туристичким ресурсима, понуда ће се заснивати на следећим видовима туризма:

- *Туризму, спорту и рекреацији* на Дунаву са разноврсном целогодишњом понудом на Ђердапском језеру и у Националном парку (одмори, наутика, кружне туре, риболов, лов, места са уређеним обалама за рекреацију и купање, панорамски путеви, манифестације и друго) уз културни, планински, сеоски и друге специјализоване видове туризма;
- *Културном туризму*, првенствено у смислу: оригиналне презентације услова живљења дрвених култура и цивилизација (културе Лепенског Вира); и понуде староримског наслеђа на потезу Виминцијум (ван обухвата Просторног плана) – Диана – Понтес (Шаркамен и друго, ван обухвата Просторног плана), средњовековних тврђава, споменика културе, етно-вредности традиционалних села (кружне туре и друго), уз функционалну интеграцију туристичке понуде окружења; атракцију може представљати и учешће, под стручном контролом, туриста у археолошким „откривањима“ још необрађених а идентификованих објеката, као и евентуална допунска подводна истраживања потопљених, праисторијских, античких и римских локалитета;
- *Планинском туризму и рекреацији* - на деловима планинских сектора на подручју Просторног плана и непосредном окружењу (Мироч, Дели Јован, Кучајске планине, Хомолске планине) са богатом и разноврсном туристичком понудом првенствено у летњој и делом и зимској сезони, уз културни, сеоски, ловни, еколошки и друге специјализоване видове туризма;
- *Транзитном туризму* - првенствено на Дунаву као међународном водном путу-коридору VII, сегментима путева I реда (бр. 25.1, бр. 25), сегменту бицикличког коридора Eurovelo 6 (трасама постојећих државних путева I и II реда), као и коридору панорамског туристичког пута Националним парком, уз функционалну интеграцију туристичке понуде окружења;
- *Градском туризму* – у општинским центрима и насељима (Голупцу, Доњем Милановцу, Кладову), уз целогодишњу понуду (са акцентом на летњој сезони) у рекреацији, манифестационом, конгресном и пословном туризму и друго, уз функционалну интеграцију туристичке понуде насеља и Националног парка;
- *Сеоски туризам* - са целогодишњом понудом, уз планински, еко и етно-туризам, ловни туризам, производњу еко-хране и етно-занатских производа, дуж бицикличког стаза EUROVELO 6 и европске пешачке стазе Е-4, Пута римских императора, панорамских путева кроз Национални парк, на правцу Голубац/Доњи Милановац-Неготин и друго, центара и места комерцијалне и понуде других облика туризма;
- *Туризам специјалних интересовања* (спелеологија/авантуристичке туре, нпр. спелеолошки пут од Мироча преко Сувог и Бурановог понора, истраживачке туре, обилазак прерасти/, бициклизам, планинарење и пешачење, параглајдинг, панорамски путеви, посматрање птица, геотуризам и друго) уз функцијску интеграцију са другим видовима туризма;
- *Геотуризму* – који интегрише различита интересовања и посете локалитетима *Геопарка* и авантуристичке активности (алпинизам, спелеолошки аматеризам, трекинг и сл.) где се акценат ставља на заштиту и промоцију геодиверзитета, едукацију и интерпретацију геонаслеђа, побољшање социо-економског статуса локалне заједнице и унапређење заштите животне средине;
- *Екотуризму* – усмереном ка одговорној посети релативно недирнутим локалитетима, да би се уживало у природи и да би се она уважавала уз презентацију, очување и заштиту геодиверзитета и биодиверзитета. Екотуризам има низак утицај посетилаца на животну средину и омогућава корисну активну друштвено-економску укљученост сеоског становништва као и обуку локалних водича.

Планско опредељење је да се делови туристичке дестинације Доње Подунавље, који обухватају Геопарк и Национални парк са непосредним окружењем, организују преко три туристичке зоне и седам туристичких локалитета (са просторима/местима/пунктовима ван површина у режиму заштите I и II степена природних вредности) који се прожимају представљајући сегменте специфичне туристичке понуде у простору за развој туризма и то:

1) Зона Винци – Голубац – Добра. Главни мотиви ове туристичке зоне су активирана викенд туристичка насеља, могућности наутичког туризма, бициклизам, лов и риболов, посета културно-историјском наслеђу, бројне манифестације и сл. Најзначајнији локалитети су Винци, Усије, Голубац, Голубачки град, манастир Тумане. Перспективан је развој приватног смештаја (мини хотели/мотели), планинарски и ловачки домови у Добри и Брњици и др.

- *Голубац* (Варош), са пешачко-бициклаистичком рекреативном стазом, плажом, угоститељским, трговинским, забавним, сервисним и другим садржајима, уз туристичко информативне пунктове намењене домаћим и страним туристима, изградњу и обнову стационарних капацитета, и друго;
- *приобална зона* од насеља Винци, Усије, Радошевац до Голубачке тврђаве и до насеља Добра са пешачко-бициклическом (деоницом *eurovelo 6*) стазом поред обале, риболовних места, установљење такси бродића између Вароши и Тврђаве (од постојећег пристана/марине у Голубцу до пристана Тврђаве) и друго;
- *Тврђава Голубачки град* (туристички простор) са: улазном (западном) капијом Националног парка (инфо пункт, визитор центар са програмима презентације историје, Ђердапске клисуре, Националног парка, културе Лепенског вира, Римског лимеса, српског средњег века и др), археолошким парком са тврђавом (амфитеатром са 3000 места (рекултивацијом напуштеног каменолома) на чијем прилазу је предвиђена колонија са вишенаменским програмима (од археологије преко митологије, екологије до ликовне, сликарско вајарске и музичке колоније и друго), туристичким смештајем (са око 80 лежајева), уз развој туристичке инфраструктуре и супраструктуре;
- *акваторија Дунава* (на простору Голупца) која је јединствена по својој површини од око 60 km² (ширине око 6 km и дужине око 10 km), повољним ветровима и могућностима једрења и сурфовања; потенцијали ове акваторије добијају на значају ако се сагледавају интегрално са румунским делом (Молдове) са острвом Молдова веке у (површине око 8km²);
- *окружење Голубачке долине* са манастиром Тумане;
- непосредна ловишта и пешачка стаза Соколовац и
- *деоница eurovelo 6*.

2) Зона Лепенски вир – Доњи Милановац – Текија. коју одликују следећи туристички садржаји: наутички туризам, геотуризам, бициклизам, лов и риболов, спорт и рекреација, културно наслеђе, викенд боравак, гео и етно туризам, туризам специјалних интересовања, манифестације, гастрономија, орнитологија и др. Од најзначајнијих, издвајају се локалитети Лепенски вир, видиковци Ковилово и Капетан Мишин брег, насеља Бољетин, Доњи Милановац, Голубиње и Текија, предео Поречког залива, окружење Мироча, природне и културне целине Казан-Трајанова табла-Велики и Мали Штрбац-Плоче. Насеље Доњи Милановац је носилац туристичких садржаја ове зоне. Перспективан је даљи развој приватног смештаја, мини хотела, планинарских /ловачких домована.

- *Лепенски вир* (туристички простор) са археолошким налазиштем, етно селом, истраживачком станицом, пристаном, визитор центром, паркингом и другим садржајима, уз развој туристичке инфраструктуре и супраструктуре;
- *туристичко село* Бољетин (постојеће) са понудом непосредног окружења;
- *Доњи Милановац*, са оријентацијом туристичких функција ка: **Дунаву** (започето са пристаном за крузинг бродове и Визитор центром Националног парка као и формирањем “риве” или „чаршије” према Ђердапском језеру, са угоститељским и сервисним и туристичко информативним пунктовима) уз остваривање денивелисане пешачке везе преко Ђердапске магистрале, између простора приобаља и хотелског комплекса

„Лепенски вир“; **брдско-планинском залеђу** уређењем панорамских путева кроз Национални парк, (на релацији Шомрда-Велики Штрбац, Доњи Милановац-Мајданпек, Доњи Милановац-видиковац Велики Штрбац и друго) и др.

- *Поречки залив* (са акваторијом и прибалним делом) представља просторну целину у функцији развоја Доњег Милановца, са аспекта коришћења акваторије залива као централне Ђердапске марине са наутичким центром;
- посебне вредности Националног парка од прворазедног значаја су видиковци Велики и Мали Штрбац, као и смена руралних и шумских предела са визурама на Карпате преко Ђердапске клисуре ка северу и планинске масиве Дели Јована и Хомоља ка југу;
- НКД од изузетног значаја „Трајанова табла“ са реализацијом планираног приступа копном;
- Текија традиционално рибарско насеље са објектима за рекреацију на копну и води, кајакашким клубом, ауто-кампом, излетиштем на локацији некадашње карауле, повољним односом према акваторији Дунава и понудом непосредног брдско планинским залеђа (Петрово село и друго) и везом на панорамски пут, којим су доступне репрезентативне вредности Националног парка;
- непосредна ловишта, локације за посматрање птица и пешачке стазе (Градашница, Плоче, Велики Штрбац, Мали Штрбац);
- *деоница eurovelo 6*.

3) Зона **Караташ – Кладово – Мала Врбица**. Најзначајнији туристички мотиви зоне Караташ – Кладово – Мала Врбица одређени су ка градском, сеоском, пословном и наутичком туризму, спортско-рекреативним активностима, лову и риболову, културно-историјским целинама, манифестацијама, гастрономији, винском и прекограничном туризму, бициклизму и пешачким турама. Караташ и Кладово су у великој мери туристички афирмисана насеља са активираним туристичким понудама. У перспективи је неопходно унапредити смештајне капацитете.

- *Кладово*, са оријентацијом туристичких функција ка: (а) приобаљу Дунава (са старим градским језгром, Археолошким музејом Ђердапа, стационарним капацитетима, Марином, уређеном плажом и спортско-рекреативним објектима, манифестацијама, јавним и другим садржајима у функцији туризма) са делом у Националном парку (хидроелектраном, археолошким локалитетима Diana-Zaves и друго) и делу ван Парка (археолошким локалитетима Фетислам, Fort-Elizabetin, остацима Трајановог моста, кладовским ритовима - Турски, Црквени и Маловрбачки, рибањацима и друго); (в) унутрашњости општине Кладово са брдско-планинским залеђем и сеоском-етно зоном (Подвршка, Манастирица, Река и друго), очуваном природном и културном баштином (Манастир св. Тројице у селу Манастирица), са потенцијалима за ловни и еколошки туризам, излетничку рекреацију и другим туристичким вредностима, која ће се развијати као комплекс туристичких активности;
- *Петрово село* аутентично мирочко насеље са очуваном старом амбијенталном целином, једином на целом подручју Националног парка „Ђердап“;
- *спортско-рекреативни камп Караташ*;
- окружење манастира Манастирица;
- *деоница eurovelo 6*.

4) Геотематске стазе и георуте, које интегришу различите комплексе и локалитете, претходно наведених туристичких зона.

Од туристичких локалитета издвајају се:

1) **Градско насеље Мајданпек** који ће у свом окружењу, поред понуде Дунавског приобаља у ширем окружењу, интегрисати и друге значајне туристичке ресурсе и вредности као што су језеро Велики Затон, ски стадион Рајково (са две ски-стазе дужине 2,2km и ски лифтом са висинском разликом 200 m), Рајкова пећина, примерци геолошког наслеђа, спелеолошки објекти које треба уредити за комерцијалне посете туриста (Понорска пећина, Изворска пећина, Дубочка пећина, пећина Градашница, велики број вртача, увала и јама и др.),

клицуре Малог и Великог Пека и њихових притока, бигрена акумулација Бели Изворац, ловишта и друго.

2) **Рудна Глава** је перспективно туристичко насеље у залеђу горњег дела Ђердапске клисуре, недалеко од Мајданпека. Археолошки локалитет Рудна Глава простире се са обе стране Шашке реке и богато је покретним инвентаром (оставама и окнима). Рудна Глава представља и простор будућег научно истраживачког еко парка.

3) **Област Мироча** – истоимена планина и село представљају предеону и етно амбијенталну целину Националног парка „Ђердап“. Издвајају се по специфичностима рељефа, пејзажа и разноврсности предела са бројним извориштима, пећинама, биљним и животињским светом.

4) **Градско насеље Брза Паланка** као перспективно туристичко насеље са непосредним окружењем и развијеним спортско-рекреативним кампом.

5) **Споменик природе „Бледерија“**, налази се на истоименој реци у подножју планине Мироч, и у саставу је Геопарка. Разноврсност овог споменика природе подразумева четири врела, језерце, врелску пећину Соколовицу, кречњачку клисурицу и слапове. Околина овог заштићеног простора прекривена је храстовим и буковим шумама. Туристички још увек није активирана, а планирано је уређење путне инфраструктуре до самог водопада и постављање туристичке сигнализације како би олакшао прилаз водопаду, уређење простора око самог водопада, као и постављање чуварске службе.

6) **Штубик – Замна** амбијентална зона са потенцијалима за сеоски, еко и геотуризам. Издваја се по природним вредностима као геоморфолошком феномену споменика природе на реци Замни. Туристички садржај употпуњују и Штубичке пивнице као просторно културно-историјска целина које могу интересантне домаћим и иностраним туристима.

7) Геоморфолошки **споменик природе Вратна** у чијој близини се налази и манастир Вратна и остаци геолошког наслеђа. Туристички садржај је скроман и углавном га посећују домаћи туристи.

Од посебног значаја за развој туризма и презентацију вредности Националног парка је реализација:

- деонице Пута римских императора са културноисторијским споменицима, од којих су најзначајнији - Трајанова табла (са планираним копненим приступом), остаци Трајановог моста (са планираном реконструкцијом кратке деонице моста у приобаљу и холограмским приказом дела моста изнад Дунава), остаци римског пута, утврђење Диана (са планираном реконструкцијом и презентацијом дела утврђења); као и остали локалитети из других периода (Лепенски Вир, тврђава Голубачки град, Фетислам – Кладовска тврђава, музеји и друго); и
- информационалних пунктова и табли уз уређивање приступа објектима геонаслеђа и георута (са тематским образовним програмима о заштити природе и животне средине и сл); повезивања георута са планинарским и бицикличким рутама, и др.

4. ХЕПС „ЂЕРДАП“

На основу Прорачуна успорених нивоа воде у акумулацији ХЕПС „Ђердап 1“ у режиму дефинисаних Конвенцијом о експлоатацији и одржавању ХЕПС „Ђердап 1“ и ХЕПС „Ђердап 2“, показано је да се утврђене коте нивоа на профилу ушћа Нере (70,9 m н.в.) могу обезбедити и уз повишење нивоа на брани у дијапазону протицаја од 4000-9000 m³/s. Овим би се побољшале производне могућности хидроенергетског система Ђердап (уз допуну система заштите приобаља) од 120 GWh/год. до око 440 GWh/год, зависно од варијанте промене режима рада која буде усвојена).

Слично је и са ХЕПС „Ђердап 2“ (ван подручја Просторног плана). Уколико се одговарајућом техничком документацијом докаже економска оправданост и прихватљивост утицаја на окружење, приобаље и насеља у зони заштите, приступиће се адаптацији успорених објеката на фронту успора посебном хидромеханичком опремом, додатним радовима на заштити приобаља и преласку на режим који је условно назван 41,40/39,50, са

нешто варијабилнијим радом који допушта подизања нивоа горње воде на брани до коте 41,40 мнв. Ово би имало утицаја на читавом потезу успора до бране ХЕ „Ђердап 1“, али планирани режим не би утицао на режиме великих вода, док би се у Кладову нивои повећали до око 40 см, уз нешто веће осцилације, али би остали у садашњим границама.

Перспективне потребе за јачањем енергетских капацитета Републике Србије коришћењем хидропотенцијала указују на могућност изградње РХЕ „Ђердап 3“⁷ у кооперацији са поузданим партнерима из иностранства и уз поштовање међународних докумената који обавезују Србију у домену одрживе енергетике. Изградња РХЕ „Ђердап 3“ (машинска зграда на обали Дунава), инсталисане снаге 2400MW, предвиђеном у четири фазе са акумулацијама „Песача“ и „Бродица“, подразумева и њено повезивање на преносну мрежу и то са два далеководна 400 kV од РХЕ „Ђердап 3“ до планираног разводног постројења у Пожаревцу, што ће бити предмет посебног планског документа.

За планирану РХЕ „Ђердап 3“ неопходно је преиспитивање постојећег пројекта израдом претходне студије оправданости са стратешком проценом утицаја (на заштиту животну средину, природне и културне вредности) којом треба анализирати техничке, економске, еколошке услове и оправданост реализације пројекта, пре свега са становишта могућности уклапања у окружење Националног парка. Идејним пројектом (1973/1989) предвиђена је реализација акумулација Песача (на Северном Кучају, на речици која се улива у Дунав) и Бродица (притока Пека) које би имале карактер горњих акумулација РХЕ, док би постројење било на самој обали Ђердапске акумулације (која би служила као доњи базен), око 3 km узводно од Лепенског Вира. Реализација горњих акумулација предвиђена је у две фазе, са котатам НУ 450 мнв (I фаза) и 470 мнв (II фаза), са коначним корисним запреминама $32,5 \times 10^6 \text{ m}^3$ (Песача) и $545 \times 10^6 \text{ m}^3$ (Бродица). Заједничко деловање две горње акумулације се обезбеђује тунелом дужине око 8.000 m, пречника \varnothing 4,8 m. Од акумулације Песача до РХЕ воде тунелско-цевоводни доводи дужине 2.760 m, по један за сваку фазу. Сагледавана је могућност фазног ширења РХЕ ($4 \times 600 \text{ MW}$), а енергетска анализа из 1989. године показала је да би могла да се реализује само I фаза ($2 \times 300 \text{ MW}$).

На подручју Просторног плана постоје хидротехничке грађевине са наменом заштите обала од ерозије, поплава и сл. Позицију и услове за спровођење мера заштите ових грађевина приликом израде друге планске и техничке документације потребно је прибавити од ЕПС-ХЕПС „Ђердап“. Сви објекти и грађевине у кориту и на обалама реке морају се узети у обзир при планирању и изградњи других објеката и ни на који начин се не смеју угрозити. Објекти за заштиту од подземних и површинских вода и заштиту обале су:

- Голубац: дренажни систем, дренажна заштита од унутрашњих вода насеља Голубац, додатни систем заштите насеља Голубац, зацељени Бродарички и Гробљански потоци, водовод за насеље Голубиње, обалоутврда са платоом и валобраном у насељу Голубац, мерни бунар на платоу у Голупцу, кишна црпна станица, фекална и дренажна црпна станица, плато са обалоутврдом и пристаниште.
- Брњица: додатни систем заштите насеља Брњица, црпна станица „Брњица“.
- Добра: заштита насеља Добра-дренажни систем, црпна станица са таложником, канализациона мрежа, регулација ушћа Добранске реке, снабдевање водом насеља Добра.

⁷ Претходна студија оправданости РХЕ Ђердап 3 треба посебно да оцени следеће чињенице: 1. Ради се о технолошки могућем, али изузетно скупом објекту, на шта упућују специфични показатељи брана. Да би се остварила запремина од $32,5 \times 10^6 \text{ m}^3$ у акумулацији „Песача“ треба направити насуту брану од 108 m, запремине тела бране $6 \times 10^6 \text{ m}^3$ (однос запремине бране према запремине акумулације 1:5,4 што је веома неповољно). Запремина бране „Бродица“ од $19 \times 10^6 \text{ m}^3$ (за II фазу) приближна је суми запремине свих до сада изграђених насутих брана у Србији; 2. Велике осцилације нивоа у оба језера су еколошки врло неповољне и такве акумулације нису за било какав вид туризма и рекреације на водама. Због честих осцилација нивоа у доста широком опсегу од више десетина метара требало би подробно испитати утицај на геотехничку стабилност падина; и 3. РХЕ „Ђердап 3“ би се могла реализовати само у случају да ЕУ буде заинтересована за такав објекат, повезујући га посебним далеководима и управљачки уклапајући у европске ЕЕС системе вишег реда. И у том случају треба бити врло обазрив у изради стратешке процене утицаја брана и акумулација на окружење, посебно на проблеме геотехничке сигурности.

- Кожица: Радио релејна станица „Кожица“.
- Доњи Милановац: дренажни колектор, обалоутврда - заштита платоа, телеметријска станица, заштита индустријских површина у зони ушћа Поречке реке.
- Давидовац: фекална канализациона мрежа у насељу Давидовац.
- Кладушница: дренажни бунари за заштиту насеља узводно од потока Матка, уређење обале на левој обали потока Ваља Маре.
- Кладово: главни објекат ХЕПС „Ђердап 1“, канализација и пречишћавање фекалних отпадних вода Кладова, доводни колектор фекалне канализације до постројења, заштита Кладова – насип, залив, дренажни систем и дренажно атмосферска црпна станица, ретензија и језеро са насутим платоом, плажа, путничко пристаниште у Кладову, марина, бетоњерка и сепарација шљунка, проширење и реконструкција бродоградилишта, низводни пристан, бродоградилиште-узводна обалоутврда, водовод питке воде бродоградилишта, водовод техничке и ппз воде бродоградилишта, фекална канализација бродоградилишта, атмосферска канализација у насеља Кладово, део фекалне канализације, фекалне црпне станице бр. 3 и бр. 6, фекална канализација у Рибарској улици, некадашња војна марина, стална изложба археолошких ископина, заштита опораца „Трајановог моста“, заштита тврђаве „Фетислам“, обалоутврда Кладово-Костол.
- Љубичевац: дренажни систем Љубичевац, доводни цевовод питке воде, разводна мрежа питке воде, дренажна пумпна станица „Љубичевац“, фекална канализација насеља, заштита обале.
- Грабовица: фекална канализација, разводна водоводна мрежа питке воде, заштита Грабовичког поља - дренажни систем, заштитни насип Грабовичког поља, дренажни систем „Грабовица“- самоизливни бунари, уређење дела сливног подручја Грабовичког поља, црпна станица „Грабовица“, дренажни систем Мртвице, ободни - растеретни канал.
- Брза Паланка: снабдевање водом насеља Б. Паланка, Грабовица, Љубичевац, Велесница и Река, доводни цевовод за снабдевање питком водом насеља: Б. Паланка, Грабовица, Љубичевац, Велесница и Милутиновац, захват воде- каптажа „Река“, ПС и резервоар у Б. Паланци, разводна мрежа питке воде у насељу Река, инсталације за пречишћавање отпадних вода и пумпна станица нове Б. Паланка, разводна мрежа питке воде и мрежа кишних и фекалних вода Б. Паланке, уређење обале у Б. Паланци, пристаниште, уређење Речке реке, пристан шумског газдинства, мост на Речкој реци, измештање Мезулане, индустријски плато и обалоутврда, позорница дома културе.
- Заштита косина на ДП ИБ реда број 34 на стационачима: km 23+528-30+150, деоница Кожице - Хладне Воде ст. km 0+000-7+005 и km 7+005-17+757.37, Брњица-Добра-Кожица ст. km 62+637-78+945.18, Поречки мост (Мосна) - Пецка бара (до два тунела), Сува јаруга-Текија ст. km 0+000-5+493.89, Пецка бара-Сува јаруга ст. 0+000-8+890, Ђердапски пут са објектима Сип-Текија ст. km 9+319-15+386.11, од km 15+386-22+140 и Текија-Пецка бара од km 5+165-5+493 са објектима као и на ДП ПА реда број 165. Д. Милановац-Мосна ст. km 0+000-8+130.21.
- Мостови ДП ИБ реда број 34 преко следећих водотока: Јаруга, Каменица, Замна, Јасеничке реке, Дупљанске реке, Црквеног Потока и Суваје.

5. ВОДНИ ПУТ Е-80

У зонама сидришта на обали ближој сидришту, на простору који почиње на 120 m узводно, а завршава се 120 m низводно од границе сидришта није дозвољено коришћење водног простора за друге активности.

Због положаја пловног пута на реци Дунав, на десној обали није могуће ангажовање водног простора на следећим деоницама: од km 1037+650 до km1037+400, од km 1037+000 до km 1036+600, од km 1009+200 до km 1009+000, од km 973+900 до km 973+400, од km 971+000 до km 970+700, од km 970+400 до km 970+000, од km 969+100 до km 967+400, од km 965+700 до km 965+500 и од km 944+400 до km 939+400.

На делу десне обале ширина ангажоване акваторије, за планирање одређених садржаја и објеката који би залазили у корито реке Дунав, може бити максимално 30 m водног простора од десне обале на деоницама од km 1038+500 до km 1038+000 и од km 1037+400 до km 1037+000.

На делу реке Дунав на коме нема посебног ограничења и забране ангажовања водног простора дозвољене су активности и коришћење акваторије у појасу максималне ширине до 40 m од десне обале.

Зоне забране и ограничења коришћења акваторије приказане су на Рефералној карти 2.

6. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

6.1. Природни ресурси

6.1.1. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде

Коришћење и заштита пољопривредног земљишта на подручју Просторног плана и Геопарка заснива се на интегралном управљању природним ресурсима, уз поштовање принципа одрживости пољопривредног и руралног развоја. Мере подршке заштити и одрживом коришћењу пољопривредног земљишта на подручју Просторног плана односе се на: поштовање прописаних услова и режима заштите НП „Ђердап“; заштиту ливадско-пашњачких екосистема на подручју Националног Парка и Геопарка применом одговарајућих антиерозивних мера и валоризацију специфичних природних погодности за развој пашњачког сточарства; заштиту обрадивог земљишта од заузимања у непољопривредне сврхе, рационалног коришћења пољопривредног земљишта, обнову и побољшању неге постојећих воћњака.

За развој руралне економије неопходно је јачање и проширење економских активности у руралним подручјима кроз: подстицање органске производње воћа; развој пчеларства и узгој ловне дивљачи; заштиту традиционалних производа (мед, риба, дивљач); очување народне радиности и занатства; подстицање развоја кроз пружање услуга (туризам). Неопходно је боље искоришћавање локалних потенцијала за развој виноградарства које заслужује посебну подршку и са становишта обогаћивања асортимана туристичке понуде. Упоредо треба стимулисати и отварање малих погона (ван заштићеног подручја) за прераду меса, млека, воћа, поврћа, рибе и других висококвалитетних производа са подручја Просторног плана и ширег регионалног окружења.

Спровођење мера и решавање проблема руралног развоја захтева активно учешће локалног становништва, према томе подручју Просторног плана је потребна подршка у примени агроколошких мера и LIDER приступа која је предвиђена другом осом IPARD програма, а односи се на припрему и спровођење активности од значаја за животну средину и предео и припремање и спровођење локалних стратегија руралног развоја.

6.1.2. Заштита и коришћење шума и шумског земљишта

Развој шумарства и ловства

Планска поставка газдовања шумама је да се очува и увећа садашњи степен шумовитости и доминантна намена заштитне функције шума; и унапређује постојеће стање државних и приватних шума.

Унапређење газдовања (државним) шумама, на подручју Просторног плана обезбедиће се:

- обнављањем шума/састојина: природним путем на 1230 ha, вештачким путем на 290 ha и багрема котличењем на 60 ha;

- попуњавањем састојина: природно обновљених површина сетвом на 100 ha и садњом на 240 ha, и вештачки подигнутих култура на 72 ha и расадничком производњом (1968000 комада);
- негом састојина: осветљавањем подмлатка на 552 ha, сечом избојака и ручним уклањањем корова на 386 ha, чишћењем у младим природним састојинама на 300 ha, чишћењем у културама на 60 ha и проредним мерама неге на 32000 ha;
- коришћењем састојина у запремини од око 1775000 m³;
- заштитом здравственог стања шума: снимањем и праћењем појаве суше на 66370 ha, мониторингом штеточина ентомолошког и фитопатолошког порекла на 44000 ha, прогнозом појаве штетних инсеката, развојем и унапређењем извештајне и дијагнозно-прогнозне службе;
- заштитом шума: противпожарном на 66370 ha, контролом пожаришта, довођењем у ред сечишта, санирањем ветролома и снеголома, заштитом подмлатка китњака од дивљачи;
- изградњом и одржавањем шумских путева: изградњом 110 km меких шумских путева, одржавањем 177 km тврдих шумских путева и 450 km меких шумских путева;
- уређивањем површина за одмор и рекреацију: обележавањем праваца кретања, уређивањем ливада унутар шумских комплекса, изградњом неопходне инфраструктуре (клубе, корпе, табле обавештења и упозорења и слично);
- унапређивањем научно-истраживачког рада на здравственом стању шумских екосистема, истраживању биодиверзитета, еколошких и развојно-производних карактеристика типова шума, увођењу ГИС технологије у управљање и друго.

Унапређење газдовања (приватним) шумама условљено је истом врстом радова, али до израде стратешких и периодичних оперативних планова са знатно мањим интензитетом.

Развој ловства реализује се на основу Ловне основе ловишта Ђердап, а планови одстрела реализују се на основу годишњих планова газдовања ловиштем.

Заштитом и развојем шума и шумског земљишта ван Националног парка плански ће управљати ЈП „Србијашуме” у складу са одредбама Закона о шумама, те планом развоја и основама газдовања државним шумама и програмима газдовања приватним шумама. Према намени доминираће шуме са функцијом производње техничког дрвета (око 87%) и у функцији заштите земљишта од ерозије (око 11%), мањим делом у функцији сталне заштите шума ван газдинског третмана (око 1,4%) и као ловно-узгојни центри крупне дивљачи (на око 0,8%).

6.1.3. Минералне сировине

На основу службене евиденције катастра експлоатационих поља који се води у Министарству рударства и енергетике утврђено је да на подручју Просторног плана постоје оверене резерве кречњака и техничко-грађевинског камена на лежишту „Јеленска стена” на којима експлоатацију врши предузеће „ПИМ Иван Милутиновић” из Београда. Осим на локалитету „Јеленска стена” (према важећем плану детаљне регулације) не дозвољава се друга експлоатација минералних сировина на подручју НП „Ђердап“

На подручју Просторног плана одобрено је извођење геолошких истраживања минералних ресурса предузећима „Tara Gold doo” на локалитету Голубац за истраживање злата и бакра, „First Quantum Exploration doo” за истраживање бакра и обојених метала на локалитету „Букова Глава” (општина Мајданпек) и „Konstantin resources doo” за истраживање злата, сребра и бакра на локалитету „Бродица” (општине Кучево и Голубац).

Објекти за експлоатацију подземних вода постоје на извориштима Голубац (локалитет Винци, „ЈП Дирекција за изградњу општине Голубац”), Мајданпек (општина Мајданпек) и Кладово на локалитетима Бањица („Delta Company doo”), Мирочка вода („Мирошка вода doo”) и Царина („ЈП Јединство Кладово”).

Одобрено је истраживање подземних вода предузећу „ЈП ЕПС Београд” на изворишту Текија у општини Кладово. Сагласност на пројекат којим се утврђују мере одрживог

коришћења питке воде одобрене су предузећима „ЈКП Бадњево” на изворишту Михајловац у општини Неготин и „Delta Company doo” на изворишту Бањица (село Река) у општини Кладово.

6.2. Развој насеља, демографски и социјални развој

Развој мреже насеља

Развој мреже насеља засниваће се на јачању веза са важнијим центрима у окружењу подручја Просторног плана, полицентричној структури, комплементарности функција и насељских садржаја. Перспективно ће јачати везе и комплементарне функције насеља дуж обале Дунава.

Будући развој насеља биће у великој мери опредељен просторно-функцијским односима и везама у непосредном окружењу подручја Просторног плана, ширем регионалном окружењу, на националном нивоу и кроз трансграничну сарадњу. У том смислу препознају се следећи нивои утицаја на подручје Просторног плана:

- Београда као метрополског центра и у нешто мањој мери, Ниша, као центра агломерације, који ће и у будуће имати снажан утицај на подручје Просторног плана, исказан, пре свега, селективном емиграцијом млађег и образованог контингента становништва;
- Субрегионалних центара Смедерева и Пожаревца, и локалних центара Бора и Зајечара;
- Локалних општинских центара Мајданпека, Неготина, Кладова и Голупца;
- Могуће трансграничне везе са насељима на румунској обали Дунава, пре свега са Дробета-Турну Северин (центар регионалног ранга са око 103.000 становника), Оршаве и Молдове Нове.

У развоју мреже насеља предвиђена је следећа хијерархијска структура насеља на подручју Просторног плана:

- Локални општински центри Голубац, Мајданпек и Кладово имаће највећи утицај на своја припадајућа насеља, а тиме и на највећи део подручја Просторног плана. Услед малог броја обухваћених насеља са подручја општине Неготин, која су делом у обухвату Геопарка, улога овог општинског центра имаће мањи значај.
- Насеље Доњи Милановац својим централним положајем на подручју Просторног плана и на чворишту примарне и секундарне развојне осовине имаће већи значај, посебно за насеља на подручју Националног парка, а поред постојећих јачаће и развијати функције туристичког центра, саобраћајне капацитете у функцији водног пута, и привреду (Мосна).
- Насеља Винци, Усије, Радошевац, Брњица, Добра, Бољетин, Голубиње, Текија, Нови Сип-Караташ, Давидовац и Кладушница, Костол, Мала Врбица, Велика Врбица дуж примарне развојне осовине имају највеће потенцијале за развој валоризацијом свог положаја у функцији водног пута, ХЕПС „Бердап”, туризма, презентације и заштите Геопарка и Националног парка.
- Насеља Доњи Милановац, Мосна, Тополница, Клокочевац, Црнајака и Рудна Глава дуж секундарне осовине развоја повезују подручје Просторног плана са Бором. Будући развој у овој осовини зависиће, пре свега, од експлоатације минералних сировина и развоја комплементарне привреде.
- насеље Брза Паланка повезује подручје Просторног плана и Геопарка са деловима јужне и југоисточне Србије.
- Насеља Мироч (на граници Националног парка и мирочке површи) и Петрово село (у Националном парку) на око 500 мнв, са очуваним структурама традиционалних насеља имаће значај за развој руралног туризма и презентацију природних и културних вредности.

Просторним плановима јединица локалне самоуправе ближе ће се утврдити мрежа центара и њихове функције на руралном подручју у обухвату овог Просторног плана.

Становништво и социјални развој

Имајући у виду да је становништво подручја Просторног плана изложено дуготрајном процесу депопулације, може се очекивати смањење укупног броја становника до 2031. године од око 40% у односу на 2011. годину. Наведене процене броја становника обухватају цела статистичка насеља чији се делови налазе у обухвату Геопарка и треба их посматрати оквирно.

Табела 8: Пројекције броја становника по општинама за 2021. и 2031. годину

ЈЛС	Насеље	2011.	2021.	2031.
Голубац	Брњица, Винци, Голубац, Двориште, Добра, Радошевац, Снеготин, Усије	3.808	3.155	2.500
Кладово	Брза Паланка, Велика Врбица, Велика Каменица, Грабовица, Давидовац, Кладово, Кладушница, Костол, Мала Врбица, Манастирица, Нови Сип, Петрово Село, Подвршка, Река, Текија	17.649	15.370	13.140
Мајданпек	Бољетин, Голубиње, Доњи Милановац, Клокочевац, Мајданпек, Мироч, Мосна, Рудна Глава, Тополница, Црнајка	16.747	11.655	6.600
Неготин	Вратна, Јабуковац, Плавна, Штубик	3.433	2.701	1.970
Подручје НП		6.850	4.745	2.700
Укупно (Подручје Просторног плана)		41.637	32.880	24.210

Извор: Израчунато на основу РЗС (2014) Упоредни преглед броја становника 1948 – 2011

Промене у кретању броја становника зависиће од укупног социо-економског развоја подручја. Очекује се повећање броја становника у викенд насељима, као и повећање сезонског становништва у одређеним деловима године у туристичким селима.

С обзиром да се ради о простору изузетних природних и културних вредности, за чије развојно активирање постоји изражен интерес шире друштвене заједнице, претпоставља се да ће мере којима се подстиче економско-социјални развој могу постепено успорити депопулацију на подручју Просторног плана.

Јавне службе

Развој јавних служби засниваће се на следећим опредељењима:

- Организацијом јавних служби по принципу комплементарних омогућиће повећање гравитационог подручја установа/услуга (могућност да се услуга користи ван места становања), а тиме и броја корисника, уз истовремено обезбеђење квалитетног сервисирања.
- Развојем мобилних услуга повећава се доступност услуга корисницима, омогућава задовољење и прилагођавање њихових потребама, а тиме се повећава понуда и квалитет услуга јавних служби у насељима која су дефицитарна основним услугама. Мобилне услуге јавних служби прилагођавају се потребама мањег броја корисника у насељима диспергованог типа и могу да покрију велики спектар услуга (основно образовање, програми доквалификације и преквалификације, превентивна и примарна здравствена заштита, социјална заштита, култура и друго). Мобилност се обезбеђује возилом са одговарајућом уграђеном опремом и екипом/тимом који периодично долазе у насеље. Свако насеље би за потребе обављања ових активности требало да има одговарајући постојећи или нови објекат, односно универзални мултифункционални центар (центар јавних услуга) мањег капацитета.

- Одрживост различитих иницијатива биће далеко већа уколико се потребе за успостављањем мобилних услуга решавају договором више општина, а удруживањем ресурса повећава се могућност одрживости и трајности успостављених услуга.
- Просторним плановима јединица локалне самоуправе утврдиће се развој мреже објеката и услуга јавних служби за насеља у обухвату овог Просторног плана.

6.3. Инфраструктурни системи

6.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Развој саобраћајне инфраструктуре на подручју Просторног плана усмерен је ка стварању услова за безбедно и функционално одвијање различитих видова саобраћаја у складу са прописаним режимима заштите и мерама заштите природних вредности и културних добара.

Планирани развој саобраћајне инфраструктуре обухвата:

- осавремењавање и рехабилитацију постојећих државних путева првог и другог реда
- активности на изградњи брзе саобраћајнице на траси Пожаревац -Голубац - (ИБ број 34) – веза са државним путем IA број 1 (ИБ број 33);
- активности на изградњи брзе саобраћајнице Голубац – Доњи Милановац – Брза Паланка (ИБ број 34) и Кладово – Неготин (ИБ број 35). Приликом изградње брзе саобраћајнице, а у складу са идентификованим миграторним коридорима крупне дивљачи неопходна је реализација надземних прелаза за животиње (еко дуктова или зелених мостова);
- планирано је одржавање постојећих и развој нових општинских путева, у првом реду панорамско-гребенских путева. За укључивање панорамских путева у туристичку понуду дестинације, пожељно је створити одређене предуслове: доградња мреже општинских путева ради изградње недостајућих деоница општинских панорамских путева и реконструкције постојећих путева; категоризација општинских панорамских путева за различит тип превозних средстава (туристички аутобуси, путничка возила, теренска возила); туристичко и друмско означавање општинских панорамских путева (са свим промотивним, дестинцијским и информативним садржајима, као и неопходном друмском сигнализацијом); и уређење паркинга и места за заустављање са адекватним садржајима и опремом (комунална опремљеност, продавнице сувенира, ресторани). Уз постојање европске пешачке стазе 4 и локалних пешачких стаза са системом видиковаца и стазе здравља, општински панорамски путеви доприносе укупној вредности и атрактивности читавог подручја. Потребно је детаљно разрадити пројекат за сваку општинску трасу панорамског и гребенског пута са потребном документацијом која се тиче оправданости изабране трасе, детаљне анализе свих атракција које она покрива, потребном инфраструктуром и улагањима, потребним мониторингом и контролом квалитета.
- приоритет је промоција и развој бицикличког саобраћаја у коридору „Eurovelo 6” (кроз све дунавске земље од Северног до Црног мора) који пролази кроз читаво подручје Геопарка⁸ и пружа се Ђердапском магистралом ка Неготину и даље ка Бугарској са алтернативним улазима ка Националном парку, меандрима Дунава, археолошким локалитетима и друго. За потребе одвијања бицикличког саобраћаја, као једна од етапа/деоница планирана је бицикличко-пешачка стаза, дуж Дунава, од насеља Винци до тврђаве „Голубачки град“.
- планирана је модернизација (електрификација) постојеће једноколосечне пруге Мала Крсна – Мајданпек – Бор – Распутница 2 – (Вражогрнац);

⁸ Траса предложене бицикличке стазе је веома захтевна у погледу терена (клизишта, одрони, тунели, клисура, вема узак земљишни појас предметног магистралног пута), а самим тим и техничког решења. Имати у виду да уколико се бицикличка стаза планира дуж коридора државног пута првог реда број 25.1 мора бити планирана на основу предходне саобраћајне студије (анализе), сагласног идејног решења са приложеним попречним профилима.

- развој пловно-наутичког пута обухвата завршетак ревитализације бродских преводница у склопу ХЕПС „Ђердап I“, у договору са румунском страном, изградњу нових и осавремењавање постојећих пристаништа и марина са неопходном инфраструктуром и приступним саобраћајницама (у Лепенском Виру), изградњу марина у Доњем Милановцу и Поречком заливу), унапређење система за обележавање и сигнализацију водног пута; развој и имплементацију речних информационалних сервиса. У току је израда Студије развоја микролокација марина на Сави и Дунаву која се ради за потребе Агенције за управљање лукама. Приликом формирања марина и пристаништа неопходно је испуњавање услова прописаних Уредбом о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места, „Службени гласник РС“, бр. 33/15, 86/16, 54/19, 94/19, и 76/20.“

6.3.2. Енергетска инфраструктура

Изградња објеката за производњу и пренос електричне енергије, одвијаће се у складу са захтевима заштите природног и културног наслеђа и животне средине. Веће коришћење обновљивих извора могуће је остварити из хидропотенцијала, коришћења ветра, сунчеве енергије и биомасе.

Према Плану инвестиција и Плану развоја преносног система за период од 2021. године до 2030. године планиране су следеће активности:

- 1) Ветроелектрана ВЕ „Кривача“ (103,32 MW) – предвиђено да се прикључи на преносну мрежу преко прикључно разводног постројења (ПП) 110 kV помоћу два једносистемска далековода 110 kV до ТС „Велико Градиште“ и до ТС „Нересница“, које су ван обухвата овог Просторног плана;
- 2) Ветроелектрана ВЕ „Никине Воде“ (45 MW) – предвиђено да се прикључи радијално преко прикључно разводног постројења (ПП) 110 kV на ТС „Мосна“, далеководом 110 kV дужине око 14 km;
- 3) ДВ 110 kV РП „Ђердап 2“ - ВЕ „Никине Воде“, који се делом налази у обухвату Просторног плана;
- 4) Реконструкција РП 400 kV „Ђердап 1“ и изградња нове командне зграде, као која се тренутно налази у ХЕ „Ђердап 1“;
- 5) ТС 400/110 kV на подручју Мајданпека са расплетом водова. У случају да се за њом укаже потреба, што ће зависити од резултата Студије прикључења нових рударских капацитета у региону Бора, ова трансформаторска станица ће на 400 kV мрежу бити повезана по принципу „улаз-излаз“ на постојећи далековод бр. 401/2 РП „Ђердап 1“ – РП „Дрмно“, док ће њен предвиђени расплет на 110 kV подразумевати остваривање веза према ТС „Мајданпек 1“ (две везе), ТС „Мајданпек 2“ (две везе), ТС „Мајданпек 3“ (једна веза) и ТС „Мосна“ (једна веза), што ће бити реализовано изградњом нових и доградњом постојећих 110 kV далековода;
- 6) Адаптација ДВ 110 kV бр. 128/3/4 ТС „Мајданпек 3“ – ТС „Петровац“;
- 7) Увођење ДВ 110 kV бр. 150 ТС „Бор 1“ – ТС „Мајданпек 1“ у ТС „Мајданпек 2“;
- 8) Реконструкција ДВ 110 kV бр. 150 „ТС Бор 1“ – ТС „Мајданпек 1“; ВЕ „Црни Врх“ (100 MW) – се налази ван граница плана, а предвиђено да се прикључи по принципу „улаз-излаз“ на ДВ 110 kV бр. 177 ТС „Бор 2“ – ТС „Мајданпек 2“, на ДВ 110 kV бр. 150 ТС „Бор 1“ – ТС „Мајданпек 1“ и ВЕ „Црни Врх Омање“ (70 MW) предвиђено да се прикључи на ДВ 110 kV бр. 122Б ТС „Бор 1“ – ТС „Петровац“;
- 9) Адаптација ДВ 110 kV бр. 1186 РП „Ђердап 2“ - ТС „Сип“;
- 10) ДВ 400 kV интерконекција између Србије и Румуније. Према садашњим плановима, траса овог далековода би се простирала између два постојећа објекта – РП „Ђердап 1“ (РС) и ТС „Портиле де Фиер“ (РО) дужине око 1.4 km (до границе са Румунијом).

Развој електроенергетске мреже засниваће се и на изградњи нових објеката напонског нивоа 35 kV за дистрибуцију електричне енергије на подручју Просторног плана и његовог непосредног окружења, приоритетно на изградњи следећих објеката:

- 1) Изградња ТС 35/10 kV „Лепенски вир“ на локацији Бољетинско брдо, са прикључним 35 kV водом из правца ТС 35/10 kV Доњи Милановац (за потребе напајања локалитета Лепенски вир и побољшања квалитета напајања осталих купаца на постојећем 10 kV воду);
- 2) Изградња ТС 35/10 kV „Текија“ за постојећи ДВ „Сип - Текија“ који је планиран за напонски ниво 35 kV;
- 3) Изградња далековода ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV „Мосна“ до ТС 35/10 kV „Доњи Милановац“;
- 4) Реконструкција ТС 35/10 kV „Доњи Милановац“ на 35 kV напонском нивоу;
- 5) Изградња далековода ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV „Мајданпек 2“ до ТС 35/10 kV „Мајданпек I“ по потпуно новој траси;
- 6) Изградња далековода ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV „Мајданпек 2“ до ТС 35/10 kV „Мајданпек II“;
- 7) Проширење ТС 110/35 kV „Мајданпек 2“ за два изводна поља 35;
- 8) Доградња изводног поља 110 kV у ТС 110/35 kV „Мосна“ и опремање изводног поља 110 kV ка ТС 110/35 kV „Мајданпек 2“;
- 9) Изградња далековода ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV „Мосна“ до ТС 35/10 kV „Мајданпек II“;
- 10) Изградња далековода ДВ 35 kV од РП 110/35 kV „Сип“ до ТС 35/10 kV „Кладово Г.“ Увођење новог далековода ДВ 35 kV подразумева доградњу и реконструкцију ТС 35/10 kV „Кладово“;
- 11) Изградња далековода ДВ 35 kV од ТС 35/10 kV „Штубик“ до ТС 35/10 kV Михајловац“ (резервни вод, јер је ТС „Штубик“ антенски напојена). Увођење новог ДВ 35 kV подразумева доградњу и реконструкцију ТС 35/10 kV Михајловац и доградњу ТС 35/10 kV Штубик;
- 12) Изградња нових електроенергетских објеката нижих напонских нивоа;
- 13) Реконструкција и постојећих електроенергетских објеката нижих напонских нивоа;
- 14) Препорука је да се на подручју Националног парка изврши каблирање постојећих и планираних водова 10 kV (смештањем заједно са тк канализацијом и слично).

Свака градња испод или у близини наведених постојећих и планираних дистрибутивних далековода и трафостаница (разводних постројења), условљена је Законима, Правилницима из области енергетике и потребна је сагласност Оператера дистрибутивног система.

Изградња малих хидроелектрана (мХЕ) према утврђеним хидропотенцијалима и у складу са режимима заштите природних и културних вредности, повећаће сигурност у напајању електричном енергијом насеља, алтернативне сеоске економије и туристичко-рекреативне инфраструктуре на подручју Просторног плана, ван Националног парка. Повезивање планираних мХЕ на електроенергетски систем генерално ће се обављати ваздушним или кабловским 10(20) kV на постојећу или планирану ДВ 10(20) kV мрежу и објекте.

На подручју Просторног плана предвиђена је и производња еколошки прихватљивих облика енергије из ОИЕ, и то: сунчеве енергије, применом разних врста пасивних и активних соларних система (на објектима у оквиру грађевинских подручја центара и насеља); енергије ветра, изградњом ветроелектрана одговарајуће на подручја Раденке и Криваче у општини Кучево у непосредној близини подручја Просторног плана; и биомасе, пре свега коришћењем дрвних отпадака из шумарства и прераде дрвета чије правилно коришћење као извора биомасе нема негативних утицаја на животну средину.

У перспективи је гасификација дела подручја просторног плана (општине Кладово и Неготин).

4.3.3. Водопривредна инфраструктура и третман отпадних вода

План развоја водопривредне инфраструктуре на подручју Просторног плана заснива се на специфичним захтевима следеће три зоне: (а) приобаља Дунава (побољшање функционалности, доградња и уредно одржавање ХЕПС Ђердап и свих пратећих комуналних и заштитних система у приобаљу); (б) сливови притока Дунава (уређење и заштита водотока у складу са еколошким циљевима заштите Националног парка и очувања биодиверзитета); и (в) слив горњег Пека (уређење и коришћење слива ради усклађивања циљева развоја РБ Мајданпек и циљева уређења и заштите простора и животне средине).

Заштита вода

Интегрална заштита вода подразумева примену технолошких и организационо-економских мера.

Технолошке мере подразумевају завршавање канализација насеља и реализацију ППОВ општег типа у Кладову (са насељима од Караташа до Костола), Текији, Доњем Милановцу, Голупцу и Мајданпеку и свих оближњих насеља повезаних на те канализационе системе. Производна предузећа реализују своја ППОВ, или предtretмане, којима се отпадне воде из технолошких процеса пречишћавају до стања да смеју да буду упуштене у комуналну канализацију и упућене према ППОВ. Морају се уклонити све опасне материје, посебно оне које би својим токсичним деловањем ометале рад биоаерационог дела ППОВ.

Организационо-економским мерама се утиче на смањење загађења вода поштовањем правилника о опасним материјама, смањењем специфичне потрошње воде увођењем реалних накнада за коришћење вода и испуштање употребљених вода, економским стимулисањем рецикулације воде, увођењем мониторинга квалитета вода, прописима о контроли транспорта опасних материја у зони изворишта, забраном стављања у промет загађујућих супстанци за које постоје адекватне замене (нпр. забрана неразградљивих детерџената и материја са недозвољеним количинама фосфора), итд.

Заштита од вода

Заштита од поплава се реализује у две хидрографске зоне, и то на:

- *приобалном делу Дунава* у оквиру: уређења водних режима у зони акумулација Ђердап 1 и 2, према критеријумима залегања подземних вода (за заштиту пољопривредног земљишта коте нивоа подземних вода трајања 1% одржавају се на дубини минимум 0,8-1,0 m од површине терена, и за заштиту насеља и приобаља нивои подземних вода трајања 1% одржавају се на 3,0 m од површине терена за градска насеља, односно 2,0 m за сеоска насеља); програма заштите приобаља ХЕ Ђердап по ком се саобраћајнице и насеља штите од велике воде $Q_{1\%}$; активности на праћењу понашања, текућем и инвестиционом одржавању заштитних система (постављање и замена пијезометара, бунара, контролних тачака и друго) приоритетно у приобаљу ХЕ Ђердап 1, посебно у зони Голупца, како би се одржавала дубина залегања подземне воде, у условима даљег подизања успора екстремно до коте 70,9 мнв на ушћу Нере, као и у приобаљу ХЕ Ђердап 2, посебно у зони Кладова, и након подизања успора до коте 41,40 мнв;
- *мањим водотоцима*, посебно на подручју Националног парка: уређењем по принципима натуралне регулације, коришћењем природних материјала, без угрожавања биодиверзитета водених и приобалних екосистема; уређењем обалног појаса насеља са заштитом од поводња $Q_{2\%}$, уз уређење обале у циљу повезивања насеља са акваторијом.

Просторним планом се предвиђа антиерозивно уређење простора у склопу реализацији интегралних система водне инфраструктуре, где приоритет има уређење површина са жариштима ексцесивном и јаком ерозијом (I и II категорија) и пошумљавање и

мелиорација пољопривредна земљишта ниских бонитетних класа у циљу довођења у стање економске одрживости.

Акумулације

Мале акумулације (осим оних намењених противпожарној заштити НП „Ђердап“) могу се градити искључиво ван граница НП у функцији побољшавања водних режима и туристичких активности, уз прибављање и поштовање водних услова и услова заштите природних и НКД и обавезу израде процене утицаја на животну средину. Мале акумулације се могу градити након реализације антиерозионих радова. Нису дозвољене деривације протока цевоводима у циљу концентрације пада за МХЕ. У коришћењу малих акумулација и МХЕ обавезно се мора испуштати сезонски прилагођен гарантовани еколошки проток, према критеријумима који су усвојени у Србији, са обезбеђеношћу 100%, што омогућава несметан развој водених и приобалних екосистема. Порибљавање акумулација може се обављати само на основу одговарајућих ихтиолошких студија и пројеката порибљавања. Наведени услови и ограничења за МХЕ обавезујући су за просторне планове јединица локалне самоуправе којима решења из Катастра МХЕ треба третирати искључиво као техничке могућности које су оквирне (необавезујуће) и које тек треба преиспитати са гледишта усклађивања са окружењем, мерама заштите Геопарка „Ђердап“ и интересима осталих корисника вода.

6.3.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај

Плановима развоја предузећа „Телеком Србија“ планирано је даље осавремењавање телекомуникационих чворишта у циљу пружања нових сервиса корисницима. Поред постављања нових телекомуникационих уређаја и проширења постојећих који су лоцирани у објектима, планирати постављање мултисервисних приступних платформи, као и друге телекомуникационе опреме у уличним кабинетима (Indoor кабинет) у склопу децентрализације телекомуникационе мреже. Локације уличних кабинета предвидети на јавној површини. Локације нових уличних кабинета су условљене планираном изградњом на самом подручју и биће дефинисане када постојећа телекомуникациона инфраструктура не буде могла да задовољи потребе корисника.

Постојећим плановима Телекома Србија предвиђа се децентрализација постојеће бакарне приступне телекомуникационе мреже, што подразумева скраћење претплатничке петље по бакарним кабловима. У наредном периоду прошириће се постојећа транспортна оптичке мреже, као и наставити изградња оптичких каблова у оквиру приступне мреже, до самих корисника или што ближе корисницима. Планирана је децентрализација постојећих приступних мрежа на подручју обухвата Просторног плана, као и изградња савремене гигабитне пасивне оптичке мреже до корисника (GPON-Gigabit Passive Optical Network). У наредном периоду се предвиђа завршетак такозване „Дунавске магистрале“ од Добре до Доњег Милановца, дуж државног пута број 34, Голубац - Доњи Милановац, односно повезивање ових насеља оптичким тк водовима. Такође, насеља која немају тф мрежу и чији корисници су повезани преко CDMA, постојећа и планирана комутациона чворишта у тим насељима, повезаће се путем оптичких каблова.

Пожељно је планирати постављање PVC цеви Ø 110 mm на местима укрштања траса са коловозом као и испод бетонских и асфалтних површина на трасама каблова како би се избегла накнадна раскопавања. Приликом планирања нових саобраћајних коридора планирати полагање одговарајућих цеви за накнадно провлачење тк каблова у оквиру парцела у власништву имаоца саобраћајне инфраструктуре.

Планирана је изградња нових базних станица мобилних оператера Телеком-МТС 12 базних станица (064 и 065), А1 (VIP) (060 и 061) 32 базне станице и Telenor 15 базних станица (062, 063 и 069), као и реконструкцију постојећих у смислу преласка са 4G на 5G технологију. Могуће је постављање базних станица на објектима и новим антенским

стубовима искључиво у просторним јединицама са режима III степена заштите природе. Такође, треба планирати повезивање планираних и постојећих базних станица мобилне телефонije оптичким кабловима. Оператор јавне електронске комуникационе мреже, самостално или у сарадњи са власником/корисником парцеле, одређује њихове будуће локације, кроз израду техничке документације.

Коридоре за линијску инфраструктуру ЕК формираће се и дуж других инфраструктурних коридора (категорисаних путева, локалних саобраћајница, железничке пруге).

Због све веће експанзије мобилних уређаја и њихове потребе за повезивањем на интернет изградити WiFi приступне тачке и приводне каблова до тих тачака. Могућа је даља реконструкције, односно појачања капацитета оптичке мреже кроз постојећу инфраструктуру, као и могућност изградње нових приводних оптичких каблова за повезивање (постојећих и будућих базних станица (РБС), WiFi и мултисервисних приступних тачака (МСАН).

У области развоја емисионе инфраструктуре планирана је изградњу, санацију и реконструкцију система за емитовање и дистрибуцију дигиталног телевизијског сигнала, као и дигитализацију радио дифузне мреже.

У циљу побољшања постојећег стања поштанског саобраћаја, планирано је отварање нових поштанских јединица и функционисање дела поштанских јединица као система сталних, односно сезонских уговорних пошти. Такође, могуће је увођење мобилних поштанских шалтера који би по одређеном распореду, обилазили удаљена села.

6.4.5. Комунална инфраструктура

Планско опредељење у погледу третмана комуналног отпада јесте затварање свих постојећих несанитарних депонија и сметлишта, чишћење речних корита и инфраструктурних коридора (посебно на простору Националног парка и Геопарка) од нелегално одложеног комуналног отпада и преусмеравање укупних токова отпада ка планираним регионалним депонијама за Браничевски и Зајечарски округ. Планирана евакуација отпада реализоваће се изградњом рециклажних дворишта, зелених острва за прикупљање отпада или укључивањем насеља у мобилни систем прикупљања отпада (у оквиру Националног парка, у зони са режимом III степена заштите) и трансфер станицама (на осталом делу подручја Просторног плана).

Планско опредељење је:

- да се упоредо са преусмеравањем отпада на регионалне депоније, а најкасније до 2025. године изврши систематско затварање, ремедијација и рекултивација сметлишта, детаљно геолошко и хидротехничко истраживање и анализа квалитета подземних вода у непосредној близини свих некадашњих депонија, због процене еколошке угрожености земљишта;
- изградња рециклажних дворишта (на подручју Националног парка, у III зони заштите) у: Брњици и Добри (општинама Голубац), Бољетину, Доњем Милановцу, Голубињу и Мосни, алтернативно на потезу Милошева Кула – Рудна глава (општинама Мајданпек) и Текији и Сипу (општина Кладово);
- изградња зелених острва (за прикупљање и прераду органског отпада, дистрибуцију неорганског отпада крајњим корисницима) у осталим сеоским насељима и у општинским центрима или њихово укључивање у мобилни систем прикупљања отпада; и
- изградња трансфер станица (на осталом делу подручја Просторног плана) у Кладову, Мајданпеку и Голупцу (на основу регионалних планова управљања отпадом и националне стратегије управљања отпадом, на локацијама некадашњих депонија).

У рециклажним двориштима би се обављало сакупљање и сепарација отпада на органске и неорганске компоненте (са кратким временом складиштења). Органске компоненте би биле даље одвожене на компостирање док би се органске компоненте

балирале и возиле до места коначне прераде или одлагања ван Националног парка. Локације рециклажних дворишта морају да задовољавају неколико основних услова:

- на ободима насеља, са приступом на јавну саобраћајницу (у зони са режимом III степена заштите или ван зона заштите);
- удаљене најмање 500 m од најближе зоне стамбених насеља, зона заштите културно-историјских споменика или зона заштите природе у режиму заштите II степена, као и од аутобуских станица и складишта запаљивих материја;
- удаљене најмање 2 km од здравствених станица и туристичких локалитета;
- удаљене најмање 100 m од бензинских станица или станица за снабдевање нафтом и гасом;
- ван коридора хидротехничких система и друго,
- ван зоне заштите изворишта водоснабдевања.

6.5. Заштита животне средине

Планско опредељење се заснива на комплементарности заштите животне средине и посебних намена подручја и интегрисању аспекта заштите животне средине у планска решења у вези са заштитом и коришћењем добара и ресурса, наменом, уређењем и изградњом простора, развојем и размештајем инфраструктурних система и насеља, управљањем отпадом и друго.

Категоризација квалитета животне средине

Просторним планом су утврђене категорије животне средине на основу категоризације утврђене Просторним планом Републике Србије, стања квалитета животне средине на подручју Националног парка и Геопарка и истраживања рађених за потребе овог Просторног плана, и то:

- 1) *незагађена подручја (подручја квалитетне животне средине)* су подручја и локалитети са скоро неизмењеном или неизмењеном природном средином, уз извесни ризик од елементарних непогода – зоне са режимом заштите I и II степена Националног парка, као и зоне ван Националног парка које се налазе у режиму заштите II степена, комплекси шума у руралном залеђу подручја Просторног плана и друго;
- 2) *мали степен загађености (подручје претежно квалитетне животне средине)* имају подручја и локалитети у зонама са режимом заштите III степена Националног парка са релативно неизмењеном природном средином, локални и некатегорисани путеви, рурална насеља и туристичка села у Националном парку (Брњица, Добра, Бољетин, Голубиње, Текија, Давидовац, Мироч, Петрово село и друго) са неадекватним системом прикупљања и каналисања отпадних вода; руралне средине на осталом делу подручја Геопарка и Просторног плана са појавама неадекватне употребе агрохемијских средстава која проузрокује загађивање земљишта;
- 3а) *средњи степен загађености (подручје угрожене животне средине)* са средњим утицајем на загађење животне средине са повременим прекорачењем граничних вредности загађујућих материја у ваздуху, води и земљишту и то: шире зоне урбаних насеља без организованог система контроле животне средине (Кладово, Голубац, Мајданпек, Доњи Милановац), постројења за производњу електричне енергије (ХЕПС Ђердап 1), привредни и индустријски капацитети (индустријске зоне у Мосни, Доњем Милановцу, широј зони Кладова), локалитет каменолома Голо брдо, зоне интензивне пољопривреде (ван Националног парка и у Геопарку), локалитети и зоне бесправне изградње; зоне експесивне и јаке ерозије (у доњем току Брњице, доњем току Чезаве, у околини Раденке, Бродице и Волује, подручје између Чоке Њалте и Бољетинског гребена, подручје изнад Голубиња, долина Мале реке изнад Велике Каменице и друго); локације постојећих несанитарних сметлишта, локације постојећих и планираних пристана (Голубац, Добра,

ПИМ, Лепенски вир, Доњи Милановац, Текија, Кладово), коридори државних путева у границама Националног парка (Ђердапска магистрала и државни пут Па реда бр. 164), коридор железничке пруге и локације планираних трансфер станица у Голупцу, Мајданпеку и Кладову (ван Националног парка);

- 3б) *средњи степен загађености са потенцијалном могућношћу угрожавања животне средине*⁹ – овој категорији припада водни пут Дунава, због могућности еколошких акцидента, државни путеви II реда (државни путеви Па реда бр. 165 и Пб реда бр. 396) у и ван граница Националног парка и туристички простори Лепенски Вир и Голубачки град (због потенцијалне антропопресије туриста);
- 4) *виши степен загађености (подручје загађене и деградирание животне средине)* – локације са епизодним загађењима животне средине (ваздуха, земљишта и река, са могућношћу угрожавања буком, непријатним мирисима); у овој категорији налазе се и поједине зоне подручја Просторног плана које су изложене непосредном утицају прекограничног загађења из индустријске зоне Турн Северина, Молдове Нове и Молдове Веке и Оршаве као и појас у радијусу од 5 km око зоне РБ Мајданпек; поред тога, у овај степен загађености имају и локације бродоградилшта код Кладова, градско насеље Кладово и градско насеље Голубац и зона експлоатације кречњака Јеленске стене;
- 5) *висок степен загађености (подручје изузетне загађености животне средине)* – на локалитетима са прекораченим граничним вредностима имисија, то јест на локалитетима угрожене животне средине (hot spots) са емисијама тешких метала у ваздух, воду и земљиште (зона експлоатације РБ Мајданпек, флотацијско јаловиште Ваља Фундата, Шашки поток), наведени локалитети без планске примене мера санације и ремедијације могу имати значајан неревверзибилни утицај на измену основних параметара квалитета животне средине (неопходност великих интервенција да би се параметри животне средине вратили у постојеће стање) и посредно утицати на повећање степена загађености животне средине у Националном и Геопарку.

Постојећи квалитет животне средине Националног парка представља додатну, комплементарну вредност за високо рангирање овог подручја у односу на еколошке захтеве и могућности одрживог развоја.

Успостављањем зона са режимима заштите, то јест применом и ефикасном контролом спровођења успостављених ограничења за развој активности, објеката и радова који могу имати утицаја на загађивање животне средине обезбедиће се виши квалитет животне средине и смањити ризик од загађивања и деградације простора Националног парка и осталог дела подручја Просторног плана.

Мере и услови заштите животне средине

Интегрална заштита природе и животне средине, засниваће се на спровођењу следећих мера и смерница:

1) Мера заштите подземних и површинских вода

- очување квалитета воде Дунава у Па класи и унапређење квалитета осталих водотокова до прописане класе квалитета (I, Па, а изузетно доњег тока реке Пек у III/IV класи);
- успостављање и спровођење режима и мера санитарне заштите постојећих и планираних изворишта водоснабдевања: Царине и Песак (Кладово), у сливу горњег тока Пека и Буковске реке (Мајданпек), Усије (Голубац), реке Косовица, Слатинска реке (узводно: Ваља Маре) и реке Замна, изворишта подземних вода за водоводе Текије, Добре, Доњег Милановца, Сипа, и свих локалних изворишта;

⁹ Иако наведена категорија не постоји према званичној категоризацији ППРС, предлаже се у оквиру овог Просторног плана, с обзиром на специфичност посебне намене подручја.

- доследна примена Европске директиве о водама¹⁰ (2000/60/ЕС) и Закона о водама Републике Србије („Службени гласник РС” бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др.закон) у домену: утврђивања и координације мера за површинске и подземне воде које припадају истом еколошком, хидролошком и хидрогеолошком сливу; спречавања или смањења утицаја незгода код којих долази до изненадног загађивања вода; одређивања општих правила за контролу загађивања и акумулирања количине воде како би се осигурала еколошка одрживост слива; осигуравања одговарајућих информација о планираним мерама и извештајима о напредовању њиховог спровођења, ради укључивања јавности у процес доношења и остваривања управљања речним сливовима;
- строга контрола постојећих извора загађења из индустрије и енергетике; препознавање и уклањање извора загађивања река: испитивањем квалитета отпадних вода и праћењем хаваријских загађења из индустрије и енергетике (према Закону о водама, чл. 106.); пречишћавањем отпадних вода до нивоа који одговара ГВИ, односно до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине реципијента (према Закону о водама, чл. 99.); успостављањем система интегралног управљања отпадом на територији свих општина у складу са планским решењима; спречавањем одрањања и спирања смећа у Дунав и остале речне токове (Бољетинска, Поречка и Брњичка река) са постојећих сметлишта до њиховог затварања и ремедијације; и рационалном и стручном употребом пестицида и вештачких ђубрива на подручју Просторног плана;
- строга контрола промета опасних супстанци Дунавом и контрола расутих терета у зони пристаништа и бродоградилишта;
- строжији критеријуми за пречишћавање отпадних вода у ППОВ, са продуженом биоаерацијом и додатним уклањањем фосфора и натријума, нарочито мањих водотока низводно од насеља на притокама Дунава;
- дислоцирање постојећих дивљих депонија комуналног отпада које филтратима атмосферских вода, као о процедурним водама са депоније значајно угрожавају квалитет речних токова и локалних изворишта; уклањање смећа са обала и из корита река које угрожава квалитет воде;
- утврђивање узрока, врсте и опсега загађивања, оцена степена угрожености еколошке функције вода, здравља и живота људи, као и могућности ширења загађења;
- систематско праћење квалитета вода: редовно праћење вредности показатеља квалитета вода и редовно праћење састава отпадних вода пре испуштања у реципијент;

2) Мера за смањење утицаја на квалитет ваздуха

- смањење емисија загађујућих материја из постојећих извора загађивања (индустрије у Доњем Милановцу и Мосни, експлоатације минералних сировина у Мајданпеку и каменолома у Брњици и Текији), прописивањем и строгом контролом граничних вредности емисија загађујућих материја од стране локалних јединица управе и управљача Националног парка из стационарних и покретних извора загађивања, на основу утврђених европских и националних стандарда и то: (а) развојем и имплементацијом савременијих мера заштите у оквиру индустријских постројења, енергетских објеката, првенствено постављањем филтера; (б) применом еколошки повољније технологије и система за пречишћавање ваздуха у индустрији и енергетици у циљу задовољења граничних вредности емисије; (в) смањењем емисије угљен монооксида као продукта непотпуног сагоревања фосилних горива у зони државних путева; и (г) затварањем и санацијом постојећих сметлишта;
- систематско праћење квалитета ваздуха: (а) контролом квалитета ваздуха на више мерних места на подручју Просторног плана, у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијенталног ваздуха (96/62/ЕС)¹¹, и (б) у оквиру државне мреже

¹⁰ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy.

¹¹ Council Directive 96/62/EC of 27 September 1996 on ambient air quality assessment and management, Official Journal L 296, 21/11/1996

мерних станица за мерење регионалног и прекограничног атмосферског преноса загађујућих материја у ваздуху и аероседиментима у складу са међународним обавезама и Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09, 36/09, 10/13 и 26/21 – др.закон) и Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);

3) Мера заштите земљишта

- систематско праћење квалитета земљишта: праћење концентрације тешких метала и азота у земљишту (посебно у општини Мајданпек и контактним зонама експлоатације минералних сировина);
- спречавање даље контаминације земљишта у општини Мајданпек, спровођење техничке и биолошке рекултивације деградираних површина у површинским пољима експлоатације минералних сировина ван граница Националног парка, локалних сметлишта и депонија;
- очување економских и екосистемских функција земљишта спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите на евидентираним ерозионим теренима;
- одвијање површинске експлоатације у границама валоризованих еколошких зона и постојећим границама одобрених истражних права, без отварања нових површина којима би се могао угрозити постојећи земљишни фонд;
- спречавање загађења токсичним материјама које се користе у пољопривреди: лекови, боје, пестициди, минерална ђубрива;
- ограничавање на најмању могућу меру коришћења и фрагментације квалитетног пољопривредног земљишта за непољопривредне намене, у првом реду заштитом од трајног губитка изградњом објеката и инфраструктуре;
- предузимање мера за смањење ризика од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија у оквиру локација пристаништа на Дунаву;
- припрема превентивних и оперативних мера заштите, реаговања и поступака санације земљишта у случају хаваријског изливања опасних материја у околину;

4) Мера за спречавање ризика од настанка удесних ситуација

- спровођење 24-часовног система мониторинга квалитета воде, ваздуха и земљишта;
- ограничавање емисија из нових извора загађивања;
- прибављање обавезне интегрисане дозволе за промене у начину функционисања постојећих објеката и постројења;

5) Мера за еколошко управљање комуналним и опасним отпадом

- фазно решавање депоновања комуналног отпада – измештањем сметлишта из Националног парка и преусмеравањем токова отпада на будуће регионалне депоније за Браничевски и Зајечарски округ;
- дефинисање зона за лоцирање рециклажних дворишта и зелених острва у оквиру Националног парка и трансфер станица ван Националног парка за примарну селекцију отпада према регионалним плановима управљања отпадом;
- утврђивање механизма санације постојећих депонија и начина рекултивације земљишта ради привођења новим наменама (а према постојећој планској и пројектној документацији);
- дефинисање надлежности за елиминацију индустријског и отпада из енергетике ван граница Националног парка и његово депоновање на планирано регионално складиште у Нишавском округу;
- реализација безбедне евакуације опасног и медицинског отпада са територије Националног парка, у складу са регионалним стратегијама и плановима управљања отпадом и Стратегијом управљања отпадом за период 2019-2024. године.

6) Мера заштите од буке

- утврђивање надлежности за спровођење мерења буке и заштите од буке у оквиру индустријских постројења, енергетских објеката, зона експлоатације минералних сировина и каменолома, пристана и бродоградилишта, као и изграђених средина.

Основна мера коју треба спроводити на целом подручју Просторног плана јесте успостављање и функционисање мониторинга параметара животне средине.

6.5. Смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама

Савремени концепт заштите и управљања полази од чињенице да је у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од катастрофа, па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица катастрофа на прихватљив ниво.

У планском периоду неопходно је доношење Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и ревидирање донетих Процена ризика од катастрофа израђене по старој методологији. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је формирати информациони систем геопросторних података угрожености простора од катастрофа који би обезбеђивао релевантне информације за потребе просторног планирања, а посебно: приказ зона могућих ризика, вероватноће појављивања, обима последица и на основу тога дефинисане приоритете заштите простора.

Унапредити систем надзора у циљу раног уочавања почетног пожара на отвореном простору и брзог реаговања у гашењу и спречавању ширења пожара на шумске комплексе.

Просторним плановима јединица локалних самоуправа и урбанистичким плановима дефинисаће се услови за изградњу грађевинских објеката према захтеваном нивоу сеизмичке отпорности, алтернативних саобраћајних праваца за евакуацију потенцијално угроженог становништва, изградња поузданог система обавештавања и узбуњивања становништва и посетиоца, аутономност система везе и снабдевањем енергијом у ванредним ситуацијама обезбеђењем коришћења алтернативних извора енергије и сл. Изузетно је важно планирати више комплементарних намена које могу имати заштитну улогу у потенцијалним ванредним ситуацијама: уређење рекреативних зона дуж водотока, више јавних отворених простора, развој саобраћајних комуникација и сл. Ове мере су у складу са препорукама о увођењу меких мера превенције штета насталих у ванредним ситуацијама, у односу на класичне мере које подразумевају различите грађевинске заштитне објекте и друге техничке мере. Меке мере су у суштини мере прилагођавања, а не супротстављања природним и другим ризицима.

Кључна улога у управљању сеизмичким ризиком је на адекватном планирању и уређењу простора. Просторне и урбанистичке планове, архитектонске и грађевинске пројекте, треба усмерити у правцу усклађивања са сеизмогеолошким особинама терена и захтевима, с тим да се у целини смањи ниво сеизмичког ризика и повредљивости објеката, а самим тим и штете од евентуалног земљотреса. У складу са принципима превенције обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при санацији постојећих и изградњи нових објеката.

Неопходно је извршити мапирање свих потенцијалних клизишта, успостављање и строго поштовање стандарда, критеријума и норматива за градњу и одржавање свих објеката у циљу заштите од појаве клижења. Санирање постојећих клизишта и забрана даље изградње објеката на простору клизишта у циљу одвођења атмосферских вода, израда одводних канала, израда потпорних зидова и стубова. Санирати и редовно одржавати потенцијална места одрона, посебно на местима где се угрожава саобраћајна инфраструктура.

Уређење насипа, постављање монтажних баријера, као и контролисање нивоа Дунава преко ХЕПС „Ђердап“ у великој мери умањује опасност од изливања вода I реда и ризик од поплава великих река. Пројектовање и изградња објеката мора се дефинисати ван поплавних подручја у односу на водотокове 1. реда, реку Дунав, а Планове одбране од поплава

перманентно ревидирати. Редовно одржавати постојеће канализационе мреже и изградити атмосферску канализацију.

Ефикасно рано упозорење, ангажовање ледоломаца и израђени планови и процедуре за заштиту пловила и објеката на води у случају појаве ледостоја су неопходне активности за смањење ризика од опасности ледостоја.

Ниво ризика од бујичних поплава се значајно умањује побољшањем система раног упозорења о очекиваној опасности од бујичних поплава, контролом ерозије око објеката у речном кориту, уклањање површинских наноса код мостова и других објеката, редовним ревидирањем Планова одбране од поплава, као и информисањем и обуком становништва о понашању у случају поплава.

Неопходно је унапредити праћење хидрометеоролошког информационог система и система ране најаве и упозорења на екстремне временске појаве. Редовно ажурирати базе података угроженог становништва, а посебно водити рачуна о најрањивијим групама становништва.

Неопходно је перманентно унапређивати систем надзора у циљу раног уочавања почетног пожара на отвореном простору и брзог реаговања у гашењу и спречавању ширења пожара на шумске комплексе. Константно одржавати шумске путеве и противпожарне просеке и реализовати микроакумулације и резервоаре за водозахвате, посебно за гашење пожара на тешко приступачним теренима и редовно ревидирати Планове заштите шума од пожара.

У циљу смањења ризика од последица хемијског удеса, подаци добијени на основу израђених планских докумената треба да представљају основ у најранијој фази просторног планирања и изградње за одређивање локација за изградњу, узимајући у обзир ризик од техничко-технолошког удеса или погоршање његових последица.

У циљу смањења ризика од последица хемијског удеса, подаци добијени на основу израђених планских докумената треба да представљају основ у најранијој фази просторног планирања и изградње за одређивање локација за изградњу, узимајући у обзир ризик од техничко-технолошког удеса или погоршање његових последица.

Кључно је размотрити које активности у превенцији опасности би се могле ефикасније организовати координирањем свих јединица локалне самоуправе Голубац, Мајданпек, Неготин и Кладово, чији делови територија обухватају Просторни план подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“.

7. КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Употреба простора на подручју Плана (површине 1727 km²) има следећу структуру:

- Пољопривредно земљиште око 391 km² (око 23%),
- Шуме и шумско земљиште око 1220 km² (70%),
- Неplодне површине око 116 km² (7%), од чега водене површине и влажна подручја око 75 km².

Промене у билансу основне намене простора су планским решењима усмерене ка оптимизацији намене земљишта и природних услова, уз минимално заузимање земљишта за потребе реализације туристичке инфраструктуре и туристичких локалитета, изградњу инфраструктуре, обезбеђење дугорочних стамбено-комуналних и економских потреба локалне заједнице. Планирана градња у постојећим насељима у и изван обухвата Националног парка биће највећим делом у оквиру постојећих граница грађевинског подручја насеља, док ће се изградња путне мреже вршити претежно на трасама постојећих локалних, шумских и некатегорисаних путева. Посматрано по зонама заштите Националног парка, промене намене нису предвиђене у зонама са режимом заштите I степена. У зонама са режимом заштите II степена такође, нису предвиђене значајније промене намене, осим по основу важећих урбанистичких планова, као и изградње инфраструктуре у функцији промоције вредности НП „Ђердап“ (уређење видиковца и приступних путева, туристичких

стаза, и других објекти). Најзначајније промене у намени биће у зонама са режимом заштите III степена и ван НП „Ђердап“. До значајне промене у коришћењу пољопривредних, шумских и неплодних површина ван подручја Националног парка може доћи у зони развоја експлоатације минералних сировина, и као последица развоја инфраструктурних коридора.

Табела 8: Биланс намене простора на подручју Просторног плана у km²

Подручје	Национални парк (НП)					Геопарк Ђердап (ван НП)					Ван заштићених подручја				
	Намена простора km ²				У	Намена простора km ²				У	Намена простора km ²				У
	П	Ш	В	О		П	Ш	В	О		П	Ш	В	О	
ОПШТИНА ГОЛУБАЦ	9,7	157,2	12,6	1,4	180,9	24,4	39,0	7,2	2,3	72,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ОПШТИНА МАЈДАНПЕК	33,2	232,8	27,6	2,9	296,5	50,9	249,7	0,1	4,4	305,1	16,6	115,0	0,0	15,4	147,0
ОПШТИНА КЛАДОВО	22,2	122,0	14,6	1,1	159,9	89,5	125,6	9,3	7,3	231,7	53,7	46,8	3,7	3,4	107,6
ОПШТИНА НЕГОТИН	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	29,7	52,2	0,00	1,4	83,3	61,2	79,2	0,0	2,1	142,5
Укупно	65,1	512,0	54,9	5,4	637,3	194,5	466,5	16,6	15,4	693,0	131,5	241,0	3,7	20,9	397,1

П – пољопривредно, Ш-шумско, В-водно, О-остало, У-укупно.

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

Уређење и изградња на подручју заштићених природних добара третираће се у складу са одредбама из дела III глава 1. „ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ“.

У режиму заштите II степена дозвољена је изградња, доградња и реконструкција стамбених објеката постојећих домаћинстава као и стамбених и економских објеката пољопривредних и шумских газдинстава који не утичу негативно на основне природне и пределе вредности заштићеног подручја.

У просторним јединицама са режимом заштите III степена дозвољена је изградња стамбених објеката на постојећем грађевинском подручју и грађевинском земљишту, на грађевинском подручју планираном важећим планским документима, односно планским документима за насеља и локалитете који ће се радити на основу овог Просторног плана. На простору ван постојећег и планираног грађевинског подручја насеља, у просторним јединицама са режимом заштите III степена дозвољена је реконструкција и доградња постојећих стамбених и економских објеката пољопривредних домаћинстава.

Уређење и изградња на простору утврђеног непокретног културног добра и његове заштићене околине, добара која уживају претходну заштиту и простора на којима су евидентирани или индиковане културне вредности третираће се у складу са одредбама из дела III глава 2. „ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА” Просторног плана.

1. ОПШТА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА НА ПОДРУЧЈУ НП „ЂЕРДАП“

1.1. Општа правила уређења и грађења за стамбене и викенд зоне

У урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима за зоне изван насељених места чија је израда предвиђана овим просторним планом, као и на постојећем грађевинском земљишту изван насељених места, правила уређења и грађења утврдиће се поштујући следеће смернице:

1. Минимална површина грађевинске парцеле је 10 а;
2. Максимални индекс заузетости износи 10%, а максимални индекс изграђености 0,1;
3. Минимални проценат зелених површина на парцели износи 50%, од чега најмање 1/2 мора бити незастрта и у директном контакту са тлом;
4. Грађевинска линија објекта је на минимум 5 m од регулационе линије;
5. Најмања удаљеност објекта од бочних граница парцеле износи 2,5 m;
6. Није дозвољена изградња више објеката на парцели;
7. Волумен и габарит објекта прилагодити условима окружења, водећи рачуна о очувању карактера предела у којем се објекат гради;
8. Примењени материјали за обраду фасаде морају бити природни и могу се применити: дрво, опека, камен и малтерисана фасада бојена у бело; зидови подрумских етажа, сутерена или подзида који су видни, обрађују се облогом од камена; кровни покривач је цреп;
9. Изузетно, на објектима савремене ауторске архитектуре високих домета, дозвољена је примена савремених материјала на фасади (бетон, лим) и равних кровова, уз обавезну израду урбанистичког пројекта и верификацију идејног решења од стране надлежне комисије за планове;
10. Максимална спратност новог и реконструисаног објекта је п, а максимална висина је 3,5 m (од коте приземља до венца), односно 5,0 m (од коте приземља до слемена);
11. Кота приземља је највише 1 m од коте терена (нулте коте); дозвољено је пројектовање подрума, а на теренима у нагибу преко 15% и сутерена;
12. Ограђивање грађевинске парцеле није дозвољено изузев у случају постојећих пољопривредних домаћинстава;

13. Приступ парцели се обезбеђује директним излазом на јавни пут, или преко приватних пролаза или путем уговора о службености, минималне ширине пролаза 3,5 m;
14. Паркирање и гаражирање возила обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели (по правилу једно паркинг место на једну стамбену/смештајну јединицу), изван површине јавног пута.

За остале просторе, који су ван обухвата предвиђених урбанистичких планова и урбанистичких пројеката, важе правила из планских докумената јединица локалних самоуправа, уз обавезну примену мера заштите природе и споменика културе из овог просторног плана.

1.2. Општа правила уређења и грађења за туристичке објекте и комплексе

У урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима за зоне изван насељених места чија је израда предвиђана овим просторним планом, правила уређења и грађења утврдиће се поштујући следеће смернице:

1. Објекти могу да имају и садржаје за угоститељство и смештај (до 50 лежаја);
2. Минимална површина грађевинске парцеле је 25 a;
3. Максимални индекс заузетости износи 25%, а максимални индекс изграђености 0,5;
4. Минимални проценат зелених површина на парцели износи 40%, од чега најмање 1/2 мора бити незастрта и у директном контакту са тлом;
5. Максимална дозвољена бруто развијена грађевинска површина (брп) објекта је 1.000 m² за објекте намењене презентацији, едукацији и промоцији природних вредности и вишенаменске објекте, односно 400 m² уколико је објекат део комплекса и намењен је само туристичком смештају или угоститељству;
6. Грађевинска линија објекта је на минимум 5 m од регулационе линије;
7. Најмања удаљеност објекта од бочних граница парцеле износи 5 m;
8. Дозвољена је изградња више објекат на парцели;
9. Волумен и габарит објекта прилагодити условима окружења, водећи рачуна о очувању карактера предела у којем се објекат гради;
10. Архитектура објеката – по узору на традиционалну градњу подручја или савремена ауторска архитектура високих естетских домета;
11. Примењени материјали за обраду фасаде морају бити природни и могу се применити: дрво, опека, камен и малтерисана фасада бојена у бело; зидови подрумских етажа, сутерена или подзида који су видни, обрађују се облогом од камена; кровни покривач је цреп; забрањена је употреба рвс столарије;
12. Изузетно, на објектима савремене ауторске архитектуре високих естетских домета, дозвољна је примена савремених материјала на фасади (бетон, лим) и равних кровова, уз обавезну израду урбанистичког пројекта и верификацију идејног решења од стране надлежне комисије за планове;
13. Максимална спратност новог и реконструисаног објекта је п+1, а максимална висина је 7,5 m (од коте приземља до венца), односно 10,5 m (од коте приземља до слемена);
14. Кота приземља је највише 1 m од коте терена (нулте коте); дозвољено је пројектовање подрума, а на теренима у нагибу преко 15% и сутерена;
15. Ограђивање грађевинске парцеле није дозвољено;
16. Грађевинске парцеле морају имати непосредан приступ јавној саобраћајној површини и решено снабдевање електричном енергијом, водоснабдевање и одвођење отпадних вода;
17. Паркирање и гаражирање возила обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, према следећим нормативима: 1пм/1 смештајна јединица смештајног објекта, односно 1пм/4 столице угоститељског објекта, односно 1пм/50 m² нето површине за остале намене.

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА - ОСК „КАРАТАШ“

2.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде

Детаљном разрадом обухваћен је омладински Спортски камп „Караташ“, којим од 2014. године, на основу одлуке Владе Републике Србије управља Завод за спорт и медицину спорта Републике Србије. Положај подручја детаљне разраде на подручју Просторног плана приказан је на рефералним картама Просторног плана, у размери 1:100.000.

Спортски камп „Караташ“ налази се на територији насеља Нови Сип, у границама Националног парка „Ђердап“, у режиму III степена заштите природе. Са североисточне стране ограничен је Сипском улицом – деоницом 03502 државног пута IB реда број 35 државна граница са Румунијом (гранични прелаз Ђердап) - државна граница са Албанијом (гранични прелаз Врбница), између чворова 3502 Брана „ХЕ Ђердап I“ и 3503 Кладово. Са северозападне стране Спортски камп граничи се са потоком Огаш Сатулуј. Са југозападне стране кампа налазе се пољопривредне површине, а непосредно изван оgrade су дренажни канал и земљани сеоски пут. Са југоисточне стране камп се граничи са локалном саобраћајницом – приступним путем и напуштеним комплексом хемијске индустрије. Спортски камп „Караташ“ је на правцу бицикличичке руте EuroVelo 6 (Атлантук - Црно море).

Укупна површина обухвата подручја детаљне разраде је 16,28 ha, на подручју катастарске општине Сип, на територији општине Кладово, и приказана је на картама детаљне разраде Просторног плана. Уколико се јави неслагање пописа обухваћених катастарских парцела са стањем приказаним на картама, меродавна је ситуација приказана на картама детаљне разраде, у размери 1:1.000.

Границе обухвата целина детаљне разраде описане су преломним тачкама граница детаљне разраде, са тачношћу која одговара класи размере катастарско-топографске подлоге.

Преломне тачке границе детаљне разраде (Карта детаљне разраде 1) су: **1.** 7622322,26; 4946972,11; **2.** 7622327,97; 4946966,90; **3.** 7622337,51; 4946957,39; **4.** 7622345,10; 4946949,82; **5.** 7622347,61; 4946947,13; **6.** 7622388,39; 4946899,04; **7.** 7622421,34; 4946859,38; **8.** 7622423,77; 4946856,46; **9.** 7622427,71; 4946851,71; **10.** 7622437,60; 4946839,40; **11.** 7622440,42; 4946835,89; **12.** 7622448,46; 4946825,88; **13.** 7622450,86; 4946822,88; **14.** 7622462,07; 4946808,92; **15.** 7622480,38; 4946786,52; **16.** 7622480,98; 4946785,71; **17.** 7622485,81; 4946779,20; **18.** 7622486,17; 4946778,71; **19.** 7622494,80; 4946767,65; **20.** 7622508,35; 4946748,54; **21.** 7622522,23; 4946728,18; **22.** 7622522,79; 4946727,42; **23.** 7622525,96; 4946723,15; **24.** 7622526,32; 4946722,66; **25.** 7622535,93; 4946706,91; **26.** 7622548,09; 4946690,96; **27.** 7622598,14; 4946623,20; **28.** 7622600,38; 4946619,77; **29.** 7622603,80; 4946614,52; **30.** 7622643,43; 4946555,64; **31.** 7622670,82; 4946514,32; **32.** 7622624,34; 4946469,13; **33.** 7622619,10; 4946464,28; **34.** 7622616,42; 4946461,80; **35.** 7622606,40; 4946452,54; **36.** 7622596,70; 4946463,92; **37.** 7622596,10; 4946463,72; **38.** 7622572,90; 4946489,82; **39.** 7622562,14; 4946500,01; **40.** 7622560,85; 4946498,85; **41.** 7622559,28; 4946497,43; **42.** 7622538,82; 4946478,94; **43.** 7622512,10; 4946454,99; **44.** 7622510,61; 4946453,66; **45.** 7622505,42; 4946449,01; **46.** 7622490,72; 4946435,74; **47.** 7622467,38; 4946414,67; **48.** 7622463,06; 4946410,67; **49.** 7622461,23; 4946408,97; **50.** 7622456,34; 4946404,43; **51.** 7622442,90; 4946392,22; **52.** 7622410,24; 4946438,79; **53.** 7622402,91; 4946448,20; **54.** 7622373,62; 4946500,96; **55.** 7622422,80; 4946540,53; **56.** 7622421,66; 4946543,28; **57.** 7622418,44; 4946545,01; **58.** 7622376,66; 4946509,13; **59.** 7622367,68; 4946527,12; **60.** 7622357,29; 4946551,21; **61.** 7622350,21; 4946566,42; **62.** 7622345,44; 4946573,90; **63.** 7622338,17; 4946583,34; **64.** 7622310,58; 4946596,79; **65.** 7622299,03; 4946601,84; **66.** 7622284,84; 4946606,45; **67.** 7622276,05; 4946608,76; **68.** 7622265,81; 4946609,55; **69.** 7622257,34; 4946608,31; **70.** 7622250,12; 4946606,26; **71.**

саобраћајне површине заузимају око 2,2 ha, а уређене и неуређене зелене површине око 11,06 ha.

2.2. Подела на карактеристичне целине са описом делова зона заштите непокретних културних добара и споменика природе

Подручје детаљне разраде обухвата јединствену целину Спортског кампа „Караташ“, која се према планираним претежним наменама дели на осам зона, датих у Табели 7, илустративно приказаних на Слици 2 и детаљно приказаних на Карти детаљне разраде 2. У границама подручја детаљне разраде налази се и девета зона – мањи део катастарске парцеле 1621 КО Сип који је изван оgrade Спортског кампа „Караташ“ и тренутно је у статусу неуређене јавне зелене површине кроз коју пролази земљани сеоски пут.

Табела 9: Подела на карактеристичне зоне, са планираном наменом површина.

Ознака зоне	Назив зоне	П зоне (ha)	Претежна намена зоне
I	Зона спортских терена	6,53	спортски терени
II	Зона спортских објеката	1,55	спортски објекти, објекти медицинских услуга
III	Зона смештајних објеката	3,72	смештајни објекти (павиљони), спортски објекти
IV	Зона управне зграде	0,41	управни објекти
V	Зона угоститељских објеката	0,49	угоститељски објекти
VI	Зона техничких објеката	0,17	технички и помоћни објекти
VII	Зона зелених површина	1,80	зелене површине
VIII	Зона саобраћаја	1,34	противпожарна саобраћајница
IX	Зона изван оgrade кампа	0,27	зелене површине, саобраћај
УКУПНО		16,28	

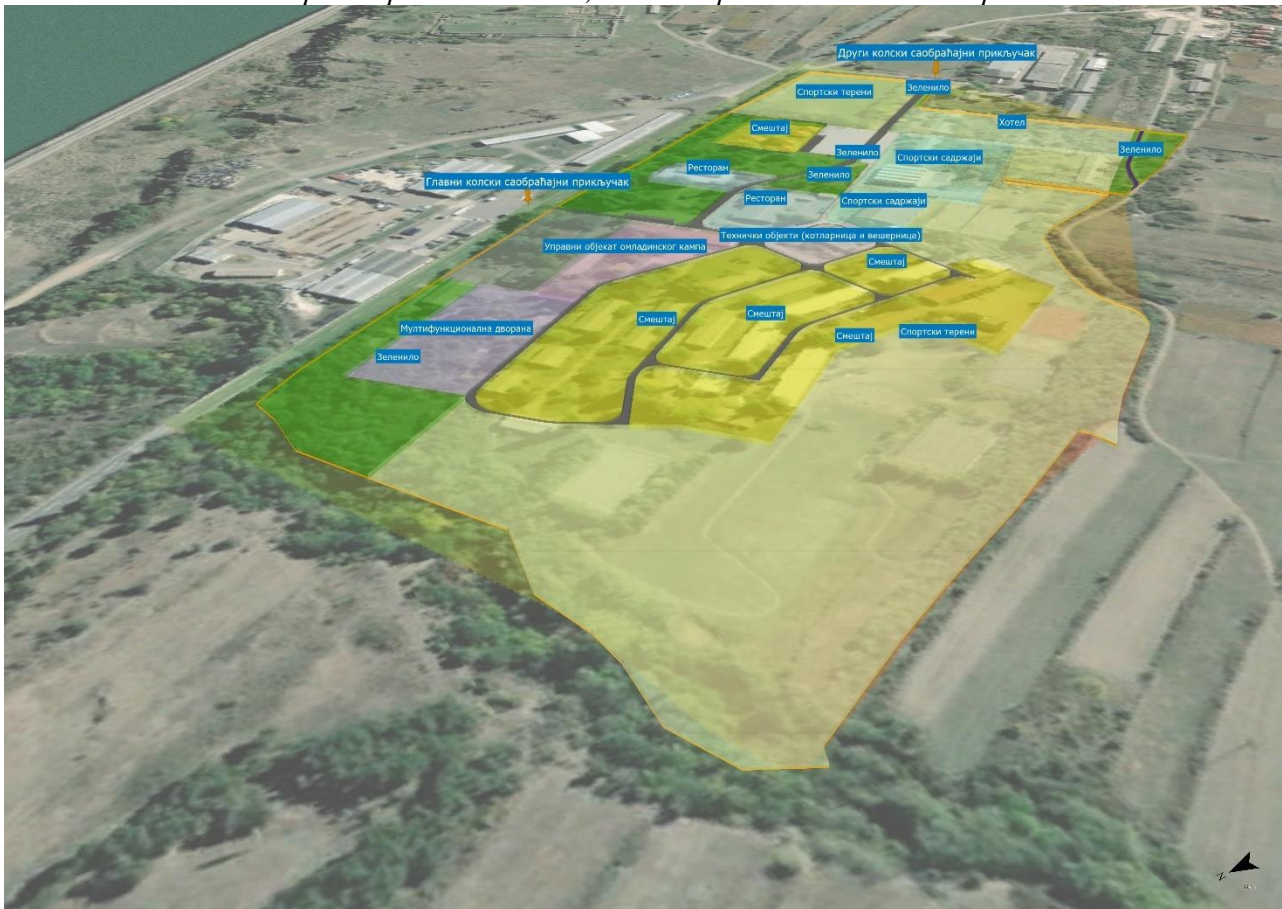
I Зона спортских терена – састоји се из два, просторно раздвојена сегмента. У мањем, југоистичном (I.1), налази се постојећи фудбалски терен. У већем сегменту, који се налази уз југозападну границу кампа (I.2), налазе се постојећи терени за кошарку, рукомет, одбојку на песку, мали фудбал (“mini pitch” терен), окружени зеленилом, као и део трим стазе која пролази и кроз друге зоне.

У овој зони планирају се и следећи нови садржаји:

- два спортска терена за кошарку, одбојку, рукомет, мали фудбал; са подлогом од вештачке траве или гуме; димензија 10 m · 20 m; укупне површине око 400 m²;
- два тениска терена; са подлогом од шљаке или тартан гуме; димензија 11 m · 24 m; укупне површине око 550 m²
- вишенаменски спортски терен; са подлогом од вештачке траве; димензија 45 m · 25 m; укупне површине око 1.200 m²;
- фудбалски терен са атлетском стазом и полигоном за скок у вис и даљ, бацање кугле, кладива, диска и копља; димензија: 100 m · 105 m; укупне површине око 12.000 m²;
- стаза за бициклисте и мотоцикле планирана је по ободу читавог спортског кампа, а полигон димензија 20 m · 40 m, укупне површине око 1.200 m², планиран је у зони спортских терена, између зоне смештајних објеката 2 (бунгалова) и зоне спортских објеката.

Сви спортски терени планирају се са потребном пратећом опремом, обележавањем, осветљењем, оградама и трибинама. Постојећи терени могу се задржати, уколико постоје просторне могућности, или се уклањају и замењују новим спортским теренима или зеленим површинама.

Слика 2. Подела на карактеристичне зоне, са планираном наменом површина.

II Зона спортских објеката – састоји се из два, просторно раздвојена сегмента. Већи (II.1) се налази у средишњем-југоисточном делу спортског кампа, и у њему су постојећа спортска хала и затворени базен, као и напуштени смештајни објекат „Опатија“. Мањи сегмент (II.2) налази се у северозападном делу кампа, у близини државног пута и у њему нема објеката (постоје само темељи раније уклоњених објеката).

У овој зони планирају се следећи нови садржаји:

- затворен олимпијски базен са пратећим садржајима; капацитета 160 места; димензија: 50 m · 25 m; дубине 2,2 m; површине око 2.500 m²;
- отворени олимпијски базен; димензија: 50 m · 25 m; дубине 3 m; површине око 3.300 m²;
- медицински блок (амбуланта за медицинске прегледе, моторичка и психолошка тестирања, услуге рехабилитације и опоравка спортиста); површине око 1.000 m²; спратности П+2;
- мултифункционална спортска дворана за све борилачке спортове (бокс, карате, рвање, теквондо, џудо и др.), са вишенаменском салом за кошарку, одбојку, рукомет и бадминтон, са могућности уклапања неопходних стаза за мачевање, и простором за bowling центар; капацитета 160 места; површине око 4.500 m²; висине најмање 12,5 m;
- гаража (подземна гаража испод мултифункционалне дворане); површине око 1.000 m²; спратности П+1.

Постојећи објекти у југоистичном сегменту (спортска хала и базен) могу се задржати и реконструисати, уколико постоје просторне могућности, или се уклањају и замењују новим спортским објектима или зеленим површинама.

III Зона смештајних објеката – састоји се из више сегмената, који се по намени и типологији планираних објеката деле на три групе: III.1 (павиљони); III.2 (бунгалови); и III.3 (хотел). У зони III.1 налазе се постојећи смештајни објекти (укупно 241 лежај) „Панчић“,

„Пупин“, „Смедерево“, „Љубљана“, „Нови Сад“ и „Сарајево“, постојећа управна зграда, теретана („Мокрањац“), стрелана, сала за балет, куглана и привремени депо („Мостар“). Зони III.1 припада и део интерних саобраћајних површина и уређених и неуређених зелених површина. У истој зони налази се још шест напуштених и девастираних објеката. У зони III.2 налази се осам бунгалова (укупно 64 лежаја) окружених зеленим површинама. У зони III.3 налази се један напуштени и девастирани објекат у неуређеној зеленој површини.

У зони III.1 планирају се следећи нови садржаји:

- смештај павиљонског типа, укупног капацитета око 350 лежајева, укључујући постојеће објекте који се задржавају, као и постојеће објекте који су планирани за тоталну реконструкцију („Нови Сад“ и „Сарајево“).

У овој зони дозвољена је изградња и уређење и следећих садржаја, који могу бити и у зони управне зграде:

- филмска сала са простором за разоноду и друштвене активности (пикадо, стони тенис.); површине око 500 m²; спратности највише П+1;
- амфитеатар; димензија: 25 m · 25 m; површине око 625 m²;
- дечије игралиште са мобилијарима; димензија: 20 m · 15 m; површине око 300 m².

У зони III.3 планирају се следећи нови садржаји:

- смештај хотелског типа, категорије 4*, капацитета око 200 лежајева у двокреветним и трокреветним собама и апартманима; укупне површине око 2.000 m²; спратности највише П+2.

Сви постојећи објекти у функцији у зони III могу се задржати и реконструисати по потреби.

IV Зона управне зграде – планирана је у централном-североисточном делу кампа, у непосредној близини улаза у камп. У овој зони налази се напуштен и девастиран објекат рецепције и дискотеке, као и делови два напуштена и девастирана смештајна објекта.

У овој зони планира се:

- нова управна зграда са једном већом салом за конференције (капацитета 200 места) и две мање сале (капацитета 20 и 50 места), и пратежим садржајима трговине и угоститељства; површине око 1.000 m²; спратности највише до П+2+Пс.

У овој зони дозвољена је изградња и уређење и следећих садржаја, који могу бити и у зони смештајних објеката 1:

- филмска сала са простором за разоноду и друштвене активности (пикадо, стони тенис.); површине око 500 m²; спратности највише П+1;
- амфитеатар; димензија: 25 m x 25 m; површине око 625 m²;
- дечије игралиште са мобилијарима; димензија: 20 m x 15 m; површине око 300 m².

V Зона угоститељских објеката – налази се уз улаз у камп и састоји се из два сегмента раздвојена саобраћајницом. У североисточном сегменту (V.1) је ресторан за кориснике кампа који је у функцији, а у југозападном сегменту (V.2) је напуштени и девастирани ресторан који више није у функцији.

У овој зони планира се реконструкција постојећих објеката, који задржавају своју функцију, и могу се по потреби доградити.

VI Зона техничких објеката – налази се у средишњем делу кампа. У њој су котларница и вешерница, које се задржавају и по потреби реконструишу и дограђују.

VII Зона зелених површина – налази се уз североистичну границу кампа, у зони коју тангира државни пут. У овој зони, у делу који се налази у појасу забрањене градње уз државни пут, налази се један објекат који се планира за уклањање и остаци једног раније уклоњеног објекта.

VIII Зона саобраћаја – састоји се из планиране главне противпожарне саобраћајнице која опслужује читав комплекс Спортског кампа „Караташ“ и планираног паркинга за путничка возила и аутобусе уз улаз у камп. Остале интерне саобраћајне површине – пешачке и колско-пешачке, интегрисане су са другим зонама кампа.

IX Зона изван оградe кампа – налази се у крајњем јужном делу обухвата детаљне разраде, уз југозападну границу обухвата, а изван постојеће и планиране оградe и комплекса Спортског кампа „Караташ“ и чини је зелена површина кроз коју пролази сеоски пут.

2.3. Урбанистички услови за саобраћајне површине и инфраструктуру

2.3.1. Саобраћајне површине

Подручје детаљне разраде тангира са североистока Сипска улица – деоница 03502 државног пута IB реда број 35 државна граница са Румунијом (гранични прелаз Ђердап) - државна граница са Албанијом (гранични прелаз Врбница), између чворова 3502 Брана „ХЕ Ђердап I“ и 3503 Кладово, у дужини од око 555 m, од оријентационе референтне стационачке 2+605 km до оријентационе референтне стационачке 3+160 km. Предметна деоница државног пута има формирану катастарску парцелу бр. 2121 КО Сип, која се у целости налази ван обухвата детаљне разраде и чије се границе овим планом не мењају.

Југоисточну границу подручја детаљне разраде тангира локална саобраћајница – приступни пут до напуштеног комплекса хемијске индустрије „Пластика“ а.д. – која има формирану катастарску парцелу бр. 1699 КО Сип, која се у целости налази ван обухвата детаљне разраде и чије се границе овим планом не мењају.

Саобраћајни приступ Спортском кампу „Караташ“ остварује се преко прикључка на државни пут, на оквирној референтној стационачки 2+840 km. Овај прикључак се задржава. Планира се још један саобраћајни приступ кампу, у југоисточној зони, са локалне приступне саобраћајнице.

У границама комплекса Спортског кампа „Караташ“ налазе се интерне саобраћајне површине и мањи део сеоског пута у јужном делу обухвата. Овим планом ствара се основ за парцелацију и препарцелацију и формирање посебне парцеле за предметни део сеоског пута који се налазе на катарској парцели бр. 1621 КО Сип изван комплекса кампа. Не планира се формирање посебних парцела за интерне саобраћајнице.

Постојеће интерне колско-пешачке саобраћајнице су у просеку ширине око 3,5 m и не омогућују континуално кретање противпожарног возила. Асфалтни застор је дотрајао. На појединим местима формирана су проширења, уређена као приступни платои и паркинг простори. Пешачке комуникације су од асфалта и бетона са ширином од око 2,4 m, такође у лошем стању.

Планира се рехабилитација и санација постојећих интерних саобраћајних површина и увођење нових ради формирања правилне саобраћајне комуникације, додатног паркинг простора за путничка возила и аутобусе и омогућавања континуалног кретања и приступа противпожарних возила свим објектима.

Саобраћајно решење приказано на картама 2 и 3 детаљне разраде подразумева формирање две двосмерне саобраћајнице, ширине коловоза најмање 6 m:

- С1, која повезује постојећи главни улаз у комплекс и средишњи део спортског кампа (Зона VI), одакле се грана мрежа једносмерних саобраћајница, ширине коловоза најмање 3,5 m; и
- С2, која повезује саобраћајницу С1 и планирани улаз у комплекс у југоисточној зони, са локалне приступне саобраћајнице.

Планира се и формирање два већа и два мања паркинг простора:

- Паркинга за путничке аутомобиле, на улазу у камп, у близини Зоне управне зграде IV и Зоне спортских објеката П.2, капацитета око 50 путничких аутомобила;

- Паркинга за аутобусе, непосредно уз наведени паркинг за путничке аутомобиле, капацитета око 10 аутобуса;
- Паркинга за путничке аутомобиле, који се задржава на позицији испред постојећег ресторана, а наспрам планиране управне зграде, капацитета око 10 путничких аутомобила; и
- Паркинга за путничке аутомобиле, уз Зону смештајних објеката III.2 (бунгалови), капацитета око 10 путничких аутомобила.

Паркирање за потребе планираних објеката у Зони смештајних објеката III.3, решава се у оквиру предметне зоне. Нормативи за одређивање броја паркинг места у предметној зони утврђују се кроз израду урбанистичког пројекта, у складу са идјеним решењем, изабраном архитектонском типологијом и категоријом хотела.

Димензије паркинг места за путничке аутомобиле не смеју бити мање од 2,5 m x 5 m, а ширина пролазне саобраћајнице не мања од 6 m (за управно паркирање). Димензије паркинг места за аутобусе одредити у складу са важећим прописима и правилима струке, а препоручене димензије су 5 m x 14 m, са ширином пролазне саобраћајнице од 6,5 m (за угао од 50°).

Све наведене колско-пешачке саобраћајнице и паркинг простори чине Зону саобраћаја VIII. Овако постављен концепт саобраћајног решења разрађује се кроз техничку документацију, а може се променити израдом урбанистичког пројекта.

Пешачке саобраћајнице дефинишу се у даљој разради, кроз израду техничке документације, у оквиру осталих зона, у складу са ситуационим решењима и диспозицијом постојећих и планираних објеката.

Колско-пешачке саобраћајнице планирају се са застором од асфалт-бетона. Поједини сегменти (проширења, приступни платои и др.) могу имати и другачји застор – бетонске или камене плоче, кулије и сл. – у циљу артикулисања простора и постизања вишег квалитета партерног уређења. Сви простори за паркирање планирају се од затрављених растер елемената. На свим паркинзима оставити могућност за садњу дрворедних стабала после сваког другог, односно трећег паркинг места у зависности од врсте саднице и теренских услова, са удаљењем од приступне саобраћајнице од најмање 4 m. Пешачке саобраћајнице планирају се са застором од бетонских плоча, или другим одговарајућим застором (асфалт-бетон, камен, кулије и др.), што се утврђује кроз техничку документацију.

Све елементе попречног профила саобраћајних површина који се међусобно функционално разликују по правилу одвојити одговарајућим елементима визуелно и нивелационо. Ради безбедног одвијања саобраћаја, нарочито на раскрсницама, предвидети одговарајућу хоризонталну и вертикалну сигнализацију.

Димензионисање коловозних конструкција извршити у фази израде техничке документације, на основу геомеханичких испитивања и очекиваног саобраћајног оптерећења, према важећим прописима за ову област. Код димензионисања коловозних конструкција посебну пажњу треба обратити на дубину мржњења.

Нивелационо решење саобраћајница прилагодити што више теренским условима и постојећим објектима, уз поштовање концепције регулације одвођења површинских вода, које се врши подужно и попречно ка зеленим површинама. Попречно вођење површинских вода обезбеђују попречни падови за коловоз мин. 2,5% у правцу, за паркинге од 2,5% до 4% у зависности од површинске обраде и 2% за тротоаре. Подужно вођење воде врши се подужним нагибом који не сме бити мањи од 0,5%, ни већи од 12%. Приликом нивелационог регулисања целог простора треба лоцирати сва ниска места и на њима предвидети одговарајуће пропусте, а до њих обезбедити доток површинске воде путем отворених канала.

2.3.2. Инфраструктура

За потребе изградње нових садржаја и повећања смештајних капацитета неопходно је обезбедити додатне инфраструктурне капаците, као и реконструисати постојеће и изградити нове инфраструктурне мреже и припадајуће објекте у функцији инфраструктуре.

Постојеће и планиране мреже и објекти инфраструктуре приказани су на Карти детаљне разраде 3. Позиције инфраструктурних водова дате на ситуацији су илустративне и могу се по потреби мењати приликом израде техничке документације.

При укрштању или паралелном вођењу инфраструктурних водова са осталим инфраструктурним мрежама и објектима потребно је уважити захтеве власника инсталација и одредбе важећих закона и правилника. Инфраструктурне мреже и објекте градити у складу са техничком документацијом и важећим прописима и стандардима.

Уобичајена ширина зоне за енергетске каблове износи 0,7 m, док ширине зона за остале инсталације зависе од капацитета тих инсталација и расположивог простора. У оквиру расположиве зоне, енергетски каблови се распоређују по ширини и дубини. Полагање енергетског кабла паралелно са зидом или темељем врши се на растојању од најмање 0,3 m.

Најмања дубина укопавања у земљу за планиране подземне водове је:

- електроенергетски каблови ниског напона 0,5 – 0,8 m;
- електронске комуникације 0,4 – 0,8 m;
- водовод 1,4 – 1,8 m;
- канализација 1,4 – 2,0 m.

Најмањи хоризонтални размаци између паралелних водова су:

- електронске комуникације – електроенергетски кабл ниског напона 0,5 m
- електронске комуникације – водовод 0,5 m;
- електроенергетски кабл ниског напона – водовод 0,5 m;
- водовод – канализација 1 m.

2.3.2.1. Водовод

Снабдевање водом планског подручја врши се са водозахвата на реци Косовици, преко два доводна цевовода Ø150 mm, од којих један није у функцији. Изведена мрежа у комплексу је стара, склона пуцању и недовољног капацитета и притиска у смислу заштите од пожара. Хидранти су подземни, постављени непрописно близу објеката.

Планским решењем задржава се исти начин водоснабдевања што се тиче изворишта, док доводни цевовод треба реконструисати. У комплексу се планирају нове, посебне мреже за санитарну и противпожарну воду, лоциране у зеленом појасу планираних саобраћајница. Како би се обезбедио потребан притисак у хидрантској мрежи планиран је резервоар са пумпном станицом у западном делу комплекса, изнад спортских терена. Капацитет и тачан положај резервоара, пумпне станице и мреже дефинисаће се техничком документацијом, на основу услова гашења једног пожара у трајању од 2 сата, количином од најмање 10 l/s (Правилник о техничким нормативима за инсталације хидрантске мреже за гашење пожара, „Сл. гласник РС“, бр. 3/2018). Надземни део објекта резервоара и пумпне станице архитектонски уклопити у околни амбијент. Доводни цевовод до резервоара планиран је из постојеће разделне шахте.

Изградњу и реконструкцију водоводне мреже ускладити са изградњом објеката и реконструкцијом постојеће инфраструктуре. Промена положаја трасе цевовода у односу на графички приказ, неће се сматрати изменом плана у случају када се приликом израде техничке документације покаже да је неопходно услед теренских или других техничких услова.

На локацији су идентификована два бунара за техничку воду која тренутно нису у функцији. Потребно је испитати могућност њихове санације у циљу коришћења воде за потребе заливања травнатих и парковских површина и прања бетонских и асфалтних

површина. За ове потребе могуће је након потребних хидрогеолошких испитивања и израде техничке документације оформити и нова изворишта као и мрежу за заливање.

Правила грађења водоводне мреже

Врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја, како у току самог полагања и монтаже, тако и у току експлоатације. Минимална дебљина надслоја земље изнад горње ивице цеви не сме бити мања од 1 m. Под уобичајеним околностима чисто хоризонтално растојање до темеља и сличних подземних грађевина не сме да буде мање од 0,4 m. Код доводних и транзитних цевовода растојање не сме да буде мање од 1 m.

При бочном приближавању или паралелном вођењу са другим цевоводима или кабловима, минимално хоризонтално одстојање осовине цевовода мора да буде такво да се искључи преношење силе, и износи у односу на:

- осовину трасе канализације – 1 m;
- осовину трасе атмосферске канализације – 1 m;
- ЕК и енергетске каблове – 0,5 m.

Хоризонтално растојање од 0,2 m обавезно се примењује код уских пролаза или малих ровова, осим ако се ни то најмање растојање, због локалних услова, не може обезбедити. Уколико размак мора да буде мањи, у тако уским пролазима директан контакт се мора спречити применом одговарајућих мера, на пример уградњом плоча или облога од изолационог материјала у међупростору. Растојање за транзитне водове треба да износи најмање 1 m. За мања растојања треба применити посебне мере.

Да би се у случају квара избегло стварање електричног лука, код металних цеви са и без пластичне спољне облоге, при растојању од електричног кабла мањем од 0,2 m, електрично раздвајање мора се обезбедити уградњом одговарајућих конструкционих делова електричне изолације и на тај начин спречити недозвољена индукција струје наизменичног напона.

Код пластичних цеви, за растојања од електричног кабла мања од 0,2 m, треба предвидети задовољавајућу термичку заштиту.

Захтеване мере потребно је ускладити са предузећем надлежним за тај вод.

Цевоводи за воду за пиће у начелу треба да буду положени изнад водова за отпадне воде. Ово важи како за канале са течењем са слободним огледалом, тако и за канализационе водове под притиском. Ако у изузетним случајевима цевовод за воду за пиће лежи на истој дубини или дубље од канализационог вода, хоризонтално растојање треба да буде најмање 1 m. Цевоводи за воду за пиће у зони укрштања са канализационим водовима на већој висини, морају да буду положени у заштитним цевима.

Дистрибутивна мрежа за воду која није за пиће је независан систем. Повезивање система за дистрибуцију воде за пиће са системима са техничком водом, другим течностима или гасом је недопустиво.

Цеви, затвараче и хидранате за воду која није за пиће, потребно је посебно обележити и у пројектима и на терену.

Монтажу цевовода извршити према пројекту са свим фазонским комадима и арматуром. Након монтаже извршити испитивање цевовода на пробни притисак. Пре пуштања у експлоатацију, извршити испирање и дезинфекцију цевовода.

Број и распоред противпожарних хидраната одредити на основу Закона о заштити од пожара и Правилника о техничким нормативима за инсталације хидрантске мреже за гашење пожара.

Резервоар са пумпном станицом

Коморе резервоара морају бити укопане. Пумпна станица може бити у затварачници резервоара или као посебан објекат и треба да предвиђа најмање два пумпна агрегата, радни и резервни. Надземни део објекта архитектонски треба уклопити у околни амбијент. Запримину резервоара рачунати за потребе гашења једног пожара у трајању од 2 сата, количином од најмање 10 l/s. Слободне површине засађују се декоративним зеленилом, које нема дубоки корен. Косине насипа око резервоара потребно је затравити у циљу одржавања стабилности. За одвођење преливних и испусних вода из резервоара планирати канализацију која ће ове воде одвести до најближег атмосферског колектора (путног јарка) или водотока.

2.3.2.2. Канализација

На предметној локацији постоји изграђена канализациона мрежа за употребљене воде која се преко три гране положене испод Сипске улице – деонице 03502 државног пута IB реда број 35 – улива у градску јавну мрежу. Великим делом постојећа мрежа није у функцији услед пуцања цеви што због старости или услед уништавања кореновим системом оближњих стабала. На основу обиласка терена и разговора са надлежним особама за одржавање мреже, идентификовани су и приказани на графичком прилогу главни одводници које је потребно одмах реконструисати. Остала мрежа се задржава уз обавезу провере капацитета и функције у току изградње и реконструкције објеката супраструктуре. Уколико је неопходно реконструисати и секундарну мрежу тако што треба изградити нову мрежу у складу са потребама а постојећу укинути. Техничком документацијом дефинисаће се положај нове мреже унутар комплекса при чему није неопходно да прати положај постојеће. Мреже предвидети у саобраћајним или зеленим површинама.

Одвођење атмосферских вода решаваће се на такав начин да се обезбеди максимално задржавање воде на сливу, инфилтрација и поновно коришћење кишнице. То подразумева:

- испуштање атмосферских вода са кровних површина у зеленило;
- поплочавање слободних површина пропусним плочама;
- обарање ивичњака где год постоји могућност према зеленим површинама; и
- решавање одводњавања линијским-површинским одводњавањем на саобраћајницама у смислу израде канала за линијско одводњавање.

Са свих паркинга и манипулативних површина где су могућа запрљања сливних површина, пре испуштања у одводни канал или зелене површине морају се адекватно третирати у таложницима и сепараторима за уклањање нафтних деривата и других лаких и пливајућих примеса.

Правила грађења канализационе мреже

Избор грађевинског материјала од кога су начињене канализационе цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, препушта се пројектанту на основу хидрауличког прорачуна и услова на терену.

За контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције: на месту вертикалног прелома цевовода, на месту промене хоризонталног правца пружања цевовода и на месту улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.

Радове, око ископа рова, разупирања зидова рова, полагања и међусобног повезивања цеви, затрпавања цевовода и рова песком и ископаним материјалом, испитивања цевовода и пуштања у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација.

Приликом паралелног вођења цевовода или његовог укрштања са постојећим објектима инфраструктурне мреже треба поштовати међусобна хоризонтална и вертикална одстојања.

Код паралелног вођења канализације, минимално хоризонтално одстојање осовине канализације износи у односу на:

- осовину трасе водовода – 1 m;
- осовину трасе атмосферске канализације – 1 m;

Код вертикалног укрштања канализације, минимално вертикално одстојање од горње ивице цеви износи у односу на:

- ЕК и енергетске каблове – 0,5 m;
- водоводну цев – 0,5 m.

Допуштени угао укрштања трасе ЕК и енергетских каблова у односу на трасу канализације износи максимално 90°, а минимално 45°.

2.3.2.3. Електроенергетска инфраструктура

У границама подручја детаљне разраде постоје изграђени електроенергетски објекти у надлежности „Електромрежа Србије“ а.д, 100 kV надземни електроенергетски вод који пресеца обухват у средишњем делу у правцу југозапад-североисток. Заштитна зона далековода напонског нивоа 110 kV је ширине 48 m (2 · 29 m од осе далековода). Такође, у границама подручја детаљне разраде се налазе објекти у надлежности „Електродистрибуције Србије“ д.о.о, трафо-станице, подземни и надземни 10 kV и 1 kV водови.

Ради обезбеђења напајања електричном енергијом планираних објеката неопходно је обезбедити додатне инфраструктурне капаците, као и реконструисати постојеће и изградити нове инфраструктурне мреже и припадајуће објекте у функцији инфраструктуре. Планира се изградња нових електроенергетских објеката потребног напонског нивоа. Број потребних трафо-станица и инсталисана снага у њима биће регулисани одговарајућим техничким условима а на основу врсте, категорије и локације потрошача као и потребне снаге за исте.

Напајање нових трафо станица планирати са најближих 10 kV водова или из постојећих трафо-станица 10/0,4 kV новим 10 kV водом. Локације трафо-станица одредити на местима што ближе центру потрошње електричне енергије. Новопланиране трафо-станице могу бити слободностојећи објекти или у оквиру објекта других намена. За слободностојећи објекат трафо-станице 10/0,4 kV обезбедити површину приближних димензија 5,5 m · 6,5 m. До трафо-станице 10/0,4 kV (слободностојеће и у објекту) обезбедити колски приступ изградњом приступног пута најмање ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице.

У свим планираним саобраћајницама извести инсталације јавног осветљења, са адекватним светлотехничким карактеристикама. Напајања јавног осветљења за цео захват Плана радити подземним кабловима са размаком између стубова и типом светиљки који ће се одредити израдом техничке документације а у складу са важећим прописима и техничким препорукама.

Правила грађења електроенергетске мреже

Заштитна зона далековода напонског нивоа 110 kV је ширине 48,0 m (2 x 29,0 m од осе далековода).

Свака градња испод или у близини далековода је условљена:

- „Законом о енергетици“ („Сл. гласник РС“, бр. 145/2014);
- „Законом о планирању и изградњи“ („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14 и 83/18)“
- „Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV“ („Сл. лист СФРЈ“, бр. 65/1988, „Сл. лист СРЈ“ бр. 18/1992);
- „Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000 V“ („Сл. лист СФРЈ“, бр. 4/74);

- „Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V“ („Сл. лист СРЈ“, бр. 61/95);
- „Законом о заштити од нејонизујућих зрачења“ („Сл. гласник РС“ број 36/2009) са припадајућим правилницима, од којих посебно издвајамо: „Правилник о границама нејонизујућих зрачењима“ („Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009) и „Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања“ („Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009),
- „SRPS N.C0.105 Технички услови заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења“ („Сл. лист СФРЈ“ број 68/86),
- „SRPS N.C0.101 – Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења – Заштита од опасности“,
- „SRPS N.C0.102 – Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита д сметњи“ („Сл. лист СФРЈ“ број 68/86), и
- „SRPS N.C0.104 – Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења – Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења“ („Сл. лист СФРЈ“ број 49/83).

У коридору далековода не дозвољава се подизања објеката високоградње, као ни подизање засада виших од 3 m. У делу вода где већ постоје објекти високоградње и на прелазима саобраћајница, морају се задовољити прописана хоризонтална и вертикална одстојања, а сам вод мора имати појачану механичку и електричну сигурност.

Изградња објеката (који нису намењени за трајни боравак људи) и друге инфраструктуре у коридору заштитног и извођачког појаса далековода је, по правилу, могућа али је обавеза инвеститора је да у фази планирања, пројектовања и изградње објекта или инфраструктуре прибави услове, сагласност и по потреби обезбеди надзор од стране електропривредног предузећа надлежног за изградњу/газдовање далеководом.

Новопланиране електроенергетске каблове (35 kV и 10 kV) полагају по планираним трасама и по трасама постојећих електроенергетских водова према техничким прописима, где се број каблова по траси не ограничава, с тим да ширина рова није већа од 0,8 m. Мрежу 10 kV радити као кабловску и то код полагања нових извода и код реконструкције постојећих извода 10 kV. Електроенергетске каблове полагају у просторима тротоара. При преласку каблова преко саобраћајница, исте полагају у кабловнице или пластичне цеви. На местима преласка каблова постављати кабловнице или пластичне цеви са најмање 6 (шест) отвора, ради сукцесивног полагања каблова.

У свим планираним саобраћајницама извести инсталације јавног осветљења, са светлотехничким карактеристикама зависно од потреба корисника.

2.3.2.4. Електронске комуникације

На подручју детаљне разраде постоји изграђена инфраструктура електронских комуникација, постојећи подземни оптички и бакарни ЕК водови. Планирају се и нови оптички и бакарни каблови који се полажу у коридорима дуж нтерних саобраћајница, са којих се изводе приводи до објеката планираних за прикључење на мрежу електронских комуникација. Начин прикључења и радове на постављању ЕК прикључака обавити према условима издатим од стране надлежног оператера инфраструктуре ЕК.

ЕК каблови се по правилу полажу подземно у ровове димензија према техничким прописима и условима грађења али је могуће полагање и у мини ровове који су само у оквиру уређених тротоарских површина, уређених пешачких стаза и прелаза саобраћајница уколико технички услови осталих инфраструктурних и саобраћајних система то дозвољавају.

За полагање ЕК каблова у ров полагају полиетиленске цеви одговарајућег пречника које ће послужити као заштита и резерва за касније полагање ЕК кабла.

Правила грађења електронске комуникационе мреже

Телекомуникациони каблови се по правилу полажу подземно у ровове димензија према техничким прописима и условима грађења али је могуће полагање и у мини ровове који су само у оквиру уређених тротоарских површина, уређених пешачких стаза и прелаза саобраћајница уколико технички услови осталих инфраструктурних и саобраћајних система то дозвољавају.

За полагање телекомуникационих каблова у ров полагаати полиетиленске цеви одговарајућег пречника које ће послужити као заштита и резерва за касније полагање ТК кабла.

2.3.2.5. Топлификација

У обухвату детаљне разраде налази се изграђен објекат котларнице са припадајућом термотехничком опремом. У котларници се налазе електрични котао оквирног капацитета 220 kW и три котла на лож уље. Опрема у котларници је у лошем стању и није у функцији.

У кругу комплекса налази се изграђена топоводна мрежа од котларнице до потрошача топлотне енергије – објеката различитих намена унутар кампа. Топловод је израђен од топоводних цеви положених у бетонске канале. Цеви су у лошем стању и не могу се користити за транспорт топле воде за грејање објеката. Бетонски канали у којима се налазе цеви и припадајуће шахте су у добром стању.

С обзиром на то да не постоји техничка документација као ни геодетски снимак трасе топовода, трасе су оквирно препознате и уцртане обиласком терена уз присуство надлежних особа за одржавање и управљање комплексом. Тачне трасе канала и топовода ће се утврдити на терену приликом израде техничке документације.

Као свеобухватно решење за цео комплекс планира се реконструкција котларнице са припадајућом термотехничком опремом. Потребно је предвидети уградњу нових котлова, пре свега на пелет или дрвну сечку, чиме би се позитивно утицало на квалитет ваздуха. Топловодне цеви у комплексу потребно је заменити новим, предизолованим цевима које ће се полагаати у постојеће бетонске канале до корисника. Тачне трасе топовода, врста и капацитети котлова и опреме прецизно ће се одредити техничком документацијом.

Како тренутна котларница није у функцији, до реализације централизованог снабдевања топлотном енергијом неопходно је обезбедити загревање свих постојећих и планираних објеката у обухвату омладинског Спортског кампа „Караташ“. Потребно је обезбедити грејање и по потреби хлађење хотела, нове управне зграде, мултифункционалне дворане и медицинског блока. С обзиром на то да котларница и систем развода воде за грејање нису у функцији, хлађење и грејање планираних објеката као и енергија за технолошке потребе обезбедиће се топлотним пумпама, системима климатизације, вентилатор конвекторима, радијаторским грејањем или другим одговарајућим термотехничким системом који ће се прецизно дефинисати техничком документацијом. Ове системе је могуће применити и код свих постојећих објеката без обзира да ли остају у тренутном стању или се реконструишу.

Укупна потребна количина енергије ће се обезбедити прикључком на постојеће инфраструктурне мреже и системе који се налазе унутар или у непосредној близини обухвата, у складу са планираним решењима. Све радове на термотехничким инсталацијама изводиће у складу са техничком документацијом и важећим прописима.

Поједини елементи термотехничких инсталација (спољне јединице, вентилатори, котлови и сл.) могу се, уколико је то неопходно, налазити и изван габарита планираних објекта (монтажа на фасади, крову, на тлу непосредно уз објекат и сл.).

Правила изградње мреже топлификације

Топловод израдити од црних, челичних бешавних предизолованих цеви са сензорима за детекцију влаге. Тамо где је то могуће, топовод поставити и у постојећи бетонски канал, из кога се уклања постојећи топовод, у складу са техничким прописима. Изолација цеви у каналима или шахтама које нису у саставу предизолованих цеви и арматура (само у случају реконструкције када није могуће извршити замену предизолованим цевима) врши се стакленом вуном или другим материјалом гарантованих физичких и хемиских особина, које се не мењају под утицајем температуре и влаге, а у складу са захтевима и важећим техничким прописима.

При укрштању или паралелном вођењу са осталим инфраструктурним инсталацијама уважити захтеве власника инсталација.

- Растојање топовода од енергетског кабла несме бити мања од 0,7 m (35 kV), односно 0,6 m за остале каблове, мерено од спољне ивице канала. У случајевима да се не могу постићи минимална растојања, примењују се додатне мере да утицај топовода на каблу не буде већи од 20° С. При укрштању топовод се води испод енергетског кабла
- Најмање дозвољено растојање топовода од подземних ТТ каблова је 0,8 m.
- Растојање топовода од водовода и канализације мора бити минимум 1m, мерено од ивице цеви до ивице водовода. Приликом укрштања минимално растојање је 0,2 m.

Компензација топовода врши се компензационим лирама, самокомпензацијом или у изузетним случајевима аксијалним компензаторима.

2.4. Правила грађења за Спортски камп „Караташ“

2.4.1. Услови за формирање грађевинске парцеле

Положај парцеле је утврђен регулационом линијом у односу на површине других јавних и осталих намена. Овим планом формира се грађевинска парцела Спортског кампа „Караташ“, која обухвата зоне I-VIII, као и посебна парцела за Зону IX изван ограде кампа, на начин приказан у Табели 8. и на Карти детаљне разраде 2.

Планирана грађевинска парцела спортског кампа има приступ јавној саобраћајној површини.

Табела 10. Опис планираних парцела.

Ознака парцеле	Намена парцеле	Постојеће катастарске парцеле (све КО Сип) у обухвату планиране парцеле	Површина (ha.ar.m ²)
ГП 1	Спортски камп „Караташ“	целе: 1617, 1618, 1619, 1622/1 и 1622/2 део: 1621	16 01 18
КП 1	Јавна саобраћајница са заштитним зеленилом	део: 1621	00 27 00

Није дозвољена даља парцелација и препарцелација планиране ГП1. Дозвољена је даља парцелација и препарцелација планиране КП1, на основу посебне урбанистичко-техничке документације.

2.4.2. Положај објеката на парцели

Положај објеката на парцели спортског кампа „Караташ“ дефинисан је грађевинским линијама, које формирају зоне дозвољене изградње. Грађевинска линија представља линију на коју или иза које се поставља основни надземни габарит објекта. Грађевинске линије и зоне дозвољене градње дефинисане су на карти 2 детаљне разраде.

Овим планом утврђује се и заштитни појас државног пута, у коме је забрањена изградња објеката у складу са Законом о путевима, као и појас контролисане градње, у коме је дозвољена изградња у складу са овим планом. Постојећи објекат ресторана у Зони угоститељских објеката V.2 мањим делом улази у зону забрањене изградње. Затечено стање задржава се до евентуалне изградње новог објекта, а у случају реконструкције и доградње објекта ресторана, део који улази у зону забрањене градње задржава се у постојећем стању и може се само санирати, адаптирати и одржавати. Изузетно, дозвољена је реконструкција фасаде, без промене волумена тог дела објекта.

Урбанистичким пројектом могу се утврдити и другачије границе зона дозвољене изградње, односно, другачије позиције грађевинских линија, уз услов да је минимално растојање од суседних парцела 10 m, а од парцеле државног пута 20 m.

Објекти се планирају као слободностојећи. Дозвољено је повезивање објеката надстрешницама или топлим везама.

Међусобна удаљеност објеката је најмање 4 m, али не мање од 1/2 висине вишег објекта. Није дозвољено пројектовање отвора главних просторија за боравак и рад људи према суседним објектима који су на растојању мањем од 8 m. Отвори помоћних просторија могу бити и на мањем растојању, али не мање од 2 m. У том случају морају имати паравис висине најмање 180 m и морају имати нетранспарентну испуну.

2.4.3. Индекс заузетости

Индекс заузетости парцеле (Из) је однос габарита хоризонталне пројекције изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле, изражен у процентима. Не рачунају се светларници, надстрешнице које не формирају објекат ни стрехе. У складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/11), у прорачун индекса заузетости парцеле не улазе површине под стакленицима и дуплим фасадама. У прорачун индекса заузетости не улазе ни елементи партерног и пејзажно-архитектонског уређења, отворени базени и сл. У случају када надстрешница формира објекат простор испод надстрешнице рачуна се као заузета површина, у складу са важећим SRPS и ISO стандардом, изузев код баштенских сеника површине мање од 10 m² у основи.

Индекс заузетости на простору Спортског кампа „Караташ“, рачуна се по зонама, с тим да за читав спортски камп „Караташ“ Из не сме прећи 25%.

Највећи дозвољени индекс заузетости, по зонама је:

- I Зона спортских терена 5%;
- II Зона спортских објеката 90%;
- III Зона смештајних објеката 40%;
- IV Зона управне зграде 40%;
- V Зона угоститељских објеката 80%; и
- VI Зона техничких објеката 70%.

2.4.4. Спратност објеката

Спратност објекта је број надземних етажа објекта, не рачунајући приземље. Спратност објекта чији поједини делови имају различит број надземних етажа је број надземних етажа највишег дела објекта.

Највећа дозвољена спратност објеката, по зонама је:

- I Зона спортских терена П;
- II Зона спортских објеката П+1; изузетно П+2 (медицински блок);
- III Зона смештајних објеката П; изузетно П+1 (филмска сала) и П+2 (хотел);
- IV Зона управне зграде П+2+Пс;
- V Зона угоститељских објеката П; и
- VI Зона техничких објеката П.

Приземље је прва надземна етажа објекта. Кота приземља може бити највише 1,5 m изнад нулте коте терена, а не сме бити нижа од нулте коте терена. Нулта кота је кота терена уз објекат, на средини фасаде окренуте према улици, односно приступној површини. На стрмом терену, са нагибом од улице наниже, нулта кота једнака је коти нивелете улице, односно, приступне површине, у правцу средине одговарајуће фасаде објекта. Уколико се објекат налази на стрмом терену, приземље може бити мањим делом своје површине укопано у земљу, највише до половине своје спратне висине.

Спрат је свака надземна етажа објекта изнад приземља. Повучени спрат је последњи спрат објекта са равним кровом или плитким косим кровом са нагибом до 15°, чија је фасада повучена од грађевинске линије, односно, уличне фасаде објекта, најмање 2 m. Кота венца повученог спрата може бити највише 3 m виша од коте венца уличне фасаде.

Дозвољено је пројектовање подрума, као и сутерена (у складу са морфологијом терена). Подрум је подземна етажа, укопана у земљу најмање до половине своје спратне висине. У подруму је дозвољено пројектовање искључиво помоћних и техничких просторија, и подземних гаража. Сутерен је етажа чији је већи део површине укопан у земљу, у просеку највише до половине своје спратне висине и чија је бар једна фасада у потпуности изнад нивоа терена. Габарит надземног дела сутерена не сме бити већи од габарита приземља. У сутерену је дозвољено пројектовање искључиво помоћних и техничких просторија, и подземних гаража.

Таван је некористан простор између последњег спрата објекта и конструкције косог крова. Таван не може имати наиздак и може се користити само као простор за одлагање или техничке просторије. Поткровље је последњи спрат објекта са косим кровом, који се налази непосредно испод конструкције косог крова и користи се у складу са планираном наменом и функцијом објекта. На подручју детаљне разраде није дозвољено пројектовање објеката са поткровљем.

2.4.5. Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На планираној грађевинској парцели Спортског кампа „Караташ“ дозвољена је изградња више објеката, у складу са осталим правилима грађења, односно, уз поштовање индекса заузетости, грађевинских линија, спратности и висине објекта, растојања од суседних парцела и објеката и минималног процента зелених и слободних површина.

2.4.6. Услови за обнову и реконструкцију објеката

Дозвољена је обнова и реконструкција постојећих објеката, уз поштовање индекса заузетости, грађевинских линија, спратности и висине објекта, растојања од суседних парцела и објеката и минималног процента зелених и слободних површина.

Постојећи објекат ресторана у Зони угоститељских објеката V.2 мањим делом улази у зону забрањене изградње. Затечено стање задржава се до евентуалне изградње новог објекта, а у случају реконструкције и доградње објекта ресторана, део који улази у зону забрањене градње задржава се у постојећем стању и може се само санирати, адаптирати и одржавати. Изузетно, дозвољена је реконструкција фасаде, без промене волумена тог дела објекта.

Приликом реконструкције чији је циљ постизање енергетске ефикасности постојећих зграда дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде.

Уколико се зид који се санира налази на грађевинској линији, дозвољава се да дебљина накнадне термоизолације са свим завршним слојевима прелази грађевинску линију (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе других прописа).

Дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе важећих закона) ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде.

Није дозвољена парцијална реконструкција фасада објеката (промена облоге или боје само једног дела фасаде).

2.4.7. Услови за оградавање

Дозвољено је оградавање Спортског кампа „Караташ“, као и појединих функционалних целина у оквиру спортског кампа (техничких/инфраструктурних објеката, спортских терена и др).

Ограда може бити транспарентна (од жичаног плетива) или „жива“, максималне висине 1,4 m, изузетно 2 m и може имати зидану или бетонску соклу висине до 0,5 m. Технички објекти и објекти инфраструктуре оградају се такође по правилу транспарентном или „живом“ оградом, максималне висине 1,4 m, изузетно 2 m, уколико другачије није одређено посебним техничким прописима.

Терени за спортове с лоптом могу имати заштитну транспарентну ограду до висине од 3 m, од жичаног плетива са окцима величине усклађене са величином лопте која се користи у предметном спорту.

2.4.8. Обезбеђивање приступа парцели и простора за паркирање возила

Овим планом задржава се постојећи приступ парцели Спортског кампа „Караташ“, са државног пута на постојећу саобраћајницу (С1) и планира још један, у југоисточној зони, са локалне приступне саобраћајнице на планирану саобраћајницу (С2). Нови приступ планира се за потребе независног прилаза Зони смештајних објеката III.3 (хотел).

Планира се формирање два већа и два мања паркинг простора:

- Паркинга за путничке аутомобиле, на улазу у камп, у близини Зоне управне зграде IV и Зоне спортских објеката II.2, капацитета око 50 путничких аутомобила;
- Паркинга за аутобусе, непосредно уз наведени паркинг за путничке аутомобиле, капацитета око 10 аутобуса;
- Паркинга за путничке аутомобиле, који се задржава на позицији испред постојећег ресторана, а наспрам планиране управне зграде, капацитета око 10 путничких аутомобила; и
- Паркинга за путничке аутомобиле, уз Зону смештајних објеката III.2 (бунгалови), капацитета око 10 путничких аутомобила.

Паркирање за потребе планираних објеката у Зони смештајних објеката III.3, решава се у оквиру предметне зоне. Нормативи за одређивање броја паркинг места у предметној зони утврђују се кроз израду урбанистичког пројекта, у складу са идјеним решењем, изабраном архитектонском типологијом и категоријом хотела.

2.4.9. Услови за пејзажноархитектонско и партерно уређење

Рекреативни простор у оквиру комплекса Спортског кампа „Караташ“ уређује се са циљем омогућавања квалитетног одвијања рекреативних садржаја и активности усклађених са заштитом и унапређењем животне средине. Зелене површине у оквиру комплекса морају имати рекреативну, заштитну, мелиоративну, санитарно-хигијенску, естетску и социјалну функцију.

Зелене површине у оквиру комплекса обухватају зелене површине у Зони VI, дуж границе коју тангира Сипска улица (државни пут). Такође, зелене површине заступљене су и у оквиру других зона и површина других намена – управне зграде, смештајних, угоститељских и спортских објеката, и спортских терена.

Основна концепција уређења и озелењавања комплекса предвиђа очување, унапређење и уређење постојећих зелених површина као и зелених површина у оквиру површина осталих намена.

У циљу уређења зелених површина и озелењавања предметног простора неопходно је поштовати следеће опште услове:

- спроводити просторне диспозиције свих типова зелених површина дефинисане овим Планом;
- сачувати квалитетну вегетацију затечену на терену и уклопити је у ново пејзажно уређење;
- за озелењавање користити лишћарске, зимзелене и четинарске дрвенасте и жбунасте врсте, цветне врсте (трајнице, перене, руже,...), травњаке, покриваче тла, пузавице и др., користити аутохтоне врсте вегетације које припадају природној потенцијалној вегетацији, прилагодљиве на локалне услове средине; избегавати инванзивне и алергене врсте; и
- дрворедна стабла треба да су школоване саднице лишћара, минималне висине 3,5 m, стабло чисто од грана до висине од 2,5 m и прсног пречника најмање 15 cm.

Избор садног материјала извршити у односу на природну потенцијалну вегетацију и уклопити га у амбијент и карактер предела, уз поштовање намене простора.. Нивелационо-регулационим решењем терена и системом попречних и подужних падова на стазама и платоима, помоћу ригола и сливника, атмосферску воду одвести до кишне канализације или на слободне зелене површине.

Зелене површине у Зони VI уређују се у форми заштитног зеленог појаса који је у функцији заштите од буке, прашине и минималне ширине од 20 m дуж североисточне границе кампа према државном путу. За формирање заштитног зеленог појаса примарно се користи биљни материјал (дрвенасте врсте, шибље, травњаци, покривачи тла). Заштитни зелени појас треба да чине врсте које имају већу моћ апсорпције штетних загађујућих материја, ублажавање буке и не угрожавају неопходну видљивост за возаче и омогућавају безбедно одвијање саобраћаја. Приликом формирања заштитног појаса неопходну је сачувати квалитетну дрвенасту вегетацију и интегрисати је у форму планираног заштитног зеленог појаса. Дозвољено је формирање сценски интересантних амбијената у делу који удаљен од пута најмање 20 m и изградња пешачких и/или бицикличких стаза за спонтану рекреацију. Изградња надземних и/или подземних објеката није дозвољена, осим инфраструктурних објеката од општег интереса утврђених на основу закона.

Приликом реконструкције и уређења зелених површина у другим зонама, урадити мануал валоризације, сачувати квалитетну дрвенасту вегетацију у највећој могућој мери и подмладити је. Потребно је обезбедити минимално 40% зелених површина на парцели, у директном контакту са тлом – без подземних објеката. Обезбедити стандардну инфраструктуру и систем за наводњавање као и вртно-архитектонске елементе (стазе, мобилијар и др).

Зелене површине Зоне смештајних објеката III.3 (хотел) формирати од репрезентативног садног материјала како би задовољиле естетске норме. Пејзажним уређењем планирати и декоративне пејзажно-архитектонске елементе као што су фонтане, скулптуре и сл.

Обавезно је обезбеђивање озелењених *паркинга* са порозном подлогом. На паркинг просторима планира се застор од рециклирајућих полиетиленских или бетонских растер елемената са затрављеним спојницама и садња посебно однегованих дрворедних садница нижих лишћара пречника крошњи 5-7 m, за засену паркин места. Дрвореде садити на паркинзима тако да свако стабло ствара засену на најмање два паркинг места. Отвори за саднице дрвореда су ширине 0,75-1 m, у равни са котом подлоге, уоквирени одговарајућим ивичњацима, покривени решеткастим заштитницима од ливеног гвожђа или застором од крупне ризле. За озелењавање могу се користити: *Acer campestre*, *Acer platanoides* „*Globosa*“, *Carpinu betulus* „*Fastigiata*“, *Tilia cordata* и друге.

2.4.10. Минимални степен опремљености инфраструктуром

Минимални степен опремљености инфраструктуром подразумева приступ јавној саобраћајној површини и могућност прикључења, електроенергетску, водоводну и канализациону инфраструктуру и одговарајуће услове за евакуацију отпада.

2.4.11. Правила архитектонског обликовања

Архитектонско обликовање објеката треба да буде савремено, у духу модерне архитектуре или регионалном духу, али без копирања елемената традиционалне архитектуре. Архитектура објеката треба да тежи високим естетским дометима. Није дозвољена примена архитектуре историјских стилова.

Посебну пажњу посветити избору материјала за финалну обраду фасадних равни, водећи рачуна о њиховом квалитету, трајности, боји и текстури, пажљивом и ненападном избору боја на фасади. Материјализација свих објеката на парцели мора бити међусобно усклађена, а архитектонским облицима, употребљеним материјалима и бојама мора се тежити успостављању естетски јединствене визуелне целине у оквиру грађевинске парцеле и комплекса. Забрањује се примена псеудостилских елемената на фасадама, укључујући грађевинску столарију. Препоручује се пројектовање „зелених кровова“ и вертикално озелењавање, кад год за то постоје услови.

Није дозвољено произвољно постављање спољашњих јединица клима-уређаја на фасадама, без одговарајући обликоване „маске“. У пројектима објеката одредити позиције спољашњих јединица клима-уређаја.

Нису дозвољени мансардни и лучни кровови. Највећи дозвољени нагиб косог крова је 30°. Нису дозвољене кровне баце.

2.4.12. Мере енергетске ефикасности

Приликом пројектовања објеката неопходно је обратити пажњу на оријентацију и функционални концепт зграде у циљу коришћења природних ресурса предметне локације, пре свега енергије сунца, ветра и околног зеленила.

Приликом пројектовања предвидети облик зграде којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача зграде у односу на климатске факторе и намену зграде. Потребно је обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем.

У зависности од намене објекта, предвидети одговарајућу термичку масу за постизање топлотног комфора у зимском и летњем периоду – повећати термичку инерцију објекта. Потребно је применити висок квалитет (у складу са постојећим стандардима и прописима) топлотне изолације целокупног термичког омотача.

Структуру и омотач објекта предвидети тако да се омогући максимално коришћење пасивних и активних соларних система.

Техничке просторије (резервоар и пумпно постројење) које се користе у случају коришћења падавина као и подземних и отпадних вода за потребе заливања, спољашњу употребу или за потребе грејања и хлађења зграда, уколико су укопане не урачунавају се у индекс заузетости парцеле.

Сви планирани објекти, у зависности од намене, морају да задовољавају прописе везане за енергетску ефикасност објеката – Правилник о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/2011) и Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/2012).

Приликом реконструкције чији је циљ постизање енергетске ефикасности постојећих зграда дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде.

Уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, дозвољава се да дебелина накнадне термоизолације са свим завршним слојевима буде унутар јавног простора (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе других прописа), а када је зид који се санира на граници са суседном парцелом дозвољено је постављање накнадне спољне изолације дебелине до 15 cm уз сагласност тог суседа.

Дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе важећих закона) ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде.

2.5. Смернице за спровођење плана у границама детаљне разраде

Планска решења Просторног плана за подручје у границама детаљне разраде представљају основ за директно спровођење, и то:

- израду пројекта препарцелације, формирање грађевинске парцеле и спровођење поступка административног преноса;
- издавање акта надлежног органа за све планиране радове;

Обавезна је израда урбанистичког пројекта за планирану Зону смештајних објеката Ш.3.

По потреби, дозвољена је измена планских решења у обухвату детаљне разраде израдом урбанистичких пројеката, на основу одговарајуће техничке документације. Дозвољене измене односе се на ситуационо решење, саобраћајне површине и диспозицију објеката. Није дозвољено повећање планираних урбанистичких параметара. Дозвољено је повећање планираног капацитета инфраструктуре и броја паркинг места.

Препоручује се спровођење отвореног јавног конкурса за:

- дизајн мобилијара и визуелних комуникација;
- архитектонско решење мултифункционалне дворане; и
- архитектонско-урбанистичко решење зоне смештајних објеката хотелског типа.

За потребе израде техничке документације обавезно је:

- снимити постојећу вегетацију (стабла) и унети је у геодетску подлогу, уз обавезу задржавања квалитетног зеленила;
- извршити теренска геомеханичка истраживања на локацији и урадити елаборат о геотехничким условима изградње.

За све планиране интервенције, пре израде техничке документације, неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних органа, организација, јавних предузећа и других ималаца јавних овлашћења, у складу са законом.

V. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ

Институционални оквир

Полазећи од захтева заштите и одрживог развоја, а сходно међународном и националном законодавству, доброј пракси и поштовању препорука Међународне уније за заштиту природе и природних ресурса (IUCN - International Union for Conservation of Nature), као и UNESCO смерница за Глобалне Геопаркове (Operational Guidelines for UNESCO Global Geoparks, 2018), предложен је оквир примене Просторног плана као подручја на ком су поред заштите природе и научних истраживања допуштени одрживи развој туризма, рекреације и наутике.

Националним парком Ђердап у складу са Законом о националним парковима, управља ЈП Национални парк Ђердап, са седиштем у Доњем Милановцу, које је тренутно под ингеренцијом министарства надлежног за послове заштите животне средине. Ово ЈП је у обавези да спроводи режиме заштите у Националном парку, да донесе план управљања за период од 10 година, годишњи програм управљања и правилник о унутрашњем реду и чуварској служби. Поред наведеног, ЈП НП Ђердап је у складу са законом основало стручни савет Националног парка, као стручно и консултативно тело које прати и анализира програме и пројекте из области заштите природе и одрживог коришћења природних ресурса, а све у циљу обезбеђивања интереса локалног становништва и корисника Националног парка. Поред стручног савета у циљу обезбеђивања интереса локалног становништва и корисника Националног парка, ЈП НП Ђердап је у обавези према закону да оснује и савет корисника Националног парка. Савет корисника доноси препоруке о локално значајним стварима у оквиру законом прописаних мера који се тичу Националног парка и упућује их ЈП НП Ђердап или стручном савету.

Управљање свим објектима геонаслеђа у оквиру територије НП Ђердап потпада под надлежност ЈП Национални парк Ђердап, осим следећих локалитета који имају друге управљаче. Тако су локалитети Рајкова пећина, Прераст Шупља стена и Бигрена акумулација Бели изворац, под надлежношћу Туристичке организације општине Мајданпек. Туристичка организација општине Голубац је одговорна за заштиту Бигрене акумулације Тумане, Туристичка организације општине Кладово је надлежна за заштиту Бледерије, док је за заштиту Тунелске пећине Прераст у кањону Замне надлежна Туристичка организација општине Неготин. Прерасти у кањону Вратне су под управом ЈП Србијашуме. Наведене институције имају потписане уговоре о сарадњи са ЈП НП Ђердап. Ова сарадња од суштинског је значаја за Геопарк јер показује пуну укљученост свих административних актера, што је од значаја за његов будући одрживи развој.

Управљање Геопарком је засновано на постојећој организационој структури ЈП Национални парк Ђердап, са планираним проширењима у виду Стручног савета и Техничког савета који би требало да помогну управљачку структуру ЈП НП Ђердап. Стручни савет се бави научно-стручном обрадом података и информација о природном и културно-историјском наслеђу кроз реализацију програма и пројеката на територији Геопарка и пружа научну, образовну и стручну подршку у процесу управљања и одрживог развоја. Активности Техничког савета Геопарка су углавном усредсређене на друштвено-економски опоравак и подстицање постојећих економских и туристичких потенцијала кроз дефинисање националних и регионалних пројеката у вези са едукацијом и обуком локалног становништва као и обезбеђивање финансирања пројеката.

Учесници у имплементацији

Кључни учесници у имплементацији Просторног плана, у складу са својим надлежностима и делокругом рада су републички ресорни државни органи, јавна предузећа и установе, посебне организације и општине Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин. По потреби, у имплементацију Просторног плана ће се укључити и други меродавни и заинтересовани субјекти као што су удружења грађана и суседне јединице локалне самоуправе.

Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у остваривању овог Просторног плана, у првом реду власнике непокретности, привредна предузећа, асоцијације угоститеља и пољопривредних роизвођача и друге потенцијалне инвеститоре и носиоце развоја.

Управљање заштитом, развојем и уређењем простора у складу са планским решењима и правилима утврђеним Просторним планом подразумева унапређење контролних система у различитим областима, као и развој информационих и мониторинг система и, које ће у складу са законом обезбедити:

- Министарство надлежно за послове заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије и ЈП „Национални парк Ђердап“, одржавањем и обнављањем на терену обележја заштићених подручја и просторних јединица са различитим режимима заштите и њихових граница, спровођењем мера заштите установљених актима о проглашењу, праћењем стања и вођењем законом предвиђене евиденције природних вредности и ефеката примене мера и режима заштите природе односно заснивањем географског информационог система о наведеним садржајима, даљим истраживањима и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације природних вредности и културних добара;
- Министарство надлежно за послове културе, Републички завод за заштиту споменика културе, Заводи за заштиту споменика културе у Смедереву и Нишу, праћењем стања заштићених културних добара и ефеката примене мера и режима заштите, даљим истраживањима утврђених и евидентираних културних добара и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације културних добара;
- Министарства надлежна за послове водoprивреде, енергетике и пловидбе, ЈВП „Србијаводе“, ЈП ЕПС - ХЕПС „Ђердап“ и Агенција за управљање лукама у погледу заштите и уређења акваторије акумулационих језера ХЕ „Ђердап I“ и ХЕ „Ђердап II“, заштитних водoprивредних објеката као и функционисања водног пута Дунавом;
- Министарство надлежно за шумарство (Управа за шуме), у сарадњи са ЈП „Србијашуме“, Ловачким савезом Србије и локалним самоуправама у погледу заштите и одрживог коришћења шума, ловних и риболовних подручја;
- Министарство надлежно за спорт и Завод за спорт и медицину спорта у сарадњи са другим органима и институцијама у погледу реализације планских решења развоја ОСК „Караташ“;
- Министарство надлежно за интегрално планирање развоја туризма, у сарадњи са општинским управама и туристичким организацијама подизањем квалитета садржаја и осталим елементима туристичке понуде;
- Општинске управе Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин спречавањем противправне (нелегалне) изградње, посебно појачаним надзором на терену у режиму заштите III степен и у околини непокретних културних добара, као и ефикаснијом сарадњом са ЈП „Национални парк Ђердап“;
- Општинске управе Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин, преко својих јавних предузећа и у сарадњи са ЈП „Национални парк Ђердап“, ЈВП „Србијаводе“ и ЈП ЕПС - ХЕПС „Ђердап“, ефикаснијом организацијом комуналних услуга и појачаним надзором над комуналним објектима, приоритетно прикупљања и одношења отпада из зона заштите и туристичко-рекреативних пунктова и зона на подручју Просторног плана, као и

уређењем плажа и приобаља посебно у насељима Усије-Винци, Голубац, Доњи Милановац, Текија, Кладово и Брза Паланка.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план се спроводи, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, на следећи начин:

А) Директно (непосредно) спровођење:

- 1) Издавањем акта надлежног органа за ОСК „Караташ“ (изузев за Зону Ш.3), у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи;
- 2) Издавањем акта надлежног органа уз претходну израду урбанистичког пројекта за Зону Ш.3 ОСК „Караташ“, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи;
- 3) Издавањем акта надлежног органа у складу са мерама заштите и правилима грађења из планских докумената ЈЛС за режиме заштите природе II степена датих у делу III, поглавље 1. „Заштита природних вредности“ за Национални парк „Ђердап“.

Б) Индиректно:

- 1) Израдом урбанистичког плана / урбанистичког пројекта за локалитете НКД и то: Каструм Понтес и Дијана.
- 2) Израдом урбанистичког плана за уређење и презентацију локалитета Рудна глава - научно истраживачки развојни едукативни еколошки парк (у близини самог локалитета) минималног обухвата у границама шире зоне заштите;
- 3) Израдом урбанистичких планова (односно измена и допуна) за насеља Добра, Брњица, Кожица, Бољетин (дуж старог пута), Бољетин, Мосна, Голубиње, Мироч, Голо Брдо и Текија у складу са потребама за градњом стамбених и објеката туристичке намене;
- 4) Израдом урбанистичког плана за уређење и заштиту дела приобаља и акваторије Поречког залива – планираног наутичког центра;
- 5) Применом и разрадом планских решења овог Просторног плана у другим просторним плановима подручја посебне намене;
- 6) Применом и разрадом планских решења овог Просторног плана у планским документима општина Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин Пријепоље.

Израдом уређајних основа у оквиру Просторних планова ЈЛС за сва села која немају донет плански документ са детаљношћу која је потребна за издавање локацијских услова.

2.1. Смернице за спровођење Просторног плана и разраду просторним и урбанистичким плановима и урбанистичко-техничком документацијом (Реферална карта 4)

Даном ступања на снагу овог Просторног плана наставља се примена следећих планских докумената у делу и на начин који није у супротности са овим Просторним планом и то:

1. Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 - Дунав (Паневропски коридор VII) „Службени гласник РС“, број 14/15. који се спроводи без ограничења у делу развоја заштите и уређења водног пута, и
2. Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута IB реда, Аутопут Е-75 Београд-Ниш (петља „Пожаревац“) – Пожаревац (обилазница) – Велико Градиште – Голубац („Службени гласник РС“, број 07/21).

Просторни планови јединица локалних самоуправа и важећи урбанистички планови спроводе се без ограничења осим у деловим који се односе на директну примену овог Просторног плана и то: у обухвату ОСК „Караташ“ у општини Кладово (у складу са Поглављем IV, део 2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА - ОСК „КАРАТАШ“), на просторима са режимом заштите природе I и II степена на територијама општина Голубац, Мајданпек и Кладово (описаних у

делу III, поглавље 1. „ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ”), као и на просторима са рестриктивним режимима коришћења планираних за формирање нових локалитета заштите природе датих у делу III, поглавље 1. „ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ”, део 1.3.4. Локалитети са посебним режимом заштите у обухвату НП „Ђердап“. На површинама на којима се преклапају зоне заштите културних добара и природе, примењује се строжији режим заштите и коришћења простора.

За сва села која немају донет плански документ са детаљношћу која је потребна за издавање локацијских услова или уређајну основу за село у оквиру просторних планова ЈЛС, потребно је израдити уређајне основе и прецизно дефинисати границе грађевинских подручја.

2.2. Смернице за спровођење у секторским плановима и програмима

Спровођење и разраду планских решења и пропозиција утврђених овим просторним планом у секторским плановима и програмима у складу са законом обезбеђују:

- ЈП „Национални парк Ђердап” и управљачи других заштићених подручја природних добара доношењем плана управљања, годишњих програма управљања заштићеним подручјима и програма презентације природних вредности за потребе туризма (у сарадњи са туристичким организацијама);
- Републички завод за заштиту споменика културе и регионално надлежан завод за заштиту споменика културе, у сарадњи с надлежним општинским управама и приватним сектором, утврђивањем средњорочних и годишњих програма истраживања и заштите непокретних културних добара;
- министарство надлежно за водопривреду, односно Републичка дирекција за воде, у сарадњи са ЈВП „Србијаводе”, ВПЦ Дунав-Сава припремом плана управљања водама, програма мера за остваривање плана управљања водама и годишњих програма управљања водама за водно подручје Доњег Дунава, а у сарадњи са министарством надлежним за животну средину и Републичким хидрометеоролошким заводом припремом годишњих програма мониторинга статуса вода на водном подручју Доњег Дунава, које доноси Влада Републике Србије;
- ЈП „Електропривреда Србије” израдом претходне студије оправданости са стретешком проценом утицаја на животну средину за РХЕ „Ђердап 3”; а у сарадњи са ХЕПС „Ђердап” реализацијом задатака везаних за побољшавање производних могућности и одржавање ХЕПС „Ђердап 1” и „Ђердап 2”;
- министарство надлежно за рударство, у сарадњи са носиоцима права експлоатације минералних сировина припремом и израдом пројеката и планова санације и рекултивације делова подручја Националног парка (и осталог дела подручја Просторног плана) где се обавља, односно где је завршена експлоатација минералних сировина;
- министарства надлежна за послове водопривреду, енергетику и пловидбу, ЈВП „Србијаводе”, ЈП ЕПС - ХЕПС „Ђердап” и Агенција за управљање лукама у погледу израдом пројеката и планова одржавања акваторије акумулационих језера ХЕ „Ђердап I” и ХЕ „Ђердап II”, заштитних водопривредних објеката међународног водног пута Дунав;
- министарство надлежно за туризам у сарадњи са министарствима надлежним за животну средину и просторно планирање, туристичким организацијама и управљачима туристичких простора „Тврђава Голубачки град” и „Лепенски вир”, субјектима развоја туризма и приватним сектором израдом пројеката развоја туризма;
- министарство надлежно за шумарство и ЈП „Национални парк Ђердап” ревизијом плана развоја шума у Националном парку; и ЈП „Србијашуме” ревизијом плана развоја Тимочког шумског подручја и основа за газдовање шумама; а у сарадњи са власницима земљишта израдом програма газдовања шумама и пошумљавања земљишта у приватном власништву; као и израдом планова заштите шума од пожара у Националном парку и осталом делу подручја Просторног плана;

- ЈП „Путеви Србије” усклађивањем средњорочних и годишњих програма изградње, рехабилитације и одржавања државних путева;
- ЈП „Железнице Србије” израдом програма одржавања, заштите и развоја пружне мреже;
- корисници ловних подручја, односно ловишта доношењем програма развоја ловног подручја, ловне основе и годишњих планова газдовања ловиштем у обухвату овог Просторног плана;
- корисници риболовних подручја (вода), доношењем програма развоја риболова и годишњих планова газдовања риболовним подручјима (стазама) у обухвату овог Просторног плана.

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Приоритетна планска решења и пројекти одређени су у складу са основним циљем обезбеђења просторних услова за одрживи развој подручја посебне намене, који ће се заснивати на заштити, унапређењу и коришћењу природних вредности и културних добара, развоју туризма, спорта и рекреације и функционалној интеграцији у шире окружење.

Приоритетна планска решења и пројекти су:

- а) у области заштите природних вредности и ресурса НП „Ђердап“ и Геопарка:
- Обележавање граница (зона са режимима заштите I, II и III степена) Националног парка на терену и споменика природе ван НП;
 - Наставак радова на презентацији и уређењу Националног парка и Геопарка, посебно, мреже различитих стаза, видиковаца и карактера предела у целини;
 - Израда студије карактера предела Геопарка „Ђердап“;
 - Заштита и очување станишта, врста флоре и фауне посебно у зони I и II степена заштите у НП и у наменским целинама 17,68 и 84 у Геопарку;
 - Мапирање екосистемских услуга (ЈП НП Ђердап);
 - Очување и унапређивање стања постојећих шума и побољшање структуре шумских састојина као виталних предеоних елемената карактера предела ;
 - Примена биолошких и техничких мера антиерозивне заштите и уређења сливова који су угрожени експесивном и јаком ерозијомна локалитетима које угрожава експесивна и јака ерозија ерозије (у НП, оквирно, у доњем току Брњице, доњем току Чезаве, у околини Раденке, Бродице и Волује, подручје између Чоке Њалте и Бољетинског гробена – Лепенски вир до Бољетина, подручје изнад Голубиња, долина Мале Реке изнад велике Каменице и друго; а у Геопарку у оквиру наменске целине 26-заштитних шума земљишта, у делу Тимочког и севернокучајског шумског подручја);
 - Побољшање стања и фонда дивљачи и унапређење разноврсности ловне фауне;
- б) у области заштите културних добара:
- Утврђивање статуса и категоризације непокретних културних добара за евидентирана добра која уживају претходну заштиту и утврђивање граница њихове заштићене околине;
 - Утврђивање граница заштићене околине за утврђена непокретна културна добра и зона са диференцираним режимима заштите и одрживог коришћења наслеђа;
 - Идентификација, евидентирање и утврђивање статуса НКД за објекте индустријског наслеђа (привредно техничке грађевине);
 - Прикупљање, систематизација података и валоризација објеката градитељског наслеђа, са утврђивањем физичког стања и потребе за превентивном заштитом;
 - Обављање истраживања и формирање базе података археолошких локалитета.
 - Израда планова управљања за културна добра којима се усаглашава статус туристичког простора и културних потенцијала (Лепенски вир, Голубачка тврђава);
 - Предузимање активности на заштити, презентацији, интерпретацији и обезбеђењу доступности непокретног културног наслеђа у склопу реализације путева културе;
 - Израда „Атласа народног градитељства Србије“ за подручје НП „Ђердап“;

- Спровођење архитектонског конкурса и дефинисање препорука за израду урбанистичких планова, пројектовање и изградњу објеката различитих намена на подручју НП „Ђердап“.
 - Идентификација карактеристичних аутентичних типова руралних насеља и израда предлога заштите за одабрани тип најочуванијих аутентичних руралних целина са споменичким карактеристикама.
- в) у области развоја туризма:
- Консолидација опремљености капацитета и боља организација коришћења постојеће туристичке понуде у Голубцу, Доњем Милановцу и Кладову;
 - Функционално интегрисање понуде у простору (дунавско приобаље са Ђердапским језером и Националним парком, археолошким налазиштем Лепенски вир, Голубачком тврђавом, Eurovelo 6 итд.);
 - Даљи развој наутичко-туристичке инфраструктура на Дунаву: марина (наутички центар Поречки залив), пристаништа (Лепенски вир) и других садржаја за туристе;
 - Уређење деонице Пута римских императора, са туристичким пунктовима (пет domusa у првој фази, од који један на подручју Кладова, три на подручју Мајданпека и један на подручју Голубца);
- г) у области развоја инфраструктурних система:
- Завршетак обнове агрегата и ремонт хидромеханичке опреме преводница на ХЕПС „Ђердап I“;
 - Реконструкција и доградња ДП ИБ реда бр. 34 и ПБ-396 на нивоу „брзе саобраћајнице“;
 - Осавремењавање и рехабилитација државних путева првог и другог реда, посебно ДП ИБ реда бр. 33 и 34;
 - Реконструкција постојећих и развој нових општинских путева у функцији умрежавања насеља, заштите и презентације природних и културних добара, посебно панорамски-гребенског пута кроз Национални парк, и одржавање и уређење мреже шумских комуникација у функцији туристичко-рекреативних активности и противпожарног пута);
 - Успостављање информативно-контролних пунктова на улазима у Национални парк.
 - Промоција и развој бицикличког саобраћаја у коридору „Eurovelo 6“, локалних бицикличких, пешачких и планинарских стаза; и друго.
- д) у области експлоатације минералних сировина:
- Примена еколошки одговорног приступа активностима на експлоатацији и преради минералних сировина и рекултивацији простора где је завршена експлоатација минералних сировина на подручју каменолома Јеленске стене и Голо брдо.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

За остваривање планских концепција, решења и пропозиција Просторног плана најзначајнија је примена основних мера и инструмената имплементације, и то:

Планско-програмске мере и инструменти имплементације:

- Израда и редовно доношење планова управљања заштићених подручја, на начин и са садржајем утврђеним законом и актима о проглашењу;
- Израда програма развоја туризма Геопарка.

Административно-правне и организационе мере и инструменти имплементације:

- обезбеђење мера појачаног инспекцијског надзора урбанистичке и грађевинске инспекције ради контроле режима коришћења, уређења и заштите простора у зонама заштите природних вредности и културних добара;
- оглашавање и информисање становника са планског подручја од стране стручних служби јединица локалних самоуправа о планским решењима и режимима коришћења, уређења и заштите простора, као и информисање о правима и обавезама власника и корисника обухваћених непокретности и пружање других потребних обавештења у вези са спровођењем Просторног плана.

Иако је Ђердап UNESCO глобални геопарк испунио све критеријуме UNESCO-а, у наредном периоду је потребно да се испуњавају препоруке већа геопарка UNESCO-а у циљу даљег побољшања његовог квалитета:

- развијати везу између геолошких и другог територијалног наслеђа тј. природних биотичких, културолошких и нематеријалних;
- развити стратегију партнерства која укључује јасну методологију и критеријуме за постајање партнером, наводећи придружене споразуме са Геопарком;
- ојачати укљученост у активности Глобалне мреже геопаркова и Европске мреже геопаркова промовишући међународну вредност територије кроз партнерство са Глобал геопарковима под окриљем UNESCO-а;
- развити стратегију образовања радећи у партнерству са другим глобалним геопарковима;
- побољшати образовне стратегије и активности за олакшавање ублажавања природних опасности и климатских промена у школама и локалном становништву.

У складу са тачком 5. препорука Савета UNESCO Глобалне мреже геопаркова за упис Геопарка Ђердап на листу UNESCO Глобалних геопаркова у наредном периоду је потребно реализовати пројекат којим би се извршила процена ризика од природног хазарда и ублажавања негативних ефеката климатских промена на подручју Геопарка Ђердап. Резултати пројекта би били: процена ризика, подизање свести, процена рањивости и капацитета, рано упозорење, планирање непредвиђених ситуација и формирање информационог система геопросторних података угрожености простора од катастрофа (пожара на отвореном простору, сеизмичке отпорности, потенцијалних клизишта и одрона, поплава и бујица, појаве ледостоја, итд) са приказом зона могућих ризика, вероватноће појављивања и обима последица.

У спровођењу Просторног плана у обзир треба узети и различите компоненте Инструмента за претприступну помоћ - ИРА III, а посебно Прекограничне програме Румунија – Србија 2021-2027 и Бугарска – Србија 2021-2027 који се налазе у последњим фазама програмирања и чији су сви до сада дефинисани тематски приоритети од значаја (мањег или већег) за спровођење Просторног плана.

За програм Румунија – Србија 2021-2027 то су:

- заштита животне средине и управљање ризицима, са посебним циљевима који се односе на унапређење заштите и очувања природе, заштите биодиверзитета и зелене инфраструктуре, посебно у урбаним срединама, и смањење свих облика загађења, као и подстицање коришћења обновљиве енергије, енергетске ефикасности, прилагођавања на климатске промене и превенције ризика;
- социоекономски развој, са посебним циљевима у погледу приступачности и инклузивности у сфери образовања и здравства, као и у погледу јачање улоге културе и одрживог туризма у економском развоју, социјалној инклузији и друштвеним иновацијама;
- повећање институционалних капацитета за управљање границом.

У Нацрту Прекограничног програма Бугарска – Србија 2021-2027 приоритети су:

- конкурентност, са посебним циљевима који се односе на одрживи раст и конкурентност МСП, нова радна места у МСП, укључујуће инвестиције;
- интегрални развој са посебним циљем подстицања интегралног друштвеног, економског и еколошког развоја, културног наслеђа и безбедности ван урбаних подручја;
- отпорност са посебним циљем подстицања прилагођавању на климатске промене, спречавање ризика и отпорност на катастрофе.

ИРА III још није распоређена за прекограничну сарадњу, али би она за прекограничну сарадњу за све земље Западног Балкана (и Исланд) према регулативи требало да иноси 3% од укупних ИРА III средстава, што је укупно 424,860,000 евра.

Од осталих подстицаја и програма Европске уније од значаја су IPARD III, намењен сектору пољопривреде, као и EU PRO Plus намењен социоекономском развоју локалних самоуправа у Републици Србији у износу од 30 милиона евра.